

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לפני כב' השופטים: צבי סגל, שופט בכיר – אב"ד, משה דרורי, סגן-נשיא, בן-ציון גרינברגר

בעניין: **מדינת ישראל**

ע"י ב"כ עו"ד יובל קפלינסקי
מפרקליטות מחוז ירושלים (פלילי)

המאשימה

-נגד-

דניאל מעוז

ע"י ב"כ עוה"ד דוד ברהום וארז בר-צבי הנאשם

ה כ ר ע ת - ד י ן

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

תוכן עניינים

צבי סגל, שופט בכיר – אב"ד

עמודים

הנושא

8-6 פתח דבר
	<u>כתב האישום והתשובות לאישום</u>
10-8 עובדות כתב האישום
14-11 תשובות הנאשם לכתב האישום
	<u>הליכי החקירה והמשפט – מבט-על</u>
17-15 תמצית העובדות שאינן שנויות במחלוקת ועיקרי יריעת המחלוקת
	התנהלות הנאשם ובאי-כוחו במהלך המשפט, וכן נושאים דיוניים
17-20 שונים
26-20 מבט-על על הראיות
	<u>פרשת התביעה</u>
27-26 התמכרות הנאשם להימורים
36-27 החיפושים במחשב
48-37 מומחיות, רקע ובחינת ממצאי הבדיקה
71-48 הסברי הנאשם לחיפושים שנערכו על-ידו
73-72 סיכום ביניים
75-73 הטלפון הנייד של הנאשם – האם נשכח בביתו או שמא הושאר שם בכוונה?
83-75 העד משה רוזנפלד

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

	זירת הרצח.....
85-83	רקע כללי.....
90-85	ממצאים בזירה ומשמעותם.....
104-91	ממצאים בגופות המנוחים ומשמעותם.....
104-110	השמדת ראיות : ניקוי סכין הרצח.....
111-110	יציאת הנאשם מבית ההורים ונסיעתו לתל אביב.....
	התנהגות הנאשם לאחר מעשה.....
114-112	שהייה בדירת ההימורים.....
115-114	השיבה לירושלים וניקוי הזירה.....
122-116	ניקוי ציפורני המנוחים.....
126-122	הצתת גפרור בסמוך לגופות המנוחים.....
126	גניבה לאחר הרצח והעלמת ראיות נוספות.....
129-127	שיחות בין הנאשם לניר בסמוך לגילוי הגופות.....
130-129	התנהלות הנאשם בימים שלאחר הרצח.....
134-130	בדיקות החיים.....
135-134	התפתחות החקירה.....
138-136	דודו מאזה ותרגיל החקירה.....
145-138	סיכום ביניים: ראיות נסיבתיות, רקע משפטי וראיות המאשימה.....

פרשת ההגנה

148-145	רקע כללי ועיקרי קו ההגנה.....
148	גרסאות הנאשם.....
155-148	גרסה ראשונה.....
165-155	גרסה שנייה.....
176-165	גרסה שלישית.....
183-176	עדות הנאשם בבית המשפט – המעבר לגרסה הרביעית.....
184-183	הערכת מהימנות הגרסה הרביעית.....
194-184	מועד מסירת הגרסה.....

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

199-194	בחינה פנימית של הגרסה
199	בחינה חיצונית של הגרסה
214-199	האליבי של ניר
218-214	המועד בו נודע לנאשם על כך שהוא וניר הינם תאומים זהים
222-218	בחינת מערכת היחסים בין הנאשם לבין ניר, בימים שלאחר הרצח
223-222	חיזוקים לגרסת הנאשם – האמנם?
224-223	התנהגותו של ניר
227-224	טביעת אצבע בחומר החשוד כדם
228-227	חיפושי המחשב של ניר
229-228	הימצאות רכב כחול בסמוך לבית המנוחים
229	נטייה לאלימות
232-230	סיכום גרסתו הרביעית של הנאשם

232		<u>אירועים מאוחרים והתרחשויות לאחר תום פרשת הבאת הראיות</u>
233-232	בדיקתו הפסיכיאטרית של הנאשם
242-233	ראיות חדשות: פתק ומכתב

סוגיות נוספות

244-243	מחדלי חקירה
249-244	שקרי הנאשם
254-249		<u>בחינת המארג הנסיבתי – שלב ב'</u>

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

הפן המשפטי

- 255 עבירת הרצח.
- 256 עבירות השמדת ראיה.

בטרם נעילה

262-257

התוצאה

262

סגן-הנשיא, השופט משה דרורי

263

כללי

267-263

המשפט העברי – חשיבות הפנייה אליו

ראיות נסיבתיות במשפט העברי

272-268 דברי פתיחה.

277-272 מקורות חז"ל – "סייף בידו, ודמו מטפטף והרוג מפרפר".

284-277 פסיקת ההלכה ברמב"ם וטעמיה.

284 יישום המשפט העברי לפרשה שבפנינו.

286-284 האם קיימת אפשרות לכך שהנאשם אינו הרוצח?

290-286 פרשנות מצמצמת של הדין, למקרה של "נְקִי וְצָדִיק אֶל תִּהְרָג".

315-290 עמדת המשפט העברי – הלכה למעשה ביישומו לאורך ההיסטוריה.

317-315 עמדת המשפט העברי – סיכום.

321-317 רצח הורים על ידי בנם

323-321 סיום – סיכום

333-323

השופט בן-ציון גרינברגר

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

השופט הבכיר צבי סגל, אב"ד

פתח דבר

1. במוצאי שבת, 13.8.11, בשעת לילה מאוחרת, בעודם שוהים בביתם בירושלים ומתכווננים לשנת ליל, נגדעו חייהם של נורית (ילידת 1951) ונח מעוז (יליד 1947), זיכרונם לברכה (להלן: "המנוחים"), בעשרות דקירות סכין. המנוחים נמצאו מוטלים על רצפת הסלון בבית בו חיו שנים רבות ומאושרות עם ארבעת ילדיהם, כשגופותיהם נקובות, שותתות דם, ובידיהם פצעי הגנה רבים, אות למאבקם העיקש – עד נשימתם האחרונה – במי שקם לרוצחם נפש.

2. כתב האישום שהוגש נגד הנאשם, דניאל מעוז (להלן: "הנאשם"), בנם של המנוחים, יליד 1982, מייחס לו את רצח הוריו-מולידיו, לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן – "חוק העונשין"), תוך תכנון מדוקדק וקר רוח ומתוך כוונה לרשת את כספם לצורך כיסוי חובות הימורים אותם צבר, בסך מאות אלפי שקלים. עוד מיוחסת לו עבירה של השמדת ראיה, לפי סעיף 242 לחוק העונשין, ביחס לניקוי הזירה לאחר מעשי הרצח.

3. להלן יפורטו, תחילה, עובדות כתב האישום, הכוללות את פירוט מעשיו הנטענים של הנאשם. בהמשך, אבחן את השאלה האם הוכיחה המאשימה, למעלה מספק סביר, את העובדות המצוינות בגדרו, כנדרש בהליך פלילי. כבר עתה יצוין, כי מדובר בפרשה סבוכה ומסועפת. טיעוני המאשימה וראיותיה ניצבים על אדנים

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

מסוגים שונים, החל מראיות פורנזיות, דרך חוות דעת מדעיות ופלטי תקשורת, וכלה באימרות של עדים שונים, לרבות אלו של הנאשם עצמו.

בטרם אפרוס המסכת הראייתית שנטוותה על ידי ב"כ המאשימה, עו"ד יובל קפלינסקי, וקודם שאדרש לגרסת הנאשם עצמו לאירועים, אציין, בקצירת האומר, כי לטענת המאשימה הוכח מארג ראייתי שלם הקושר את הנאשם הן לתכנון מעשי הרצח הנתעבים, הן לביצועם והן לניקוי זירת האירוע לאחר מעשה, כל זאת כדי להעלים את עקבותיו ולהרחיק ממנו כל חשד בגינם.

הנאשם, מנגד, באמצעות באי-כוחו, עוה"ד דוד ברהום וארז בר-צבי, כופר מכל וכל במיוחס לו, ותולה את האשם ברצח באחיו, ניר מעוז, אשר כאח-תאום-זהה לו, חולק עמו DNA זהה כמעט לחלוטין, ולפיכך הראיות הפורנזיות-ביולוגיות שנמצאו בזירה, ובהינתן שטרם נמצאו בדיקות נגישות יותר למיפוי כלל הגנום האנושי, מצביעות - נכון לעת הזו - על שניהם כאחד.

החומר הראייתי בתיק, שמרביתו הוגש בהסכמה, במסגרת הדיון שנערך לפי סעיף 144 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: "החסד"פ"), וחסך שעות חקירה רבות והעדת עשרות עדים בבית המשפט, הינו עצום ורב ומקיף מספר רב של קלסרים, מאות מוצגים, וקרוב ל-2,000 עמודי פרוטוקול. חלקו רלבנטי יותר; חלקו - רלבנטי פחות.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

4. הערה נוספת, בטרם נחל לפסוע במשעול הראייתי שהונח לפנינו, נוגעת לנאשם. עד למעצרו עבד הנאשם כעורך דין בתחום האזרחי. התרשמותי היא, כי הנאשם רהוט בדיבורו, מיטיב להתנסח ובעל אינטליגנציה גבוהה. לא אחת נוכחתי במהלך המשפט מיכולת התבטאותו, משכלו החריף ומחדות אבחנתו. בהעידו לפנינו, בדרך כלל בקול נמוך, שקט ומונוטוני, ללא ניד וניע, נראה היה, לעתים, כי הנאשם שכח לרגע את ההקשר בו הוא מצוי, ונדמה היה כאילו טוען הוא להגנת מרשו, ולא כאדם המעיד להגנתו שלו, עת מיוחס לו המעשה השפל והנתעב ביותר בספר החוקים – קיפוד מתוכנן ומכוון של פתיל חיי צמד הוריו.

ובחזרה לענייננו. פענוח צופן הפרשה ייעשה שלב אחר שלב, צעד אחר צעד, עקב בצד אגודל; ולהלן אבוא בשעריו.

כתב האישום והתשובות לאישום

עובדות כתב האישום

5. הנאשם הינו, כאמור, בנם של המנוחים, שהתגוררו בשכונת רמות בירושלים. במועד הרצח התגורר הנאשם בתל אביב ועבד כעורך דין. הוא נהג להמר במועדוני קלפים, התנהלות שהובילה אותו לצבירת חובות כבדים בסך מאות אלפי שקלים.

כתב האישום מייחס לנאשם השתלשלות מעשים מצמררת ומזוויעה. על פי הנתען בו, ביום 13.8.11 או סמוך למועד זה, התגבשה בלבו החלטה לגרום למותם של

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

הוריו, ככל הנראה על רקע חובותיו הכבדים ורצונו לזכות בכספי הירושה. כחלק מתכנון הרצח תר הנאשם אחר מידע אודות ההשלכות המשפטיות והפיננסיות שתהיינה למעשה. בגדר כך, ובמהלך יום 13.8.11, בין השעות 15:00-20:00 לערך, גלש הנאשם באתרי אינטרנט שונים במחשבו האישי, תוך שהוא מחפש מידע הנוגע למבצעי רצח ולזכייה בכספי ירושה לאחר ביצוע רצח. בין היתר, גלש הנאשם באתרי אינטרנט שתיארו מקרי רצח שונים, ובכללם רצח הורים על-ידי ילדיהם, ניסיון רצח אישה על-ידי בנה לשם זכייה בכספי ירושה ורצח על רקע לאומני. סמוך לאחר תום החיפושים שערך הנאשם במחשבו האישי, בשעה 21:00 לערך, נסע הנאשם מביתו בתל אביב לבית הוריו בירושלים. בשעה 23:00 לערך, לאחר ששהה זמן מה בבית הוריו, נטל הנאשם סכין מטבח בעלת להב באורך של כ-18 ס"מ, ניגש לעבר אביו נח ז"ל, ששהה בסלון הבית, ונעץ אותה מספר רב של פעמים בחלקי גופו השונים בכוונה לגרום למותו. נח ז"ל ניסה להיאבק בנאשם ואף קרא לעברה של אשתו נורית ז"ל, ששהתה אותה עת בקומה השנייה של הבית, כדי שזו תזעיק את המשטרה.

למשמע הצעקות, ירדה נורית ז"ל לסלון הבית שבקומה הראשונה, שם פגשה את בנה הנאשם, שדקר אף אותה מספר רב של דקירות בחלקי גופה השונים, תוך שהיא נאבקת בו וזועקת לעזרה.

הדקירות גרמו למנוח חתך עמוק בצווארו, ארבעה חתכים בבית החזה, שני חתכים בגבו, חתך בבטנו, וכן חתכים רבים בפניו, בזרועותיו ובכפות ידיו.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

המנוחה נדקרה שבע פעמים בבית החזה, שלוש פעמים בצווארה, פעם אחת בבטנה, שלוש פעמים בגבה, וכן מספר רב של פעמים בזרועותיה העליונות ובכפות ידיה.

שני המנוחים מצאו את מותם כתוצאה מהדקירות הללו ומאובדן הדם הרב בעקבותיהן.

לאחר ביצוע מעשים אלה, נטל הנאשם את הסכין, בה רצח כנטען את הוריו המנוחים, שטף אותה מדמם, יצא מהבית ושב לביתו בתל אביב, לא בטרם השליך את הסכין לפח אשפה, כדי לסכל את זיהויו כאחראי לרצח.

עוד נטען בכתב האישום, כי בהמשך אותו לילה, סמוך לשעה 3:00 לפנות בוקר, יצא הנאשם מתל-אביב חזרה לבית הוריו המנוחים, בכוונה לנקות את הזירה ולהעלים ממנה את עקבותיו. לאחר שנכנס לביתם, שפך הנאשם כמות גדולה של אקונומיקה על גופות המנוחים וסביבן, נטל סכין נוספת ממטבח הוריו, וניקה באמצעותה מתחת לציפורני הוריו המנוחים, במטרה להעלים משם שרידי ראיות ביולוגיות העשויות לזהותו. בטרם עזב את הדירה בפעם השנייה, הוסיף הנאשם חטא על פשע, ונטל מתיקו של אביו המנוח סכום כסף מזומן של למעלה מ-1,000 ₪.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

תשובות הנאשם לכתב האישום

6. בתשובתו הראשונה לכתב האישום, מיום 24.11.11, כפר הנאשם כפירה כללית במיוחס לו, טען כי לא רצח את הוריו, וציין, באמצעות בא-כוחו הראשון, עו"ד אריאל עטרי, כי אין בפיו כל טענת אליבי, וכי הוא מבקש לקבל את כל חומר החקירה לעיונו, בטרם ישיב תשובה מפורטת יותר לכתב האישום. בהחלטה שניתנה בתום הדיון, הורה בית המשפט לבא-כוח הנאשם להגיש את תשובתו המפורטת לכתב האישום עד ליום 18.12.11. בסמוך למועד זה, הודיע בא-כוחו דאז, כי "אין בידי תשובה מפורטת יותר לכתב האישום".

7. לאחר שעו"ד עטרי ביקש להתפטר מייצוג הנאשם, בנסיבות שיפורטו בהמשך, ועוה"ד ברהום ובר צבי מונו מטעם הסניגוריה הציבורית לייצג את הנאשם תחתיו, מסרו הסניגורים המלומדים החדשים - בראשית הישיבה מיום 19.2.12 - את תשובתו המפורטת של הנאשם לכתב האישום. בקצירת האומר אציין, כי באי-כוח הנאשם לא כפרו ברקע שהוביל לאירוע הרצח, ואף לא בתיאור נסיבותיו. אולם לטענתם, לא הנאשם הוא זה שרצח את הוריו, אלא אדם זר שזהותו אינה ידועה לנאשם.

באי-כוח הנאשם אישרו, כי הנאשם נוהג להמר, וכי כתוצאה מכך צבר חובות של מאות אלפי שקלים, אם כי לשיטתם, רוב החובות הינם כלפי בנקים ולא לנושים פרטיים. משכך, לא היה לנאשם כל מניע לרצוח את הוריו, אותם אהב והוקיר. באשר ליום האירוע, אישרו הסניגורים המלומדים כי הנאשם אכן הגיע לבית הוריו בשעה הנטענת, שהה שם, ובשלב מסוים נכנס לחדר השירותים, הממוקם סמוך לדלת

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

הכניסה לבית. בעודו שוהה בשירותים, כך נטען, שמע הנאשם לפתע רעש הבוקע מכיוון דלת הכניסה לבית, ומיד לאחר מכן שמע קולות מאבק עם אביו וצעקות מפי אמו. או-אז, קפא הנאשם על מקומו בשירותים כשהוא אחוז אימה, בהבינו כי מאן דהוא פוגע בהוריו. חרף זאת, לא עשה הנאשם מאום כדי להציל את הוריו, עד אשר הבחין כי האלמוני התוקף נמצא כבר סמוך לדלת הכניסה לבית. או-אז, יצא הנאשם מהשירותים, זינק עליו ונאבק עמו, אולם האלמוני הטילו ארצה ויצא מהבית.

באי-כוח הנאשם לא חלקו על כך שהמנוחים נרצחו באמצעות סכין מטבח, ואף לא על מספר הדקירות ותיאורן, כמופיע בכתב האישום. עם זאת הוסיפו הסנגורים, כי הנאשם אינו יודע כיצד בוצעו הדקירות, והאם שהה אותה עת בזירה יותר מדוקר אחד. באשר לפעולות הנאשם סמוך לאחר הרצח, הטעימו עורכי דינו, כי הנאשם מודה ששב לדירה, ניקה את זירת הרצח באמצעות אקונומיקה, ואף ניקה את ציפורני אצבעות ההורים המנוחים, כאשר הטעמים לכך יובאו ויובהרו בהמשך.

יודגש, כי שעה שבית המשפט ביקש לרדת לעומק התשובה האמורה, זאת נוכח התמיהות הלכאוריות שהזדקרו הימנה, השיבו באי-כוח הנאשם כי אינם יכולים להשיב בשלב זה על שאלות ותמיהות שמעלה בית המשפט (עמ' 26 לפרוט').

8. אקדים המאוחר ואציין, כי במהלך חקירתנו הנגדית של עד התביעה ניר מעוז, אחיו התאום של הנאשם, לאחר שב"כ הנאשם, עו"ד ברהום, הטיח כלפיו כי הוא זה שרצח את הוריו, ובהמשך ישיר להערת בית המשפט בהקשר זה, שהפנה לתשובה

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

הראשונה שניתנה על ידו לכתב האישום, ביקש עו"ד ברהום - לא בטרם התייעץ בנדון מספר דקות עם מרשו - לשנות ולתקן את תשובת הנאשם לכתב האישום, באופן הבא: חלף היות רוצח הוריו אלמוני, שזהותו איננה ידועה לנאשם, יבוא אחיו ניר, ולטענת ב"כ הנאשם – זו החדשה, כאמור - עד לשלב בו יצא הנאשם מהשירותים, הוא כלל לא היה מודע לזהות הרוצח. בהמשך הדברים ולשאלת הבהרה נוספת מטעם בית המשפט, מדוע הדברים נחשפים לראשונה רק בשלב זה, דהיינו: במהלך החקירה הנגדית של העד ניר מעוז, הסביר הסנגור המלומד - גם זאת רק לאחר שהתייעץ שוב עם מרשו - כי ניר איים על הנאשם שיחשוף סוד אחר הקשור בו, ומשכך החליט הנאשם לנצור הסוד בלבו עד לאותו שלב (ראו: עמ' 150 - 158 לפרוט'). בגרסה זו דבק הנאשם לאורך שלביו הבאים של המשפט.

9. תשובותיו הנזכרות של הנאשם לכתב האישום עומדות בסתירה לא רק אחת לרעותה, אלא אף לחלק מהגרסאות שנמסרו מפיו במהלך חקירותיו במשטרה.

על גרסאות אלו ארחיב בהמשך; אולם, פטור בלא כלום אי אפשר. אציין כבר עתה, בקצירת האומר, כי בראשית חקירתו במשטרה כפר הנאשם מכל וכל במיחוס לו, ואף טען כי לא עזב את ביתו בתל אביב בשעות הרלוונטיות בליל האירוע.

בגרסה מאוחרת יותר, שניתנה על ידו מספר ימים לאחר מכן, שינה הנאשם את טעמו והודה לראשונה כי אמנם נסע לירושלים ביום הרצח, אך היה זה לצורך מפגש שנשא אופי מיני-הומוסקסואלי עם נער ליווי, שאותו הכיר באמצעות האינטרנט.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

הנאשם לא חשף בחקירותיו במשטרה את זהותו של הנער ואף לא הזמינו להעיד מטעמו, כדי לחזק את גרסתו זו. עוד נטען, כי המפגש המיני בין השניים תוכנן להתקיים בשכונת רמות, באזור בית הוריו, ולאחריו ביקש הנאשם לבקר את הוריו. בסופו של יום המפגש עם ההורים לא יצא לפועל, מאחר שהנאשם – כך לדבריו באותו שלב של החקירות במשטרה - התבייש לעשות כן.

לכשהוצגו לנאשם ראיות הקושרות אותו לאירוע הרצח, הוא שינה את גרסתו בשנית, הודה כי שתי הגרסאות הקודמות שמסר היו בדויות, ומסר גרסה שלישית, לפיה בליל האירוע הוא אכן הגיע לבית הוריו, זאת בשל געגועים ורצון לראותם. לטענתו, לאחר שהשלושה בילו בנעימים והוא עמד לשוב לביתו, ובעודו מצוי בשירותים בקומה הראשונה בבית, שמע לפתע רעש של דלת נפתחת, ובסמוך לאחר מכן גם את ראשיתו של מאבק בין אביו לבין האלמוני. או-אז, קפא הנאשם במקומו למשך מספר דקות, בשל חשש כי אותו אלמוני יקפד גם את חייו, וזאת למרות ששמע את זעקות הוריו המשוועים לעזרה. לבסוף אזר הנאשם אומץ ויצא מהשירותים, התנפל על הרוצח האלמוני וניסה להיאבק בו, אולם האחרון גבר עליו והטילו ארצה. הנאשם הוסיף וסיפר, כי מאחר שבמהלך המאבק עם הרוצח האלמוני הוא נחתך באצבעו ודימם במקומות שונים בזירה, הוא חשש כי עקבות ה-DNA שיימצאו יובילו את החוקרים אליו, ולפיכך שב לאחר הרצח לזירה וניקה אותה, ככל יכולתו.

עד כאן תשובות הנאשם לכתב האישום.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

הליכי החקירה והמשפט – מבט על

תמצית העובדות שאינן שנויות במחלוקת ועיקרי יריעת המחלוקת

10. כתב האישום שהוגש נגד הנאשם מגולל מערכת עובדתית מסועפת. ואולם, עם הגשת תשובתו המפורטת של הנאשם לכתב האישום, צומצמו המחלוקות באופן ניכר. בטרם אעבור לסקירת העובדות ולדיון במשמעותן, וכדי לייעל הדיון שלפנינו, אעמוד בקצרה ובאופן תמציתי על עיקרי העובדות והנושאים שאינם שנויים במחלוקת, וכפועל יוצא מכך – על עיקרי יריעת המחלוקת.

בין הצדדים לא הייתה מחלוקת בדבר נטייתו של הנאשם להימורים, על היקפה, העובדה שהיא הובילה את הנאשם לחובות כספיים בהיקף של למעלה מ-200,000 ₪, ועל כך שבעטייה ביים הנאשם בעבר שוד בבית הוריו, כדי לגנוב סכום כסף שהיה מצוי שם.

גם פעולותיו של הנאשם בשעות שקדמו לרצח ובסמוך להתרחשותו אינן שנויות במחלוקת. מוסכם על הצדדים, כי הנאשם ביצע את החיפושים שנמצאו בבדיקת המחשב, במועד ובשעה בהם בוצעו, וכי בתום החיפושים הוא מחק את המידע אודותם. עוד מוסכם, כי ביום הרצח התקשר הנאשם פעמיים לאחיו ניר, כאשר תוכן השיחה בין השניים שנוי במחלוקת. הנאשם אף מודה, כי כשעתיים קודם לרצח, נסע לבית הוריו ושהה שם באותן דקות בהן נרצחו הוריו.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

מעשה הרצח עצמו, גם הוא אינו שנוי במחלוקת. העובדות והנתונים האובייקטיביים מוסכמים על הצדדים, ולפיהם נרצחו המנוחים בביתם בסמוך לשעה 23:00, ביום 13.9.11, לאחר שנדקרו עשרות פעמים בכל חלקי גופם.

אף ניקוי הזירה לאחר הרצח והעלמת כלי הרצח על ידי הנאשם, אינם שנויים במחלוקת, כמו גם הממצאים הפורנזיים שנמצאו בזירה ועל גופו של הנאשם.

הסכמות אלו מותירות אותנו עם מספר מצומצם למדי של נושאים שנויים במחלוקת. אלא, שנושאים אלה הם לב-לבו של התיק, ולגביהם רחוקים הצדדים בדעותיהם כרחוק מזרח ממערב. בעוד שהנאשם גורס, כי את חיפושי המחשב ערך כתוצאה מחששו שמא ניר ירצח את הוריו, הרי גרסת המאשימה הינה, כי הם בוצעו לצורך תכנון הרצח הנתעב על ידי הנאשם וכחלק בלתי נפרד הימנו. גם על הסיבה להשאת הטלפון הנייד בתל אביב חלוקים הצדדים: בעוד שלגרסת הנאשם הנייד שלו נשכח מבלי משים, טוענת המאשימה כי מדובר בהותרה מכוונת של הנייד, כדי להתקשר אליו בהמשך הערב, דבר שיוביל לאיכונו בדירה בתל אביב, וליצירת מצג לפיו הנאשם, לכאורה, כלל לא עזב את ביתו בשעה הרלוונטית.

מובן מאליו כי המחלוקת העיקרית בין הצדדים הנה בשאלת זהות הרוצח. באי-כוח הנאשם אינם חולקים על עצם מעשה הרצח ועל הפרטים הטכניים, אך טוענים כי מבצעו אינו הנאשם, אלא ניר. בנוסף, ומטבע הדברים, חלוקים הצדדים על

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

הטעם לכבישת גרסת הנאשם, כאשר המאשימה טוענת כי התרחיש שהעלה הנאשם, לפיו הוא נסחט על ידי ניר על רקע נטיותיו המיניות, מצוץ מן האצבע.

התנהלות הנאשם ובאי-כוחו במהלך המשפט, וכן נושאים דיוניים שונים

11. לבד מהיקפו הנרחב ביותר של התיק: קרוב ל-2,000 עמודי פרוטוקול, עשרות עדים ומוצגים מצד כל אחד מהצדדים, ועוד כהנה וכהנה, "נולדו" במהלך ניהול התיק עיכובים דיוניים בלתי מבוטלים, שהובילו להתמשכות ההליך.

כך, לדוגמה, בישיבת ההקראה בתיק, שנערכה ביום 5.10.11, ביקש בא כוחו הראשון של הנאשם, עו"ד אריאל עטרי, לקבוע ישיבה לצורך קבלת תשובת הנאשם לכתב האישום, בתוך פרק זמן שלא יפחת מחודשיים, נוכח היקפו הרב של חומר הראיות בתיק. בהחלטה שניתנה באותו המועד נעתרנו לבקשה, והישיבה הקרובה נקבעה ליום 24.11.11. דא עקא, שחרף הדחייה, בדיון שהתקיים במועד זה הודיע עו"ד עטרי כי לבד מכפירה כללית אין בפיו תשובה מפורטת לכתב האישום, והוא זקוק לדחייה נוספת של כחודש (!), לצורך כך.

חרף אי הנוחות מהמהלך האמור, ושוב, כדי שלא לקפח את זכויות הנאשם, נעתרנו לבקשה ואפשרנו להגנה להגיש את התשובה המפורטת לכתב האישום לא יאוחר מיום 18.12.11. ברם, בסמוך למועד זה הודיע עו"ד עטרי כי לנאשם "אין מה להוסיף" מעבר לכפירתו הכללית במיוחס לו.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

מעבר להשתלשלות העניינים המצערת ביחס לתשובת הנאשם לכתב האישום, שגזלה פרק זמן בלתי מבוטל והסתיימה לבסוף בקול ענות חלושה, הגיש עו"ד עטרי מספר בקשות לשחרור מייצוג, זאת, כנטען, מחמת מניעה – שטיבה ומהותה לא נתבהרו ולא נתבארו - שאינה מאפשרת לו לייצג את הנאשם; וזאת, חרף העובדה כי בתיק נקבעו זמן רב קודם לכן מועדים לשמיעת ראיות, ושלוש ישיבות מתוכן נקבעו לימים 22.1.12 – 25.1.12, קרי: בסמיכות רבה למועד הגשת הבקשה. לא למותר לציין, כי אף לא אחת מהבקשות נומקה כדבעי, נוכח עמדתו של עו"ד עטרי כי עצם העלאת הטעם לבקשה בפני בית המשפט עשויה לפסול את המותב מלישב בדין.

בסופו של יום, לאחר שהתקיימו שני דיונים בבקשה, אחד מהם, בנוכחות עו"ד דורי פינטו, הסניגור הציבורי המחוזי, ונשמעה עמדתו של הנאשם לבקשה; וחרף הקושי העצום בחילופי סניגורים במועד זה, שמשמעו – ירידה לטמיון של חלק מישיבות ההוכחות תוך השחתת זמן שיפוטי יקר לריק, וכאשר אך ורק זכויות הנאשם עומדות לנגד עיני בית המשפט, נעתרנו, בסופו של יום, לבקשה וביטלנו את ישיבות ההוכחות שנקבעו לחודש ינואר 2012. חלף זאת, נקבע מועד לתזכורת בנוכחות באי-כוחו החדשים של הנאשם, ומועדים נוספים לשמיעת ראיות (ראו: החלטתנו מיום 18.1.12).

ביום 19.2.12, מסרו באי-כוחו הנוכחיים של הנאשם, עוה"ד ברהום ובר-צבי, את תשובתם המפורטת לכתב האישום, וסמוך לאחר מכן החלו להישמע הראיות בתיק.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

התפתחות נוספת בתיק, נסובה על שינוי גרסת ההגנה במהלך עדותו הראשונה של ניר. או-אז, תיקנו באי-כוח הנאשם את תשובתם לכתב האישום, וטענו (כנזכר לעיל) כי ניר מעוז הוא שרצח את המנוחים, וכי הנאשם חשש לחשוף זאת בשל איום שהופנה כלפיו מצידו של ניר, כי יחשוף את נטיותיו המיניות (הפדופיליות) ברבים.

יצוין, כי בעקבות ההתפתחות והשינוי בגרסאות ההגנה, נוכח חומרת העבירות המיוחסות לנאשם, בהתייחס לסד הזמנים אליו הוכנסו באי-כוחו הנוכחיים של הנאשם, ועל אף שהדבר לא נעשה כדבר שבשגרה, התרנו לא אחת להחזיר לדוכן העדים עדים שסיימו למסור את עדותם. כך, לדוגמה, העיד ניר מספר פעמים, וכך גם האחות תמר, הדודה עופרה, צילה פיליפסון, רוני ניב, שלמה דאיי ומשה רוזנפלד. בנוסף, הוזמן ניר לעדות פעם נוספת, בהמשך להודעה נוספת שנגבתה ממנו במשטרה במהלך המשפט (ת/46). גם עדים נוספים הוחזרו לעדות, לבקשת ההגנה, לאחר שמיעת עדותו של עד התביעה זילברשטיין (ראו: פרוטוקול מיום 19.4.12).

גם לאחר תום שלב הסיכומים, ושעה שבית המשפט שקד על כתיבת הכרעת הדין, נתבקשנו על ידי ההגנה להחזיר לבית המשפט עדים לחקירה משלימה, ונעתרנו לכך (ראו, לדוגמה, החלטתנו מיום 7.5.13).

ניתן אפוא לומר, כי כמעט ולא הייתה בקשה של הסנגורים להבאת עדים נוספים, להשלמת עדויות, או להבאת ראיות חדשות, שלא נענתה בחיוב על ידי בית המשפט.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

מטבע הדברים, עיכובים דיוניים אלה גרמו להתארכות הדיונים בתיק, ואף הובילו לדחיית המועד למתן הכרעת הדין. עם זאת, גם בנסיבות אלו נשמר האיזון המתבקש בין יעילות דיונית לבין השמירה על זכויות הנאשם.

מבט-על על הראיות

12. בטרם אבוא בעובי קורתן של הראיות שנפרסו על ידי הצדדים, מזה ומזה, אסקור בקצירת האומר את עיקריהן:

13. מטעם המאשימה העידו שני אחיו של הנאשם וקרובת משפחתו: גבי **תמר פלמון-מעוז**, בתם של המנוחים ואחות הנאשם (ראו עדותה עמ' 41 – 69; 192 – 193; 674 – 675 לפרוט'); **מר ניר מעוז**, בן המנוחים ואחיו התאום של הנאשם (ראו עדותו בעמ' 124 - 180; 347 – 378; 650 – 673 ו- 718 – 737 לפרוט'); גבי **עופרה קידר וייסמן**, אחות המנוחה ודודתו של הנאשם (ראו עדותה בעמ' 87 – 120, 580 – 586 לפרוט').

בנוסף להם, העידו העדים הבאים: **מר משה רוזנפלד**, שכנם של בני הזוג המנוחים במועד הרלוונטי (ראו עדותו בעמ' 194 – 213, 1404 – 1415 לפרוט'); **ד"ר ראובן אקרמן**, רופא שיניים אשר את מרפאתו ניהל המנוח שנים רבות, וחברם של המנוחים (ראו עדותו בעמ' 229 – 242 לפרוט'); גבי **זהבה ברוכיאן**, שכנה של המנוחים (ראו עדותה בעמ' 243 – 248 לפרוט'); גבי **אמה נאמן**, אף היא שכנה של המנוחים (עמ' 248 – 253 לפרוט'); **מר דודו מאזה**, שותפו להימורים של הנאשם (ראו עדותו בעמ' 248 – 253 לפרוט').

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

261 – 305 לפרוט"י); גב' **צילה פיליפסון**, חברתו של האח ניר (ראו עדותה בעמ' 302 – 328; 737 – 741 לפרוט"י); מר **רון ניב**, שותפו של ניר לדירה במועד הרלוונטי (ראו עדותו בעמ' 329 – 345, 742 – 746 לפרוט"י); **רפ"ק עמי לייפר**, ראש המעבדה הניידת לזירות פשעים חמורים במחלקה לזיהוי פלילי במשטרת ישראל (ראו עדותו בעמ' 378 – 397 לפרוט"י); **סנ"צ שלמה דאיי**, שעמד בראש הצח"מ (ראו עדותו בעמ' 397 – 454, 746 – 761 לפרוט"י); **רס"מ עודד יניב** (ראו עדותו בעמ' 454 – 458 לפרוט"י); **פרופ' יהודה היס** (ראו עדותו בעמ' 463 – 522 לפרוט"י); **רס"מ דודו לוי**, החוקר העיקרי שגבה את הודעות הנאשם (ראו עדותו בעמ' 524 – 565 לפרוט"י); **770 – 761 לפרוט"י**; החוקרים **רס"מ רויטל צרף** (ראו עדותה בעמ' 565 – 569, 770 – 774 לפרוט"י); **ורס"מ יצחק (איציק) לוי** (ראו עדותו בעמ' 570 – 577 לפרוט"י); **רס"מ זוהר ראג'ב**, שוטר במשטרת הגבולות (ראו עדותו בעמ' 578 – 579 לפרוט"י); **מפקח דותן גרילק**, חוקר במפלג תשאול, ביצע את השחזור עם הנאשם והיה איש הקשר עם המכון לרפואה משפטית (ראו עדותו בעמ' 592 – 594 לפרוט"י); **רס"מ לילך רונן**, חוקרת במפלג תשאול (ראו עדותה בעמ' 595 – 603 לפרוט"י); **דר' קונסטנטין זייצב**, רופא משפטי במכון לרפואה משפטית, ערך את הנתיחה לגופת המנוח (ראו עדותו בעמ' 603 – 645 לפרוט"י); ומר **יואב זילברשטיין**, בעלים ומנכ"ל של חברת טיק טק טכנולוגיות, העוסקת בשחזור מידע. מר זילברשטיין, שהינו מומחה לשחזור מחשבים חקירתי, ערך את ת/29, שהיא חוות הדעת מטעם המאשימה אודות החיפוש ששנערכו במחשבו של הנאשם (עמ' 676 – 714 לפרוט"י). כן העיד, לאחר תום פרשת הסיכומים הראשונה, מר **רוני בן ארבו**, שריצה תקופת מאסר בבית הכלא "ניצן", במקביל למועד בו שהה שם הנאשם במעצר (ראו עדותו בעמ' 1710 – 1795 לפרוט"י הדיון מיום 19.11.12).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

14. כמו כן הוגשו המוצגים הבאים: תמונת סכין דומה לסכין אשר על פי השערת החוקרים שימשה לרצח המנוחים (ת/1); דו"ח מעצרו של הנאשם מיום 11.9.11 (ת/2); דיסק ותמלול שיחה בין הנאשם לבין מר דודו מאזה מיום 24.8.11 (ת/3); מכתב מאת ניר מעוז מיום 12.3.11 (ת/4); הודעתו של מר ניר מעוז מיום 13.3.11 (ת/5); הודעותיה של גב' עופרה קידר ויסמן מתאריכים 14.8.11 – 13.9.11 (ת/6א – ת/6ד); הודעותיו של דר' ראובן אקרמן מתאריכים 14.8.11 ו-17.8.11 (ת/7); הודעתה של גב' מאירה אקרמן מיום 22.8.11 (ת/8); הודעותיה של גב' אמה נאמן מתאריכים 14.8.11 – 21.8.11 (ת/9א – ת/9ג); הודעתו של הנאשם מיום 12.1.08, אודות השוד בשנת 2008 (ת/10); הודעתה של גב' טל ארבל, אשתו לשעבר של הנאשם, מיום 16.8.11 (ת/11); הודעות חבריו להימורים של הנאשם (ת/12 – ת/20ג, וכן ת/55); הודעתה של גב' מאיה פלמון-מעוז מיום 22.8.11, וכן המסמכים נלווים לה (ת/21 – ת/21ג); הודעתה של גב' נעה סבר מיום 14.9.11 (ת/22); הודעותיו של מר צבי נאמן מתאריכים 14.8.11 – 21.8.11 (ת/23 – ת/23ג); הודעתו של דר' שלמה כהן, מעסיקו של הנאשם, מיום 20.8.11 והמסמכים הנלווים לה (ת/24 – ת/24ב); הודעותיה של גב' פנינה ברקן והמסמכים הנלווים לה (ת/25 – ת/25ג); הודעותיהם של חבריו לעבודה של הנאשם, אריה בנימין נחום ודן שלו (ת/26 – ת/27); תקליטור שחזור השמדת הראיות שנערך על ידי הנאשם (ת/28); חוות דעת המומחה יואב זילברשטיין, מיום 25.9.11, שנסובה בעיקר על הפעולות השונות שנערכו במחשבו של הנאשם, ובמחשב של אחיו, ניר (ת/29); חוות הדעת הפתולוגית מיום 12.9.11, מאת דר' קונסטנטין זייצב, אודות נתיחת גופתה של המנוחה, נורית מעוז ז"ל (ת/30); חוות הדעת הפתולוגית מיום 24.8.11, מאת פרופ' יהודה היס, אודות נתיחת גופתו של המנוח, נח

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

מעוז ז"ל (ת/31); חוות הדעת ביחס לבדיקות הטוקסיקולוגיות שנערכו למנוחים (ת/32 – ת/33); חוות דעת נוספות מאת דר' זייצב ופרופ' היס, בנושאים שונים (ת/34 – ת/35); חוות דעת מאת פרופ' היס, אודות בדיקות החיים שנערכו לנאשם ולניר (ת/36 – ת/37); חוות דעת מאת דר' מאיה פרוינד, ובה ממצאי הבדיקות הביולוגיות שנערכו בתיק (ת/38 – ת/40); חוות דעת אודות זירת הרצח, סביבתה ורכבו של הנאשם, מאת המומחה עמיהוד לייפר, ראש המעבדה הניידת לזיהוי פלילי (ת/41 – ת/43); מזכרים שונים שנכתבו על ידי החוקרים בתיק (ת/44 – ת/45); הודעתו של ניר מעוז מיום 22.3.12 (ת/46); תמונות בדיקות החיים של הנאשם וניר (ת/47 – ת/48); השלמות לחוות דעתו של המומחה זילברשטיין ותקליטור הנספחים לחוות הדעת שנערכו על ידו (ת/49 – ת/49ג); תקליטור האזנות סתר שבוצעו לטלפון הנייד של הנאשם, ותמלולן (ת/50); תמונות מדירתו של הנאשם (ת/51); מזכרים אודות שאלות שהפנו חוקרי המשטרה למומחים השונים בתיק (ת/52 – ת/53ב); העתק הכרעת הדין בתפ"ח 398/01 מדינת ישראל נ' לבוב (לא פורסם, 12.7.2006), שנמצאה על "שולחן העבודה" במחשבו של הנאשם (ת/54); דו"ח איכון שנערך לטלפון הנייד של ניר מעוז (ת/56); דו"ח איכון שנערך לטלפון הנייד של הנאשם וכן פלט שיחות יוצאות (ת/57 – ת/58); קטעים ומאמרים עליהם נסמך פרופ' היס בעדותו (ת/59); הודעות הנאשם, שנגבו החל מיום 14.8.11 ועד ליום 25.9.11, תיעודן החזותי של החקירות השונות שנערכו לו ותמלולן, ודו"חות החקירה שנערכו בהקשר זה (ת/60 – ת/105); תקליטור שיחות שנערכו בין הנאשם לבין דודו מאזה בימים 4.9.11 ו-5.9.11, ותמלולן (ת/106 – ת/107א).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

15. כמצויין לעיל, בשל שיתוף הפעולה המבורך והענייני בין באי-כוח הצדדים, הוגשו מרבית המוצגים דלעיל בהסכמה, כך שהתייטר הצורך להעיד את עורכיהם, דבר שתרים רבות לניהולו היעיל והמהיר של המשפט.

16. מטעם ההגנה העידו הנאשם (ראו עדותו בעמ' 807 – 1383 ו-1581 - 1590 לפרוט'); מר ערן ווגה, גב' ניצה אשר וגב' שרה כהן, המתגוררים בשכנות לבית המנוחים (ראו עדותם בעמ' 782 – 794; 799 – 80 – ו-803 – 807 לפרוט', בהתאמה); וגב' אלמוג סורין, בת זוגו לשעבר של ניר (עמ' 1417 – 1422 לפרוט'). בנוסף, ביקשו הסניגורים לזמן בשנית מספר עדי תביעה, הפעם כעדי הגנה מטעמם: גב' זהבה ברוכיין (ראו עדותה בעמ' 1456 – 1457 לפרוט'); מר שלמה דאיי (ראו עדותו בעמ' 1575 – 1581 לפרוט'); מר משה רוזנפלד (ראו עדותו בעמ' 1712 – 1724 לפרוט'). כן העידו מטעמם העדים הבאים: קצין המשטרה, אבשלום אדלר ויצחק אליתים, קצין המודיעין ומפקד בית המעצר במגרש הרוסים בירושלים, בהתאמה (ראו עדותם בעמ' 1550 – 1568; 1569 – 1575 לפרוט').

17. כן הוגשו מטעם ההגנה המוצגים הבאים: דיסק השחזור שנערך ביום 14.9.11 על ידי הנאשם, ותמונה בודדת מהסרט (נ/1 – נ/1א); הודעותיו של מר משה רוזנפלד מתאריכים 14.8.11 – 21.8.11, דו"ח הראיון הקוגניטיבי שנערך לו ומזכר זימונו לחקירה (נ/2 – נ/5, נ/7); מזכר מאת החוקר יצחק לוי, אודות תחקור שכניהם של המנוחים (נ/6); הודעותיו של ניר מעוז, מתאריכים 14.8.11 – 22.3.12 (נ/8 – נ/14); הודעתה של גב' זהבה ברוכיין, שהתגוררה בשכנות למנוחים, מיום 14.8.11 (נ/15);

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

תמונת הסכין אשר שימשה לניקוי תחת ציפורני המנוחים (נ/16); דו"ח תפיסת המוצגים על ידי מר עמיהוד לייפר, לוח צילומים של מעתקי טביעות אצבעות, סיכום התיק ממעבדת פיתוח טביעות אצבעות ודו"ח בדיקת הזירה (נ/17 – נ/20); הודעתו של המומחה יואב זילברשטיין מיום 25.9.11 (נ/21); מזכרים שנערכו ביחס לפעולות חקירה שונות (נ/22 – נ/31, נ/33, נ/37 – נ/39); חוות דעת מאת המומחה עמיהוד לייפר, ביחס לבדיקת הזירה ברחוב אלכסנדר איג (נ/32); קטעים מספרו של Vincent Di Maio, Forensic Pathology (נ/34); הודעותיו של מר רונן ניב, שותפו של ניר לדירה, מתאריכים 21.8.11 ו-28.8.11 (נ/35 – נ/36); חוות דעתו של המומחה יואב זילברשטיין ביחס לבדיקה שנערכה על ידו למצלמות אבטחה שהיו ממוקמות באזור בית המנוחים (נ/40); תקליטור ממצלמות האבטחה מביתו של מר שי ניצן, ומכתב מאת מר שחר דבש, אחראי האבטחה במשרד המשפטים, אודות מערכת ההקלטה האמורה (נ/41 – נ/42); חוות דעת משלימה מיום 25.3.11 מאת דר' מאיה פרוינד (נ/43); חוות דעת משלימה, מיום 21.3.12 מאת המומחה יואב זילברשטיין (נ/44); הודעתו של מר שלמה גילה מיום 16.8.11 (נ/45); הודעתו של מר אבשלום אדלר מיום 28.6.12 (נ/46); דו"ח מודיעיני שנכתב על ידי מר אדלר ביום 24.6.12, אודות פתק שמסר לו הנאשם (נ/47); מכתב מיום 26.10.11 מאת עו"ד אריאל עטרי, דאז סניגורו של הנאשם (נ/48); מזכרים מאת יצחק אליתים ושלמה דאיי, שנערכו ביחס לפתק האמור (נ/49 – נ/50); פסק הדין בת"א (שלום י-ם) 10098/05 בן ארבון נ' סיבוני (לא פורסם, 7.7.2010) (נ/51); כתב האישום שהוגש נגד מר בן-ארבון בת"פ 17144-05-11

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

(נ/52); גליון הרישום הפלילי של מר בן-ארבון והחלטת בית משפט השלום (כב' השופט טננבוים), בבקשה למעצרו של הנאשם, מ"ת 6872-02-12 (נ/53 – נ/54).

פרשת התביעה

18. משנסקרו במבט-על מהלך החקירה ותמצית ראיותיה העיקריות של המאשימה, כמו גם אלו של ההגנה, אחל להלן בדיון שיטתי בפרשת התביעה. ברי, כי לפנינו מסכת ראייתית מורכבת, שלצורך עיבודה הראוי דרושים מיון והערכה מוקדמים. פריסת התשתית העובדתית שהציגה המאשימה תיעשה, ברובה, על ציר הזמן, בהתחשב באבני הדרך הכרונולוגיות המתוות את ציר הפרשה, אך גם באספקלריה של הסוגיות המרכזיות הדרושות הכרעה ובירור מקיף. עריכת החומר הראייתי באופן האמור תאפשר את ריכוזן של ראיות בעלות מכנה משותף תחת ראש פרק אחד, הגם שמקורן נעוץ בעדים ובמועדים שונים. במסגרת זו, וככל שאדרש לכך, בעיקר ביחס לראיות שקיומן אינו שנוי במחלוקת, אביא גם את גרסת הנאשם ביחס אליהן. להלן יוצגו, אפוא, הראיות על פי סדר הדיון בהן:

ראשית, יוצג הרקע למעשה, אשר לשיטת המאשימה נוגע להתמכרות הנאשם להימורים ולחובות הכספיים אליהם הוא נקלע כתוצאה מכך. פרק זה יוצג בתמצית, מאחר שהוא כלל אינו שנוי במחלוקת ואף הנאשם עצמו אישר לא אחת את התמכרותו להימורים, אם כי לשיטתו מצבו הכלכלי לא התערער כתוצאה מכך (על כך, כמובן, חולקת המאשימה).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

שנית, יוצגו הראיות הנוגעות לחיפוש ולפעילות הנאשם במחשבו האישי סמוך לרצח.

שלישית, יוצגו הראיות ביחס להתנהלותו הכללית של הנאשם ביום הרצח.

רביעית, יוצגו כלל הראיות הקשורות לזירת הרצח - החל מחוות הדעת של המומחים השונים וכלה בעדויות השכנים והגורמים האחרים.

חמישית, יוצגו ראיות הקשורות להתנהלות הנאשם סמוך לאחר הרצח ובימי השבעה שלאחר מכן. בגדר ראש פרק זה ייכלל תת-פרק נוסף, שעניינו הממצאים שנמצאו על גופו של הנאשם סמוך לאחר הרצח ובימים שלאחר מכן.

אצא אפוא לדרך.

התמכרות הנאשם להימורים

19. על התמכרות הנאשם להימורים, היקפה, והקשיים שנגרמו לו ולבני משפחתו כתוצאה מכך, העידו בעיקר חבריו, קרובי משפחתו, כמו גם חברים ומקורבים של הוריו המנוחים.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

כעולה מהעדויות השונות, החל הנאשם להמר עוד במהלך לימודיו באוניברסיטה. תחילה בסכומים נמוכים, אולם עד מהרה הלכו הימוריו ותפחו, וכפועל יוצא מכך עלו גם הסכומים שהפסיד.

20. דוד (דודו) מאזה, שותפו של הנאשם לעסקי ההימורים וחברו למשחק מהלך למעלה משנתיים וחצי קודם לאירוע הרצח, ציין בעדותו כי עובר למעצרו ובמשך תקופה ארוכה, נהג הנאשם להמר בסכומים גבוהים מאוד: בין 6,000 ל-12,000 ₪ בממוצע בכל לילה, בתדירות של מספר לילות בשבוע. גם עת הפך הנאשם להיות שותף בעסק, הוא נהג להפסיד הן את כספו האישי והן את רווחיו כתוצאה מניהול הפעילות. באחד המקרים, הפסיד הנאשם סך של 50,000 ₪ בערב אחד, מה שאילץ אותו ללוות כספים משותף למשחק בשם חיים ג'אן כדי לכסות את ההפסד. העד מאזה הוסיף וציין, כי הצטרפות הנאשם לשולחן ההימורים הייתה מעלה את היקף ההימורים באותו שולחן, ומאז מעצרו "כאילו כמעט אין עבודה". להערכת מאזה, בתקופה הרלוונטית – משך שנתיים קודם למעצרו – הפסיד הנאשם סך כולל של בין 300,000 ₪ - לבין 500,000 ₪, כתוצאה מהימורים (עמ' 272 - 273, 297 ו-301 לפרוט').

21. גם מהמרים אחרים פרסו תמונה דומה ביחס להרגלי ההימורים של הנאשם:

אור כהן, ששיחק תקופה מסוימת עם הנאשם, ציין בהודעתו במשטרה כי למעט מקרה בודד בו הפסיד הנאשם סך של 50,000 ₪ בערב, בערב ממוצע הוא נהג להמר על סכומים שבין 8,000 ל-15,000 ₪, כאשר במרבית המקרים הפסיד הנאשם

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

את כל הכספים עליהם הימר בתחילת הערב (ראו הודעתו ת/16 מיום 22.8.11, בעמ' 2).
(2).

מהמרים נוספים, יורי ניקולאיב ויצחק ערסי, סיפרו על הפסדים של הנאשם בקנה מידה של כ- 5,000 ₪ עד 6,000 ₪ לערב (ראו הודעותיהם ת/17, עמ' 1 – 2; ת/19א בעמ' 1).

לא למותר לציין, כי הנאשם עצמו אישר שנהג להפסיד אלפי שקלים בהימורים, לעתים אף למעלה מ-15,000 ₪ בערב אחד, כמו גם כי נהג להמר בין ארבעה לחמישה ערבים בשבוע (עמ' 1047, 1050 לפרוט'). עוד ציין הנאשם, כי מאחר שחובותיו כתוצאה מההפסדים בהימורים הלכו ותפחו, הוא נאלץ ללוות מסבתו כספים בסך של כ-40,000 ₪, כדי לכסותם (ראו עמ' 1029 – 1030 לפרוט').

22. מעבר לנתונים המספריים "היבשים" אודות התמכרות הנאשם להימורים והיקפה, ניתן ללמוד על חומרתה מהאירוע הבא שאף הוא אינו שנוי במחלוקת. בשנת 2008, שנת לימודיו האחרונה באוניברסיטה, נזקק הנאשם בדחיפות לכסף מזומן כדי להמשיך להמר. לשם השגת הכספים האמורים גמלה בלבו של הנאשם החלטה ליטול כספים שהיו שמורים בכספת בבית הוריו, בסך של למעלה מ-10,000 ₪, תוך יצירת מצג כלפי הוריו ובני משפחתו כי נפל קורבן לשודדים שפרצו לבית, ונדרש על-ידם באיומי סכין לפתוח את הכספת. במהלך השוד המבויס צייר הנאשם על עצמו סימני חבלות באמצעות איפור, והכל כדי לשוות אמינות לסיפורו (ראו עדותו בעמ' 812

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לפרוט"י). מיד לאחר מכן התקשר הנאשם לניר וסיפר לו את פרטי האירוע, אותם, כאמור, רקם במוחו וטווה בדמיונו הפורה, ואף הציג בפניו את סימני "החבלה" לכאורה, אותם צייר על גופו ופניו. סמוך לאחר מכן הגיש הנאשם תלונה כוזבת במשטרה. רק בחלוף יומיים סיפר הנאשם להוריו ולבני משפחתו את האמת, קרי: כי נזקק לכסף לצורך מימון התמכרותו להימורים, ולא יכול היה לעמוד בפיתוי (ראו עדותו של ניר, עמ' 126 – 127 לפרוט"י; עדות תמר, בעמ' 44 לפרוט"י; ועדות הנאשם, עמ' 812-816 לפרוט"י).

23. אנקדוטה נוספת, אם כי בעלת משקל נמוך יותר, המדגימה את עומק התמכרות הנאשם להימורים, נוגעת לכך שבתקופה מסוימת, עת נדרש הנאשם להפסיק ולהמר במקומות כאלה ואחרים, או שחפץ לקבל אורכה לצורך תשלום חובותיו, הוא סיפר לחבריו לשולחן ההימורים כי אמו נפטרה מסרטן, ולאחר מכן – כי גם אביו נפטר בדמי ימיו (ראו, לדוגמה, עדותו של מאזה, בעמ' 272 לפרוט"י; ת/19א, הודעתו של יצחק ערסי מיום 21.8.11, בעמ' 1-2; ת/55, הודעתו של אליהו טל מיום 30.8.11, עמ' 1).

לכשנתבקש הנאשם להסביר פשר התנהגות תמוהה זו, בלשון המעטה, טען תחילה כי חבריו להימורים שמעו על מחלתה של אמו וחפצו לבוא ולבקרה. אולם, מאחר שלא חפץ בכך, סיפר להם על פטירתה כדי להניאם מכך (עמ' 829 לפרוט"י). דא עקא, שגרסה זו מנוגדת לדבריו של מאזה, לפיהם הנאשם סיפר שאמו נפטרה כדי לשוב לשולחן ההימורים ולקבל "קרדיט" (אשראי), בזמן שלא היו לו די מזומנים

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לצורך ההימורים. לא למותר לציין, כי אף אם היינו מקבלים את גרסת הנאשם לסיפור זה, לא היה בפיו כל הסבר – ולו דחוק – לשאלה מדוע כיזב לחבריו גם על מות האב שעה שאביו היה בריא לחלוטין, ומשכך בוודאי שלא הייתה עולה בדעתם כל כוונה לבקרו. בסופו של דבר, ולאחר התפתלויות רבות, הודה אמנם הנאשם כי הסיבה האמיתי לבדיה הייתה רצונו לזכות בסימפטיה מחבריו לשולחן ההימורים, או לזכות באפשרות להצטרף למעגלי מהמרים אחרים, שמלכתחילה לא חפצו לקבלו כשותף למשחק (עמ' 830 – 831 לפרוט'). כשהמשיך בית המשפט והקשה, הכיזב זה יכול היה הנאשם להעלות על דל מחשבתו מחשבה כה מחרידה, השיב הנאשם בלי ספק משפט חשוב ובעל משמעות, כהאי ליסנא:

”במבט לאחור זה נראה מוטרף, זה נראה לא הגיוני... אני אומר שאדם מכור עושה דברים שהם לא רציונאליים, לא הגיוניים.”

(עמ' 832 לפרוט')

24. גם לאחר שהנאשם חשף בפני בני משפחתו את עובדת התמכרותו, הוא לא חדל להמר, אלא המשיך בשלו, עד לשלב בו חובותיו הלכו ותפחו לכדי 70,000 ₪ לערך. או-אז, משלא יכול היה לפרוע חובות בהיקף כה גדול, נאלץ הנאשם להתקשר להוריו המנוחים ולספר להם כי שב להמר. סמוך לאחר השיחה נערכה פגישת "התערבות" (Intervention) ביוזמת ההורים, בה כל אחד מבני המשפחה סיפר לנאשם כמה נפגע כתוצאה מהתמכרותו. לאחר מכן, קיבלו הנאשם והוריו המנוחים שורה של החלטות

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

אופרטיביות משותפות, לרבות: החלטה על כך שכספו של הנאשם יופקד בחשבון בנק בשליטתה של האם, שהוא יתגורר בביתם ויקבל מהם "דמי כיס" לצרכים בסיסיים בלבד, ועוד (ראו עדותו בעמ' 817 – 819 לפרוט').

25. גם תמר העידה, כי לא אחת שמעה מהנאשם ומההורים על בעיות ההימורים שלו ועל ההפסדים הכספיים אליהם נקלע כתוצאה מכך. בפגישה אחת, בה היו נוכחים חלק מבני המשפחה, דובר רבות על בעיית ההימורים של הנאשם, והוא הודה שהפסיד עשרות ומאות אלפי שקלים, עד שנזקק לבקש את עזרת הוריו המנוחים. לדבריה, אף שההורים הצטערו וכעסו על כך הם הסכימו לסייע לנאשם לכסות את חובותיו, בין באמצעות עזרה בהשגת הלוואות ובין בערבויות להלוואות שנטל הנאשם (עמ' 42 – 43, 60 לפרוט'). דברים אלה אושרו גם בעדותה של **עופרה**, שציינה כי המנוחה סיפרה לה לא אחת על בעיות ההימורים של הנאשם, ועל כך שהמנוחים ניסו לעזור לו הן במישור הכספי והן באמצעות עזרה התנהגותית, מתוך תקווה כי הנאשם יצליח להיגמל מהתמכרותו הקשה (עמ' 89 – 90 לפרוט'). גם בעדותו של **ניר** נאמרו דברים דומים (עמ' 126 – 127 לפרוט').

26. זווית נוספת בסוגיית הימוריו של הנאשם נחשפת בעדותו של ד"ר ראובן אקרמן, אשר במרפאתו עבד המנוח, כאמור, במשך שנים רבות עד לרציחתו. לדברי ד"ר אקרמן, כשנתיים וחצי קודם לרצח הגיעו אליו המנוחים כשהם נסערים וממררים בבכי וחשפו בפניו את עובדת היות הנאשם מכור להימורים. הם אף ציינו בפניו כי הנאשם הפסיד מאות אלפי שקלים כתוצאה מההימורים, וביקשוהו לערוב

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

להלוואה של כמאה אלף ₪ כדי להחזיר חלק מחובותיו של הנאשם. ד"ר אקרמן הסכים לבקשה נוכח הקשרים הטובים שנרקמו בינו לבין המנוח, לא בטרם שוחח באופן אישי עם הנאשם, הוכיח אותו על הפסול במעשיו, והפציר בו להיגמל מהתמכרותו, אם לא למענו אז למצער למען הוריו (עמ' 230 – 233 לפרו').

ד"ר אקרמן הוסיף וציין, כי החל מאותה תקופה, קרי: שנת 2009, ועד ליום הירצחם, סברו ההורים כי הנאשם נגמל מהתמכרותו, ואף התגאו בכך לא אחת בפניו (עמ' 234, 237 לפרו'). עם זאת, והגם שביקשו להאמין שהנאשם הפסיק להמר, נראה כי החשש הוסיף לקנן בלב ההורים, שכן ביותר מהזדמנות אחת הם שוחחו עם קרובי משפחה אחרים על בעיית ההימורים של הנאשם, וציינו כי לא יוכלו להמשיך לסייע לו מעבר למה שכבר סייעו, אם ישוב להמר (ראו עדותה של עופרה, בעמ' 90 – 91 לפרו'); עדותו של ניר, בעמ' 130 לפרו'). גם ניר ציין, כי כחודש טרם הרצח, בשיחה בארבע עיניים בינו לבין המנוח, שאל אותו אביו, האם לדעתו ממשיך הנאשם להמר (שם).

27. הנה כי כן, אין כלל מחלוקת על כך שהנאשם סבל מבעיית הימורים קשה, על ההפסדים הכספיים העצומים בעקבותיה, וכי בגינה הוא בחר, למצער במקרה אחד, לביים מעשה פלילי במטרה לזכות בכספים שיאפשרו לו להמשיך ולהמר.

בנקודה זו מתפצלות עמדות הצדדים: בעוד שגרסת המאשימה הינה, כי בעקבות הפסדיו הכספיים הכבדים צבר הנאשם חובות לא מבוטלים ומצבו הפיננסי היה בכי רע, דבר שהוביל אותו בסופו של דבר לקפד את פתיל חייהם של הוריו

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

המנוחים; טוען הנאשם, מנגד - להד"ם, שכן, לדבריו, נוכח מעמדו במשרדי עורכי הדין בו עבד, תפקידו ושכרו, היה בידיו ליטול הלוואה מכל מוסד בנקאי ובכל סכום שחפץ וממילא הוא לא היה נתון בקשיים כלכליים משמעותיים עובר לרצח. ובלשונו:

"הייתי רחוק מלהיות באיזה שהיא מצוקה כלכלית. אין ספק שהיו לי חובות רבים. אבל אני יכול להגיד לכם שהסטייט אוף מינד שלי היה כזה שאני משקיע בעסק. ונכון לאותו זמן. לו לא הייתי מגדיל את חובותי הייתי עומד בהסדר הלוואות. גם עד היום שבו נעצרתי תמיד עמדתי בהחזר הלוואות. ואני חושב שהובהר כבר בלי שהייתי צריך להעיד בנושא הזה שמעולם, לא נשארתי חייב. אף פעם לא נשארתי חייב. תמיד כשהיה לי חוב למישהו או משהו תמיד שילמתי. מעולם לא לקחתי כסף מאדם פרטי פרט לחיים ג'אן שגם יש לו חשוב לציין שותפות בבעלות על אותה קרקע שבה נמצאת דירת ההימורים. והייתה שם גם איזה שהיא קומבינציה להחזר החוב הזה... החובות הם כולם, כולם, כולם לבנקים. בכולם אין לי חשבון מוגבל. להיפך. בכל אחד מאותם בנקים יכולתי לצעוד ולבקש עוד ולקבל. וכך קרה גם אגב מספר שבועות לאחר הרצח. לווייתי 25 אלף שקלים נוספים מבנק הפועלים. נעניתי בחיוב. בשיחת טלפון. בשניות. אף פעם לא, זאת אומרת לו הייתי זקוק לכסף נזיל אז הוא היה קיים בשפע בעסק. אנשים החזירו קרדיט חובות כל הזמן מדי יום והכסף הזה היה בעסק ושייך לי."

(עמ' 826 – 827 לפרוט')

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

28. דא עקא, שבניגוד למצג אותו הציג הנאשם בחקירתו הראשית, כמו גם בפעמים רבות בעת שנחקר במשטרה לפיו מצבו הפיננסי עובר לרצח היה איתן, וכי אילו היה מצוי בחובות משמעותיים היה יכול להיכנס לכל בנק ולקבל הלוואה על סך למעלה ממאה אלף ₪ ללא כל קושי, בחקירתו הנגדית כבר התברר, כי אותו "מצב כלכלי איתן", כפי שכונה בפי הנאשם, כלל חובות בסך של למעלה מ-200,000 ₪ לגורמים בנקאיים שונים, לסבתו, ולאדם בשם חיים ג'אן, שהלווה לו סכום כסף ברבית קצוצה. עוד התברר, כי לצורך נטילת ההלוואה בסך 160,000 ₪ מיו-בנק הוא נדרש לזמן כערב את עו"ד ד"ר שלמה כהן, מעסיקו באותה עת משך כ-4 חודשים בלבד, כאשר לצורך קבלת הערבות האמורה הוא בדה בפני עו"ד ד"ר כהן סיפור בדים אודות עסקת נדל"ן דמיונית בארה"ב (ראו עדותו בעמ' 1030 – 1033 לפרוט'). לא למותר לציין, כי בעת שנחקר במשטרה מסר הנאשם כי היקף חובותיו אף גדול יותר, ועמד על סך של למעלה מ-300,000 ₪ (ראו: הודעתו ת/84 ב מיום 15.9.11, עמ' 4 ש' 104 - 106).

משעומת הנאשם עם הדברים ואף שניתנו לו הזדמנויות רבות להסבירם, לא היתה בפיו תשובה לסתירה האמורה בין הדברים. הוא חזר ואמר, כי "זה פשוט היה יותר קל" לפנות לעו"ד כהן, הגם שאם אכן מצבו הכלכלי היה כה איתן, כפי שטען, ספק בעיני אם היה כלל פונה למעסיקו בבקשה כה יוצאת דופן; וודאי לא כזו הנסמכת על מצג עובדתי כוזב, שאם היה נחשף, היה גם משפיע ללא ספק על מעמדו במשרד עורכי הדין, וייתכן שאף על המשך העסקתו. למרות שאלות חוזרות ונשנות בנושא, לא יכול היה הנאשם להציג גרסה בעלת הגיון פנימי בסוגיה זו, וכל שיכול היה

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לאמר היה זה: "אין לי תשובה נוספת מעבר למה שאמרתי" (עמ' 1032 – 1040 לפרוט').

בהקשר זה אציין, כי לא ירדתי לסוף דעתו של הסניגור המלומד, לפיה משמעות הפסדיו של הנאשם הייתה מעין מתן "אשראי" למהמרים אחרים, ומשכך אין לראות בכך הפסדים במובנם הרגיל (ראו עמ' 11 לסיכומיו בכתב, וכן סיכומיו בעל-פה בעמ' 1660 לפרוט'), וזאת משני טעמים:

ראשית, לטענה זו לא מצאתי כל תימוכין בחומר הראיות, ממנו עולה כי הנאשם הפסיד כספים, במובנם הפשוט של הדברים, ואף נאלץ למשוך סכומי כסף ניכרים, על בסיס קבוע, כדי לשלם עבור הפסדיו או כדי שיוכל להמר בהם.

שנית, בין אם הפסד מול מהמר מסוים מתבטא בתשלום מידי של כסף מזומן, ובין אם ההפסד מתבטא במתן "זיכוי" לצורך הימורים נוספים, בסופו של יום התוצאה הינה שווה – הפסד כספי, אשר לצורך כיסויו נאלץ הנאשם ללוות כספים ממקורות שונים.

29. מהמקובץ לעיל נגזר אפוא, כי ערב רצח המנוחים, היה מצבו הכלכלי של הנאשם בכי רע, הן מחמת חובות העבר שלו והן מחמת העובדה כי המשיך להמר בסכומי כסף ניכרים מדי ערב, המשיך להפסיד, ואף לשיטתו לא הייתה לו תוכנית גמילה כלשהי באופק הקרוב או הרחוק (ראו עדותו בעמ' 1346 – 1347 לפרוט').

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

החיפושים במחשב

מומחיות, רקע ובחינת ממצאי הבדיקה

30. הנדבך הבא בתצורף הראייתי כנגד הנאשם עוסק בהתנהלותו בפרק הזמן הסמוך לרצח, בדגש על החיפושים שנערכו על-ידו במחשבו האישי, אשר יש בהם כדי ללמד, כך אליבא דמאשימה, על הלך רוחו של הנאשם עובר לרצח, האופן בו תכנן את המעשה המיוחס לו, הנושאים שהעסיקו אותו והמחשבות שעלו בראשו. בטרם נבוא בעובי הקורה ונפרט את החיפושים שערך במחשבו, טיבם, וההסברים שניתנו, ככל שניתנו, על-ידי הנאשם לגבי כל אחד ואחד מהם, אפרוס את הרקע העובדתי למציאת החומרים השונים במחשב על-ידי המומחה שנשכר לצורך כך לבקשת משטרת ישראל, מר יואב זילברשטיין.

מר זילברשטיין הינו מומחה לשחזור מחשבים חקירת, בעל הכשרה וניסיון רב (ראו פירוט בעמ' 2-4 לחוות דעתו ת/29). בעדותו בנושא, שלא נסתרה, פירט מר זילברשטיין את ניסיונו רב השנים בעבודה עם מערכות ממוחשבות ובשחזור וניתוח מידע ממוחשב. עוד ציין, כי הוא בעל ניסיון במאות ואלפי מקרים, אשר בהם נעשה שימוש בתוכנה. המומחה אף מעביר הכשרות לגופים רבים בישראל, ובכלל אלה גם לגורמי בטחון רשמיים (עמ' 704 לפרוט').

הן מעיון בחוות דעתו ת/29, ובאלו המשלימות: ת/49-א/ת/49ב (שלוש חוות הדעת יכוננו להלן, לשם הנוחות, "חוות הדעת"), והן מהתרשמות ישירה מעדותו לפנינו, מסקנתי הינה כי מדובר במומחה מיומן מאוד, מן המעלה הראשונה, אשר את

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

הנתונים והמסקנות בחוות דעתו ניתן לאמץ ללא היסוס. כך בכלל, ובעיקר עת ההגנה כלל לא חלקה על האמור בחוות הדעת ואף לא הביאה חוות דעת נגדית מטעמה.

31. הראייה העיקרית בפרק זה עניינה, כאמור, חוות הדעת ת/29, המתארת את הבדיקות שנערכו במחשבו של הנאשם (כמו גם במחשבו של ניר ובמצלמת אבטחה שהייתה ממוקמת ברחוב בו התגוררו המנוחים, ועל כך עוד ארחיב בהמשך, בהקשר הרלוונטי). אף שאין מחלוקת על אופן הבדיקות שנערכו למחשבים ועל התוצאות שהתקבלו במסגרתן, אציין בקצרה כי במהלך עריכת הבדיקה בוצע העתק נאמן למקור לכל התקליטורים. לאחר מכן, בוצע חיפוש מילות מפתח רלוונטיות, שהוגדרו מראש על ידי החוקרים, שחזור מידע על קבצים גלויים ומחוקים, וחיפוש מילות מפתח גם בחומר המשוחזר.

מר זילברשטיין הדגיש, כי את מרבית העבודה לצורך הכנת חוות הדעת הוא ביצע בעצמו, וכי בדיקות אחרות, בעלות חשיבות פריפריאליות בלבד, בוצעו על ידי צוות בודקים מיומן, תחת פיקוחו והנחייתו.

32. תחת ראש הפרק "ממצאים נוספים", ציין מר זילברשטיין כי מחשבו של הנאשם הועבר אליו, לבקשתו, כדי לאבחן את שעון המחשב ואת הסנכרון שלו מול השעה בה בוצעו החיפושים במציאות. בבדיקה נמצא כי השעון במחשב אכן מכוון (ראו סעיף 2.7.1 לחוות הדעת ת/29). בשל חשיבות הנושא, נחקר מר זילברשטיין

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

בהרחבה בנושא מועד החיפושים במחשב, דהיינו - זמן המחשב אל מול השעה בה בוצעו החיפושים בפועל, והשיב כלהלן:

"הנושא של שעון הוא קריטי בכל ראייה שהיא משפטית. במיוחד בתיקים פליליים ובמיוחד בתיק שיכול להיות כזה. ולכן אנחנו עשינו עבודה מעמיקה כדי לזהות את נקודות הזמן המדויקות של ההצלבות השעון של המחשב. בין היתר זיהוי חד ערכי של השעה שבה השעון של המחשב היה מכוון. כדי לכוון שאכן הוא היה מאופס על הזמן האמיתי בישראל. כמו כן יש לציין שאנחנו בתאריך הרצח 13.8 מדובר בשעון קיץ בישראל. השעות שאנחנו מביאים לידי בטוי אנחנו מפרטים אותם ברמה מדויקת עם הסטיה של שעון הקיץ כדי שבדיוק לתת את העיתוי המדויק מתי כל הקשה, או כל צירוף הוקלדו במחשב."

(ראו עמ' 678-681 לפרוט')

33. מר זילברשטיין ציין, כי גם בהנחה שהמשתמש מבצע שינוי ידני בשעון במחשב, נותרים לכך עקבות בהיסטוריית הגלישה שלו, שכן לכל דפדפן אינטרנט יש "שעון פנימי" (Server Log), שאינו קשור לשעון המקומי במחשב, מה גם שניתן לגלות את עקבות השינוי במידע המצוי במחשב - דבר שלא נמצא במהלך הבדיקות שערך במחשב של הנאשם. עוד ציין, כי למיטב ידיעתו לא קיימים וירוס או תקלה מיחשובית כלשהי היכולים לשנות את הזמן בצורה בררנית, קרי: לשנות את התאריך

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

או את השעה בנקודת זמן מסוימת, ולאחר מכן להשיב את המחשב לתאריך ולשעה הנכונים (עמ' 708 – 709, 713 לפרוט').

34. לאחר שצלחתי את משוכת מומחיותו של מר זילברשטיין, כמו גם את הרקע הכללי לבדיקה ולעריכת חוות הדעת, אעבור עתה לבחינת ממצאי הבדיקה העיקריים, הנוגעים למילות החיפוש שנבדקו על ידי הנאשם באותם מועדים במנוע החיפוש Google.

35. יודגש, כי ממילות חיפוש אלו מבקשת המאשימה לגזור את התכנון שקדם למעשה. לשיטתה, בקור רוח, בשיטתיות ותוך תכנון מוקדם, ביקש הנאשם לבצע את "הפשע המושלם" - רצח למטרת קבלת טובות הנאה כספיות מעיזבון הוריו, מבלי שירשע במעשה הנפשע.

כעולה ממוזכר ת/52, מיום 4.9.11, קיבל מר זילברשטיין לידיו שורה ארוכה של מלים וביטויים, אשר אותם התבקש לחפש על ידי חוקרי המשטרה, כלהלן: רצח; הורים; סכין; ראיות DNA; אקונומיקה; הומו; נעליים; NIKE; זירה; טביעת אצבע; טלפון; מחיקת זירה; הרשעות; כלי רצח; כלי נשק; חובות; שוק אפור; ירושה; צוואה; ביטוחי חיים; מצלמות; כפפות ואליבי.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

בעדותו, הסביר מר זילברשטיין כיצד נערך החיפוש אחר מלים וביטויים אלה,

תוך שימוש בתוכנת חיפוש מיוחדת:

"למעשה מילות המפתח הן רבות בתיק. קיבלנו הכוונה מהמשטרה כמו שנהוג בשיחזור חקירתי יש כמה שיטות לבצע שיחזור מידע. שאחת השיטות בעצם היא שיטה שבה אנחנו מקבלים מילים שיכולות להיות עשויות קשורות לתיק. אנחנו מקבלים באמצעות דואר אלקטרוני מהמשטרה שיכולים להיות רלוונטיות בתיק. אני יכול למצוא אותם. בין המילים: סכין, די.אן.איי. תאריך הרצח, ועוד עשרות ביטויים שנמצאים שקשורים לתיק... אנחנו עושים שיחזור חקירתי של מילות המפתח באמצעות כלים פורנזים שבשימוש על ידי כוחות אכיפה גם בארצות הברית וגם בישראל... הרבה מאד מהצדדים מופיעים בתוך הדיסק גם של דניאל גם של ניר צריך להגיד. במיוחד בדיסק של דניאל... למעשה באמצעות התוכנה אנחנו יכולים לזהות סימנים ראשוניים לראיות. אבל עדיין זה לא משהו שאנחנו יכולים להצביע מי עשה מתי עשה. איפה עשה. וזה דורש מאיתנו תהליכי חקירה נוספים. למעשה באמצעים נוספים שאנחנו מפעילים בתוך המעבדה אנחנו מצליחים להגיע להצלבות של מידע שקשור גם סביב תאריך הרצח. וגם סביב חיפושים שנעשו בתוך גוגל. וגם ביקור באתרי אינטרנט שונים. ולמעשה בזכות אותן הצלבות שלקח לנו כמה זמן להגיע אליהם יכולנו להגיע לממצאים החשובים מבחינת מילות מפתח שהוגשו לגוגל ביום הרצח. מדובר בעשרות חיפושים שנעשו ברשת. ופרטנו אותם בחוות הדעת."

(עמ' 678 – 681 לפרוט')

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

36. הן בחוות הדעת והן בעדותו הסביר מר זילברשטיין והדגים כיצד נמצאו הממצאים שיפורטו להלן, באמצעות מילות החיפוש האמורות (ראו סעיף 2.6 ל-ת/29, שכותרתו "ניתוח הראיות", ועמ' 680 – 682 לפרוט'). אף שהדברים אינם שנויים במחלוקת, הרי בשל חשיבות ראייה זו לענייננו, יובאו דברי המומחה בהקשר זה במלואם:

"צריך לציין שכל דפדפן של אינטרנט שומר בתוכו הרבה מאד לוגים. הרבה מאד קבצים של הסטוריה שבה הוא מתעד צעד אחר צעד מה אותו דפדפן עושה... כאשר אנחנו נכנסים לאתר אינטרנט, נשארים שרידים בתוך הדיסק, שרידים רבים מאד, שמציינים באיזה שעה נעשה חיפוש, מה הצירוף המדויק שהשתמש ביצע. למעשה, חלק מהטקסטים מופיעים בגלל שמדובר בחיפושים גם בעברית. אז חלק מהטקסטים שנשארים שרידים עליהם, הם לא כתובים ממש בעברית על הלוגים האלה, אלא כתובים בקידוד שנקרא המקצועית UTF8, שהוא הקידוד המקובל בעולם... קידוד שמקובל לציין אותיות שהם לא אותיות אנגליות. אם החיפוש נעשה באנגלית, בדרך כלל שרידים גם יראו באנגלית. כאשר מדובר בקידודים של שפות כלשהן, כולל: עברית, הקידוד נעשה בצורה שהיא תהיה בינלאומית, שנקראת UTF8."

(עמ' 681 לפרוט')

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

בהמשך עדותו, עבר המומחה על כל שלבי חוות הדעת והסביר כיצד נערך כל חיפוש ומציאת הנתונים, תוך מתן הסבר סימולטני והדגמה באמצעות מערכת מולטימדיה, שהובאה לבית המשפט במיוחד לצורך זה (עמ' 683 - 685 לפרוט').

37. ומהם החיפושים שנערכו במחשבו של הנאשם?

על פי סעיף 2.6.9 לחוות הדעת ת/29, ביום 13.8.11, בין השעות 11:28 – 17:08 GMT, קרי: בין השעות 14:28 – 20:08 זמן ישראל, חיפש הנאשם את המלים או הביטויים הבאים במנוע החיפוש "Google":

- א. איתור מיקום לפי מספר טלפון;
- ב. איתור מיקום מספר טלפון בדיעבד לפי מספר טלפון;
- ג. רצח הורים של הומואים;
- ד. Murder of parents of gays;
- ה. קבילות פוליגרף;
- ו. הרשעה ברצח;
- ז. עבירת רצח ראיות;
- ח. סירוב לפוליגרף;
- ט. האם קרן פנסיה מועברת בירושה;
- י. זכויות פנסיה מועברת בירושה;

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

- יא. זכויות פנסיה מועברת בצוואה ;
- יב. רצח את ב ;
- יג. רצח כדי ;
- יד. ; murder for inheritance
- טו. רצח כדי לזכות בכספי ירושה ;
- טז. נער ליווי קטין ;
- יז. תמלול שיחות בדיעבד ;
- יח. תמלול שיחות בדיעבד האם ניתן לשמוע ;
- יט. האם לביטוח חיים יש תוקף במקרה של רצח ;
- כ. האם ניתן לשמוע תוכן שיחת טלפון מהעבר ;
- כא. האם חברות הסלולר יכולות לדעת תוכן שיחות טלפון ;
- כב. כמה זמן מרגע הפטירה עד קיום הצוואה.
38. בחוות הדעת צוין עוד, כי הנאשם חיפש מספר ביטויים נוספים :

"מכתב בערבית שהושאר בזירת רצח לאומני",

"רצח את בני הזוג בשנתם";

"הילדים חשודים ברצח הוריהם";

"איזה ראיות צריך כדי להרשיע ברצח".

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

אף שנכון למועד הגשת חוות הדעת לא יכול היה המומחה זילברשטיין לקבוע מתי בוצע החיפוש לגבי הביטויים הללו (שם, פסקה 2.6.10), הרי שבחוות הדעת המשלימה, מיום 21.3.12 (ת/49א), צוין כי הם בוצעו ביום 13.8.11, בשעה 17:33, למעט החיפוש האחרון ("איזה ראיות צריך כדי להרשיע ברצח"), שבוצע בשעה 15:10.

39. בנוסף לביטויים דלעיל, לגביהם נערך חיפוש במחשבו, נכנס הנאשם למספר קישורים (כתובות אינטרנט) נוספים:

א. ביום 5.8.11, בשעה 20:43, נכנס הנאשם לקישור המראה סרטון באתר You-Tube, שכותרתו "How to get away with murder".

ב. ביום 13.8.11, בין השעות 15:04 ועד 18:13, נכנס הנאשם לקישורים הבאים:

I. אתר בנושא בדיקת פוליגרף במשפט פלילי (שעה 15:04);

II. אתר הבית של עורך דין אלון עזריה, עמוד בנושא "עבירת רצח" (שעה 15:13);

III. אתר הבית של עו"ד שבס, עמוד בנושא עבירות רצח (שעה 15:10);

IV. חשבון הבנק של הנאשם (שעה 15:24);

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

V. מאמר שפורסם בעיתון "הארץ", בעניין מאמרו של פרופ' גיים

פאלון, בנושא "מה הופך אדם לרוצח פסיכופת" (שעה 17:02);

VI. כתבה באנגלית בנושא & Couple jailed for inheritance

murder plot (שעה 17:20);

VII. כתבה בעיתון "הארץ" ששמה "הבן חשוד ברצח הוריו" (שעה

17:45)

VIII. ערך "הפיגוע באיתמר" באתר "ויקיפדיה" (שעה 18:13) (שם,

פסקאות 2.6.11 – 2.6.14).

40. בהמשך חוות הדעת צוין, כי הקבצים הקשורים לחיפושים, לרבות אלה

המצביעים על העובדה שנערך חיפוש כלשהו, נמחקו ממחשבו של הנאשם בצורה

יזומה על ידו, כאשר המחיקה האחרונה של הקבצים נעשתה ביום 13.8.11, שעה

20:39 (פסקה 2.7.3 לחוות הדעת).

41. עוד צוין, כי במועד כלשהו, בין הירצחם של המנוחים ובין תפיסת מחשבו של

הנאשם, בוצעו חיפושים נוספים, כלהלן: can soap clean dna from a knife; האם

סבון כלים מעלים DNA; Does soap erases dan (השגיאות במקור, צ"ס). (פסקה

2.7.5 לחוות הדעת). בחוות הדעת המשלימה (ת/49א), שנערכה לאחר בדיקות

נוספות, צוין כי ביום 8.9.11, בשעת בוקר, חיפש הנאשם תכנים ברוח דומה

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

כך (Can soap eliminate DNA, Can hand soap eliminate DNA) (שם, בעמ' 9), כך שניתן להניח כי גם החיפושים הראשוניים הנוגעים להעלמת DNA באמצעות סבון בוצעו באותו פרק זמן.

42. חיפוש נוסף בעל חשיבות מהותית לענייננו, נמצא לראשונה בסמוך למועד עריכת חוות הדעת המשלימה (ת/49א), בה צוין, כי בבדיקה נוספת שערך מר זילברשטיין במחשב, אותרו שתי כניסות במחשבו של הנאשם לאתר אינטרנט הנושא את הכותרת "How to kill your parents and get away with it": האחת, מיום **12.8.11**, שעה 21:37; השנייה, מיום **13.8.11**, שעה 14:39 (ת/49א, עמ' 11). אקדים המאוחר ואציין, כי ממצא זה הינו בעל חשיבות מיוחדת, שכן כפי שיפורט להלן, לשיטת הנאשם הוא ביצע את החיפושים השונים הנוגעים לרצח וניגזרותיו בשל חששו כי ניר יפגע בהורים. אולם, אף לגרסתו החשש האמור התגבש בלבו לראשונה אך ביום **13.8.11**, בשעות אחר הצהריים. והנה, **למעלה משתיים עשרה שעות קודם לכן, עוד בטרם ידע כלל על כוונתו הנטענת של ניר, כבר אז חיפש הנאשם חומר הקשור להימלטות מרצח הורים.**

43. מעבר לחיפושים המפורטים לעיל, נמצא שמור במחשבו של הנאשם פסק הדין בת"פ (מחוזי חי') 398/01 **מדינת ישראל נ' לבוב** (לא פורסם, 12.6.06), בו זוכו הנאשמים מעבירת רצח, בשל ספק סביר באשמתם (העתק הכה"ד הוגשה וסומנה ת/54).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

44. כאמור, ההגנה כלל אינה חולקת על כי החיפושים המפורטים דלעיל נערכו במחשבו של הנאשם, ועל-ידו, אף לא על התאריך והשעה בהם הם בוצעו (בהערת סוגריים יוער, כי לגבי החיפוש מיום 5.8.11 - כניסה לאתר הסרטונים www.youtube.com ולחיצה על הקישור של הסרטון How to get away with murder¹ - גרס הנאשם בעדותו, כי לטעמו נפלה טעות בחוות הדעת, שכן החיפוש נערך על ידו ביום 13.8.11, ולא כפי המצוין בחוות הדעת. על גרסה זו עמד הנאשם גם בחקירתו הנגדית (שנערכה ביום 31.5.12), זאת אף לאחר שנמסר לו כי מר זילברשטיין בדק את הנושא בשנית והוא עומד על האמור בחוות דעתו (עמ' 1238 – 1241 ; 1254 – 1255 לפרוט'). לא למותר לחזור ולציין, כי ההגנה לא הביאה כל חוות דעת נוגדת מטעמה, ולו כדי לנסות לסתור על הקביעה בחוות הדעת באשר למועד בו נערך חיפוש זה.

משכך, נפנה אפוא להסבריו של הנאשם לחיפושים האמורים: תחילה, בעת שנחקר במשטרה, ולאחר מכן בעת מתן עדותו בבית המשפט.

הסברי הנאשם לחיפושים שנערכו על-ידו

45. האמור בחוות הדעת הוצג לראשונה לנאשם במהלך חקירתו במשטרה, ביום 19.9.11, שעה 12:24 (הודעה ת/94). בשלב זה, עדיין אחז הנאשם בגרסתו השלישית,

¹ הצדדים, לרבות הנאשם, מתייחסים דווקא לחיפוש בעניין מה הופך אדם לרוצח פסיכופאט, אולם על פי חוות הדעת חיפוש זה בוצע ביום 13.8 דווקא, והחיפוש היחיד שבוצע ביום 5.8.11 עניינו דווקא בכניסה לאתר YOUTUBE.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לפיה שהה בבית הוריו בזמן הרצח וכשיצא מהשירותים נאבק ברוצח האלמוני והותקף על ידו (ראו, לדוגמה, שם, בעמ' 2-3).

בשלב כלשהו במהלך החקירה הטיח החוקר דודו לוי בנאשם: "זמן קצר לפני הרצח גלשת במחשב שלך ובדקת בגוגל איזה ראיות צריך להרשיע ברצח, מה התגובה שלך לזה?". בתשובה לכך טען הנאשם: "לא זוכר דבר כזה". גם לשאלות נוספות, בנוגע לחיפוש מידע על איכון מיקום לפי מספר טלפון, סירוב לפוליגרף, וכלל החיפושים או הכניסות לקישורים שבוצעו על ידי הנאשם, השיב הלה, משך דקות ארוכות של חקירה, כי אינו זוכר שנערכו על ידו או שביקש מהחוקר "לעבור לשאלה הבאה" (שם, עמ' 4-9).

גם לקראת תום חקירתו, עת ניתנה לנאשם הזדמנות נוספת להסביר את הגלישות במחשב, הוא חזר והשיב כי מדובר בטעות וביקש שיראו לו קלטתרונים או תמונות, כדי "לנקות את שמו ולאתר את הרוצח השפל". עוד ציין, כי "את רובן המוחלט [של הגלישות והחיפושים, צ"ס] כפי שאמרתי איני זוכר, אפשר ויכול להיות שהגלישות נעשו לאחר הרצח, יכול להיות שאתם טועים בשעות או בתוכן החיפושים". כאשר הקצין שלמה דאי, שנכנס בשלב כלשהו לחקירה, היקשה בהקשר זה ושאל: "מה יש לך לאמר על כך שהמחשב שלך כובה סופית ביום שבת 13.8.11 בשעה 20.40 ולא נפתח מחדש", השיב לו הנאשם: "אני יחשוב [כך במקור, צ"ס] על זה, כרגע אין לי הסבר" (שם, עמ' 10).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

46. הנה כי כן, במהלך חקירתו במשטרה נמנע הנאשם מליתן הסבר כלשהו, אף לא ראשיתו של הסבר, לחיפושים שנערכו במחשב (שכיום, כאמור, כלל אינם שנויים במחלוקת), וטען בעקביות כי כלל אינו זוכרם.

47. בהערת סוגריים אציין, כי בהמשך החקירה עת הטיח בו החוקר לוי, כי מבדיקות התוכן במחשב עולה שהוא תכנן את רצח הוריו, וכי המניע לרצח היה רצונו לזכות בחלקו בכספי הירושה, השיב הנאשם כלהלן:

"אתם משוגעים לחשוב שתכננתי ו/או רצחתי את הוריי, אני מרוויח טוב ויכול בשנתיים עבודה להרוויח יותר מהחובות שיש לי. צריך להיות פסיכופט, בשביל לעשות את מה שאתם טוענים שעשיתי. אני יכול מתי שאני רוצה וכך עשיתי לאורך שנים להיכנס לבנק לבקש הלוואה, לפרוס את ההלוואות שלי לתשלומים יותר נוחים. אם רציתי לפשוע בכדי לזכות בכספים, יכולתי לעשות דברים רבים ואחרים, בטח ובטח שלא רצח, ולא רצחתי את הוריי."

הנאשם הוסיף, כי "היה אדם נוסף בבית הוריי, הוא רצח את הוריי, אני מכיר אותו, לא ראיתי אותו לפני כן מעולם, אני מתחנן שנושא זה ייבדק לעומק, גם אם כל הראיות בעולם מראות שהייתי בסערת רגשות או מצוקה, שיש לי מניע וכו'".
על כך חזר גם בהמשך החקירה (שם, עמ' 7 ש' 202 – 208; עמ' 9-10, ההדגשות כאן ולהלן אינן במקור – צ"ס).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

48. הפעם הבאה בה נדרש הנאשם לשאלת חיפושי המחשב הייתה בשיחת מסדרון במשטרה, שנערכה למחרת, 20.9.11, בין השעות 11:07 – 11:27 (תמלול השיחה הוגש וסומן ת/101א). בתשובה לשאלות החוקר לוי בנושא, השיב הנאשם: "רשמתי בגוגל, לא רצחתי", כי "מי שלא רצח אין לו [בטעות נרשם "לא" בתמלול, צ"ס] הסבר", וכן, כי "קשה לי שאני לא רצחתי ואני פה..." (שם, עמ' 2).

והנה, אף שמדברים אלה עולה, לראשונה, כי הנאשם מודה בחיפושים שנערכו, הרי משהנושא לא פותח בהמשך השיחה, אף לא בחקירות המאוחרות, קשה להשתית על דברים אלה ממצאים או קביעות כלשהם.

לא למותר לציין, כי בהודעותיו הבאות של הנאשם, עת התבקש להסביר את הגלישות והחיפושים, הוא הפנה את החוקר לתשובותיו בחקירות הקודמות, ומעבר לכך - מילא פיו מים (ראו, לדוגמה, ת/102א מיום 25.9.11, עמ' 4 ש' 83 – 93; עמ' 8 ש' 242 – 245, ועוד).

49. בניגוד לגרסתו הסדורה, עד כמה שניתן לכנותה ככזו, שהוצגה על ידו במסגרת חקירותיו במשטרה, לפיה הוא אינו זוכר את החיפושים, הרי בעדותו בבית המשפט שינה הנאשם את טעמו והודה, לראשונה, כי אכן ביצע את הגלישות והכניסות לאתרים השונים, על פי המפורט בחוות הדעת. אולם, לדברי הנאשם הוא עשה זאת מתוך פחד, בהלה ומצוקה, בעקבות שיחות טלפוניות עם ניר באותה שבת גורלית (13.8.11) בשעות הצהריים. בשיחות אלו, כך טען הנאשם, התגבש בלבו חשש לפיו ניר

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

עומד לפגוע בהוריו המנוחים, בשל סכסוך שניטש בין ניר לבין האב על רקע קשייו של ניר בלימודים ובמציאת עבודה הולמת, כמו גם קנאה של ניר ביתר האחים שקיבלו עזרה כספית מההורים. עוד טען הנאשם, כי בשל אותו חשש, מצוקה ודאגה להוריו, הוא החל במסע חיפושים הזוי, כך לגרסתו, במחשבו האישי, בעניינים שונים, לרבות אלה הנוגעים לרצח הורים, ובכלל:

"אני וניר נהגנו בכלל באופן עקרוני לשוחח אחת לשבוע בערך. כשהוא היה צריך איזה שהיא עצה משפטית, או כשאני הייתי זקוק לאיזה סיוע בתחום המחשבים ותו לא... בימים שלפני הרצח השיחות התגברו. בשבוע שבועיים שלפני הרצח היינו מדברים לעתים תכופות הרבה יותר. הוא היה מתקשר אלי מדי כמה ימים. אני מאד מאד דאגתי לו, והוא שיתף אותי, הוא שיתף אותי בשיחות עם ההורים. הוא שיתף אותי במה קורה עם הלימודים. בתסכול שלו מהעבודה שהוא לא השיג. הוא הרגיש מאד רע, ומאד קשה. וביומיים שלפני הרצח היה לו, הייתה איזה שהיא שיחה עם ההורים. גם שבועיים לפני כן וגם יומיים שלושה לפני כן, שיחות עם ההורים. שיחות מאד קשות. והוא פשוט הגיע לאמירות גם מאד קשות לגביהם. שהוא לא מאמין שככה מדברים אליו... ביום שבת, יום הרצח. התקשר אלי בצהריים. בסביבות השעה אחת. סליחה אני מתקשר אליו. אני מגיע מלילה של הימורים. אני מתקשר אליו בגלל השיחות שהיו לנו ביום חמישי ורביעי, שבהם לא רציתי ולא יכולתי להקדיש לו הרבה תשומת לב. היה לי הרבה עבודה. עבדתי גם ביום שישי מהבוקר עד הלילה. והתקשרתי לשאול, מה שלומו? כי ידעתי שמאחר שביום חמישי הוא אמר לי שהוא הולך רוצה ליישר את

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

ההדורים עם ההורים. הוא רוצה לשוחח איתם. ודיברתי איתו בסביבות אחת בצהרים. והוא אמר לי, אמר לי ש, שהמצב לא טוב. שהוא, הוא אמר מה שאז היה נראה לי, היה מפחיד, אבל קיויתי שזה בבדיחות הדעת. הוא אמר: אני מסוגל לרצוח אותך, על איך שהוא מדבר אלי. אני מסוגל להרוג אותך על שאיך, ככה לא מדברים. אני ניגש אני הולך. אני רוצה לשבת לדבר איתם תכל'ס, ואני נתקל בחומה. לא באזון קשבת ובהרבה צעקות וכו' בעיקר עם אבא שלי. הוא אמר לי: נראה לי, שאבא שלי איבד סבלנות.. והוא היה זועם. הוא היה מפחיד. השיחה הסתיימה בזה שאני שאלתי אותו: אם אני יכול להיות רגוע? והוא אמר לי, שהוא מסיים לעבוד בשעה שתיים, ושהוא מתכוון ליסוע להורים לדבר איתם שוב. אחרי שהוא דיבר איתם ביום חמישי. ואני אמרתי לו: הכל היה. זאת אומרת, הייתי מאד מבוהל, והשתדלתי שהוא לא יחשוב שאני באמת מבוהל. אמרתי לו: אם אני יכול להיות רגוע אתה, אני הולך לישון אני הרוג מעייפות. הכל בסדר. הוא אומר לי: אל תדאג, אני הולך לדבר איתם, אני רוצה לשוחח איתם... הוא פשוט דיבר על, בעיקר על אבא שלי, בצורה מאד תוקפנית. הוא התבטא בדיוק כמו שאמרתי. הוא אמר: אני הייתי מסוגל להרוג אותך על מה שהוא אמר לי. והוא אמר: שככה לא ידברו אליו וכו'. השיחה הזאת, לשיחות האחרונות שלהם ולויכוחים בימים האחרונים. הוא אמר, בפירוש אמר לי, שהוא בשתיים מתכוון ליסוע. הוא מסיים את העבודה בשתיים, הוא מתכוון ליסוע להורים, כי הוא רוצה. הוא אמר: כשאמרתי לו אם אני יש לי מה לדאוג? הוא אמר: לא. אני נוסע בשביל ליישר את ההדורים אני באמת רוצה לדבר איתם בשקט. לשים סוף לסאגה הזאת של השבועות האחרונים של המתרחש.

(עמ' 841 – 842 לפרוט')

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

50. בעקבות חששו של הנאשם, כך לדבריו, כי ניר עלול לעשות משהו פזיז וללא הסבר ממשי המניח את הדעת, החל הנאשם, כפי שהסביר כאמור בעדותו, לבצע את החיפושים המופיעים בחוות הדעת:

"השיחה נותקה, ואני נשאר עדיין מבוהל. לא בטוח מה לעשות. אני סמכתי עליו, שבצהרים הוא יפגוש אותם, ובאמת תהיה שיחה רגועה, כמו שהוא הבטיח. ואני, אבל אני מזועזע, אני נכנס לאיזה שהוא סחרור, שמגובה גם בחוסר שינה מאד גדול. אני לא חושב באופן בהיר. ואני מבצע חיפושים באינטרנט, ברוח החיפושים שהוצגו בחוות הדעת. אני אומר 'ברוח', כיוון שאני לא זוכר כל אחד ואחד מהם. אני לא יודע אם זה כולם. אני לא יודע אם זה מדויק. אני, זה רוח הדברים... אני לא יודע מה לחשוב. אני באמת רץ לכל מיני כיוונים, חלקם אני יודע להסביר באופן מובהק, חלקם - בדיעבד. אני אומר זה סקרנות, שהיא אפילו נלווית זאת אומרת, בעקבות ידיעה אקדמאית כללית על כל מיני תחומים. אם אני עושה חיפוש ב'גוגל', ואני מקבל מאה תוצאות - אז אני לוחץ על התוצאה ההיא, והתוצאה ההיא מתוך אותו הלך רוח."

(עמ' 842 – 843 לפרוט')

51. הנאשם הוסיף, כי בעקבות השיחה הקודמת עם ניר ומתוך חשש לבאות, הוא התקשר לניר בשנית לאחר מספר שעות והתעניין אצלו לדעת איך הייתה השיחה בינו לבין ההורים. לדבריו, ניר השיב לו בזעם כי "השיחה הייתה מאד לא טובה" והוסיף

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

כי "אף אחד לא ידבר אלי ככה". הנאשם, שלדבריו חשש פן ניר יעשה מעשה פזיז, התקשר להוריו כדי לבדוק עמם שהכל תקין. אביו השיב לצלצול וסיפר לו כי הם מבליים באותם רגעים אצל שכניהם, צביקה ואמה נאמן. במהלך אותה שיחה החליט הנאשם לספר להוריו שייתכן כי יבוא לבקרו בהמשך הערב; זאת עשה, לדבריו, מתוך תקווה כי ככל שניר ישוחח עמם שוב, או יגיע לביתם, הוא, ניר, ידע על כך, ויכלכל בשל כך את צעדיו בהתאם. ההורים שמחו מאוד על ביקורו הצפוי, ואביו אף ציין בפניו כי אמו בישלה אוכל טעים וכדאי שיגיע. בהערת סוגריים יוער, כי גב' אמה נאמן, שכנתם של המנוחים, אשר בביתה בילו השניים מספר שעות קודם לרצח, העידה כי הייתה עדה לאותה שיחה ואף שמעה את המנוח מציין בפני המנוחה, קודם לשובם של השניים לביתם, בשעה שבע בערב לערך, כי הנאשם התקשר ומסר - שיאחר מעט (ראו עדותה בעמ' 250 לפרוט').

52. לאחר אותן שיחות נמנם הנאשם, ובין לבין המשיך בחיפושיו במחשב, לרבות אלה המפורטים בחוות הדעת:

"עד שיצאתי מהבית אותם שיחות עם ניר ועם ההורים. והחיפושים באינטרנט... חיפשתי הרבה דברים. מה שאני זוכר עכשיו... חיפשתי איתור מיקום של פלאפון בזמן אמת. רציתי לדעת אם אני יכול לדעת אני בזמן אמת. אם עכשיו אני מכניס את המספר טלפון שלי, אני יכול לזהות איפה. את המילה 'איכון', דרך אגב לא הכרתי. למדתי אותה מהאנשים בבת ים. שאלתי שאלה, וענו לי.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

...

אני מחפש באיזה שהוא שלב. זה אחת הסיבות אני מגיע לאיזה שהוא אתר, כשראיתי אותו גם בחוות הדעת. אני זוכר בוודאות מה, איך מה הופך אדם למטורף? לרוצח מטורף לרוצח פסיכופט משהו כזה. זה הכותרת של הכתבה הזאת. היו ספקות אם ניר מסוגל למה שהוא אומר. אבל אני באותו רגע לא חשבתי...
אני מחפש עניינים שקשורים ברצח. עניינים שקשורים בצוואות בירושות. זהו."

(עמ' 844 – 845 לפרוט')

53. בדומה למקומות רבים בעדותו לפנינו, הכביר הנאשם מלים. אולם, שעה שעמדו דבריו לבחינה ובדיקה, בסופו של יום המסקנה היחידה הינה כי הסבריו לחיפושים במחשבו אינם עומדים במבחן ההיגיון והשכל הישר, אינם עקביים, ואף אינם עולים בקנה אחד עם מעשיו האחרים באותו יום גורלי.

כאמור, שעה שהתבקש הנאשם להסביר את המניע או את המטרה לעריכת אותם חיפושים במחשב, אשר יש בהם כדי להטיל עליו צל כבד ולהחשידו בביצוע העבירות החמורות המיוחסות לו, חזר הנאשם על הגרסה לפיה השיחה עם ניר הייתה בעיניו "מוטרפת לחלוטין" והבהילה אותו. לדבריו, זו הייתה הסיבה שהחל לערוך חיפושים שונים במחשב, כפי המפורט בחוות הדעת, החל מאיכון וכלה בחיפושים הנוגעים לביצוע רצח, בהקשרים שונים ומשונים. לדברי הנאשם, חלק מהחיפושים נבע מחששו מפני פגיעתו של ניר בהורים, וחלקם האחר מחששו כי האצבע המאשימה

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

תופנה כלפיו, נוכח חובותיו והעובדה כי הוא חולק DNA דומה לניר (ראו, לדוגמה, עמ' 857 לפרוט').

על אף הפעמים הרבות בהן התבקש הנאשם להסביר את ההקשר הלוגי בין השניים, לא הייתה בפיו תשובה סבירה כלשהי; הנאשם בחר להשיב תשובות שאינן ממין העניין, או ששב וחזר על כך, שבנסיבות אותו יום הוא לא היה צלול במחשבותיו, ולכן לא ניתן לבחון את מעשיו באספקלריית ההיגיון והשכל הישר:

"כב' השופט סגל: או קי. אז עכשיו את המעשים שעשית עד אחרי השעה שמונה ואת החיפוש הזה, מה הוביל אותך לכך? מה עמד מאחורי זה? מה רצית להשיג באמצעות החיפוש הזה?"

ת. השיחות עם ניר הם אלה שהובילו לזה. המחשבה המבולבלת. באמת, אני מתקשה לזכור אפילו הרבה דברים מאותו אחר הצהרים וערב. כיוון שבאמת לא ישנתי יומיים לפני כן. אבל בפירוש זה הכל תולדה של השיחות עם ניר. זה הכל מפאניקה מבלבול, ממצוקה הכל, במסגרת זה שניר הוא מחזיק עלי איזה שהוא קלף גם, והוא שוטר. ואני מתלבט ומתחכך בדעתי, אם זה הזמן לדבר עם ההורים או לפנות לרשויות. בסוף, אני גומר בדעתי ליסוע להורים, לפגוש אותם. אני גם מאד מתגעגע, וגם כיוון שאני רוצה, אני דואג לשלומם. אני חושב שאפשר לפתור את זה בתוך המשפחה, בשיחה בנועם. אני מתכוון ליסוע אליהם, לשוחח איתם. אחר כך, ליסוע אל ניר לשוחח איתו.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

כב' השופט סגל: דניאל מעוז אנחנו נשמע את התיק הזה בהרחבה עוד דקה שתיים שלוש, לפי קצב השאלות של עורך הדין שלך. אנא ממך, תתרכז בשאלה. מדוע? מה חשבת להשיג באמצעות החיפוש הזה על מה שאתה זוכר, ועל כמה דברים שאתה לא זוכר. לא נורא שאתה לא זוכר. יזכירו לך את זה כבר. להפיק באמצעות החיפוש הזה לפני שאתה נוסע להורים?

ת. לא עמדה לנגד עיני מטרה לפני שאני נוסע להורים. כי גמרתי בדעתי ליסוע להורים, רק סמוך מאד לזמן שנסעתי להורים. התלבטתי אם ליסוע, או לא. התלבטתי אם להתקשר אליהם ולהציף את העניין בטלפון. זה היה נראה לי לא מתאים לטלפון. זה היה נראה לי, שאם אני מתקשר ומדבר איתם על זה, אז אני אקבל תגובה של 'אל תתערב'. זה עניין. זה בינינו לבינו, והכל יהיה בסדר."

(עמ' 846 – 847 לפרוט')

למותר לציין, כי גם במהלך חקירתו הנגדית, עת הוצגה לו התהייה מדוע חיפש בקדחתנות מידע הנוגע לשאלה כיצד להתחמק מרצח שטרם בוצע, ואשר להבנתו מישהו אחר עומד לבצעו, השיב הנאשם: "אני בפירוש לא יודע" (עמ' 1242 לפרוט').

54. זאת ועוד, בעדותו "דילג" הנאשם בין הגרסאות השונות באשר למידת החשד שהתגבש בלבו, הכל לפי ההקשר, המיקום, ונוחות התשובה. כך לדוגמה, עת התבקש כאמור בחקירתו הראשית להסביר את החיפושים המפורטים בחוות הדעת, השיב הנאשם לא אחת כי הינם תולדה של שיחותיו עם ניר, שבעקבותיהן התעצם חששו

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לגורל הוריו, שעשויים להיפגע מניר. אולם, לכשנשאל בהמשך עדותו על-ידי בא-כוחו: "למה אתה לא עוזב את הכל ורץ להגן על ההורים שלך?!", שינה הנאשם את טעמו וציין: "כיוון שניר מבטיח לי שהוא מגיע אליהם לשוחח איתם וליישר את ההדורים... שאלתי אותו אם אי יכול להיות רגוע והוא אישר לי הוא אמר לי שכן... להפך... אני לא העליתי בדעתי שבפועל זה יקרה" (עמ' 855 לפרוט').

לא למותר לציין, כי שעה שנדרש להסביר את הסתירה בין הגרסאות במסגרת חקירתו הנגדית, השיב הנאשם כי לאחר השיחה הראשונה עם ניר הוא לא חשד שהלה עומד לפגוע בהורים, אולם כן "דמיין" אפשרות כזו, וככל שנקפו השעות, בעיקר לאחר השיחה השנייה עמו, בשעת אחר הצהריים-ערב, החל חששו להתגבש (עמ' 1264 – 1265 לפרוט').

ודוק: בין אם הנאשם סבר שלניר יש כוונה קונקרטיה לפגוע בהורים (כפי שציין בעיקר במסגרת חקירתו הנגדית), ובין אם רק התגבש בלבו חשש עמום, אולם הוא סבר שניר יעמוד במילתו ולא יעשה מעשה נמהר, לא ניתן למצוא מידה כלשהי של סבירות והגיון בפעולותיו; שהרי במקרה הראשון, הייתה מוטלת עליו חובה חוקית, מוסרית ואנושית, להודיע למשטרה, ולמצער להזהיר את הוריו מפני ניר, אשר לשיטת הנאשם, עומד במידה גבוהה של וודאות להגיע לביתם ולפגוע בהם. ובמקרה השני, אם באמת ובתמים סבר הנאשם כי ניר יעמוד במילתו ולא יפגע בהורים, או-אז מדוע החל הנאשם, לפי הלך מחשבה זה, בסדרת חיפושים קדחתנית במחשבו, חיפוש אחר חיפוש, כשחלקם הארי של חיפושיו נוגע לנושאים הקשורים לרצח הורים?

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לשון נוספת: לדברי הנאשם, הוא חשש לגורל הוריו במידה כזו שהצדיקה חיפושים קונקרטיים במחשבו, היוצאים מנקודת הנחה כי ההורים יירצחו והאצבע המאשימה תופנה אליו. מאידך גיסא, מעבר לחיפושים, אשר מכינים אותו לרע מכל, ישב הנאשם בחיבוק ידיים ולא עשה מאום; הוא לא התקשר להוריו כדי להזהירם מפני ניר המתכנן לפגוע בהם, ולא טרח לפנות למשטרה בעניין זה.

55. את המופרכות בהסבריו של הנאשם לגבי החיפושים הארוכים והרבים במחשב היטיב לסכם ב"כ המאשימה, עו"ד קפלינסקי:

"...אתה מסביר בעצם שאתה בשעה חמש אחר הצהרים ההורים שלך עוד יש להם עוד שש שעות לחיות, בשלב הזה. הם בחיים. אתה יודע שהם בחיים. אתה יכול להתקשר אליהם, ליסוע אליהם אתה מתעסק במחשב באיך אתה תחלץ מהאשמה עתידית לרצח... אתה אומר פה לשופטים את זה: אני ידעתי שהאצבע תופנה אלי, ולכן גלשתי בעניין של רצח כדי לזכות בכספי ירושה. אני יודע שבגלל ההימורים יגידו שזה קשור אלי. אני יודע כבר מה יהיה המניע שייחסו לי. ואני עכשיו מתעניין בדברים האלה.

הלא דניאל, ההורים שלך עוד בחיים, ואתה עסוק בלהגן על עצמך מהרצח, שעוד לא קרה.

מה אתה עושה במחשב הזה דניאל?

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

למה אתה לא נוסע לירושלים, להגייד להם: אבא אמא טוב
שאתם בחיים?"

ולהלך תשובת הנאשם לכך:

"הוכחת מעל לכל ספק שהייתי חסר שינה, ושאני לא אדם
סטנדרטי. מוחי קדח. עשיתי שם הרבה דברים מוזרים. אני
לא את כולם יודע להסביר. אני, יש הרבה דברים היום שאני
לא יודע להסביר. זה הכל... יש דברים שאני לא יודע להסביר.
אני במסגרת זה שאני אומר רק אמת ורק אמת. שהחיפושים
האלה בסבירות מאד גבוהה בוצעו, כי אני זוכר שביצעתי
חיפושים ברוח התוצאות. והחיפושים האלה הללו. אבל, אבל
לטעון שזה תכנון או נבואה? זה לא תכנון ולא נבואה. מתקשר
אלי אחי, אומר לי דברים מאד קשים. התוצאה של זה, זה
החיפושים האלו. זה נראה רע. צר לי. באמת צר לי, צר לי על
הרבה מאד דברים."

(עמ' 1244, 1246 לפרוט')

56. מעבר לחוסר ההיגיון הפנימי בגרסה, ואף בהנחה שניתן היה לאמץ את גרסת
הנאשם, לפיה הוא נעדר צלילות מחשבתית, הרי שמעשיו במהלך החיפושים ובסיומם
מעידים על הלך רוח ומחשבה שונים לחלוטין: כך, במהלך אותה "סערת נפש", מצא
לעצמו הנאשם זמן גם לישון(!), וגם לחיפושים שנבעו מסקרנות אקדמית גרידא (ראו,
לדוגמה, עמ' 853, 854 ו-1267 לפרוט'), ביחס לחיפושים הנוגעים לראיות נדרשות
בעבירת רצח, והיבטים פיננסיים של ירושות וצוואות); ולאחר החיפושים, ועל אף

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

"הבלבול, הפניקה והמצוקה" שאחזו בו, נוכח חששו הרב כי ניר יפגע בהוריו, הוא כיבה את המחשב, לא לפני שהקפיד למחוק את היסטוריית החיפושים שלו (ראו עמ' 1008 לפרוט').

עם כל הכבוד, קשה להבין, לא כל שכן לקבל, מצב בו אדם המצוי בסערת רגשות וחושש, בין במידה מועטה ובין במידה רבה של וודאות, כי הוריו היקרים עומדים להירצח על-ידי אחיו התאום, יפרוש לשינה, או יערוך חיפושים שונים במחשבו מתוך סקרנות אקדמית גרידא ולא יעשה דבר במטרה להצילם - בין באזהרה ישירה ובין בהגשת תלונה למשטרה.

57. מעבר לאמור לעיל אציין, כי אף בהנחה שניתן היה לקבל את גרסת הנאשם, הרי שיש בה, למירב, כדי להסביר אך ורק את החיפושים שנערכו בשעות הסמוכות לרצח, קרי: מיום שבת בשעות הצהריים. דא עקא, שלא היה בפי הנאשם קצה קצהו של הסבר לכך, **שביום 12.8.11, שעה 21:37**, הוא בחר לגלוש באתר האינטרנט "How to kill your parents and get away with it" ("איך לרצוח את הוריד מבלי להיתפס"). כל זאת, שעה שאף לשיטתו הוא טרם נחשף כלל לכוונותיו הרצחניות של ניר כלפי הוריו.

אף בנוגע לכניסה לאתר How to get away with murder, שבוצעה ביום **5.8.11**, לא היה בפי הנאשם הסבר כלשהו מעבר לטענה – שכאמור, לא נתמכה במאום

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

מלבד הבל פיו של הנאשם, ונסתרה מניה וביה בחוות דעתו של מר זילברשטיין, לפיה החיפוש בוצע לראשונה ביום הרצח.

58. בנוסף לסתירות ולפירוכות הפנימיות בגרסת הנאשם, בנוגע למניע לחיפוש, עומדים הדברים בסתירה מוחלטת גם לעדותו של ניר בנושא, לפיה אותן שיחות בינו לבין הנאשם נשאו אופי כללי ועסקו בנושאי מחשוב בלבד, כמו גם בכוונתו של ניר להגיע לבקר את הוריו בהמשך היום.

כך העיד ניר לגבי השיחה הראשונה:

"במהלך המשמרת שלי התקשר אלי דני [הנאשם, צ"ס]... שאל אותי אם אני בבית? אמרתי לו שלא... הוא שאל: אם אני אגיע לבית... אם יש אפשרות שאני אוציא כרטיס מסך מהמחשב של אבא שלי בשבילו, כי הוא רוצה להשתמש בו במחשב שלו. וסיימנו את השיחה."

(עמ' 134 לפרוט')

לגבי השיחה השנייה ציין ניר, כי במהלכה התעניין הנאשם לדעת האם הוא, ניר, מתכוון לבקר את הוריו בשנית, וכי אם כך יעשה, ביקש ממנו הנאשם לשלוח מסמך מסוים הנוגע לצוואת סבתו, אשר שמור על אחד המחשבים בבית, אולם ניר השיב לו כי אין בכוונתו לשוב לבית ההורים (עמ' 135 לפרוט').

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

אף שהטענה, לפיה ניר הוא-הוא הרוצח, עלתה כבר במסגרת חקירתנו הנגדית הראשונה (מיום 7.3.12), וחרף חשיבות השיחה האמורה להגנת הנאשם, נמנע הנאשם, באמצעות באי-כוחו, מטעמים השמורים עמו, להטיח בניר את הטענה, לפיה אותן שיחות עסקו בטרוניותיו של ניר כלפי ההורים, זאת עד לפעם הרביעית בה העיד ניר לפנינו, ביום 19.4.12, בה נשאל והשיב כלהלן:

”ש. האם זה נכון שאתה אמרת לדניאל בחמת זעם בטלפון על הורידך: אף אחד לא ידבר איתי ככה. אני אראה להם מה זה? ת. לא.

ש. לא? אתה בטוח. איך אתה כל כך בטוח? איך אתה זוכר? ת. שאלת אם אני זוכר. ענית: שכן. התשובה היא: לא. ש. זה אתה זוכר.

ת. אני רוצה להעיר, שאם הסניגור מנסה לרמוז שיש אמת בדברים, אז אני רואה בזה משהו חמור מאד. כי אני לא מבין מאיפה הוא מביא את הדברים האלה. זה פשוט מגוחך. התשובה היא: לא. להיפך. אפילו העדתי על השיחה הנעימה שהייתה לי עם אימי. לצערי, בפעם האחרונה שראיתי אותה. ש. אני אומר לך שבאותה שיחה היו ביניכם ויכוחים, בעקבות הקריירה שלך, או הלימודים שלך, שאתה אחריה יצאת מרוגז מבית הורידך.

ת. מה השאלה? ש. זה מה שאני אומר לך. ת. ענית: שלא. אתה יכול להגיד מה שאתה רוצה.”

(עמ' 727 לפרוט')

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

חרף האמור יובהר כבר עתה, כי נוכח הטענה שהעלתה ההגנה כנגד ניר, מטבע הדברים יש לבחון את גרסת ניר בזהירות רבה – וכך אכן ייעשה, הן בשלב זה והן בהמשך, וככל שלא יימצאו לה חיזוקים חיצוניים בעלי משקל מתאים, כי אז לא אשתית עליה ממצאים כלשהם.

בענייננו, למותר לציין כי גרסתו של ניר באשר לתוכן השיחות עלתה בקנה אחד עם דברי הנאשם בחקירותיו במשטרה (ראו, לדוגמה, ת/84 בעמ' 3 - 4). לא זו אף זו, הגם שגרסת הנאשם הייתה כי לשיחותיו עם ניר ביום הרצח קדמו מספר שיחות מדאיגות בימים ובשבועות שקדמו לרצח, הרי באף אחת מארבע הפעמים בהן עלה ניר על דוכן העדים (שלוש מתוכן, על פי בקשות סנגוריו של הנאשם), הוא כלל לא נחקר על שיחות אלו, וממילא לא התאפשר לו להציג את גרסתו ביחס אליהן, על כל המשתמע מכך מבחינה ראייתית.

59. מעבר להסבריו הכלליים של הנאשם בדבר החיפושים, המפורטים בחוות הדעת, הרי גם שעה שהתבקש להסביר כל חיפוש בנפרד, בצורה פרטנית, הוא לא הצליח, במרבית המקרים, ליתן תשובה עניינית או סבירה.

כך, לדוגמה, ביחס למונחים הנוגעים לאיתור (או איכון) מקום לפי מספר טלפון, השיב הנאשם כי בעקבות השיחה הראשונה עם ניר, התעורר בלבו חשש כי ניר יגיע לבית ההורים, ולכן ביקש למצוא אתר בו ניתן יהיה להכניס את מספר הטלפון של ניר ולאכן את מיקומו. לשאלת בית המשפט, האם חשש שניר יעשה משהו נורא,

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

השיב הנאשם תשובה מתחמקת, שתמציתה היתה כי ביקש לבחון שמא ניר משקר לו כשהוא מספר שהוא נמצא בביתו בירושלים, וכדי להתחקות אחר הלך רוחו (עמ' 848 – 849 לפרוט').

60. באשר לרצח הורים של הומוסקסואלים, ציין הנאשם תחילה, כי אינו זוכר את החיפוש, אף שלא הכחיש שביצע אותו. כאן ראוי להדגיש כי על פי הראיות שלפנינו הנאשם הינו הומוסקסואל, ואילו ניר הינו הטרוסקסואל. לגרסת הנאשם, החיפוש נעשה על רקע האיום מצד ניר כי יחשוף את נטייתו המינית של הנאשם: "כשאני משוחח עם ניר, וניר מדבר כמו שהוא מדבר, ההקשר שלי כשאני גם במצוקה באופן עקרוני באותו רגע, גם חסר שינה... אני תחת איזה שהוא תמיד איום מניר". בהמשך, מסר הנאשם תשובה מתפתלת נוספת, שעיקרה - חששו שהוריו יירצחו על רקע הנטייה המינית שלו ושל תמר. שעה שבית המשפט העמיד אותו על התמיהה העולה מתוכן תשובתו, זאת, בין השאר, נוכח גרסתו הראשונית לפיה החיכוך בין ההורים המנוחים לניר נבע על רקע קשייו של האחרון בלימודים, בתחום התעסוקתי, ומרירות על רקע אי מתן תמיכה כלכלית, השיב הנאשם כי החיפוש נבע כתוצאה מפאניקה וממצוקה, כי הוא אינו יכול להסביר את הדברים בצורה רציונאלית, וכי הוא לא תכנן ולא רצח את הוריו, ו"הרי זו בסופו של דבר השאלה". לאחר מכן, הגדיל הנאשם לעשות, עת טען כי החשש לפגיעה בהוריו על רקע נטייתו המינית נבע כתוצאה ממידע כללי, בעקבות "סרט דוקומנטרי שראיתי פעם". הנאשם אף ידע לומר, שהוא מודע

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לתמיהות העולות מדבריו; אך, לדעתו, ההסבר שבא-כוח המאשימה מבקש ליתן לדברים הוא אף פחות מתקבל על הדעת (עמ' 849 – 851 לפרוט').

61. ומה בדבר החיפושים אודות קבילות בדיקת פוליגרף? כאן השיב הנאשם, כי חשש מהרגע בו ניר יפגע בהורים, שאז תופנה אצבע מאשימה כלפיו נוכח הדמיון ב-DNA בין השניים. לכן, לדברי הנאשם הוא ניסה לקדם את פני הרעה, קרי: התכונן לחקירה משטרתית עתידית בנושא.

וזו לשונו של הנאשם בתשובתו לשאלות ב"כ המאשימה:

"ברגע שהגיעה לי המחשבה, שאז נראתה לי מוטרפת, שניר עלול לעשות משהו, היה ברור לי, ברור לי במאה אחוז, שאני החשוד המיידי. אני הראשון שיפנו אליו. ניר אדם מאוד מתוחכם. הוא עשה בתיק הזה פעולות שבאמת יחידות מאוד מיוחדות עושות... אני וניר תאומים זהים. הידיעה שלי, שניר עלול לעשות משהו. המחשבה שלי, שאם ניר יעשה משהו, אני אהיה הכתובת הראשונה...".

(עמ' 851-852 לפרוט'; ראו גם דבריו בחקירתו הנגדית, עמ' 1247 לפרוט')

חרף תשובתו החד משמעית הרי בהמשך דבריו ולשאלת בית המשפט: "זאת אומרת שאתה בשלב זה שאתה בטוח שניר יעשה משהו נורא. ויפנו אליך כחשוד

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

עיקרי... זה הרציונל?," השיב הנאשם: "כלל וכלל לא... הרציונאל הוא שאני מחפש הרבה דברים".

מיד לאחר מכן, הוסיף הנאשם כי ייתכן שבין החיפושים שפורטו בחוות הדעת היו גם כאלה בנושאים אחרים שלא כללו את מילות החיפוש ולכן גם לא צוינו בה. גם כאן, בדומה למקומות רבים אחרים, חזר הנאשם על כך שאינו יכול לתת היום הסבר רציונאלי לפעולותיו, נוכח הפאניקה בה היה שרוי באותה עת, והמשיך להפליג בנאומים כלליים שאינם קשורים לשאלות שנשאל (עמ' 852 – 853 לפרוט').

למותר לציין, כי אין כל דרך ליישב בין עריכת חיפושים במחשב תוך שימוש במילים מתאימות, כניסה לאתרים, ומעבר לחיפוש הבא, לבין טענת הנאשם כי היה בפאניקה. אדם הנמצא בפאניקה, כמתואר על ידי הנאשם, לא היה מסוגל לבצע את החיפושים המפורטים הללו, בפרק הזמן שקבע המומחה, מר זילברשטיין. לפנינו, אפוא, הוכחה נוספת לאי אמינות גרסת הנאשם בנקודה זו.

62. ביחס לחיפוש בנושא הרשעה ברצח ו-עבירת רצח ראיות – גרס הנאשם, כי "אני חושב שהחיפוש פה הוא... תוצאה של תוצאות של חיפושים קודמים שראיתי. ואז הוא אקדמי לחלוטין. הוא כבר כשאני מפליג במחוזות הדמיון, ואני סטודנט בוגר קליניקה של הסניגוריה הציבורית. במסגרתה, בפועל, ייצגתי בכל מיני תיקים ונזכרתי בכל מיני תיקים מפורסמים בתחום.... חיפוש אקדמי לחלוטין" (עמ' 853 לפרוט').

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

63. גם את החיפושים שעסקו בשאלה האם קרן פנסיה עוברת בירושה, תלה הנאשם ב"סקרנות אקדמית", כך בלשונו, שנבעה מההקשר של רצח הורים: "את כל הפרק הזה זכויות פנסיה מועברות בירושה, וזכויות פנסיה מועברות בצוואה... כאדם שגם עסק בירושות וגם למד את התחום, הסתקרנתי."

לכשהופנתה אליו תמיהת בית המשפט, הכיצד זה התגבשה סקרנותו האקדמית שהובילה לחיפוש האמור, השיב הנאשם: "אני לא יודע, זה עלה לי בקנה אחד עם החיפושים הקודמים". הנאשם אף ציין כי היה מבולבל בעת שערך את החיפוש, וייתכן שהנושא התקשר לו לרצח הורים (עמ' 853 – 854 לפרוט').

בית המשפט לא הסתפק בתשובה התמוהה, והעמיד את הנאשם על חשיבות מתן גרסתו בנושא. או-אז, השיב הנאשם כי הוא אכן ער לכך, אך בית המשפט "יאלץ להסתפק בתשובתי שהחיפושים האלה הם... סקרנות אקדמית, שמתובלת בבילבול, בפאניקה, במחשבה לא צלולה, בחוסר שינה..." (עמ' 854 לפרוט'; ראו גם עמ' 1267 לפרוט').

בהקשר זה, חשוב לשוב ולציין כי קשה ליישב את התשובה כי אותם חיפושים נערכו על ידי הנאשם מתוך "סקרנות אקדמית", ביחד עם תשובותיו האחרות לפיהן הוא היה נתון באותו יום בהלך רוח סוער, מבולבל וטראומטי, כמובא לעיל.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

64. את החיפוש באתר "גוגל" של הביטוי רצח כדי לזכות בכספי ירושה, הסביר הנאשם בכך שהרגיש שאם וכאשר ניר ירצח את ההורים, החשדות יופנו דווקא כלפיו ולכן ביקש כבר אז לבחון גם זוית זו:

"ההסבר הוא שהרגשתי שאני בכל מקרה, וזה מוחי הקודח, שאני החשוד המיידני. אני אהיה החשוד המיידני... וזה כיוון שיש לי אח עם בטן מלאה. אחות בכלל, בני משפחתי שישבו איתי באותה שיחה והיו מאוד מאוכזבים מההימורים שלי. וחשבתי שהעניין הזה יעלה..."

(עמ' 857 לפרוט')

65. באשר לחיפוש אודות הרצח של בני משפחת פוגל והפיגוע באיתמר – גם כאן נתן הנאשם הסבר שגילה טפח אך הסתיר טפחיים, תוך שהוא מפליג בדיבור ומספר כי אינו זוכר מדוע חיפש מונחים אלה. לדבריו, בהחלט ייתכן שרק לחץ על קישורית (Link) שקפצה לעיניו במהלך החיפוש, וייתכן גם שהתעניין מאחר שהנושא היה עדיין טרי בזיכרונו נוכח פרק הזמן הקצר שחלף מאז אותה טרגדיה נוראה (עמ' 898 – 901 ; 1249 – 1250 לפרוט').

אקדים המאוחר ואציין, כי לחיפוש זה משמעות בלתי מבוטלת בעיניי, שכן שעה שהנאשם נחקר למחרת הרצח הוא העלה סברה באוזני החוקרים, לפיה ייתכן שמדובר ברצח על רקע לאומני, בדיוק כפי שארע לבני משפחת פוגל המנוחים (ראו

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

ת/62א, בעמ' 88-89). למרבה הדאבה, מותם של הוריו – כתוצאה מעשרות דקירות סכין - אף הוא מזכיר את האופן בו נטבחו בני משפחת פוגל. והנה, לכשנדרש הנאשם לשאלה זו הוא התחמק ומסר כי כל שניסה לעשות היה לתת לחוקריו את כל כיווני החקירה האפשריים על מנת להקל עליהם (עמ' 1251 לפרוט'). דא עקא, שדברים אלה, מעבר לחוסר ההיגיון הבסיסי הטבוע בהם, בוודאי שאינם עולים בקנה אחד עם גרסתו המאוחרת, בה דבק לאורך כל הדרך, לפיה הוא הפנה אצבע מאשימה כלפי ניר, גם אם בתחילה עשה זאת מבלי להצביע עליו מפורשות. הדברים אף מנוגדים להתנהגות סבירה כלשהי של בן שראה לנגד עיניו את הוריו מתבוססים בדמם, לא כל שכן שלא אבה להרחיק את החוקרים מכיוון החקירה הנכון והאמיתי, שאין חולק כי אינו על רקע לאומני.

אציין בהקשר זה, כי לא היה בפי הנאשם כל הסבר לשימוש שעשה בטרגדיה הקשה של רצח בני משפחת פוגל, שעה שבמשטרה הוא נחקר על רצח הוריו בנסיבות שלגרסתו הינן שונות בתכלית.

66. בנוגע לחיפושים בנושא "עבירת רצח" (עמ' 16 בחווה"ד), "בני זוג נכלאו בגלל מזימה" (עמ' 17 לחווה"ד) ו"הבן חשוד ברצח הוריו" (עמ' 18 לחווה"ד), ומספר חיפושים נוספים, השיב הנאשם כי אינו זוכר מדוע ולשם מה ערך אותם (עמ' 1248 לפרוט').

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

החיפושים במחשב: סיכום ביניים

67. מאחר שעסקינן בנדבך ראייתי בודד במבנה נסיבתי מורכב, ברי כי משקלם, מהותם והמסקנות הנגזרות מחיפושי המחשב יקבלו ביטוי מלא והולם בסופה של ההכרעה. עם זאת, כבר בשלב זה ניתן לציין, כי החיפושים שנערכו על ידי הנאשם, רובם ביום 13.8.11 בשעות הצהריים עד שעות הערב וחלקם בימים 5.8.11 ו-12.8.11, חיפושים להם לא ניתן הסבר סביר, אם בכלל, קושרים את הנאשם במידה בלתי מבוטלת למעשי הרצח המיוחסים לו, ומטילים צל כבד על חזקת החפות העומדת לזכותו.

מסקנה זו מתעצמת בשים לב לכך שההסבר הכללי לעריכת החיפושים – אותן שיחות טלפון מצדו של ניר – הינו כבוש, עלה לראשונה אך במהלך המשפט, שעה שכאמור בכל מהלך חקירותיו של הנאשם במשטרה הוא טען כי השיחות נסובו על נושאים אחרים (סוגיית כבישת הגרסה בכללותה תידון בהרחבה בהמשך, בעת בחינת גרסאות הנאשם).

למותר לציין, כי גרסת הנאשם באשר לתוכן השיחות הוטחה כלפי ניר רק בפעם הרביעית בה עלה לדוכן העדים, וגם אז נחקר ניר אך ורק בהתייחס לשתי השיחות שהתקיימו ביום הרצח, וכלל לא נשאל אודות השיחות שהתקיימו בינו לבין הנאשם בשבועיים שקדמו לרצח, אליהן התייחס הנאשם בעדותו עת ביקש להסביר את החשש הרב שקינן בלבו כתוצאה מהשיחות שנערכו ביום הרצח.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

מסקנה זו תוסיף ותתחזק בהמשך, עת אסקור את הראיות הנוספות שנצברו כנגד הנאשם, ובראשן את אלו הנוגעות להתנהלות הנאשם בסמוך לרצח – לפניו ולאחריו - ולזירת הרצח.

לפרק הדן בכך, אעבור עתה.

הטלפון הנייד של הנאשם – האם נשכח בביתו או שמא הושאר שם בכוונה?

68. אין חולק, כי ביום הרצח נותר הטלפון הנייד של הנאשם בביתו בתל אביב קודם נסיעתו לבית הוריו. המחלוקת בין הצדדים בהקשר זה נסובה על סיבת השארת הטלפון בבית הנאשם: האם כחלק מתכנון מעשה הרצח, ומתוך חפץ ביצירת אליבי, שיושג באמצעות איכון הטלפון הנייד בתל אביב, כטענת המאשימה; או שמא נבע הדבר משכחה גרידא, כגרסת הנאשם.

כאן ועתה אציין, כי קשה לקבל את ההסבר שסיפק הנאשם בנוגע לשכחת הטלפון, הן בהתייחס לפעולותיו קודם ליציאה מביתו, והן, ובעיקר, בהתייחס לפעולותיו לאחר מעשה. להלן יפורטו הנימוקים לכך.

ראשית, סוגיית איכון הטלפון הנייד הייתה אחד הנושאים להם הקדיש הנאשם תשומת לב מרובה במהלך חיפושיו במחשב: שניים מתוך עשרים ושניים חיפושים שערך, שעה שארבעה חיפושים נוספים נגעו לשאלה האם ניתן לחשוף תוכן שיחות טלפון בדיעבד.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

שנית, כבר בהגיעו לדירת ההימורים, שעה קלה לאחר הרצח, הוסיף הנאשם להתעניין ולשאול שאלות שונות בנושא האיכון הטלפוני, למצער בקרב ארבעה מבין חבריו להימורים (ראו, בהרחבה, בפסקה 108 להלן).

שלישית, כבר בחקירה שנערכה במשטרה ביום 14.8.11 (למחרת יום הרצח), מיהר הנאשם לעשות שימוש בעובדה שהטלפון הנייד שלו נותר בתל אביב, והציג זאת בפני החוקרים כחיזוק לטענת האליבי (הבדויה) שלו; כך, שעה שנשאל על ידי החוקרת, **"איך אנחנו יכולים לבדוק את הכיוון שלך?"**, השיב הנאשם: **"אתם יכולים לשלול את הכיוון שלי... איכון של הפלאפון שלי... בתל אביב. כל הזמן"**, והוסיף: **"אתם יכולים לראות שמשכתי כסף בבנקט וששילמתי על דלק באשראי... אתם יכולים להסתכל במצלמה בתחנת הדלק"** (ת/62א, בעמ' 93). בהמשך נראה, כי כל אלה היו פעולות מכוונות שעשה הנאשם בליל הרצח, כדי ליצור **"תיעוד"** אובייקטיבי כביכול, שיתמוך באליבי שלו, לפיו הוא שהה, לכאורה, כל העת בתל-אביב, ולכן, אין לו כל קשר לרצח שבוצע בירושלים.

למותר לציין, כי גם בעדותו בבית המשפט הודה הנאשם, שכבר בדירת ההימורים הוא ניסה לבדוק **"האם זה ששכחתי את הטלפון בבית יכול לעבוד לטובתי"**, וכי לאחר מעשה שמח שהטלפון שלו נותר בביתו: **"בדיעבד אז באותו רגע... חשבתי שיצא לטובה"** (ראו, לדוגמה עמ' 872, 997, 1007 לפרוט').

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

69. הנה כי כן, אף כי להותרת הטלפון הנייד בבית הנאשם, כשלעצמה, יכולים להימצא סיבה או הסבר תמימים, הרי שיתר הראיות סביב כך, ובראשן פעולותיו של הנאשם לאחר מעשה, צובעות מעשה זה באור שונה בתכלית.

העד משה רוזנפלד

70. נדלג מספר שעות קדימה, עד לשעה אחת עשרה (23:00) לערך של אותו לילה מר. או-אז, ניעור משנתו מר משה רוזנפלד, שכנס של המנוחים, לקול זעקה איומה. רוזנפלד, שנבהל מאוד, ירד לקומה הראשונה בביתו כדי לברר מה ארע. בעודו שב חזרה לחדר השינה, שמע זעקה מצמררת נוספת מכיוון ביתם של המנוחים: "הוא רוצח אותי" (עמ' 195 לפרוט').

גם גב' זהבה ברוכיאן, שכנה נוספת של המנוחים, התעוררה בשעה זו משנתה למשמע קול צעקה: "הוא ירצח אותי", אולם לא זיהתה את הקול. היא יצאה מביתה אך לא ראתה דבר חריג ברחוב, ולכן שבה לישון (ראו עדותה בעמ' 244, 250 לפרוט'). דברים דומים עלו גם מעדותה של גב' אמה נאמן (עמ' 253 לפרוט').

כשהבין מר רוזנפלד כי הזעקות מגיעות מבית משפחת מעוז, הוא שם פעמיו במהירות לשם. אולם, כשהגיע עד לשער בית המנוחים, ומאחר שבינתיים השתרר כבר שקט במקום, החליט מר רוזנפלד שלא לנקוש על דלת הכניסה כדי לברר מה ארע. בעודו מתמהמה, נפתחה לפתע דלת בית המנוחים, ואדם, שאת דמותו הוא לא זיהה, עמד לצאת. האלמוני הבחין ברוזנפלד, נרתע, שב פנימה לבית ונעל את הדלת:

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

"פתחתי את השער, שער עץ כזה עם קפיץ עץ. פתחתי את השער כדי להכנס. ואחר כך נרתעתי נעצרת ואמרתי אני לא יכול בדיוק להסביר את ההגדרה, אבל אמרתי: מה אתה נכנס? חזרתי חזרה. היה שקט. אני אלך להזמין משטרה? אני יודע? היה שקט. מישהו צעק זה לא בסדר, אבל מישהו צעק וצעק דברים קשים. לרגע נרתעתי. אני בלי נשק. אני גם הולך בלי סלולארי, אין לי. והייתי בלי סלולארי, בלי נשק, ובכל זאת אני עושה שטויות. מה אני נכנס לבית שיש צעקות, ונגיד שיש צעקות. חזרתי חזרה לשער, וסגרתי את השער.

כשאני מסתובב אחורה לכיוון השיחים, לחזור חזרה לרחוב, אני שומע מנעול בדלת. הדלת נפתחת. חזרתי חזרה. הדלת נפתחה, ודמות עמדה ליד הדלת. שלא ישאל אותי בית המשפט, לא זיהיתי אותה. היה חושך בדלת, ואצלי היה אור. אני עמדתי מתחת לתאורת הרחוב. והאיש שיצא, הדמות, הבחינה בי, ללא ספק. כי הוא נעצר, נרתע, וחזר חזרה. סגר את הדלת ונעל אותה. שמעתי את הנקישה.

אני ירדתי למטה לרחוב. עוד קצת התמהמתי. כשיצאתי, הסתכלתי הרחוב לא רואה, אף אחד לא רואה. אז ראיתי ממש בצד השני של הרחוב של האחים לרן מישהו כיבה את האור. היה נדמה לי שמישהו, מישהו הסתכל. הייתה לי תחושה שכאילו איזה שכן הסתכל. אני גם הייתי משונה. הייתי עם מכנסים קצרים, בלי נעלים, גופיה לבנה, בלי כיפה. הייתי נראה קצת פרוע. הלכתי. חזרתי חזרה, ירדתי במדרגות. חזרתי הביתה. האמת היא, נכנסתי הביתה, וניהלתי עם אשתי פולמוס: להתקשר למשטרה? לא להתקשר

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

למשטרה?... היד שלי הייתה מונחת על הטלפון. אני מוכן להעיד. וכן לצלצל ולא לצלצל. והחלטה הייתה - לא לצלצל, ולהחליט בבוקר, לראות מה יקרה. הלכתי לישון."

(עמ' 196 לפרוט')

רק בשעות הבוקר שלאחר מכן, עת נודע למר רוזנפלד על הרצח, הוא הבין את ההשלכות שהיו לבחירתו שלא להיכנס לבית ולא להתקשר למשטרה (עמ' 197 לפרוט').

71. בדיעבד התברר, כי מר רוזנפלד הינו עד הראייה היחיד לאותה דמות שיצאה מבית ההורים בסמוך לאחר הרצח. בשל חשיבות הזיהוי, נחקר מר רוזנפלד לא אחת בנושא, הן במשטרה והן בבית המשפט, ואף השתתף בשחזור שנועד להעלות בזיכרונו פרטים שנשמטו ממנו.

להלן יובאו הדברים, על פי סדרם הכרונולוגי.

בהודעתו הראשונה, מיום 14.8.11 (נ/2), תיאר מר רוזנפלד את האירוע בדומה לאשר נמסר על ידו בעדותו. ביחס לדמות ציין מר רוזנפלד, כי היא לבשה בגדים כהים והגיעה לגובה המזוזה (שם, עמ' 1 ש' 16). עוד ציין, כי הדמות לא הרכיבה משקפיים (שם, עמ' 2 ש' 24).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

גם בראיון הקוגניטיבי מיום 17.8.11 (נ/4), שנערך לו לצורך רענון זכרונו, תיאר מר רוזנפלד את הדמות כבעלת מבנה גוף ממוצע, גובהה כגובה המזוזה, לבושה בגדים כהים וללא משקפיים.

במזכר ת/45 (הוגש גם כמוצג נ/6), שנערך ביום 25.8.11 על ידי החוקר יצחק לוי, צוין כי החוקרים פגשו במר רוזנפלד וביקשוהו להובילם למסלול הליכתו באותו ערב מביתו ועד שהבחין בדמות שעמדה לצאת מבית המנוחים. מר רוזנפלד הצביע על מיקומו – בסמוך לשער הגינה של המנוחים, שם, לדבריו, "ראה דמות יוצאת מהדלת, אותה הוא לא זיהה ולא יכול לזכור. הוא רק זוכר שהיתה לו חגורה, וכן דבר מה שהחזיק ביד, שאותו הוא לא זיהה" (ת/45, שם).

72. בעדותו, הסביר החוקר לוי כי מדובר היה בשחזור ספונטאני, קצר ובלתי מתוכנן, שנערך תוך כדי תחקור כללי של השכנים באזור, וכי המזכר מתאר את השחזור כהווייתו. עוד ציין מר לוי, כי מאחר שלא מדובר בשחזור שבוצע על ידי הנאשם עצמו, לא חלה חובה לתעדו באופן חזותי. לשאלה מדוע לא שאל את מר רוזנפלד למעשיה של הדמות לאחר שחזה בה יוצאת מהבית, הסביר החוקר לוי כי עיקר השחזור התמקד בתיאור הדמות ולא במעשיה, לפני או אחרי המפגש, מה גם שגרסתו של מר רוזנפלד בנושא פורטה בהרחבה בגדר הודעתו הקודמת בפני החוקרת לילך (ככל הנראה, כוונת החוקר הייתה להודעה נ/6), כך שהוא לא ראה מקום להרחיב בכך (ראו עמ' 571 – 576 לפרוט').

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

מעבר לכך, הן בחקירותיו במשטרה והן בעדותו הראשונה לפנינו, לא יכול היה מר רוזנפלד למסור תיאור מדויק של הדמות, וודאי שלא לתאר סימנים מזהים קונקרטיים מיוחדים, שכן כל שזכר היה כי מדובר בדמות גבוהה, המתנשאת לגובה מזוזת הבית לערך (בהמשך, התברר כי המזוזה הינה בגובה של 179 ס"מ מהרצפה), שהחזיקה חבילה כלשהי בידה:

"ראיתי צללית. כן הצלחתי לזכור שהיה לו חבילה ביד. משהו היה לו ביד. הוא יצא החוצה. הוא פתח את הדלת... כשהוא התנגש בי, עין מול עין, הוא ראה אותי, ללא ספק... הוא פשוט חזר חזרה, ונעל את הדלת."

וכן –

"הצלחתי כן לומר שאני זוכר אותו בגובה המזוזה. משהו, אני לא ידעתי, הכל בגובה המזוזה, והצלחתי לזכור שהיה לו משהו ביד. הוא היה נראה כמי שיוצא או כמי שהולך. וכשהוא התנגש בי, ללא ספק הוא ראה אותי. הוא נעצר. הוא חזר חזרה, וסגר את הדלת, ונעל."

(עמ' 197 - 198 לפרוט')

בחקירתו הנגדית הוסיף מר רוזנפלד כי הדמות הייתה אמנם בגובה המזוזה, אם כי למיטב זכרונו היא הייתה מעט כפופה, כך שרק לאחר שהתכופפה הגיעה אותה דמות לגובה זה. כן העיד, כי אותה דמות לבשה באותה עת בגדים כהים.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לתמיהה שהובעה כלפיו, מדוע חלק מהפרטים לא עלו במסגרת אימרותיו במשטרה, הסביר מר רוזנפלד כי הדבר נבע כתוצאה מסערת הרגשות הגדולה שאחזה בו עת שוחח עם החוקרים, והיא שהקשתה עליו למסור בצורה שקולה את כל הפרטים שזכר אותה עת (עמ' 202 – 203, 206, 213 לפרוט').

73. בחלוף מספר חודשים, בחודש יוני 2012, עלה מר רוזנפלד בשנית על דוכן העדים; הפעם, כעד מטעם ההגנה. נוכח העובדה כי במקור הוא העיד כעד תביעה, התקיימה חקירתו הראשית במתכונת חקירה נגדית. בשלב זה, לאחר שהסניגוריה הציגה למר רוזנפלד את תיעוד השחזור שנערך על ידי הנאשם (השחזור תועד והוגש כמוצג ת/99), והרגע בו עצר עת נראה הנאשם נכנס לבית המנוחים, כשראשו נוטה לכיוון המזוזה (דקה 4 לשחזור), ציין העד, בהתרגשות ניכרת לעין, כי אף שכמובן אינו מזהה את הנאשם כאותה דמות (אותה, כאמור, לא זכר בבהירות), הרי שצורת עמידתו של הנאשם בשחזור, והטיית גופו, זהות לחלוטין לצורה בה עמדה אותה דמות עת ביקשה לצאת מהבית:

**”כשאני רואה עכשיו את התמונה, אני רואה את ליל הרצח.
לא נעים לי להגיד לך... זו הייתה הזווית שראיתי בליל
הרצח... זה בדיוק הייתה הזווית של האיש שפתח את הדלת,
והוא היה צמוד ללבן של המזוזה.”**

(עמ' 1408 – 1409 לפרוט')

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

גם בהמשך חזר העד על הדברים :

"ככה ראיתי את האיש שרצה לצאת עם המזוזה הלבנה. זה יותר מההיפנוזה... עם הראש שלו על יד המזוזה הלבנה ונעלם לשנייה... הם בדיוק החזירו אותי לזה."

(עמ' 1410 לפרוט'; ; ראו גם עמ' 1412 לפרוט')

על אף שאלות חוזרות ונשנות בנושא, עמד מר רוזנפלד על דעתו זו ולא חזר בו הימנה.

74. באי-כוחו המלומדים של הנאשם טענו רבות בנושא מהימנות עדותו של מר רוזנפלד. לדבריהם, הוא הונע על ידי הרצון להפליל את הנאשם כרוצח הוריו, ובשל כך עמד על הדמיון בין הדמות בה חזו עיניו בליל הרצח לבין דמותו ואופן עמידתו של הנאשם במהלך השחזור.

התרשמותי מהעד רוזנפלד שונה משלהם: מדובר בעד נייטרלי ואמין, אשר ניכר היה כי בוער בעצמותיו הרצון להיות לעזר לגורמי החקירה והתביעה, הכל כדי להביא את הרוצח האמיתי לדין. עד זה תיאר במהלך עדותו, בצורה עקבית וברורה, את אשר חזו עיניו, ללא הפרזות או הגזמות. כך, לדוגמה, שעה שהתבקש להעריך ולשער, למרות שלא זכר לומר זאת בוודאות, את מי מבין שני האחים התאומים הוא ראה – הנאשם או ניר, חזר העד והשיב כי קשה לו להבדיל בין השניים, מה גם

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

שהצורה שבה ראה את הצללית אינה מאפשרת לו לזהות את פני הדמות (ראו, לדוגמה, עמ' 1412 – 1413 לפרוט'). לא זו אף זו, לדברי העד, שלא נסתרו, יחסו אל שני האחים שווה; ולא עלתה כל טענה, לא כל שכן שלא הוכחה, לקיומו של מניע להפליל דווקא את הנאשם.

אקדים המאוחר ואציין, כי לאורך כל קו הגנתו כפר הנאשם מכל וכל בכך שהוא הדמות אותה ראה מר רוזנפלד, וטען כי הלה חזה דווקא בניר, אחיו התאום. דא עקא, שבעוד שגובהו של ניר עומד על כ-179 ס"מ, גובהו של הנאשם הינו כ-186 ס"מ (ראו בדיקות החיים ת/36 ו-ת37). בנסיבות אלו, ואף שנהיר בעיני כי בשל ההבדל הלא רב בגובה בין שני האחים לא ניתן לקבוע מסמרות, הרי שתיאורו האותנטי של רוזנפלד את הדמות, כמגיעה עד לגובה המזוזה, תוך כיפוף קל של הגוף והראש, מתאימה יותר לתיאור הנאשם דווקא.

זאת ועוד, לאורך גרסאותיו השלישית והרביעית, בגדרן הודה הנאשם כי נכח בבית בשעת הרצח, הוא אף פעם לא ציין כי הרוצח (האלמוני - בגרסה השלישית; ניר - בגרסה הרביעית) פתח לרגע קט את דלת הבית, ביקש לצאת החוצה, נמלך בדעתו ושב פנימה לבית, ורק מאוחר יותר עזב את הבית.

ההיפך הוא הנכון. לדבריו, לאחר ששמע והבין כי הרוצח (בין אם זה האלמוני ובין אם זה ניר) דוקר את הוריו, הוא התנפל עליו, ובשלב כלשהו של המאבק נמלט

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

הלה מהבית ולא שב. הימלטות זו, ודאי שאינה עולה בקנה אחד עם דמות העומדת זמן מה בכניסה לבית המנוחים, בדלת פתוחה למחצה.

משכך, אפוא, עדותו של מר רוזנפלד הינה בעלת משקל לא מבוטל – אם כי לא מכריע – כראיה חשובה בפסיפס הנסיבתי שבנתה המאשימה וכ"מענה" לגרסת ההגנה. יש לה, אפוא, את החשיבות שפורטה לעיל, והיא משתלבת היטב במארג הראיות נגד הנאשם, כפי שעוד יפורט בהרחבה להלן.

זירת הרצח

רקע כללי

75. התחנה הבאה בה אתמקד בסיוורנו בנבכי המסכת הראייתית בתיק, תהא בית המנוחים, כפי שנחזה בבוקר יום ראשון, 14.8.11. עוד קודם לבחינת הזירה, לרבות ממצאי חוות הדעת הפורנזיות שהוגשו בנושא, אעמוד מעט על תיאור הרקע העובדתי בפרק הזמן שקדם לגילוי הגופות. לאחר מכן, אבחן את הממצאים שנמצאו בזירת הרצח, לרבות: חוות הדעת הפורנזיות והראיות הנוגעות לגופות המנוחים, סיבת המוות, כלי הרצח, אופיים וכמותם. לבסוף, אבחן היבטים הנוגעים להתנהלות הנאשם בזירה, לגביהם אין מחלוקת שעיקרם נוגע לניקוי הזירה, לרבות ניקוי החלק הפנימי של ציפורני ידי הוריו המנוחים באמצעות סכין מטבח.

76. תחילה, כאמור, הרקע העובדתי לגילוי המנוחים.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

בבוקר אותו יום מר וקשה נקשה על דלת ביתה של השכנה גב' ברוכיאן, הגב' אמה נאמן, אף היא שכנתם של המנוחים, וסיפרה לה בבהלה שהמנוחים לא הגיעו לעבודה. השתיים יצאו מהבית, וכשראו את העיתון מונח עדיין בפתח בית המנוחים ומכוניותיהם חונות בחניה, הבינו "שמשהו קורה שמה". בחלוף מספר דקות הגיע ניר לבית, וכאשר פתח את הדלת הריחו שתי השכנות ריח חריף של אקונומיקה. ניר פסע מספר צעדים לתוך הבית וראה את המנוחים שרועים על הרצפה. או-אז, החל לצעוק: "רצחו אותם", וביקש שאף אחד לא ייכנס פנימה (עמ' 245 – 246 לפרוט').

על קורותיו בבוקר האירוע סיפר ניר, כי בדרכו לרכוש מצרכים התקשרה אליו מזכירה מהמרפאה בה עבד אביו והודיעה לו כי אביו לא הגיע לעבודה ואף אינו עונה לטלפון. לאחר שניר ניסה להשיג טלפונית את אביו ואמו ולא זכה למענה, החל לדאוג ונסע היישר לבית הוריו. בדרכו לשם שוחח ניר עם גב' ברוכיאן, שמסרה לו כי מכוניותיהם של הוריו חונות בחניה והעיתון נמצא בכניסה לבית. או-אז, התקשר ניר לנאשם ועדכן אותו במתרחש. בהגיעו לבית ההורים, ולאחר שהבחין במחזה הנורא, ניתק ניר את שיחת הטלפון עם הנאשם והורה לשכנות שלא להיכנס לבית. לאחר מכן, שב ניר לבית ונגע בלחיה של אמו כדי לבחון שמא נותרה בחיים; לכשנכזבה תקוותו יצא ניר מבית הוריו ושוחח עם אנשי המשטרה שהוזעקו למקום על ידי השכנים (עמ' 132 – 133 לפרוט'; עמ' 146 – 148 לפרוט'). ניר הוסיף והדגיש, כי במהלך שהייתו בבית הוריו בבוקר הרצח הוא לא הותיר במקום חפצים כלשהם שהביא עמו, לא נטל מהדירה כל חפץ, ואף לא נגע בארון חומרי הניקוי (עמ' 148 – 149 לפרוט').

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

77. על אף שבאי-כוחו המלומדים של הנאשם, עו"ד דוד ברהום בצוותא עם עו"ד בר-צבי, לא הותירו בסיכומיהם אבן שלא הפכוה, לא עלתה בפיהם כל טענה ביחס "לזיהום" הזירה.

עם זאת, ולמען שלמות התמונה, אציין כי בעדותו של סני"צ שלמה דאיי, ראש צוות החקירה, הודגש כי מהרגע בו התקבלה הידיעה על רצח המנוחים וניידת הסיוור הראשונה הגיעה לזירה, אובטחה הזירה באופן הרמטי. בנוסף, וכחלק מפעולות החקירה, נבדקה הזירה בקפדנות על ידי צוות חוקרים מיומן, שכלל את צוות המעבדה הניידת של מז"פ בראשות רפ"ק עמיהוד לייפר, ואת פרופ' היס עצמו, דאז ראש המכון לרפואה משפטית. בנוסף, מונו עוד צוותי חקירה ובדיקה. צוות מיוחד הוקצה לצורך איסוף ממצאים בקרבת הבית, החל ממצאים פורנזיים (לדוגמה, כפתורים שנתלשו ונמצאו מאוחר יותר בסמטה סמוכה לבית), דרך חיפוש סרטים של מצלמות אבטחה שהיו מותקנות באזור, וכלה בגביית הודעות משכנים; צוות חקירה נוסף מונה לצורך מציאת כלי הרצח; וצוותים נוספים ממנו לתחקור בני המשפחה המורחבת, קרובי משפחה אחרים, ואנשים שבאו במגע עם המנוחים או שהייתה להם גישה כלשהי לבית (עמ' 398 – 399 לפרוט').

ממצאים בזירת הרצח ומשמעותם

78. זירת הרצח תועדה בשתי חוות דעת עיקריות שערך המומחה עמיהוד לייפר: האחת, ת/41, עסקה בזירה הפנימית, קרי: בתוך בית ההורים; השנייה, ת/43, עסקה בממצאים שנמצאו ברחוב הסמוך לבית.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

בהקשר זה נזכיר, כי לחוקרים היו 7 ימים תמימים לבדוק את הזירה ולהפוך בה כל אבן, תרתי משמע. כל בני משפחת הנרצחים ישבו "שבעה" בבית הדודה עופרה, והדירה – היא זירת הרצח – עמדה לרשות כל מומחי המשטרה, ללא כל הגבלה.

על פי המפורט בחוות הדעת ת/41, דלת בית המנוחים נפתחה למבואה אשר בצדה הצפון-מזרחי מצוי חדר השירותים. שם, לגרסת הנאשם, הוא שהה לאורך כל אותן דקות ארוכות בהן נרצחו הוריו. בצדה הדרומי - חדר העבודה, ובצדה המזרחי – סלון ופינת אוכל. בין חדר העבודה והמטבח, המצוי בסמוך לפינת האוכל, נמצא חלל המדרגות המוביל לקומה השנייה.

בכניסה לבית, הריח המומחה לייפר ריח חזק של אקונומיקה. בקבוק ריק של אקונומיקה היה מונח על השטיח, בכניסה לבית (ת/41, עמ' 2, תצלום מס' 2).

שתי גופות המנוחים נמצאו בסלון, במרחק של כשני מטרים האחת מהשנייה: גופתה של נורית ז"ל, לבושה בבגדי בית או שינה, ללא הפאה שנהגה לחבוש מפאת מחלתה הממארת, הייתה שכובה על הרצפה בתוך שלולית דם גדולה, כאשר עליה וסביבה נוזל שקוף שהדיף ריח של אקונומיקה. בבדיקת הגופה של נורית ז"ל, מצא המומחה לייפר עשרות פצעי חתך בפלג הגוף העליון, לרבות בזרועות, כמו גם פצעי חתך הנחזים להיות פצעי הגנה בשתי ידיה של המנוחה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

גופתו של נח ז"ל הייתה שכובה אף היא בתוך שלולית דם גדולה, ואף עליה וסביבה נראה נוזל שנחשד כאקונומיקה. בבדיקת הגופה נמצאו פצע חתך בצוואר, פצעי חתך רבים בפלג גופו העליון ובזרועותיו ופצעי חתך, שנראו כפצעי הגנה בשתי כפות ידיו. חולצתו של נוח הייתה קרועה (שם, עמ' 2 – 3).

79. חוות הדעת והתמונות שצורפו לה מעלות תמונה קשה באשר למה שהתרחש באותו לילה אכזר ואיום. בכל חלל הסלון, פינת האוכל והמבואה, הרצפה והקירות, כמו גם על מרבית הרהיטים באזור זה, נמצאו כתמי דם רבים מסוגים וגדלים שונים, שהעידו על מאבק אלים ועקוב מדם בין המנוחים לבין רוצחם. כך, לדוגמה, נמצאו כתמי דם על כורסת הטלוויזיה, המזנון, ארון הסלון, ההסקה בקיר הצפוני, וארונית הגבס במבואה. כתמי הדם וההתזות הגיעו עד לחלל המדרגות המובילות לקומה השנייה, מרחק רב מהמקום בו נמצאו הגופות.

בהערת שוליים אציון, כי כעולה מחוות דעתה של ד"ר מאיה פרוינד מהמרכז הלאומי לרפואה משפטית (ת/38), מרבית כתמי הדם בקומה הראשונה יכולים להיות שייכים למנוח, או לכל גבר בעל פרופיל גנטי זהה (ת/38, עמ' 12). על עובדה זו ההגנה כלל אינה חולקת.

גם מיקום הרהיטים בקומה הראשונה העיד על המאבק: כך, לדוגמה, כורסת הטלוויזיה הייתה מונחת הפוכה על הרצפה, השטיח לא היה פרוס בצורה מסודרת, ועוד כיוצא באלה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

מעבר לכתמי הדם הרבים באזור הסלון והמבואה, נמצאו שני כתמי דם נוספים על חלקו הפנימי של מעקה המדרגות המובילות לקומה השנייה, ועל רום המדרגה. בבדיקת DNA מאוחרת שנערכה, נמצאו כתמים אלה מתאימים לפרופיל ה-DNA הן של הנאשם והן של אחיו ניר (שם).

בחדר המקלחת המצוי בקומה השנייה בבית, נדגמו נזילות של חומר החשוד כדם על גבי הקיר, סמוך ומתחת למתלה המגבות, וכן בסיפון הכיור. בעדותו לפנינו הסביר המומחה לייפר, כי לכתמים אלה, כמו גם לכתמי הדם על המדרגות והמעקה, יוחסה חשיבות מיוחדת על-ידי טכנאי הזירה, מאחר שהם היו ממוקמים בנפרד מזירת התקיפה, והמומחים שיערו כי מדובר בדם השייך לחשוד ברצח. עוד ציין, כי בשל חומרת העבירה נדגמו עשרות ומאות מקומות בבית לאישוש קיומם של חומרים שונים, בעיקר דם אדם, לרבות דגימות של חומרים שלא הגיבו לחומרים המקובלים לגילוי דם, ואלה הועברו לבדיקה מעבדתית מעמיקה יותר (עמ' 380 – 381, 384 – 385 לפרוט'). בחקירתו הנגדית הסביר המומחה לייפר, כי מאחר שהטביעות האמורות, יחד עם עוד מספר טביעות אחרות, הגיבו לחומר שנקרא "נינהידרין" (חומר המשמש לגילוי טביעות אצבעות סמויות, צ"ס), ומאחר שחומר זה מגיב, בין היתר, גם לחומצות אמינו המצויות בדם, עלה חשד כי ייתכן שחלק מהדגימות נטבעו בדם, על אף שהן לא הגיבו לחומרים מקובלים אחרים המגלים הימצאות דם בזירה, ומכאן, זהירות היתר בנטילתן לבדיקה מקיפה. גם בהמשך עדותו הדגיש המומחה לייפר, כי

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

אין המדובר בנטילה שגרתית של דגימות, אלא אך לצורך זהירות יתר, נוכח חומרת המעשים שבוצעו בזירה.

כפי שהתברר, מרבית הדגימות שניטלו נבדקו ולא נמצאו כמכילות דם, או שלא נמצא בהן DNA בכמות מספקת לקביעת פרופיל גנטי (עמ' 393 – 396 לפרוט', וכן עמ' 7 לחוות הדעת ת/38).

80. בנוסף לכתמי הדם הרבים ולסימני המאבק, נמצאו, כאמור, שלוליות וכתמי אקונומיקה במקומות רבים בבית, וכן טביעות נעל במקומות שונים, שהוטבעו באמצעות האקונומיקה, לרבות בקומה השנייה ובאזור הכניסה לבית. לטביעות נעל אלו הוכנו מעתקי גיל. בנוסף, לא נמצאו כל סימני פריצה חיצוניים על המנעול (ת/41, עמ' 8 – 9).

על פקק השייך לאחד מבקבוקי האקונומיקה הריקים שנמצאו בזירה נמצאה תערובת של פרופילי DNA, השייכים לגבר ולאשה אחת לפחות, כאשר שני המנוחים יכולים להוות את המרכיבים לתערובת וכך גם מי מבניהם, ניר והנאשם. על פקק הבקבוק השני לא נמצאו שרידי DNA בכמות מספקת לביצוע הבדיקה (ת/38, עמ' 12).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

יודגש, כי העובדה שהנאשם ניקה את זירת הרצח באמצעות אקונומיקה אינה שנויה במחלוקת, שכן בהודעתו החמישית, מיום 14.9.11 (לאחר שבארבע הודעותיו הקודמות הוא הכחיש זאת מכל וכל, ושעה שעומת עם ממצאי חוות הדעת הביולוגית לפיה בזירת הרצח נמצאו כתמי דם בעלי פרופיל DNA זהה לשלו), הודה הנאשם, לראשונה, כי לא רק ששהה בבית הוריו בזמן הרצח (שלדבריו (אז) בוצע על ידי אלמוני), אלא שגם שלף את הסכין שהייתה נעוצה בחזהו של אביו המנוח, ונפטר ממנה רק בסמוך לדירת ההימורים, אליה הוא הגיע מאוחר יותר בהמשך אותו לילה. הנאשם אף סיפר בהקשר זה, כי שב לבית הוריו מספר שעות לאחר מכן, וניקה את כל הזירה באמצעות אקונומיקה. על הסבריו למעשה תמוה ומוקשה זה, אעמוד בהמשך.

81. באשר לממצאים שנמצאו מחוץ לזירת הרצח, מציינת חוות הדעת ת/43 כי בעקבות השחזור שנערך על ידי הנאשם ביום 14.9.11, הוא הוביל את החוקרים לסמטה קטנה המחברת בין הרחוב בו ממוקם בית המנוחים לבין רחוב אבן שמואל, שם הוא השליך את הכפתורים, אשר לטענתו נתלשו מחולצתו של הרוצח – דאז, עדיין אלמוני – במהלך המאבק בין שניהם. אכן, בבדיקת הסמטה נמצאו שני כפתורים, שנתפסו וסומנו (שם, עמ' 2); ברם, בבדיקה הביולוגית שנערכה להם, ביום 17.10.11, לא נמצא די חומר ביולוגי לקביעת פרופיל DNA כלשהו (ת/40, עמ' 2).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

ממצאים בגופות המנוחים ומשמעותם

82. הנדבך הבא בסיורנו בזירת הרצח נוגע לממצאים הביולוגיים והפורנזיים בגופות המנוחים, כפי שפורטו בעיקר בחוות הדעת הפתולוגיות (ת/30-ת/35), וכן בעדותם של פרופ' היס וד"ר קונסטנטין זייצב, מהמכון לרפואה משפטית.

83. על פי האמור בחוות הדעת הפתולוגית (ת/30) שנערכה ביום 15.8.11 על ידי ד"ר קונסטנטין זייצב, המתייחסת לנתיחתה של המנוחה נורית ז"ל, המוות נגרם בטווח של כארבע עשרה שעות קודם לבדיקת הגופות בזירה (קרי, ביום 13.8.11, שעה 22:45, עם סטיית תקן של 2.8 שעות לשני הכיוונים). בדומה לחוות הדעת של המומחה לייפר, גם חוות הדעת הפתולוגית (ת/30) מציירת תמונה קשה ומזעזעת. על פי האמור בה, במהלך הנתיחה נמצאו בגופת המנוחה למעלה משלושים (!) פצעי דקירה וחתך - בבית החזה, בצוואר, בכתפיים, בזרועות, בגב, בבטן, בלחיים, באמות ובכפות הידיים. בנוסף, נמצאו פצעי שריטה באמה השמאלית ובשורש כף היד, ופצעי כוויה (ככל הנראה כימית) ברגלה השמאלית של המנוחה. ד"ר זייצב הוסיף וציין, כי פצעי הדקירה הרבים בגפיים העליונות מתיישבים עם קיומם של פצעי הגנה, קרי: פצעים שנגרמו במהלך התגוננותה של המנוחה מפני התוקף. כן נמצאו דימומים תת עוריים בגב כף היד הימנית ובגב כף היד השמאלית, שנגרמו כתוצאה מחבלות קהות ישירות או בלתי ישירות בסמוך למועד המוות.

על פי האמור בחוות הדעת, מותה של המנוחה נגרם כתוצאה מנזקים חמורים לריאות, לאבי העורקים ולכבד, כמו גם בשל איבוד הדם הרב שנגרם כתוצאה

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

מארבעה פצעי דקירה בבית החזה, פצע דקירה או חתך בכתף השמאלית, בשילוב עם פצע חתך בצוואר ופגיעה בכלי הדם הגדולים בצוואר.

בנוסף לפירוט וקביעת הפציעות, כמובא לעיל, העריך ד"ר זייצב כי פצעי הדקירה נגרמו באמצעות חפץ מושחז, כגון: להב של סכין ברוחב עד כ- 3.6 – 4 ס"מ, ובאורך של לפחות 12 – 15 ס"מ, או על-ידי חפץ דומה אחר.

84. בהמשך לבדיקה הפתולוגית דלעיל, נערכה למנוחה, ביום 18.9.11, גם בדיקה טוקסיקולוגית, בה נשללו קיומם של אלכוהול, סמים או תרופות בגופתה (ראו ת/33).

85. כעולה מחוות הדעת הפתולוגית בעניינו של המנוח (ת/31), שנערכה ביום 15.9.11 על ידי פרופ' היס, גם בגופו של המנוח נמצאו פצעי קרע, חתך ודקירה רבים מאוד, כארבעים (!) במספר, ובהם: פצע קרע בקרקפת, פצעי חתך בלחי, באפרכסת הימנית ובסנטר, פצע חתך עמוק בצוואר ובוריד הגיוגולארי הימני, פצעי חתך בכתפיים, פצעי דקירה בבית החזה עם חדירה ללב, אבי העורקים והריאה השמאלית, פצעי דקירה בגוו ובבטן עם חדירה לכבד, וכן בזרוע הימנית ובכפות הידיים, פצע קרע מחבלה קהה ישירה או בלתי ישירה בקרקפת, וכן פצעי שפשוף ושריטה בחלקים נרחבים בגוף ודימומים תת עוריים בברכיים.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

על פי המצוין בחוות הדעת, המוות נגרם כתוצאה מנוק חמור ללב, לאבי העורקים, לריאה השמאלית ולכבד, בשילוב עם איבוד דם ממספר פצעי הדקירה בגב ומפצעי החתך בפנים ובצוואר.

עוד צוין, כי פצעי הדקירה נגרמו על ידי להב או להבים, שאורכם לפחות כ-12 ס"מ, בעלי שפה אחת מושחזת, ברוחב של כ-3.6 ס"מ בנקודת החדירה, וכי פצעי החתך והדקירה בכפות הידיים מתיישבים עם "פצעי הגנה" (שם, עמ' 12 – 14).

86. בדומה לאמור בחוות הדעת הטוקסיקולוגית בעניינה של המנוחה (ת/33), גם בחוות הדעת ת/32, מיום 14.9.11 צוין, כי לא נמצאו ממצאים טוקסיקולוגיים בגופתו של המנוח.

87. אקדים המאוחר ואציין, כי מספר ימים לאחר הרצח, בתום הבדיקות שנערכו בזירה, התבקשו בני המשפחה לשוב עם החוקרים לבית המנוחים כדי לחפש חפצי ערך חסרים, זאת כדי לשלול כל אפשרות שהרצח נגרם במהלך פריצה או שוד. או-אז, התברר כי חסרה בבית סכין מטבח גדולה, אותה רכשה למנוחים מאיה, זוגתה של תמר, אחותם של הנאשם וניר. בעקבות כך, נרכשה על ידה סכין זהה נוספת, שהוגשה לבית המשפט וסומנה כמוצג ת/1 (ראו עדותו של הקצין דאיי בעמ' 402 לפרוט'). ביום 13.9.11, הועברה הסכין הנוספת (להלן: "סכין התרגיל") לבדיקתם של המומחים פרופ' היס וד"ר זייצב, כדי לאשר או לשלול את הקשר בינה לבין הפציעות שנגרמו למנוחים.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

88. על פי האמור בחוות הדעת בנדון (ת/35), רוחב להב סכין התרגיל נע בין 1.3 ס"מ (במרחק של 1 ס"מ מהקצה החד) ועד 5.2 ס"מ בבסיס הסכין. בנוסף צוין, כי על סמך השוואה בין תצורת הסכין ומידותיה לא ניתן לשלול אפשרות שסכין בעלת להב דומה היתה יכולה לגרום לפצעי הדקירה והחתך בגופותיהם של שני המנוחים (שם, עמ' 2).

89. הגם שסוגית מספר הדוקרים (ולמצער – מספר הסכינים ששימשו לרצח) אינה אמורה להיות שנויה כלל במחלוקת, זאת נוכח העובדה כי אין ולו גרסה אחת מבין שלל הגרסאות שמסר הנאשם בה עלתה מפיו הטענה לפיה המנוחים נרצחו על ידי יותר מאדם אחד, הרי מאחר שבמהלך חקירתם הנגדית של המומחים פרופ' היס וד"ר זייצב, כמו גם במסגרת הסיכומים, הקדישו הסניגורים המלומדים זמן בלתי מבוטל לשאלה זו, אתייחס אף אני לכך, ולו בבחינת למעלה מן הצורך.

90. ביום 17.8.11, בעקבות שיחה טלפונית בין השניים, הפנה החוקר דותן גרילק לד"ר זייצב את המזכר ת/53, ובו השאלות הבאות:

1. האם הפגיעות במנוחים נובעות מאותה סכין, או שהיה מעורב באירוע כלי רצח נוסף?
2. האם ניתן להסיק מנתיחת הגופות, כמה חשודים ביצעו את הרצח?

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

על הסיבה לעריכת השיחה העיד החוקר גרילק, כי לא קיבל הוראה מיוחדת לברר סוגיה זו עם המכון לרפואה משפטית, אולם בירורים ברוח זו נעשים כדבר שבשגרה בתיקי דקירה, כדי לקבל כיוון חקירה כללי. עוד ציין החוקר, כי המזכר האמור נרשם פחות או יותר בהתאם לדברים שעלו בשיחה הטלפונית. למיטב זכרונו של החוקר גרילק, ד"ר זייצב השיב לו בעל-פה, לאחר שהתייעץ עם פרופ' היס, כי פצעי הדקירה בגופות שני המנוחים – דומים; אולם תעלות הדקירה בגוף המנוחה ארוכות יותר מתעלות הדקירה בגוף המנוח (עמ' 593 - 594 לפרוט'; ראו גם דבריו של ד"ר זייצב בנושא זה, בעמ' 608 לפרוט').

91. מעבר לשיחה האמורה, ובתשובה לשאלות דלעיל, נערכה ביום 19.8.11 התוספת לחוות הדעת הפתולוגיות בעניינם של המנוחים, אשר נחתמה הן על ידי פרופ' היס והן על ידי ד"ר זייצב (ת/34). על פי המצוין בה, פצעי הדקירה בשתי הגופות דומים מבחינה מורפומטרית, אין בהם ממצא יחודי, וגודל הלהב או הלהבים שגרמו ליצירתם היה (או היו) לפחות באורך של כ- 12 ס"מ, עם שפה מושחזת, וברוחב של עד כ-3.6 ס"מ.

עוד צוין בתוספת, כי "על סמך פיזור פצעי הדקירה והחתך בשתי הגופות סביר להניח שהיה יותר מתוקף אחד" (ראו גם הדברים שנכתבו במזכר התשובה נ/25).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

92. כאמור, הן פרופ' היס והן ד"ר זייצב נחקרו ארוכות בבית המשפט על דברים אלה. לאורך כל עדותם, בין במסגרת החקירה הראשית ובין בזו הנגדית, הסבירו השניים וחזרו והדגישו, כי האמירות בחוות הדעת אודות מספר התוקפים הינן פרי ידיעותיהם בתחום הפרופילאיות הקרימינולוגית, שנסמכו על מספר פצעי ההגנה בידיהם של המנוחים ופיזורם, ואינן בשום פנים ואופן חלק אינטגרלי מחוות הדעת הפתולוגית, ככזו. עוד ציינו, שניהם כאחד, כי בניגוד לקביעות בעניינים פתולוגיים, הנסמכות על מומחיותם כרופאים משפטיים, כל פרופיל קרימינולוגי מבוסס על השערות סטטיסטיות בלבד, בבחינת ניחוש מושכל. ואף שברחבי העולם הוא נערך בעיקר כדי ליתן לרשויות החקירה כיווני חקירה ראשוניים, ברור שלא ניתן להשתית עליו ממצאים בעלי משמעות ראייתית משפטית לצורך הרשעה או אי הרשעה ברצח.

כך, לדוגמה, הסביר פרופ' היס:

"כתבתי שעל סמך פיזור פצעי הדקירה והחתך בשתי הגופות סביר להניח שהיה יותר מתוקף אחד. זאת עשיתי על סמך פרופילאיות קרימינולוגיות... ומקובל בפרופילאיות שזה מדע לא מדויק. זה קצת אמנות וקצת מדע, שברגע שאצל קורבנות תקיפה על ידי סכין, או סכינים, ישנם פצעי הגנה בשתי הגנה בשתי הידיים. זה מתאים לתקיפה על ידי יותר מתוקף אחד. זה כרגע לא משנה אם כל אחד מהקורבנות הותקפו לחוד, או שניהם יחד. זאת הגישה המקובלת. עכשיו בשתי הגופות ישנם פצעי הגנה, שהם פצעים שנוצרים תוך כדי נסיון של הקורבן באופן אינסטנקטיבי להגן על פניו, או על בית החזה

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

שלו, ולהסיט את הלהב או הלהבים. וברגע, בדרך כלל משתמשים ביד אחת. במקרה זה היו פצעים בשתי ידיים בשני הקורבנות. זה מבחינת פרופילאות מתאים ליותר מתוקף אחד.

...

פרופילאות זה תחום חצי מדעי חצי אמנותי. שאנחנו כבר מכירים אותו מיותר ממאה 150 שנה. היום אנחנו מכניסים בו יותר מדע. בעצם מה שאנחנו רוצים לעשות זה להפיק מתבניות ידועות לגבי ממצאים חדשים. בעצם הפרופילאות הקרימינולוגית שמוכרת לכולנו מספרות ומסרטים מסוימים היא אמורה לעזור למשטרה בחקירה שלהם... הפרופילאות איננה מדע מדויק. אנחנו רוצים להפוך את זה למדויק. אבל אנחנו חייבים להציף את זה מכיוון שזאת המטרה שהמשטרה תבדוק את זה ותדחה את זה, או תקבל את זה. לכן אנחנו חשבנו לנכון לכתוב את זה באופן מיוחד כתשובה לשאלה הזאת. זה לא יופיע באף אחד מחוות הדעת של המכון לגבי קורבנות של פצעי דקירה או חתך. מכיוון שזה לא חלק מרפואה משפטית קונבנציונאלית. זאת אומרת צריכים לשאול באופן מיוחד האם אתה יכול ללמוד משהו לגבי קשר בין הקורבן והתוקף? או לגבי מספר התוקפים? אחרת אנחנו לא נענה. זאת אומרת אם אדוני זוכר עשרות רבות של חוות דעת של קורבנות פצעי דקירה וחתך זה כמובן לא הופיע. מכיוון שאנחנו לא מתייחסים לזה. זה לא חלק מרפואה משפטית קונבנציונאלית."

(עמ' 466 לפרוט')

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

דברים ברוח זו נאמרו גם על ידי ד"ר זייצב:

"האם היו תוקף אחד או שני תוקפים זה כעקרון נושא חדש וזה מדע שנקראת פרופילאות קרימינולוגית. ניסינו לעשות את זה. וחיפשנו מאמרים. מצאנו מספר מאמרים שמדברים על כך שאפשר לקבוע את זה, אבל עוד פעם אני רוצה להגיד שזה לא מדויק. זה מדע אבל זה גם אפשר להתייחס לזה כמו לאמנות וזה לא מדויק. יש כל מיני ממצאים שאנחנו התייחסנו לפצעי הגנה בגפיים העליוניים. זאת אומרת במאמרים כותבים שאם יש פצעי הגנה בשתי גפיים העליונים אז זה אפשר לדבר על יותר מתוקף אחד... זה הכל מבוסס על ממצאים סטטיסטיים. זאת אומרת אם יש שתי קורבנות ובשתי קורבנות יש פצעי הגנה בשתי ידיים, מדברים במאמרים שזה יותר מתוקף אחד."

(עמ' 604 לפרוט' ש' 19 – 32)

גם בחקירתו הנגדית עמד ד"ר זייצב על כך שהאמירה לגבי מספר התוקפים בחוות הדעת אינה חלק אינטגרלי ממנה, כחוות דעת רפואית-פתולוגית. הוא אף הוסיף וציין, כי לשם כך נעשה שימוש במלים "סביר להניח", שמובן כי מדובר בהשערה או בהנחה גרידא ולא בקביעה פסקנית:

"זה לא מדויק. זה לא מדויק. כאן כתוב סביר להניח... זאת הערכה גסה, וזה מה שניסינו לעשות... אם היינו בטוחים במה שאנחנו כותבים, היינו כותבים: 'קרוב לוודאי'."

(עמ' 607 – 608 לפרוט')

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

93. בנוסף לכך שהאמירה אודות מספר התוקפים אינה פרי הכשרתם הקלינית והמקצועית של פרופ' היס וד"ר זייצב, שכן, כפי שהוברר, כדי להרכיב פרופיל קרימינולוגי מקצועי נדרשת הכשרה פסיכולוגית, אותה לא עברו השניים, הרי גם לגופם של דברים משקלה של ההנחה אינו כה גבוה, שכן מדובר בהנחה סטטיסטית בלבד, ובהחלט ייתכן מקרה בו קיימים פצעי הגנה בשתי ידיים, אך בפועל היה תוקף אחד בלבד (ראו עדותו של פרופ' היס בעמ' 467 לפרוט'; עדותו של ד"ר זייצב בעמ' 605 - 606 לפרוט').

94. בדומה למספר התוקפים, גם באשר למספר הסכינים, אשר באמצעותם בוצע הרצח הנורא, לא יכלו המומחים לנקוב במספר מדויק, בין אם מדובר בסכין אחת, שתיים, או יותר. זאת, נוכח הדמיון המורפומטרי בצורת החתכים והיעדר סימנים מיוחדים המעידים על שימוש ביותר מסכין אחת.

כך העיד ד"ר זייצב:

"לגבי סכין אחד או שני סכינים אז גם היום אני לא יכול להגיד. וכל רופא משפטי שיגיע לפה הוא לא יגיד לך. הוא יגיד לך שהעובדה שפצעי דקירה הם נגרמו והעובדה שהשתמשו לפחות בסכין אחד. הרופא המשפטי מאורך פצע הדקירה, מאורך תעלת הדקירה הוא לא יכול להגיע למסקנה כמה סכינים... אני יכול להגיד לך שהשתמשו לפחות בסכין אחת. ואני לא יכול לשלול שהשתמשו בשני סכינים, בשלושה

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

סכינים, בשבעים סכינים. אני לא יכול לשלול את זה. כי זה לא מדעי וזה לא מקצועי לקבוע לפי אורך תעלת הדקירה ולפי אורך פצע הדקירה את הסכין שגרמה לפצעי דקירה... אם אנחנו לא מדברים על איזה שהיא סכין מיוחדת שהשאירה סימן מיוחד בשולי הפצע. זה מה שאני יכול להגיד."

(עמ' 609 לפרוט'; ראו גם עמ' 617 ו-619 לפרוט')

גם פרופ' היס ציין, כי "אצל כל גופה יכול להיות יותר מסכין אחת... אני יכול לומר רק לאדוני מה הוא הגודל של הלהב. ואין לו שום דבר ייחודי... אני לא יכול לשלול שיש עוד להב אחד, מכיוון שאין לי שום אינפורמציה מורפומטרית לגבי דיוק מסוים" (עמ' 465 לפרוט').

95. על האופן בו הוערך גודלה של הסכין, ששימשה לרצח, הסביר ד"ר זייצב, כי הוא מדד את אורך ורוחב פצע הדקירה הגדול ביותר, בהפחתת 10% לערך, שלהערכתו נבעה כתוצאה ממתחת העור תוך החדרת הסכין, או מפעולת החיתוך שנעשתה בזמן הוצאת הסכין. עוד ציין, כי גם עומק תעלת הדקירה אינו משקף נכוחה את אורך הלהב, שכן לעתים קרובות הלהב חודר עמוק מאורכו, ולפיכך הוא הפחית כ- 25% מאורך התעלה הארוכה ביותר שנמצאה בנתיחה. לדבריו, גם עומק התעלה וגם אורך הפצע שצוינו בחוות הדעת הינם מינימאליים, כך שייתכן כי בפועל הלהב היה אף ארוך או רחב מהמידות שצוינו בה. ד"ר זייצב הדגיש עוד, כי על אף הזמן הנרחב שמוקדש ברפואה משפטית למדידת אורך ועומק חתכים, מדובר במדע לא מדויק

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לחלוטין, וככל שהשנים נוקפות, כך גם גדלה ההבנה מדוע התוצאות אינן מדויקות. לדבריו, במקרים מסוימים סכין שאורך להבה הינו 5 ס"מ יכולה לגרום לחתך בעומק כפול מזה, אם הדקירה הינה חזקה ומכוונת למקום בגוף נטול שרירים או רקמות קשות, זאת בשל האלסטיות של העור ושל הרקמות הפנימיות. ולהיפך, סכין ארוכה יכולה לגרום לדקירה שעומקה קטן מאורך הלהב.

לא זו אף זו, כל אחד מהרופאים במכון לרפואה משפטית בישראל מחזיק בדעה שונה לגבי אלסטיות של פצעי דקירה, כך שיייתכן שלגבי אותה נתיחה יינתנו חוות דעת שונות ביחס לגודל הסכין, בהתאם לזהות המומחה שערך את הבדיקה (ראו: עמ' 614 – 616 ; 623 – 630 לפרוט'). דברים דומים נאמרו גם על ידי פרופ' היס (ראו עדותו בעמ' 470 – 475 לפרוט').

96. באשר לעובדה שבנתיחת גופתה של המנוחה נמצאו תעלות דקירה ארוכות יותר מתעלות הדקירה שנמצאו בנתיחת גופתו של המנוח, הסביר ד"ר זייצב כי ייתכן שהממצאים נבעו מכך שמדובר בדקירה בשתי סכינים שאורך להביהן שונה. אולם, הוא הוסיף, כי באותה רמת הסתברות ייתכן שמדובר גם באותה סכין ממש. עוד הוסיף, כי קיומו או היעדרו של מאבק בין התוקף לבין הקורבן הינו בעל נפקות מהותית בנוגע לאורך ורוחב תעלות הדקירה. לכן, לפי דברי המומחה בהחלט תתכן אפשרות לקבל תוצאות בדיקה שונות לגבי שני קורבנות, שנפגעו מאותה הסכין בדיוק (עמ' 633 – 634, 644 לפרוט'; ראו גם עדותו של פרופ' היס בעמ' 479 – 480, 482 לפרוט').

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לא למותר לציין בהקשר זה, כי מהתמונות עולה, שהמנוחה הייתה כבדת-משקל באופן ניכר בהשוואה למנוח, שעה שמעדויות המומחים עלה שקיים מתאם ישיר בין כמות השומן בגוף לבין אורך תעלת הדקירה, בהתייחס לרכות רקמת השומן המאפשרת נעיצת הסכין לעומק רב יותר, בניגוד לרקמות "קשות" יותר, כגון: שרירים או איברים פנימיים (ראו, לדוגמה, עדותו של ד"ר זייצב, בעמ' 635 לפרוט').

בהקשר זה אציין, כי לאחר עדותם של פרופ' היס וד"ר זייצב הגישה המאשימה מובאות מתוך – Encyclopedia of Forensic Sciences מאת Jay A Siegel (2000), וכן מובאה מהספר Forensic Pathology Reviews מאת Michael Tsokos (2006), המאששות את הדברים שנאמרו בעדותם, ביחס לאי הדיוק במדידת אורך ורוחב פצעי דקירה (ראו המובאות וכן מכתבו הנלווה של פרופ' היס, ת/59).

97. מקבץ ראייתי זה מובילני למסקנה, כי ברמה הפתולוגית-פורנזית לא הונחו ממצאים פוזיטיביים באשר לקיומו של יותר מתוקף אחד, או ביחס לכך שבמהלך רצח המנוחים נעשה שימוש ביותר מסכין אחת, אף כי, כאמור, אפשרויות אלו לא נשללו על ידי המומחים.

98. כאן המקום לציין, כי מעבר למישור הפורנזי, גם במישור פעולות החקירה לא נשללה מלכתחילה האפשרות לפיה הרצח בוצע על ידי יותר מתוקף אחד, או באמצעות סכינים שונות. רק בהמשך הצטמצמו האפשרויות והתמקדו בתוקף אחד – הנאשם.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

כך, למשל, העיד הקצין שלמה דאיי, כי כבר מלכתחילה נבדקו מספר כיווני חקירה, לרבות קיומו של יותר מתוקף אחד. ואולם, עם חלוף הזמן והתקדמות פעולות החקירה הצטמצמו האפשרויות שנבחנו, עד שמבחינת ראש צוות החקירה, ביום 25.9.11, "היה לי מבצע אחד ואני יודע מי הוא. ועליו המלצתי כשהעברתי את התיק לפרקליטות" (עמ' 421 – 422 לפרוט').

הקצין דאיי הוסיף וציין, כי באופן טבעי התמקדו החיפושים בכיוון של סכין אחת בלבד, נוכח גילוי היעלמותה של סכין המטבח, כאמור לעיל (עמ' 402 לפרוט'); ראו גם עדותו של החוקר דודו לוי, בעמ' 548 – 549 לפרוט'). במאמר מוסגר אציין, כי בהמשך התברר שסכין קטנה נוספת הייתה חסרה במטבח. אולם, מאחר שבשלב זה הנאשם הודה בפני החוקרים כי הוא עשה בה שימוש לצורך ניקוי החלק הפנימי של ציפורניי המנוחים (על-כך להלן, בדיון נפרד, בפסקה 115 ואילך), הם לא ניסו לשחזר את מימדיה, כדי לבחון האם היא מתאימה לדקירות בגופות המנוחים (ראו עדותו של הקצין דאיי בעמ' 425, 428 לפרוט').

99. ודוק: כמובא בראשית הפרק הדין בסוגיה זו, אשוב ואציין כי אין בשלל הגרסאות שהעלה הנאשם אף לא אחת בגדרה הוא טען לקיומם של מספר רוצחים.

זאת ועוד, אף לגרסת הנאשם עצמו, עת אסף הוא את כוחותיו וניגש להוריו המנוחים בתום המאבק עם הרוצח, כל שמצא הייתה סכין אחת נעוצה בגופת אביו. הא ותו לא.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

משכך, אפוא, הדיון בסוגיות אלו - שאינן שנויות במחלוקת אמיתית - נערך בבחינת למעלה מן הצורך בלבד, כדי להניח את הדעת ביחס לטענה אפשרית כללית ביחס למספר הרוצחים, ועל כך אעמוד בהמשך (לסקירה נרחבת באשר להלכה הפסוקה בסוגיית טענת הגנה חלופית שאינה עולה בקנה אחד עם גרסת הנאשם, ראו ע"פ 3372/11 קצב נ' מדינת ישראל, בסעיפים 164 – 177 לפסק-דינה של השופטת מ' נאור (לא פורסם, 10.11.2011)).

השמדת ראיות: ניקוי סכין הרצח

100. במסגרת פרק זה, העוסק בזירה ובגופות המנוחים, ולמען שלמות התמונה אציין, כי לאחר שהנאשם סיים, לגרסתו, להיאבק עם הרוצח, הוא ניגש להוריו, נגע בפניהם ובידיהם, ושלף את הסכין שהייתה נעוצה בחזה של אביו המנוח. או-אז, הבחין הנאשם כי דם זב מחתך באצבעו, שנגרם, להבנתו, במהלך המאבק עם הרוצח. לפיכך, הוא עלה לקומה השנייה, שטף את ידיו במים בכיור השירותים, וחבש אותן במגבת. לאחר מכן, שב הנאשם לקומה הראשונה, שם החליט כי מוטב לשטוף גם את סכין הרצח, אשר עליה נמצאו טביעות אצבעותיו:

"אני, אני קם. ניגש לסלון. והדבר הראשון שאני רואה את שני הורי מוטלים על הרצפה. שותתי דם, שלוליות דם. הדבר הראשון שאני מזהה זה שיש סכין בחזה של אבא שלי. ואני ניגש לשלף אותה. אני מנסה לנענע אותו. הוא לא מגיב. המחזה הוא נוראי. אני לא, היה ברור שהוא לא בחיים. ברור מאליו. ניגשתי לאמא שלי אחרי זה... קראתי לה. ודיברתי

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

איתה והיא לא הגיבה. עברתי שם התמוטטות. אני במשך דקה, כמה דקות דקה שתיים מתיישב על המדרגות של הקומה השנייה. ואני מזהה שיש לי דם באמצע יש לי חתך באצבע... אני עולה למעלה. אני שוטף את היד בכיור של השירותים למעלה. אני חובש את היד במגבת למיטב זכרוני. אני יורד למטה... מרוב שאני רועד אני לא מצליח לכוון את היד מתחת לכיור מתחת לברז... נזכרתי בסכין, והחלטתי שאני לוקח את הסכין וגם שוטף אותה למעלה."

(עמ' 862 – 865 לפרוט')

101. אף כי הנאשם לא התייחס לכך בעדותו בבית המשפט, הרי במשטרה הוא הודה כי שטף את סכין הרצח לא רק במים אלא גם באמצעות סבון (ראו: הודעתו ת/79 מיום 14.9.11, עמ' 5). יצוין, כי דברים אלה עולים בקנה אחד גם עם חיפושי המחשב שערך הנאשם לאחר הרצח, ביום 8.9.11, בהם ביקש לבדוק האם ניתן למחוק או להעלים טביעות DNA באמצעות סבון (ראו חוות הדעת ת/49 ו-ת/49א).

102. שטיפת הסכין על ידי הנאשם מוקשית בעיני ואינה סבירה במיוחד, בשים לב לכך שבגין אותה שטיפה הוא לא רק מחק את טביעות אצבעותיו (או כל שריד ביולוגי אחר שלו), אלא גם את טביעות אצבעותיו של הרוצח – בין אם מדובר ברוצח אלמוני ובין אם מדובר בניר. והנה, בעוד ששרידים ביולוגיים יכולים להצביע על שני האחים כתאומים זהים, זאת נוכח הדמיון בתבנית ה-DNA שלהם, אין המצב כך לגבי טביעות אצבעות.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

103. דא עקא, שלתמיהה מדוע פעל הנאשם כפי שפעל לא היה בפיו כל הסבר מתקבל על הדעת, מעבר לכך שהוא היה הלום צער והמעשה שביצע אכן אינו רציונאלי והגיוני. ואולם, אף אם נלך במשעול אותו התווה הנאשם ונייחס אמון לדבריו, לפיהם היה שרוי בהלם ובטראומה לאחר שמצא את הוריו-מולידיו מוטלים על הרצפה כשהם דקורים בכל חלקי גופם, הרי שלא ניתן להתעלם מכך שבסבך הפעולות שבוצעו על ידי הנאשם בסמוך לאחר הרצח, שימשו בערבוביה פעולות רציונאליות ובלתי רציונאליות כאחד, כאשר הפעולה הרציונאלית העיקרית הינה המחשבה על שטיפת הסכין, כדי להעלים את טביעות אצבעותיו, מה שמקשה ליתן אמון בהסבר זה.

לא זו אף זו, תמיהה זו צפה-עלתה עוד במהלך עדותו של הנאשם בנושא, ואף שבית המשפט ביקשו מספר פעמים להסבירה, כדי לנסות לרדת לסוף דעתו, לא היה בפיו הנאשם כל מענה הגיוני לכך.

בשל חשיבות הדברים, הן לגופם והן כאמצעי להבנת הלך רוחו של הנאשם, יובאו להלן הדברים במלואם:

"ראשית כבודו שואל שוב שאלה של רציונאל וזמנים שהם מאד לא רציונאלים ורגעים שהם ספק פאניקה וטראומה מאד קשה. אבל אני רוצה להבהיר שהדבר הראשון שאני זוכר שאני מבחין בו זאת אותה סכין. אני שולף אותה זה דבר ראשון שאני עושה. זה אינסטינקטיבי. אני לא יודע להסביר

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

למה. רק אחרי שאני שולף את הסכין אני מבין את המצב של אבי. אני מבין שהוא לא מגיב לי. אני רואה את החולצה שלו פה, אני רואה הרבה דקירות. את זה אני מזהה אחרי שאני שולף את הסכין. וברגע שאני שולף את הסכין אני בכלל עוזב אותו. נופל לרצפה. אני פונה לאימי. ורק דקות ארוכות אחר כך אחרי שכבר הייתי למעלה. וישבתי על המדרגות ושטפתי את היד. רק כשאני יורד למטה אני שוב מבחין בסכין ואני נזכר שנגעתי בו. ורק אז אני מחליט לקחת אותו איתי. אני יודע גם מי דקר... וברגע שאני יודע מי דקר ושאני נגעתי אני יודע גם שהדוקר לו לא הייתי נוגע בסכין היה כאן היום הנאשם, הוא היה הנאשם ניר. וכיוון שאני נגעתי בסכין נשאר רק דבר אחד שהוא זהה לשנינו וזה הדי.אן. איי. כיוון שהוא זהה אני חייב לקחת את הסכין. חייב. כי על הסכין יש טביעות אצבע שלי. כיוון שאני שלפתי אותו.

כב' השופט סגל: תשים לב שיש פעולות שאתה עושה באופן רציונאלי כדי שלא יחשדו בך כמי שדקר אתה רואה את הסכין למטה אתה לוקח אותה למעלה. אתה שוטף אותה. מעבר לפעולות המאוחרות. אבל באותו מהלך שאתה עושה באותו זמן אתה גם עושה מהלך בלתי הגיוני.

ת. מה הוא המהלך הלא הגיוני?

כב' השופט סגל: שטיפת הסכין. שטיפת הסכין בעצם מטשטשת את זהות הדוקר. במקרה הזה לדברייך אחיך ת. נכון.

כב' השופט סגל: את זה אתה עושה בצורה לא רציונאלית לדברייך ת. נכון.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

כב' השופט סגל: ודקה לאחר מכן אתה עושה פעולות רציונאליות. אתה יודע שהסכין שם. שצריך לנקות אותה, שלא ימצאו עליה טביעות אצבע. וכו' וכו'. זה לא מרווח של זמן, זה קטע קצר של זמנים. שבתוכו יש משהו הגיוני ויש משהו בלתי הגיוני. תסביר את זה בבקשה.

ת. המחשבה הראשונה ההגיונית שעולה אצלי והדגשתי את זה גם העדתי בעניין הזה. זה באמת רק שאני מבחין בסכין בפעם השנייה. הראש אומר לי קח אותו איתך. שטוף אותו. ואכן יש פה רציונאל. בפעם הראשונה שנכנס רציונאל זה דקות ארוכות מאד אחרי המפגש עם ניר. ודקות מספר אחרי שאני שולף את הסכין. אני גם עושה עוד מספר פעולות שגם לי היום אני שואל את עצמי איך הצלחתי וכו'? אבל יש דברים שאלה העובדות. אני לספק הסבר לכל דבר אני חושב שזה מעל שאני מסוגל. אני פשוט יש דברים שכך הם היו. ולא תמיד יש הסבר רציונאלי מדוע. אני באמת חושב שאם הייתי שומע על מקרה כזה כאשר אני לא מעורב בו הייתי אולי חושב שהדברים היו קורים אחרת. אבל ככה הדברים קרו. "

(עמ' 873 – 875 לפרוט')

104. גם לשאלה, מדוע לא הזעיק את המשטרה לדירה, לא הייתה לנאשם תשובה מספקת, והוא שב על כך שהיה מצוי בפאניקה ופעל באופן לא רציונאלי.

לא זו אף זו, מעבר לכוחות ההצלה, אשר בדרך כלל הזעקתם לזירה הינה האופציה היחידה המתקבלת על דעתו של כל אדם סביר, הצופה באדם אחר כשהוא מתבוסס בדמו (בהנחה שהוא אינו מי שגרם לכך), בעיקר כשמדובר בהוריו-מולידיו,

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

הרי במקרה שלפנינו, הנאשם נמנע מלהזעיק מאן דהוא אחר לדירה, ולו כדי לשמור על כבוד הוריו המנוחים. חלף זאת, עזב הנאשם את דירת הוריו ושב לביתו:

"כב' השופט סגל: רק דבר אחד אנחנו לא שוכחים הוריד שכובים שם בדירה רצוחים ואתה לא עושה דבר כדי להזעיק עזרה.

ת. אני לא שוכח את זה לרגע. איזו עזרה אני יכול להזעיק?
כב' השופט סגל: לא עזרה. לקחת אותם משם.
ת. לקחת אותם משם?

כב' השופט סגל: אתה הבן שלהם לא? אתה הבן שלהם לא?
ת. אני הבן שלהם. אני אוהב אותם. מעריץ אותם
כב' השופט סגל: אתה משאיר אותם שכובים
ת. אהבתי אותם

כב' השופט סגל: רגע. אתה משאיר אותם שכובים בבית
ת. כן. כן

כב' השופט סגל: נקובים מדקירות סכין... והולך לדירה שלך. להתרחץ. להחליף בגדים. שוטף את הסכין עם סבון. זורק את הסכין הולך לבנקט
ת. נכון.

כב' השופט סגל: מוציא כסף כי אתה צריך להחזיר חוב והולך לשחק קלפים
ת. נכון. נכון.

כב' השופט סגל: יש לך הסבר לזה?

ת. אני חושב, אני, ההסבר שלי הוא שגם אני לו הייתי חושב בכסאך וקטונתי הייתי תמה על הענין הזה. אבל מי שלא היה בנעלי אולי לא יבין ולכן הפער הזה. זה מה שקרה. אני גמרתי בדעתי לפני כחודשיים שלושה לומר הכל, לומר את האמת.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

וגם מה שלא נוח לי, וגם מה שלא נשמע טוב. אני אומר. אלה
העובדות. בדיוק כמו שנגיע לעוד דבר שבפעם השנייה שאני
מגיע לבית... חשוב לי להגיד שיש הרבה דברים שבאמת
נראים רע."

(עמ' 869 – 870 לפרוט')

דברים אלה מדברים בעד עצמם.

יציאת הנאשם מבית ההורים ונסיעתו לתל אביב

105. בנקודת זמן זו, יצא הנאשם מבית המנוחים, שב לביתו בתל אביב, התקלח,
החליף את בגדיו ונעליו, והכניס את הבגדים המגואלים בדם לתוך שקית. את נעלי
הכדורסל שנעל בהגיעו לבית הוריו הוא לא הכניס לשקית לצורך השלכתן, מאחר
שכבר בשלב זה הוא גמר אומר בדעתו לשוב לבית הוריו ולנקות את הזירה, כדי שלא
יחשדו בו :

"כשהחלטתי לנסוע לנקות את הדירה היה לי ברור שאת נעלי
כדורסל אני אזרוק לכן נעלתי אותם שוב... לא רציתי להכנס
בזוג נעלים אחר. כי חשבתי שאני אטען שלא הייתי בבית."

(עמ' 868 לפרוט')

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

106. הנה כי כן, סמוך לאחר אותה סערת נפש קשה שאחזה בנאשם, כך לדבריו, עת מצא את הוריו דקורים בכל חלקי גופם ושרועים בתוך שלוליות דם, הוא בחר לנסוע ברכבו במשך שעה, לשוב לביתו, להתקלח, להחליף את בגדיו, ולהתחיל לתכנן בשיטתיות מצמררת כיצד להיפטר מהממצאים העלולים לקשור אותו לזירת העבירה, כמו גם להכין ולתכנן את הגרסה אותה ימסור למשטרה לכשייתפס - היא הגרסה הראשונה.

הנאשם אף הגדיל לעשות, עת זמן קצר לאחר מכן הוא שם פעמיו אל דירת ההימורים. בדרכו לשם, עצר ליד כספומט לצורך משיכת כסף מזומן (שם ידע שיצולם, עם כל המשמעויות הנילוות לכך מבחינת בניית טענת האליבי; ועוד אשוב לכך בהמשך), ורכש סיגריות ואוכל למהמרים (עמי' 869 – 871 לפרוט').

קשה עד בלתי אפשרי לקבל התנהגות כה קרת-מוזג, אף אם נלך במשעול שהתווה הנאשם עצמו, לפיו הינו אך בחזקת צופה תמים מהצד, שנקלע בעל כורחו לזירה, שבה הוריו שלו נרצחו על ידי אדם אחר, אף אם מדובר באחיו תאומו ניר (לפי גרסתו האחרונה).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

התנהגותו של הנאשם לאחר מעשה

שהייה בדירת ההימורים

107. על השתלשלות האירועים בדירת ההימורים איננו תלויים רק בגרסת הנאשם, שכן בדירה שהו מספר אנשים שעדויותיהם יובאו להלן. הנאשם היה ער, כמובן, לכך, והוא התארגן באופן שאלה יוכלו להעיד על נוכחותו שם (כטענת אליבי).

מעדותם או מהודעותיהם (שהוגשו בהסכמה) של המהמרים שנמצאו בדירת ההימורים בשעות הרלוונטיות עולה, כי הנאשם הגיע למקום כשהוא נסער, מזועזע ומרושל, בניגוד גמור להופעתו ולהתנהגותו בימים כתיקונם. על אצבעו של הנאשם נראה חתך טרי - אותו לא ראו הנוכחים יום קודם לכן עת הגיע הנאשם למקום - ומכנסיו היו מוכתמים בדם (ראו, לדוגמה, ת/12, הודעתו של **בן מורדיאן** מיום 22.8.11, עמ' 2; ת/13, הודעתו של **גיל ערסי**, עמ' 2 - 3; ת/17, הודעתו של **יורי ניקולאיב**, עמ' 2 ו-19, הודעתו של **יצחק ערסי**, מיום 21.8.11).

108. הופעתו והתנהגותו של הנאשם עוררו את חשדו של העד מאזה, שביקשו לצאת עמו החוצה לשיחה. במהלך השיחה ביניהם שאלו מאזה כיצד נחתך, והנאשם השיב כי נחתך מדלת של אוטו. הנאשם, מצידו, התעניין באותה שיחה האם ניתן לעקוב אחרי מיקומו של אדם באמצעות הטלפון:

"דודו יש לך אליך שאלה... יש לי חבר שמייצג לקוח שיש לו, עשה איזה עבירה יכולים לעלות עליו דרך הטלפון? איך שהוא

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

אמר לי את זה אני בתוך הלב שלי אני אומר דני עורך דין של
פטנטים איך הוא שואל אותי שאלה פלילית. מהפליליות
שיש?
לא. דני אני לא יודע."

(עמ' 266 – 267 לפרוט')

109. גם ערסי היה עד לשיחה זו. לדבריו, הנאשם שאל אותם: "האם ניתן לעלות על השיחות שלי", או: "להאזין לשיחות שלי, שהיו לפני חודש או שבועיים" (ת/13, בעמ' 2). גם ויקטורי וודודוז מסרה בהודעתה דברים דומים (ת/18, בעמ' 1-2).

110. העד מאזה המשיך וסיפר, כי גם בתום שיחתם הנאשם לא התנהג כתמול שלשום, אלא ישב מספר דקות ליד שולחן ההימורים ונעלם, בניגוד להרגלו לשבת שעות "עד שמסלקים אותו". לדבריו, התנהגות הנאשם הייתה כה יוצאת דופן ולא נתנה לו מנוח, עד שהחליט להתקשר אליו בצהרי יום ראשון; או-אז, נודע לו כי הורי הנאשם נרצחו (עמ' 267 – 268 לפרוט').

111. הנאשם מאשר את השתלשלות העניינים האמורה, למעט באשר לסיבה לחתך (לדבריו, הוא טען בפני חבריו לשולחן ההימורים כי נחתך במהלך קילוף סברס דווקא). על הסיבה לכך שהתעניין באפשרות לאפן את מיקום הטלפון, הבהיר הנאשם כי ביקש לבדוק האם שכחת הטלפון בתל אביב יכלה לחזק את "סיפור הכיסוי" אותו טווה, כמו גם לקשור את ניר לדירת המנוחים בזמן הרלוונטי:

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

"אני כל הזמן הראש שלי היה עסוק במה אני עושה? מה אני אומר? ואם אני אומר לא הייתי האם זה ששכחתי את הטלפון בבית יכול לעבוד לטובתי ולכן שאלתי. זה מה ששאלתי. באותה מיידה רציתי גם להראות לדעת אם אני אוכל להראות מאוחר יותר שהפלאפון של ניר יכול להיות שהיה אצל ההורים. כי בדיעבד היה ברור לי שהוא יש לו פלאפון. אגב הוא היה שם."

(עמ' 872 לפרוט')

עוד חשוב לציין, כי גם בדירת ההימורים המשיך הנאשם לכבש את גרסתו ביחס למה שהתרחש בבית הוריו, ולא גילה אותה לאיש, ולו ברמז (עמ' 870 – 871 לפרוט').

השיבה לירושלים וניקיון הזירה

112. בהמשך לתכנון המדוקדק כיצד יש להעלים את הראיות שנותרו בדירה, ועוד בטרם חלפה שעה קלה מביצוע הרצח – כל זאת, כזכור, ברגעים בהם עמד הנאשם על כך שהיה הלום צער ויגון, ולכן פעל לרוב באופן חסר הגיון, מחשבה ותכנון - שב הנאשם חזרה לירושלים. הוא עשה כן לא בטרם הקפיד לסגור את הטלפון הנייד שלו ולהוציא ממנו את הסוללה ואת כרטיס ה-SIM, מאחר שהבין כי ניתן לאפן דרך מכשיר טלפון, בדיעבד, גם שעה שהוא כבוי (עמ' 985 לפרוט'). ואכן, מדו"חות האיפון עולה, כי בשעות לפנות בוקר לא אופן מכשירו של הנאשם במקום כלשהו, על אף תקשורת נתונים שהתבצעה בשעות אלו (ראו ת/57 – ת/58).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

113. אין חולק, כי שיבת הנאשם לבית הוריו בירושלים, שנועדה לנקות את הזירה, תוכננה בסמוך לאחר הרצח. אף הנאשם אישר זאת, אם כי תלה את ההסבר לפעולותיו בזהות ה-DNA בינו לבין ניר, ובחששו כי הממצאים הביולוגיים שיימצאו בדירה ישוייכו אליו נוכח התמכרותו להימורים. בהקשר זה אשוב ואציין, כי שעה שהנאשם השליך את בגדיו המגואלים בדם, הוא שמר אצלו את נעלי הכדורסל שנעל בעת הגיעו לבית הוריו, זאת תוך תכנון מראש כי ישוב לזירה, וכדי שבזמן החקירה המשטרתית לא יימצא יותר מזוג אחד של טביעות נעלים שלו בדירה (ראו: עדותו בעמ' 875 – 876 לפרוט').

114. בהגיעו לבית הוריו, שפך הנאשם אקונומיקה במקומות שונים, בעיקר על גופות הוריו וסביבן, וניקה באמצעותה גם חלק מהרהיטים והקירות (ראו עמ' 4 – 6 לחוות הדעת ת/41). לגרסת הנאשם, הוא עשה שימוש באקונומיקה שהייתה כבר בבית הוריו ולא הביאה לשם עמו. עם זאת, בנסיבות העניין, ושעה שהנאשם תכנן כאמור מראש את ניקוי הזירה, אין לנסיבה זו חשיבות של ממש לענייננו. בנוסף, הנאשם הרים מהרצפה את הכפתורים, שלטענתו נתלשו מחולצתו של ניר במהלך המאבק, גם זאת בשל חשש שמא יימצאו חומרים ביולוגיים השייכים לו על גבי הכפתורים (עמ' 880 לפרוט').

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

ניקוי ציפורני המנוחים

115. לאחר ניקוי הזירה, התמוה כשלעצמו, ניגש הנאשם לגופות הוריו השרועות על הרצפה וניקה באמצעות סכין מטבח קטנה מתחת לכל אחת מציפורני ידיהם.

כך סיפר את הדברים, בעדותו לפנינו:

"כיוון שאני יודע שיש לפחות תוקף אחד ואותו תוקף הוא ניר. אני יודעת שלפי הרעש ששמעתי. שמעתי את הספה שעליה ישב אבא שלי נופלת לרצפה בחבטה חזקה. הנחתי שהיה מאבק בינו לבין ניר. הנחתי שמתחת לציפורניו יהיה די.אן.אי. עור. את זה למדתי מסרטים... נגעתי שאני פצוע בשני הורי. אז החלטתי שאני מנקה מתחת לציפורניהם בסכין נוספת."

(עמ' 880 לפרוט'; ראו גם בעמ' 962 לפרוט')

על אף שאלות חוזרות ונשנות בנושא, בין השאר גם על ידי בית המשפט, התקשה הנאשם לתאר כיצד ניקה את ציפורני המנוחים (אף שחזר וטען כי הוא זוכר היטב את החלטתו לנקות ואת פעולת הניקוי עצמה), זאת, לדבריו, מאחר שהמראות היו לו קשים מדי:

" אני יודע להגיד לך שאת החוויה עצמה של הנקיון אני לא מצליח לראות בעיניים..."

(עמ' 883 לפרוט'; ראו גם עמ' 881-885 לפרוט')

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

גם בהמשך דבריו חזר הנאשם וטען שאינו זוכר את מעשה הניקוי עצמו, והדבר האחרון מבחינה כרונולוגית שאותו הוא זוכר היה נטילת הסכין ממגירת המטבח, ולאחר מכן – המשך ניקוי הבית (עמ' 958 – 960, 964 לפרוט').

116. יצוין, כי הניקוי שערך הנאשם אכן מחק את שרידי ה-DNA הזר (ככל שהיו), שכן בבדיקת DNA שנערכה לדגימות שניטלו מתחת לציפורני המנוחים, נמצא פרופיל ביולוגי המתאים לכל אחד מהמנוחים, בהתאמה (ראו ת/38, בעמ' 12). לא למותר לציין, בהקשר זה, כי לדברי החוקר דודו לוי (שנכח בזירה בעת שהנאשם הגיע לבית הוריו), התעניין הנאשם בפעולות החקירה השונות שבוצעו בזירה, ואף שאל באופן פרטני את החוקרים האם ניטלו דגימות DNA מתחת לציפורני המנוחים (ראו עמ' 525 – 526 לפרוט').

117. אציין, כי גרסה זו של הנאשם, באשר לסיבה לניקוי ציפורני המנוחים, עמדה בסתירה להסבר שמסר בהודעתו ת/79, מיום 14.9.11. בהודעה זו, בה, כזכור, אחז הנאשם עדיין בגרסת הרוצח האלמוני, הוא תלה את ההסבר לניקוי אך ורק בחשש לפיו דם מהחתך באצבעו נזל אל מתחת לציפורני ההורים:

”אחזתי בידיים של אבי ויכול להיות שגם של אימי ופחדתי שטפסף לי גם על הידיים שלהם ואולי נזל מתחת לציפורניים שלהם. קודם ניקיתי את הציפורניים של אמא ואחר כך של אבא אני חושב את כל העשרים ציפורניים שלהם.”
(שם, גליון 6 ש' 173 – 11).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

עת התבקש הנאשם להסביר את הסתירה האמורה, הוא השיב שנאלץ לבדות את המניע המתואר לעיל, שכן באותו שלב עדיין לא אבה לחשוף את מעורבותו של ניר ברצח.

עוד ציין, כי גם לניר הוא סיפר שניקוי הציפורניים נעשה כדי להעלים את עקבות הדם.

דא עקא, שלתמיהה מדוע לניר הוא לא גילה את האמת – שהרי הגרסה לפיה ניר הינו הרוצח אינה מצריכה את הסתרת מעורבותו ברצח - לא הייתה בפי הנאשם תשובה מניחה את הדעת, למעט אמירה כי באותו שלב הוא לא רצה לחשוף בפני ניר את עובדת היותם תאומים זהים; ומשהמשיך להישאל ולהידרש למתן הסבר הגיוני לכך, בחר הנאשם להימלט למחוזות היעדר הרציונאליות, כפי שעשה פעמים רבות אחרות בעדותו:

”כשאתה מדבר על בן אדם שיושב שבעה על הוריו שנרצחו על ידי אחיו. שמאיים עליו... הרבה פעמים בהרבה מקרים ההתנהגות הייתה לא רציונאלית.”

(עמ' 1215 לפרוט')

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

ודוק: אף אם היינו מקבלים הסבר זה, לא היה בפיו של הנאשם כל הסבר מתקבל על הדעת לכך שהוא כן בחר בשלב מאוחר יותר לחשוף בפני ניר את עובדת היותם תאומים זהים, וכיצד זה לא חשש אז לעורר.

118. בנוסף לפירוכות ולתמיהות בגרסה הנוגעת לפעולה מרכזית ומהותית בגדר ניקוי הזירה, הן מבחינה ראייתית והן מבחינה רעיונית; ובנוסף, להיותה גרסה כבושה, שעלתה לראשונה רק בדברי הנאשם בבית המשפט, שעה שההסבר לכבישתה הינו תמוה (ועל כך אעמוד בהרחבה בהמשך, בבחינת גרסאות הנאשם), הרי שהגרסה, כשלעצמה, גם לא הייתה עקבית וברורה.

כך, לדוגמה, סיפר הנאשם תחילה כי לאחר שחזה בהוריו מוטלים על הרצפה הוא חש צורך לאחוז בידיהם. ואולם, עת נדרש לתאר את סדר פעולותיו בזירה, הוא חזר בו וציין כי ייתכן שכלל לא נגע בכפות ידי ההורים, וכל אמירתו זו נועדה להסביר לניר ולחוקרים מדוע ניקה מתחת לציפורניים, כדי שלא לחשוף את זהותו של ניר באותו שלב:

”שוב. אני לא יודע להגיד מה עשיתי. באמת אני לא יודע בדיוק מה. אני יודע לספר כשנכנסתי וראיתי את הסכין דבר ראשון שלפתי אותו ואחר כך ניסיתי לנענע את אבא שלי. קראתי לו בשמו. הוא לא הגיב. ואחר כך הלכתי לאימי וגם רכנתי לידה. החזקתי אותה ניסיתי לנענע אותה. היה ברור המצב. אני לא יודע להגיד לך בדיוק איך ומה...”

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

כב' השופט סגל: כדי לנענע אותם אחזת בידיים שלהם?
השאלה שלי הייתה מה מצאת לנכון להחזיק בידיים שלהם
כסיבה ללכת מאוחר יותר ולנקות מתחת לצפורניים. אני רק
רוצה להבין. אני רוצה להבין
ת. אני לא בטוח בכלל שנגעתי להם בכפות הידיים. סיפרתי
שנגעתי בכפות הידיים בכדי להסביר למה ניקיתי מתחת
לצפורניים... כל הסבר אחר למשטרה הייתי צריך לחשוף את
זהותו של ניר. וכל הסבר אחר לניר, הייתי צריך לחשוף את זה
שאנחנו תאומים זהים. וזה נעשה דרך אגב, זה היה נעשה
כבר.

...

כב' השופט סגל: מה חיפשת לגעת בידיים של ההורים שלך?
ומה בדיוק עשית פיזית עם הידיים של ההורים?
ת. לא חיפשתי לגעת בהורים, בידיים של ההורים שלי.
כב' השופט סגל: למה נגעת?
ת. כדי לנקות את הצפורניים
כב' השופט סגל: למה נגעת בידיים של ההורים שלך לפני
שניקית את הצפורניים?
ת. אני לא יודע לאשר אם נגעתי בידיים או לא נגעתי בידיים.
אני לא יודע.

כב' השופט סגל: אתה לא יודע אם נגעת?
ת. לא.

כב' השופט סגל: אז אם לא נגעת למה ניקית את הצפורניים?
ת. אני אומר אמרתי שכן נגעתי רק לניר ולמשטרה. אני לא
אמרתי פה שנגעתי להם בידיים ולכן ניקיתי. הרי זה ההסבר
שמסרתי כשלא חשפתי את זהותו של ניר.

..

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

ש. בשלב הזה שאתה מספר לניר על נקיון הצפורניים אתה
נותן לניר את ההסבר הששתי שדם שלי טפטף אל מתחת
לצפורניים של ההורים
ת. כן. או כשנגעתי בכפות הידיים
ש. זה הסבר לא נכון. כי ההסבר האמיתי הוא שאתה ניקית
מתחת לצפורניים בגלל זהות הדי.אן.איי.
ת. נכון."

(עמ' 1212 – 1214 לפרוט')

119. במאמר מוסגר אציין, כי הבאתי בהרחבה את דברי הנאשם לעיל, כדי לשוב
ולהדגים את הדינמיקה שעברה כחוט השני בעדותו לפנינו (כמו גם בהודעותיו
במשטרה). בדומה לפעמים רבות אחרות, הנאשם בחר למסור גרסה מסוימת באשר
להשתלשלות האירועים, בין בזירה ובין בכל הקשר אחר. אולם, שעה שעומת עם
סתירות או פרכות בגרסה, הוא מיהר למצוא לכך הסבר יצירתי, או לשנות את גרסתו,
זאת כדי להתאימה לכלל המסכת הראייתית שהוצגה בפניו אותה שעה.

120. נחזור לענייננו: בדומה למובא לעיל באשר לניקוי הזירה, וביתר שאת לפעולת
הניקוי מתחת לציפורני עשרים אצבעותיהם של המנוחים, לא רק שהמעשה מחריד
ומבעית מבחינה אנושית ופסיכולוגית - וכאמור, אף הנאשם עצמו התקשה "לשחזר"
את המראות בעיניו, למרות שלאורך כל עדותו הוא העיד בצורה רהוטה וקולחת גם על
נסיבות ומראות קשים וכואבים - אלא שהמעשה אף מעיד על קור רוח מצמרר ועל

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

הלך רוחו של הנאשם סמוך לאחר הרצח, כמו גם על המקומות אליהם היה הנאשם מוכן להגיע, אף לגרסתו, עת טען כי נקלע לזירת הרצח שלא מרצונו.

הצתת גפרור בסמוך לגופות המנוחים

121. פעולה מוקשית נוספת שבוצעה על ידי הנאשם, על פי עדותו, במהלך ניקוי הזירה, הייתה ניסיונו לשרוף את גופות הוריו, כולן או חלקן, במטרה להעלים ראיות.

122. בהקשר זה, טען הנאשם בהודעותיו במשטרה כי הדליק את הגפרור מתוך מטרה לשרוף כתם דם זה או אחר, שלו, שאותו הוא הצליח, כביכול, לאתר על גופת אביו – "בשלב מסוים הדלקתי גפרור, אולי בנסיון לנקות ממנו [מגופת אביו המנוח, צ"ס] משהו, על מנת לשרוף את הכתם דם, שחשבתי שיכול להיות שזה דם שלי"; אך הוסיף: "בפירוש שלא ישתמע לשום פנים - לא ניסיתי להצית את הבית או את הגופות" (ת/79, גליון 6 ש' 157 – 160).

והנה, בהודעה מאוחרת, מיום 18.9.11, הוסיף הנאשם וטען, כי ייתכן שהכתם לא היה על הגופה, אלא בסביבתה (ת/88, גליון 4 ש' 113 – 118).

123. בניגוד לדבריו במשטרה, בבית המשפט נמנע הנאשם תחילה להסביר את פעולת הצתת הגפרור, כמו גם על מה חשב עת נטל את קופסת הגפרורים לידי. הנאשם ביקש כי יפנו אותו לדברים הקודמים שמסר בהקשר זה (עמ' 963, 969 לפרוט'). רק לאחר שנשאל על כך פעמים רבות, הודה הנאשם שרצה להשתמש בגפרור

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

כדי לנקות את בית המנוחים – ניקיון שהיקפו, טיבו ומהותו לא הובהרו כלל, אולם בסופו של דבר גמר אומר שלא להשתמש בו:

"אני זוכר שהדלקתי גפרור... המחשבות כל כך לא היו סדורות... הדלקתי גפרור בלי לדעת מה לעשות איתו. ואיך אני יכול לעשות איתו. ואיך לנקות איתו במטרה של איזה שהוא ניקיון וכיביתי אותו וזרקתי אותו לרצפה..."

(עמ' 963 לפרוט')

לא למותר לציין, כי כפי שהנאשם לא הצליח להסביר מה היה הלך רוחו עת נטל לידיו את הגפרורים, הוא גם השיב שאינו זוכר מדוע בסופו של דבר הוא החליט שלא לשרוף את הכתם האמור, הגם שסבר כי יש בו כדי להפלילו (עמ' 970 לפרוט').

124. לתמיהה, מדוע נזקק הנאשם להשלים את הניקוי באמצעות גפרור דולק, על אף ששפך קודם לכן כמויות לא מבוטלות של אקונומיקה במטרה לנקות את הזירה, לא הייתה בפי הנאשם תשובה עניינית: תחילה, מסר הנאשם כי בחר להשתמש בגפרור דולק כדי לנקות כתם דם שלא נוקה באמצעות האקונומיקה; לאחר מכן, כי נגמרה לו האקונומיקה; ולבסוף, כי חשש שיישאר שאריות DNA גם לאחר הניקוי באקונומיקה (עמ' 967 – 968 לפרוט').

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

125. זאת ועוד, אף לשאלה איזה כתם בדיוק ביקש הנאשם להעלים, הוא השיב, לאחר התפתלויות רבות, כי "יכול להיות" שמדובר בטיפת דם שנזלה מהחתך באצבעו וטפטפה על גופת אביו המנוח:

"אז אני אומר יכול להיות שהכתם היה על גופת אבי... כתם שחשבתי שזה טיפה מהאצבע שלי ולכן לא העזתי לפגוע בו."

(עמ' 969 לפרוט')

דא עקא, שתשובה זו אינה מניחה את הדעת, בלשון המעטה. נשגב מבינתי הכיצד ידע הנאשם לאבחן ולזהות מתוך כל כתמי הדם הרבים, דווקא את טיפת הדם הפרטנית שנזלה, אולי, מהחתך בידו. לתמיהה זו, שהוצגה לנאשם, בין היתר גם על ידי בית המשפט, לא היה לנאשם מענה חד משמעי או קוהרנטי, כפי שניתן להיווכח בדברים הבאים:

כב' השופט סגל: או קי. איך אתה מזהה כתם דם שלך על גופת אביך?

ת. אני לא יודע להשיב על השאלה הזאת.

כב' השופט סגל: איך הגיע כתם דם שלך על גופת אביך?

ת. הוא היה מנותק מהדם. והיה נראה לי

כב' השופט סגל: מה היה לו צבע אחר לדם הזה?

ת. לא. לא ידעתי שהוא שלי

כב' השופט סגל: לא ידעת שהוא שלך?

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

ת. לא ידעתי שהוא שלי. סברתי שהוא עלול להיות שלי או של ניר. והוא יכול להיות גם של אבי. אבל ליתר ביטחון רציתי לנקות אותו. אני חושב שבסוף לא עשיתי את זה.
כב' השופט סגל: תתאר לנו את כתם הדם המיוחד הזה שחשבת שהוא שלך ושל ניר.

ת. לא זוכר

...

כב' השופט סגל: איפה הוא היה מונח הכתם הזה?

ת. אני לא זוכר. אני באמת משתדל... חלק מהחקירה הזאת היא מביאה אותי כל הזמן לנסות להזכר בדברים שמאד קשה לי להזכר בהם. ואני מקווה שזה יתקבל בהבנה. אני באמת עושה מכסימום.

כב' השופט סגל: כשהצתת את הגפרור הייתה לך איזה שהיא מחשבה להצית את אביך?

ת. ממש לא. בפירוש לא. בשום פנים ואופן לא.

כב' השופט סגל: אז רק שאלה אחרונה שלי. לפני שאני מחזיר את השרביט לתובע. באיזה אופן אתה, תשמע אנחנו מדברים על הגיון אנחנו לא היינו שם... איך אפשר לזהות כתם דם שלך של ניר, של מישהו אחר על פני גופה ספוגה בדם?

ת. היום כאשר אני ואתה חושבים בהגיון אין בזה הרבה הגיון. אז הייתי בסיטואציה מאד מאד לא הגיונית. הציפיה למצוא שם הגיון גם לא עד הסוף מובנית. אני חושב שאפשר להבין מדוע קורים שם הרבה דברים שהם לא הגיונים."

(עמ' 972 – 973 לפרוט')

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

126. הנה כי כן, כפי שעמדתי על כך בהרחבה לעיל, גרסת הנאשם, לפיה ביקש באמצעות גפרור לשרוף כתם דם ספציפי שהיה על גופת אביו או סביבה, אינה הגיונית ואינה מתקבלת כלל על הדעת. בנסיבות אלו, ובהעדר הסבר סביר אחר, ולו בדוחק, נראה כי בשלב מסוים תכנן הנאשם להצית את גופות הוריו, או אפילו את הזירה כולה, כדי לנסות להעלים את הראיות הפורנזיות הקושרות אותו לזירה. אולם, בסופו של דבר, מטעמים השמורים עמו, נמלך הנאשם בדעתו ולא עשה כן.

גניבה לאחר הרצח והעלמת ראיות נוספות

127. לאחר שהנאשם סיים לנקות את הזירה ולגרד את העור מתחת לציפורני הגופות, הוא ניגש לתיקו של אביו המנוח ונטל מתוכו סך של כאלף ₪ במזומן. גם למעשה זה לא היה בפי הנאשם כל הסבר.

לאחר מכן, אסף הנאשם את חומרי וכלי הניקוי, הניח אותם בשקית ויצא מהדירה. עם שובו לביתו בתל אביב, נפטר הנאשם מהבגדים והנעליים, אותן נעל בפעמיים בהן שהה באותו לילה בדירת הוריו, והתקלח בשנית (עמ' 882 – 885 לפרוט').

כך הסתיים לו, לגרסת הנאשם, ליל מוצאי שבת שבו בוצע הרצח.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

שיחות בין הנאשם לניר בסמוך לגילוי הגופות

128. בשעות הבוקר של יום ראשון, 14.8.11, קיבל הנאשם שיחת טלפון מניר, שעל תוכנה המדויק חלוקים הצדדים: לגרסת המאשימה, בשיחת הטלפון סיפר ניר לנאשם על דאגתו להורים ועל כך שהוא בדרכו אליהם, כדי לברר עמם מדוע הם לא הגיעו למקום העבודה; לשיטת הנאשם, הסיבה האמיתית לביצוע השיחה הייתה רצונו של ניר לתאם עמו גרסאות ולהבטיח כי לא יספר לאיש על שארע, שהרי באותה עת ידעו שניהם את הסיבה מדוע המנוחים לא הגיעו למקומות עבודתם.

כך תיאר הנאשם את השיחה בינו לבין אחיו ניר:

"ניר אומר לי אני בדרך לבית של ההורים. אני עונה לו מה עשית? מה עשית? והוא אומר לי סותם לי את הפה. אומר לי תסתום את הפה אני בדרך לבית של ההורים. אני צריך שתתקשר לעבודה של אמא. לא למספר הישיר שלה תתקשר למשרד כדי שתהיה אינדיקציה שהתקשרו למשרד. שיהיה מי שיענה שניסינו. ואני אחר כך אספר שזה בהנחיה שלו. ואז נראה שהוא מחפש אכן באמת וגם אני.

...

כב' השופט סגל: אז הוא רצה לדווח לך שהוא נוסע לבית של ההורים? ... אתה רוצה להסביר לי את ההגיון בזה?

...

ת. אני חושב שהוא מתקשר לבדוק דופק. הוא מתקשר לוודא שאני שותף סוד.

כב' השופט סגל: אתה שותף סוד?

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

ת. כן. אגב בשיחה השנייה שהוא מתקשר אלי, הוא התקשר אלי כבר כשהוא מגיע לשם. והוא אומר לי שהוא נכנס. והוא ביקש ממני להשאר על הקו. איך שהוא נכנס, לפני שהוא צועק הוא אומר לי מה זה כל האקונומיקה הזאת? ואני זורק לו הערה. אני אומר לו שאני שפכתי. אגב באותם רגעים הוא לא יודע שחזרתי לדירה לפנות בוקר. הוא פשוט יודע שכשהוא יצא הוא השאיר אותי שם. זהו. השיחה שם גם מתנתקת אחרי שהוא, אני שומע איזה שהיא צעקה שלו. הוא אומר לי. הוא יוצא מהבית והוא אומר רצחו את ההורים... כל הזמן באון ליין. כל הזמן אני איתו בטלפון. כן. הוא עושה את זה מיכני מאד טכני. ואני משתגע, משתגע בצד השני של הקו. מהבחינה הזאת שאני לא בפעם הראשונה באותם 24 שעות לא, פשוט לא, אני לא יודע איך להחיל בכלל את הסיטואציה הזאת. הוא אמר לי תבוא. תבוא לירושלים. ואני נוסע לירושלים."

(עמ' 886 – 887 לפרוט')

במאמר מוסגר אציין, כי גרסת המאשימה ביחס לתוכן שיחה זו עולה בקנה אחד עם דברי הנאשם בחקירותיו במשטרה, עת נשאל ביחס לשיחה זו עם ניר (ראו, לדוגמה, ת/60 בעמ' 1 – 2; ת/66 בעמ' 10-11).

129. אין מחלוקת, כי בדרכו לירושלים עצר הנאשם בתחנת דלק והשליך את שטיחי מכוניתו, כדי להעלים ראיות, כגון: שרידי DNA או סיבים, העשויים להימצא עליהם (ראו עדותו, בעמ' 888 לפרוט'). ואכן, בבדיקה שנערכה לגילוי ממצאים ברכב נמצאו

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

אך ורק כתמי דם התואמים לפרופיל ה-DNA של הנאשם (ראו עמ' 12 לחוות הדעת ת/38).

על השתלשלות העניינים לאחר שהנאשם הגיע לירושלים, עמדתי לעיל בפסקה 75.

התנהלות הנאשם בימים שלאחר הרצח

130. התחנה הבאה בסיורנו הכתוב בנבכי המסכת הראייתית, הינה התנהלותו של הנאשם בימים לאחר הרצח, כמו גם פעולות החקירה שבוצעו בתיק, לרבות בדיקות החיים שנערכו לנאשם ולניר.

131. על התנהלותו והתנהגותו של הנאשם במהלך שבעת ימי האבל העידו עדים רבים. אולם רק חלקן הקטן של העדויות הינו רלוונטי לענייננו, שכן מרביתן התייחסו לסברות בני המשפחה באשר לזהות הרוצח על רקע מודעותם לבעיות ההימורים של הנאשם, או להתנהלותו הכללית, כגון: רצון לממש בהקדם את רכוש ההורים, העדר סימני בכי, שיחות טלפון מרובות, ועוד. אלה, כמובן, אינם יכולים להקים ממצאים כלשהם לחובת הנאשם, לא כחלק מהמצרף הנסיבתי ובוודאי שלא כראיות בעלות משקל נפרד.

132. רכיבים בהתנהגות הנאשם, שהינם כן רלוונטיים בהקשר זה, עוסקים בעיקר בהתנהלותו באשר למציאת ראיות פורנזיות בזירה או באפשרות למוצאן. כך, לדוגמה,

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

במהלך שיחות שונות עם בני משפחתו בימי "השבעה" התעניין הנאשם לדעת האם אקונומיקה מנקה שרידי DNA. בשיחה אחת עם אחיו גיא ורעייתו (שהינם רופאים), לה הייתה עדה האחות תמר, שאלם הנאשם האם אקונומיקה יכולה להעלים סימני DNA או טביעות אצבע. מאחר שהשניים השיבו לו כי אינם יודעים את התשובה על כך, פנה הנאשם לבדוק את הנושא בעצמו. לאחר שחיפש על כך חומר באינטרנט, הוא שב לאחיו וסיפר לו כי מצא שקיימים שני סוגי אקונומיקה, כאשר רק סוג אחד מסוגל למחוק עקבות DNA (עמ' 51 – 52 לפרוט'). גם ניר העיד על שיחה דומה שנקשרה בינו לבין הנאשם (עמ' 136 – 138 לפרוט').

בדיקות החיים

133. במהלך ימי "השבעה" וכחלק מפעולות החקירה השגרתיות, נחקרו בני המשפחה ובכללם הנאשם. עד מהרה התברר לחוקרים כי הנאשם סובל מבעיית הימורים בעלת היקף לא מבוטל, דבר שהדליק אצלם "נורה אדומה".

בהמשך התברר, כי דגימות ה-DNA שניטלו ממקומות משמעותיים בזירה יכולות להתאים הן לנאשם והן לניר. לפיכך, התבקשו שני האחים לעבור בדיקת חיים, שהינה בדיקה יסודית ומקיפה הנערכת לחשודים חיים במכון לרפואה משפטית, במהלכה נבדקים, בין היתר, סימני פציעות היכולים להסביר את מקור הדם בזירה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

ראוי לציין, כי בשלב זה למשטרה לא הייתה כל עמדה "חקירתית" מגובשת. בדיקת החיים האמורה מעידה אף היא כי מבחינת חוקרי המשטרה כל האפשרויות היו עדיין פתוחות ומשכך ננקטה הדרך של חקירה מדעית אובייקטיבית שהייתה יכולה לפתוח כיווני חקירה נוספים. מקל וחומר שלא שוכנעתי כי המשטרה "ננעלה" על חיפוש ראיות נגד הנאשם תוך הימנעות מבדיקת נתונים רלוונטיים של "מועמדים" אחרים, הקשורים לזירה או למשפחה, לרבות האח ניר; משכך, אין לי אלא לדחות את טענות ההגנה בהקשר זה.

134. בבדיקת החיים שנערכה לנאשם ביום 20.8.11 (6 ימים לאחר הערב בו בוצע הרצח), נמצאו, בין היתר, הממצאים הבאים: באצבע כף ידו הימנית - פצע קווי ואנכי באורך כ-1.1 ס"מ, מגליד עם שפות מיובשות בגוון אפרפר, וכן פצעונים קטנים על שוקו הימנית ועל רגליו.

לסברת פרופ' היס, עורך חוות הדעת, הפצע הראשון יכול להתיישב עם חתך משפה מושחזת (להב סכין), ויכול היה להיגרם כשבוע לפני הבדיקה, קרי: במהלך הרצח. הפצעים ברגליים מתיישבים עם פצעי גירוד, ולא ניתן להעריך את מועד היווצרותם.

בהקשר זה, חשוב לשוב ולציין כי במהלך הבדיקה, שעה שהנאשם נשאל למקורו של החתך בידו, הוא זקף אותו לפציעה מסכין במהלך קילוף סברס (ראו ת/36, בעמ' 2 – 4).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

בתוספת לחוות הדעת ת/35 מיום 15.9.11, שנערכה לאחר שהוצגו למומחים תמונות של החתך באצבעו של הנאשם מיום 14.8.11 (קרי: יום לאחר הרצח), ציינו פרופ' היס וד"ר זייצב כי החתך המופיע בצילום נראה כבן כ-24 שעות ממועד הפציעה. עוד ציינו, כי "שפה מושחזת כלשהי, כמו להב 'סכין [ה]תרגיל', יכול לגרום לפצע כמו באצבע בכף יד שמאל" של הנאשם (שם, בעמ' 2).

135. כזכור, אין חולק כי החתך בידו של הנאשם נגרם בסמוך לרצח. ואולם האופן בו נוצר החתך שנוי במחלוקת בין הצדדים: בעוד שלגרסת הנאשם החתך נגרם כתוצאה מהמאבק עם הרוצח (זו הגרסה האחרונה, לאחר שהנאשם חזר בו מגרסת החיתוך בעת קילוף הסברס), גורסת המאשימה כי הנאשם נחתך מהסכין בה השתמש כדי לדקור את הוריו, שכן לא היה כל רוצח אחר בדירה מלבדו.

במהלך עדותו של פרופ' היס בבית המשפט, הוא נשאל בהרחבה על ידי שני הצדדים בדבר מקורו האפשרי של החתך, שהרי באף אחת מהגרסאות אותן העלה הנאשם הוא לא טען כי בזמן שנאבק עם הרוצח החזיק הלה בידיו סכין, ומשכך גרסתו יכולה לדור בכפיפה אחת רק עם תרחיש לפיו הוא נחתך במהלך המאבק, כתוצאה מגורם חד אחר שאינו סכין (ציפורן לדוגמה). על כך השיב פרופ' היס, כי החתך שנמצא מתיישב יותר עם פציעה מסכין או משפה מושחזת אחרת, שכן חתך מציפורן רגילה – אף אם חדה מאוד – לרוב ייראה אחרת לחלוטין ושוליו יהיו חדים וישרים פחות. עם זאת הדגיש פרופ' היס, כי הוא אינו יכול לשלול לחלוטין אפשרות של חתך מציפורן (עמ' 505, 515 לפרוט').

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

בהקשר זה אציין, כי גם מהתבוננות בתמונות שצולמו במהלך הבדיקה (תמונה מס' 1 בת/36), עולה כי החתך המדובר הינו רחב ועמוק (יחסית), כך שהאפשרות שהוא ייגרם כתוצאה מחתך מציפורן הינה קטנה עד מאוד.

136. כאמור, גם לניר נערכה בדיקת חיים בסמוך לבדיקה שנערכה לנאשם. אולם, למעט פצע קווי באורך של כ-0.8 ס"מ במרפקו השמאלי, שהיה מכוסה גלד והוערך כבן למעלה משבוע, לא נמצאו על גופו של ניר ממצאים בעלי משמעות פתולוגית כלשהי (ת/37, בעמ' 4).

בסיכומיהם, הפנו באי-כוח הנאשם לכך שפלג גופו התחתון של ניר לא נבדק על ידי פרופ' היס. לטענתם, ייתכן שבמחדל זה נעלמו מעיני המומחה סימנים כלשהם מהמאבק שהתחולל בליל הרצח (עמ' 1642 לפרוט').

טענה זו איני יכול לקבל: מעדותו של פרופ' היס לפנינו עולה, כי מאחר שהבדיקה לא נערכה כדי למצוא ממצאים פיזיים מפלילים אלא נעשתה בהמשך לממצאי ה-DNA שנמצאו בזירה, זאת כדי לנסות למצוא פציעות היכולות להסביר הימצאות דם של מי מהאחים בדירה, באופן לגיטימי שאינו קשור דווקא לרצח, ממילא הוא נדרש לבדיקת אך ורק אותם חלקי גוף עליהם הצביעו הנבדקים כעשויים להסביר דימום כאמור, וזו הדרך המקובלת במכון עוד מימים ימימה (ראו עמ' 489 – 491, 494, 502 לפרוט').

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

איני מוצא ממש גם בטענת הסניגורים המלומדים ביחס לשקריו של ניר, לכאורה, בפני פרופ' היס, ביחס לחתך בפניו כתוצאה מגילוח (עמ' 1643 לפרוט'). עיון בחוות הדעת מלמד, כי במהלך הבדיקה ציין ניר בפני פרופ' היס כי הוא נוהג להתגלח מדי פעם בבית הוריו, ו"יכול להיות" שהוא נחתך בפעם האחרונה בה התגלח, מספר ימים קודם לרצח, קרי: כשבועיים קודם לעריכת בדיקת החיים (ת/37, בסעיף 2). בנסיבות אלו, העובדה כי בזמן הבדיקה לא מצא פרופ' היס פצע כאמור בוודאי שאינה מצביעה על כך שניר שיקר למומחה.

התפתחות החקירה

137. כזכור, לקראת סוף השבוע שלאחר הרצח התבצע תרגיל חקירה בסיועה של מאיה (זוגתה של האחות תמר), במהלכו סופר לתמר ולניר כי נמצאה הסכין ששימשה לרצח המנוחים, ודרכם הועבר המידע לנאשם. סמוך לאחר מסירת המידע, בדק הנאשם במנוע החיפוש "גוגל" האם ניתן להפיק DNA מסכין שנוקתה בסבון (ראו חוות הדעת ת/49, עמ' 403 לפרוט', ועדותו של דודו לוי בעמ' 528 לפרוט').

לאחר מכן, שוחח הנאשם עם דודתו עופרה ושיתף אותה בידיעה שסכין הרצח נמצאה, וכי הוא התבקש על-ידי החוקרים לסור לתחנת המשטרה כדי לזהותה. בתגובה, ציינה בפניו עופרה כי אם נמצאה סכין הרצח, או-אז "חצי מפתרון התעלומה כבר יהיה בידי המשטרה". הנאשם השיב לה, כי למיטב הבנתו לא ניתן למצוא ראיות

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

DNA על סכין חלקה, מה גם שהקת שלה עשויה מפלסטיק. עופרה העידה, כי הנאשם היה מאוד נרגש ונסער במהלך שיחה זו (עמ' 103 לפרוט').

138. עם התקדמות פעולות החקירה ובחלוף הזמן, התחזק החשד בקרב החוקרים כי רצח המנוחים בוצע על ידי אדם קרוב, זאת נוכח העובדות הבאות: המנוחה לא חבשה את הפאה שלה, בה עשתה שימוש תמידי עת יצאה מביתה או אירחה בביתה אנשים זרים, זאת עקב התקרחותה בעקבות הטיפולים הכימותרפיים שעברה; הפגימה שלבשו המנוחים בעת שנרצחו; ובעיקר, בשל העובדה כי נעשה שימוש בכלי נשק קר שנמצא בתוך הבית (ראו, לדוגמה, עדותו של החוקר דאיי, בעמ' 404 – 405 לפרוט'). עם זאת הדגיש דאיי, כי חשש זה לא מנע מצוות החקירה לבחון כיווני חקירה רבים אחרים, לרבות כיוון לאומני (כזכור, הנאשם טען במשטרה שעליהם למצוא את הרוצח, כפי שמצאו את הרוצחים של בני משפחת פוגל ז"ל), או פלילי, כמו גם רצח על רקע סכסוך אישי עם מאן דהוא שהיה בקשר עם המנוחים (שם).

בהמשך החקירה, התקבלו פרטים על התמכרותו של הנאשם להימורים. עובדה זו, כמו גם תיאור מראהו והתנהגותו של הנאשם בליל הרצח על ידי חבריו להימורים, והעובדה כי הוא שהה בדירת ההימורים זמן קצר, ואף טרח ליצור לעצמו אליבי נוסף באמצעות משיכת כסף מכספומט ותדלוק רכבו בתחנת דלק הסמוכה לאותו מקום (בשני המקומות הללו קיימות מצלמות, צ"ס), עוררו את חשדם של החוקרים (ראו עמ' 406, 747 – 748 לפרוט').

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

דודו מאזה ותרגיל החקירה

139. במהלך החקירות הנרחבות שנערכו בפרשה זומן גם דודו מאזה, שותפו להימורים של הנאשם, לחקירה משטרתית, אשר במהלכה סיפר לחוקרים על חשדותיו כי הנאשם היה מעורב ברצח הוריו. בעקבות כך, ביקשו החוקרים ממאזה להשתתף בתרגיל חקירה, במהלכו הוא הונחה לשוחח עם הנאשם כשעל גופו ציוד האזנה ובתוך כך לספר לנאשם כי בעת שהיה בחקירה משטרתית הוא ביקש לצאת לשירותים, או-אז הוא שמע שיחה בין שני חוקרים, בה נאמר כי נמצא עד ראייה מצוין "שראה הכל ברמות". בדיעבד התברר, כי לאחר שמאזה מסר לנאשם את המידע השקרי, שינה הנאשם את גרסתו הראשונה, לפיה שהה במשך כל מהלך השבת עד ליום ראשון בבוקר בתל אביב, לגרסתו השנייה, שהינה, כזכור, גרסת המפגש עם נער הליווי ברמות (ראו עדותו של דאיי בעמ' 408 לפרוט', וכן תמליל השיחה ת/107, עמ' 9).

140. לאחר התקנת אמצעי הציתות נפגש מאזה עם הנאשם.

בפגישה הראשונה, שהתקיימה ביום 24.8.11, הטיח מאזה בנאשם את שקריו בעבר לגבי מותה, כביכול, של אמו המנוחה מסרטן. כמסתבר, הנאשם לא יכול היה לספק למאזה הסברים לשאלה מדוע בדה מליבו עובדה כה מחרידה.

בהמשך, ולשאלתו של מאזה מה עליו לספר לחוקרים אודות הופעתו של הנאשם בדירת ההימורים בסמוך לאחר הרצח, ביקשו הנאשם: "תגיז להם הכול

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

רגיל", ואף ציין בפני מאזה את העובדה כי הזיע והיה נסער מאחר שהיה לו חם (ראו תמליל השיחה, ת/3, בעמ' 6).

141. בפגישה נוספת שהתקיימה ביום 4.9.11, סיפר מאזה לנאשם כי הוא מוזמן לחקירה. בתגובה, ציין בפניו הנאשם כי אינו חייב לומר דבר לשוטרים, ואף ייעץ לו: "אם שואלים אותך שאלות קשות, שאתה לא יודע איפה לצאת מהם, שתוק". עוד ביקשו הנאשם, כי לכשיישאל על ידי החוקרים האם לדעתו הנאשם הוא זה שרצח את הוריו, עליו להשיב להם כך:

**"אתה צריך מיוזמתך להגיד שזה רע לי שאתם חושדים בו.
שתדעו לכם שזה בן אדם שלא מסוגל לפגוע בזבוב, הכי עדין
בעולם, בחיים... בחיים הוא לא. זה לא יכול להיות הוא, ככה
תגיד."**

בנוסף לכך, שוחחו הנאשם ומאזה ארוכות אודות דרכים שונות בהן יוכל הנאשם להפריך את הראיות נגדו, לרבות יצירת אליבי בדוי, לפיו הנאשם "בילה" עם נערות ליווי בזמן הרצח, אולם חשש לספר על כך לשוטרים (ראו תמליל השיחה ת/107, בעמ' 9, 18-24, 29; וכן עדותו של מאזה בעמ' 287 לפרוט').

142. בפגישה שנערכה יום לאחר מכן, שוחחו השניים בעיקר על הדברים שעל מאזה לומר לחוקרים לכשיוזמן בשנית לחקירה. בהמשך, הפטיר כלפיו הנאשם: "אני מחכה שימצאו את הבני זונות [כאשר כוונתו הייתה לרוצחי ההורים, צ"ס]. אני... אני

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

חושב... אחי יש לו נשק. רק שאם יתפסו מי עשה את זה, שישר ישימו אותו שאחי לא יהיה לו הזדמנות" (ת/107 א, עמ' 11).

לטענת הסניגור, יש בשיחה זו כדי לאשש את גרסתו של הנאשם, לפיה עוד בטרם מעצרו הוא כבר "פיזר" רמזים באשר למעורבותו של ניר ברצח. דא עקא, שמקריאת הדברים, ומבלי לאנוס את תוכן הכתוב למשאלות לב, עולה בבירור כי הנאשם מתייחס לרוצח ולניר כאל שני אנשים נפרדים, ואף מביע חשש לגורלו של הרוצח אם וכאשר ייתפס, שכן ניר עלול לפגוע בו. אין בנמצא כל רמז, לפיו ניר והרוצח חד המה.

143. מספר ימים לאחר השיחה האמורה, ביום 11.9.11 נעצר הנאשם. ביום 27.9.11 הוגש כתב האישום נגד הנאשם בצוותא עם בקשה למעצרו עד תום ההליכים נגדו.

סיכום ביניים: ראיות נסיבתיות, רקע משפטי וראיות המאשימה

144. תמה אפוא סקירת ראיות המאשימה. כפי שפורט בהרחבה לעיל, בידי המאשימה מקבץ רב של ראיות נסיבתיות כנגד הנאשם.

בניגוד לראיה ישירה, המוכיחה עובדה מסוימת במישרין, הראיה הנסיבתית פועלת בעקיפין; היא מוכיחה במישרין את קיומה של נסיבה, המשמשת בסיס לקביעת קיומה של עובדה, באמצעות הסקת מסקנות שבהגיון ובניסיון החיים (ע"פ

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

1888/02 מדינת ישראל נ' מקדאד, פ"ד נו(5) 221, 227 (2002); ע"פ 411/84 מדינת ישראל נ' לביב, פ"ד לט(1) 293, 302 (1985), להלן: "ענין לביב"; ועוד).

כך מוסבר בפסיקת בית-משפט העליון כיצד יש לנתח ראיות נסיבתיות:

"כאשר מדובר במיקבץ של ראיות נסיבתיות עם ראיות רגילות, אין לבדוק את כוחה הראייתי של כל ראיה נסיבתית בנפרד ובאורח עצמאי אלא לאור הראיות האחרות הסובבות אותה. לא אחת מתגבשת חד-משמעוּתה של המסקנה המפלילה מכוח המיקבץ כולו, כאשר כל ראיה בנפרד חסרה כוח זה. אשר-על-כן, יכול שראיה נסיבתית כשלעצמה, באורח נפרד, לא תוכל לבסס מסקנה חד-משמעית לחובת הנאשם, אך עדיין כוחה עמה להצטרף לראיה אחרת ויחד עמה להכריע את הכף לחובת הנאשם."

(ענין לביב, בעמ' 303)

145. גם כאשר כל הראיות שבידי המאשימה הן נסיבתיות, ועל בית המשפט להכריע

הדין על פיהן, הדבר אינו בלתי אפשרי:

"...כוחן של ראיות נסיבתיות אינו נופל ממשקלן של ראיות ישירות, ואלו כאלו עשויות לבסס כדבעי הרשעה בפלילים. אלא שלהבדיל מראיות רגילות, כוחן של הראיות הנסיבתיות בא להן לא רק על ידי מבחן 'איכותי' בו השופט בודק את הראיה לגופה, אלא גם לאור כמותן, צירופן זו לזו ובחינתן

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

כמקשה אחת... הסקת מסקנות על יסודה של מערכת ראיות
נסיבתיות מושתתת על ההגיון הבריא, נסיון החיים והשכל
הישר... "

(ע"פ 2132/04, 2404/04 קייס נ' מדינת ישראל, סעיף 23 לפסק
דינו של כב' השופט א' לוי (טרם פורסם, 28.5.2007), להלן:
"ענין קייס").

רק כאשר המסקנה המפלילה המוסקת מן הראיות הנסיבתיות גוברת
באופן ברור והחלטי על כל תזה חלופית אחרת – שאינה רחוקה ודמיונית -
ניתן לומר שהיא הוכחה מעל לספק סביר:

"בשלב שלישי [לאחר בחינת הראיות כל אחת לגופה ובחינת
מכלול הראיות- צ"ס] מועבר הנטל אל הנאשם לספק הסבר
העשוי לשלול את ההנחה המפלילה העומדת נגדו. הסבר
חלופי למערכת הראיות הנסיבתיות, העשוי להותיר ספק סביר
ביחס להנחת ההפללה של הנאשם, די בו כדי לזכותו. בית-
המשפט מניח זו מול זו את התזה המפלילה של התביעה מול
האנטי-תזה של ההגנה ובוחן אם מכלול הראיות הנסיבתיות
שולל מעבר לכל ספק סביר את גירסתו והסברו של הנאשם."

(ע"פ 6167/99 בן שלוש נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(6) 577, 587
(2003)).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

ודוק: בנייתו ראיות נסיבתיות בית המשפט שוקל כל תרחיש אפשרי. רק אם המסקנה המרשיעה העולה מן הראיות הנסיבתיות היא המסקנה האחת והיחידה העולה מן העובדות שנקבעו – יוכל בית המשפט להרשיע (ראו, לדוגמה, ע"פ 11541/05 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 19 (לא פורסם, 21.8.2006); ע"פ 10365/08 אלעיסווי נ' מדינת ישראל, בפסקה 6 לפסק דינו של השופט נ' הנדל, בפסקה ט"ו לפסק דינו של השופט א' רובינשטיין ובפסקאות 2-3 לפסק דינה של השופטת א' פרוקצ'יה, בדעת מיעוט (לא פורסם, 7.3.2011)).

146. בענייננו, בחינת הראיות הנסיבתיות והישירות עליהן עמדתי לעיל, יש בה כדי להקים "תזה מפלילה", אשר מסבכת את הנאשם בביצוע העבירות המיוחסות לו.

כמפורט בהרחבה לעיל, בא-כוח המאשימה פרס בהרחבה ראיות פְּבִדוּת-משקל הנוגעות למצבו הכלכלי הקשה של הנאשם ערב רצח הוריו המנוחים; להתדרדרות הצפויה במצבו הכלכלי נוכח בעיית ההימורים ממנה סבל; לעובדה כי המשיך להמר בשיטתיות ולהפסיד אלפי שקלים כמעט מדי לילה; לכך שבעבר הנאשם לא בחל בביצוע מעשים פליליים כדי להשיג כספים, בין אם לצורך תשלום חובותיו ובין אם למטרת הימורים עתידיים. בנוסף למצבו הכלכלי הקשה, הובאו ראיות גם על כך שהוריו של הנאשם נקטו בצעדים חריפים כדי לסייע לו להיגמל מהתמכרות זו - אך לשווא, ואף הביעו חוסר נכונות להמשיך ולעזור לו בצורה כלשהי אם ימשיך בדרכו הרעה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

ראייה נסיבתית נוספת, בעלת משקל מהותי ומכביד לחובת הנאשם, עוסקת בחיפוש שערך באמצעות מחשבו האישי, החל מיום 5.8.11, וביתר שאת – משעות הצהריים ביום הרצח ועד דקות ספורות קודם לנסיעתו לירושלים. חיפוש אלה כללו, כזכור, נושאים הקשורים לביצוע רצח בכלל, ולרצח הורים בפרט, לרבות: כיצד להימלט מהרשעה בעבירה זו; בחינת אפשרות לאיכון מיקומו של אדם באמצעות שיחות טלפון; גילוי תוכן שיחות טלפון בדיעבד; קבילות בדיקת פוליגרף ומשמעות הסירוב לעריכתה; בירורים אודות ההיבטים הפיננסיים של הפטירה, כגון: האם זכויות אלו ואחרות עוברות בירושה או בצוואה, ועוד.

לאחר מכן, נסע הנאשם לבית הוריו בירושלים, לא בטרם הותיר את הטלפון הנייד שלו בביתו בתל אביב. מעבר לפעולות אלו סמוך לפני רצח המנוחים ואף שהנאשם הכחיש עובדה זו בחקירותיו הראשונות במשטרה, כמו גם בפני בני משפחתו, בסופו של יום התברר כי הנאשם שהה בבית המנוחים עוד קודם לרצח ובמהלכו. לאחר שהנאשם נאבק עם הרוצח (כגרסתו), או לאחר שרצח את הוריו (כטענת המאשימה), שלף הנאשם את הסכין מגופת אביו המנוח והחל לתכנן בשיטתיות מצמררת כיצד להעלים ראיות שונות, החל מהבגדים אותם לבש במהלך שהותו בדירה, דרך הסכין ששימשה לביצוע הרצח, וכלה בראיות הפורנזיות הרבות בדירה, לרבות טיפות דם ותאי עור, אשר הנאשם חשש כי עלולים לקשור אותו לזירה. לאחר מכן, שב הנאשם לביתו בתל אביב, התקלח, השליך את הסכין וחלק מהבגדים אותם לבש, נסע לדירת ההימורים, שהה שם שעה קלה, לא לפני שמשך כסף מכספומט ותידלק את רכבו, בעודו מודע לכך כי בשני המקומות הללו מוצבות

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

דרך קבע מצלמות, כך שעצם שהותו באותם שני מקומות – מבלי שהיה לכך הכרח או צורך אחר – נועדה לבסס את ראשיתו של אליבי עבורו.

בדירת ההימורים, אליה הגיע הנאשם נסער, מזיע ומדמם כתוצאה מחתך עמוק בידו, התעניין הנאשם באפשרות הטכנית לאפן מיקום באמצעות מכשיר טלפון ופרש מהמשחק לאחר שעה קלה, כשפניו מועדות חזרה לבית הוריו בירושלים, שם סיים הנאשם לנקות את הזירה, בעיקר תוך כדי שימוש נרחב באקונומיקה אותה שפך על הגופות וסביבן. הוכח, כי הנאשם לא הסתפק בכך; הוא אף ניקה מתחת לציפורני הוריו בסכין, ובשלב מסוים אף הצית גפרור כדי להשמיד חלק מהראיות, אולם נמלך בדעתו. בסופן של פעולות הניקוי וטשטוש הראיות, פיזר הנאשם בסמטה סמוכה לבית בירושלים כפתורים, אשר לטענתו נתלשו מחולצתו של ניר במהלך המאבק בין שניהם, ושב לביתו בתל-אביב, שם התקלח והלך, לדבריו, לישון.

עם גילוי הגופות ובמהלך החקירה שנוהלה בימים שלאחר מכן, התעניין הנאשם בפעולות החקירה הרבות שבוצעו בזירה, בייחוד באלו שנגעו למציאת ממצאים פורנזיים, כגון: שרידי DNA על סכין הרצח, ואף ערך חיפושים במחשבו בנוגע לאפשרות מחיקת עקבות DNA על סכין תוך שימוש בסבון כלים.

בנוסף, הדגיש הנאשם בשיחות שונות את האפשרות כי הרצח בוצע על רקע

לאומני.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

ראוי לציין, כי הנאשם לא נקב, ולו פעם אחת, במישרין בשמו של ניר כרוצח הוריו, ואף לא הפנה כלפיו אצבע מאשימה כלשהי.

ככל שנקפו הימים ואורחות התנהגותו של הנאשם צפו ועלו, לרבות היותו מכור להימורים, התמקדו פעולות החקירה בו, אף כי במקביל החוקרים לא זנחו גם אפשרויות אחרות, החל מסכסוך של מאן-דהוא עם המנוחים, וכלה ברצח על רקע לאומני. במסגרת זו, ובמהלך שיחה בין הנאשם לבין העד מאזה, הנחה אותו הנאשם שלא להשיב על שאלות שאינן מיטיבות עמו, ואף ביקש ממנו כי ינסה בכל שעת כושר להבהיר לחוקרים כי הוא כלל לא היה מסוגל לפגוע בהוריו.

147. השתלבות כלל הראיות במארג זה, מי יותר ומי פחות, מובילה ליצירת תזה מפלילה בעלת משקל מהותי לחובת הנאשם.

עם זאת, מסקנה זו אינה מהווה את סוף הדרך; אם יעמוד הנאשם בנטל של הצגת תרחיש חלופי סביר למערכת המפלילה שקמה נגדו, ניתן יהיה לומר, כי בכוחה של חלופה זו להחליש את הראיות המפלילות את הנאשם.

להלן אפוא, נבחן את גרסת הנאשם, שכאמור לעיל לא נמסרה במלואה מלכתחילה, אלא אך טיפין וטיפין ובצורה מתפתחת, לאחר שמסר בחקירותיו במשטרה, בראשיתו של ההליך החקירתי, **שלוש** גרסאות שונות ביחס למעורבותו באירוע. השאלה המהותית שתישאל הינה, האם בנסיבות העניין יש בגרסת הנאשם

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

כדי להוות את אותה אנטי-תזה נדרשת לתזה שביססה המאשימה, או, למצער, להטיל בה ספק סביר.

במסגרת בחינת גרסאות הנאשם, ייבחנו גם הראיות הנוגעות לטענות אותן העלה, שעיקרן נוגעות למעורבותו של אחיו התאום ניר ברצח ההורים.

בסופו של הפרק, אתייחס גם להתפתחויות בתיק לאחר שלב הסיכומים, לרבות העדתם של עדים נוספים חדשים, או העדה נוספת של עדים שכבר נשמעו; מי מטעם המאשימה ומי מטעם ההגנה.

פרשת ההגנה

רקע כללי ועיקרי קו ההגנה

148. כפי שצוין בקיצור לשון בראשית הכרעת הדין, במהלך חקירותיו במשטרה ועדותו בבית המשפט מסר הנאשם **ארבע** גרסאות **שונות** באשר למעורבותו ברצח המנוחים.

בגרסה הראשונה, שנמסרה בראשית חקירתו במשטרה, עוד ביום ראשון, 14.8.11, סמוך לגילוי הגופות, כפר הנאשם מכל וכל במיוחס לו, וטען כי שהה בביתו בתל אביב בשעות הרלוונטיות בליל האירוע (מוצאי שבת, בלילה שבין 13.8.11 לבין 14.8.11).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

בגרסה השנייה, שניתנה מספר ימים לאחר מכן, שינה הנאשם את טעמו והודה לראשונה כי נסע לירושלים ביום הרצח, אך היה זה לצורך מפגש שנשא אופי מיני-הומוסקסואלי עם נער ליווי, אותו הכיר באמצעות האינטרנט. המפגש תוכנן להתקיים בשכונת רמות בירושלים, באזור בית הוריו, ולאחריו תיכנן הנאשם לבקר את הוריו. אולם, לאחר אותו מפגש מיני התבייש הנאשם, כך לדבריו, להיכנס לבית הוריו, ולכן שב לביתו מבלי שביקרו.

בגרסה השלישית, שנמסרה לאחר שהוצגו לנאשם ראיות הקושרות אותו לאירוע הרצח, הודה הנאשם כי שתי גירסאותיו הקודמות היו בדויות, וטען כי בליל האירוע אכן הגיע לבית הוריו, כדי לבקרם, מתוך געגועים ורצון לראותם. לאחר שהשלושה בילו בנעימים, הוא עמד לעזוב את בית הוריו ולשוב לביתו. בעודו מצוי בשירותים בקומה הראשונה בבית, הוא שמע לפתע קול של דלת נפתחת וראשיתו של מאבק בין אביו לבין אלמוני. או-אז, הוא קפא במקומו למשך מספר דקות מתוך חשש כי אותו אלמוני יקפד את חייו, זאת חרף צעקות הוריו וזעקותיהם לעזרה. לבסוף, אזר הנאשם אומץ ויצא מהשירותים, התנפל על הרוצח האלמוני וניסה להיאבק בו. אולם, האלמוני גבר עליו והטילו לרצפה. הנאשם הוסיף וסיפר, כי מאחר שבמהלך המאבק עם הרוצח האלמוני הוא נחתך באצבעו ודימם במקומות שונים בזירה, הוא חשש כי עקבות ה-DNA יובילו אליו, ולכן שב לאחר הרצח לזירה וניקה אותה, ככל יכולתו.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

בגרסה הרביעית, שיצאה לאוויר העולם רק במהלך עדותו הראשונה של ניר בבית המשפט (ביום 7.3.12), אחז אמנם הנאשם בעיקרי הגרסה השלישית, אולם טען, לראשונה, כי ניר הוא זה שרצח את הוריו, וכי אותו "רוצח אלמוני" היה פרי דמיונו, וקיומו נבדה מליבו בשל חששו מניר, שמא יבולע לו רע ממנו. את הסברו לכבישת הגרסה משך חודשים ארוכים תירץ הנאשם בכך שניר היה מודע לכך שיש לו נטיות מיניות פדופיליות, והשתמש במידע זה כדי להבטיח את סכירת פי הנאשם.

149. בטרם אבחן בהרחבה את מכלול גרסאות הנאשם, לרבות אלו השקריות, אשר חשיבותן לענייננו כפולה – בין כאינדיקציה לכבישת הגרסה, ובין כצוהר להלך נפשו ולאופן התנהלות הנאשם כשעננת החשדות ריחפה מעל ראשו - אציין כבר עתה, כי מאחר שגרסתו האחרונה של הנאשם, בה דבק כגרסת אמת, הינה גרסה מתפתחת וכבושה; ובשעה שאת ההסברים לכבישת הגרסה תלה הנאשם, כאמור, בסחיטה מצדו של ניר; ותוך שעמד על כך שבכל שעת כושר שנקרתה בדרכו הוא ניסה לכוון את החוקרים, או כל גורם רלוונטי אחר, בצורה מרומזת, לניר, אבחן להלן את גרסאותיו הראשונות של הנאשם באספקלריה זו, תוך ניסיון לדלות מהן את אותם רמזים, ככל שאלה, אם בכלל, התקיימו.

150. עוד אציין, כי בדומה לשעות הרבות במהלכן מסר הנאשם את עדותו בבית המשפט, בשקט, בנינוחות ובקור רוח מפליא, גם צפייה בקלטות החקירה הרבות, ועיון מוקפד בתמלילים של אותן חקירות, מצביעים על כך, שגם בפני חוקרי המשטרה התנהל הנאשם בצורה מחושבת ומושכלת, כלכל את צעדיו ונזהר בלשונו.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לא זו אף זו, ניתן היה להתרשם כי האווירה בחדר החקירות הייתה רגועה ולבבית. הנאשם צחק והתלוצץ לעתים מזומנות עם חוקריו, קיבל מזון, שתיה וסיגריות כמעט בכל פעם שחפץ. הנאשם אף נהג לתקן את שגיאות הדקדוק והכתיב של החוקרים במהלך הקלדת הודעותיו.

התרשמות דומה עלתה גם מעדויות החוקרים, בפרט מעדותו של החוקר לוי, שהעיד כי בינו לבין הנאשם נוצרו במהלך החקירה יחסי אמון מיוחדים (ראו עמ' 529 לפרוט').

ומכאן, לגרסאות עצמן.

גרסאות הנאשם

גרסה ראשונה

151. בהודעתו מיום 14.8.11 (ת/60), שנגבתה בבית ההורים המנוחים שעות ספורות לאחר שגופותיהם התגלו, אחז הנאשם בגרסה (הראשונה), לפיה נודע לו לראשונה על רצח המנוחים בשעות הבוקר, שעה שניר התקשר אליו, מיד לאחר שנכנס לבית המנוחים, ומצא את גופותיהם מוטלות בדירה. עוד סיפר, כי קודם לשיחה זו הוא שוחח פעם נוספת עם ניר, שמסר לו כי הוא בדרכו לבית המנוחים, מאחר שהם לא הגיעו למקומות עבודתם. במאמר מוסגר אציין, כי גרסה זו עולה בקנה אחד עם גרסתו של ניר לשיחות הללו, שעה שאך בגרסתו ה**רביעית** טען הנאשם, לראשונה, כי

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

השיחות הללו נועדו לבדוק עמו האם בכוונתו לשמור על הסוד הנורא הקושר, לכאורה, את ניר לרצח.

לדברי הנאשם, הוא אמנם תכנן לבקר את הוריו ביום הרצח ואף שוחח עמם מספר פעמים; תחילה, מסר להם כי יגיע לבקרים, אולם בשיחה שהתקיימה עם אמו בשעה 20:30 לערך הוא הודיע לה כי נרדם ולכן יוותר על הביקור. לאחר מכן, הוא פרש לשינה, וכשהתעורר בסמוך לשעת חצות, גילה כי אביו התקשר אליו בשעה 22:45.

בהודעה זו, הסתיר הנאשם את העובדה שנסע לדירת ההימורים לאחר שעת חצות ודילג בסיפורו במישרין לשעות הבוקר. או-אז, התקשר להוריו כמענה לשיחה שכביכול בוצעה על ידי אביו (שם, עמ' 1 – 2).

152. בהודעה נוספת שנגבתה באותו יום (ת/62), חזר הנאשם על עיקרי הגרסה הראשונה, והוסיף, לראשונה, גם את עובדת התמכרותו להימורים, לה, לדבריו, היו הוריו המנוחים מודעים עד סמוך לרצח. כמו כן ציין הנאשם בהודעה זו, כי בגין ההתמכרות האמורה הוא הפסיד סכומי כסף גדולים ונטל הלוואות בנקאיות לכיסוי חובותיו. הנאשם סיפר, כי שעה שהתעורר משנתו במוצאי שבת, הוא התארגן ויצא למשחק קלפים אצל חברו איציק המתגורר בבת ים, שם שהה החל מהשעה 01:00 ועד לשעה 03:00 לפנות בוקר (שם, עמ' 2).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

153. בפרוטוקול החקירה המוקלטת ת/62א (אציין – כי חלקים נרחבים הימנה כלל לא מצאו ביטוי במסגרת ההודעה ת/62), סיפר הנאשם באריכות על היקף הפסדיו בהימורים, ועל כך שוויכוחים רבים התגלעו בינו לבין הוריו על רקע זה. במסגרת אותם ויכוחים, כך לדבריו, נהג אביו לצעוק עליו ולכנותו עבריין ופושע, והוריו אף לחצו עליו לקבל טיפול במסגרת מרפאה לגמילה מהתמכרויות. הנאשם סיפר גם על התקופה בה היה נתון בפיקוח הוריו, עד כי עצמאותו הכלכלית נשללה כמעט לחלוטין (שם, בעמ' 31 - 38). בהמשך, עת נשאל אם קיבל מהוריו כסף במרמה, הוא סיפר על מקרה השוד המבויס שביצע בבית הוריו (שם, בעמ' 42).

מעבר לרקע הכללי, ובמישרין ביחס לרצח עצמו, כבר בשלב מוקדם זה, קרי: מספר שעות לאחר גילוי הגופות, לא רק שהנאשם לא ניסה להצביע על מעורבותו של ניר ברצח, אלא שהוא אף ניסה ככל יכולתו להסיט את חוקרי הפרשה לכיוון לאומני דווקא. כך לדוגמה, עת נשאל מהי התיאוריה שלו באשר לסיבה לרצח, השיב הנאשם: **"יכול להיות שזה מחבלים"**; ולכשנשאל מדוע הוא סבור כך, ציין את קווי הדמיון בין רצח בני משפחת פוגל ז"ל לבין רצח הוריו המנוחים (שם, בעמ' 88 - 90). בנוסף ציין, כי **"אני לא יודע איך נראית הזירה"**, והדגיש כי מעולם לא היה בעימות אלים עם הוריו, ואף לא עם ניר, מלבד עימות אחד ויחיד בתקופת הילדות (שם, בעמ' 91 - 92).

לא זו אף זו, לאורך כל מהלך החקירה הקפיד הנאשם לנסות ולהרחיק מעליו חשדות כלשהם, ואף ציין באוזני החוקרים כי הם יכולים לבדוק את איכון הטלפון הנייד שלו, כמו גם את מצלמות תחנת הדלק בה תדלק את מכוניתו, ומצלמת

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

הכספומט ממנו משך כסף, כדי לאשש את טענתו כי כלל לא היה בירושלים בשעת הרצח (שם, עמ' 93). אזכיר שוב, כי אלו היו "ראיות חיצוניות" שאותן תכנן ו"ייצר" הנאשם, כדי שיסייעו לקו ההגנה האמור.

154. הפעם הבאה שבה נחקר הנאשם הייתה ביום מעצרו, 11.9.11. יצוין, כי כל תהליך המעצר, כמו גם השאלות אותן נשאל הנאשם לאחר מכן, תועדו על ידי החוקרים (ת/63א). מתמלול התיעוד האמור עולה, כי אף שהנאשם הכחיש שהיה בירושלים בשעת הרצח, הוא ניסה ככל יכולתו לברר עם חוקריו האם קיימות ראיות הקושרות אותו למעשה, ובמידה וכן – ביקש לדעת מהן; הנאשם אף שאל את חוקריו האם הם מחזיקים בידיהם תמונות שלו מהזירה או בקרבתה, ומשנענה בשלילה הוא פנה אליהם בבקשה: **"תטיחו בפניי מה שיש לכם"** (שם, עמ' 18 - 21. ראו גם עמ' 32 ש' 31 - 32).

155. התנהלות זו של הנאשם, בה הוא מבקש מחוקריו לדעת מהן הראיות הקיימות נגדו כדי לנסות להתאים לכך את גרסתו, מאפיינת את התנהגותו לא רק בחקירה הקונקרטיית עליה עמדתי לעיל, אלא גם לאורך חלקים נרחבים בשאר חקירותיו במשטרה (ראו, לדוגמה, ת/67, בעמ' 3; ת/68, בעמ' 5 - 6; ועוד). הנאשם הגדיל לעשות עת הודה בכך בפה מלא במספר הזדמנויות: כך, לדוגמה, בתמלול השיחה שנערכה ביום 11.9.11, בחדר המדרגות (ת/68), ציין הנאשם כי יש לו גרסה מפתיעה שיש בה כדי להזים את החשדות נגדו, אולם בכוונתו להסבירה רק אם **"אהיה עם הגב**

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לקיר... (שם, בעמ' 2; ראו גם ת/69א, בעמ' 6). בהודעה נוספת הוא ציין מפורשות:
"כשאני נתפס עם התחתונים למטה אני מודה" (ת/65 מיום 11.9.11, בעמ' 28).

156. דרך התנהלות נוספת של הנאשם בחקירתו התאפיינה בכך שגם לאחר שהסכים לחשוף טפח, הוא עדיין ביקש מהחוקרים להציג בפניו את הראיות הנוספות, במידה ויש כאלו, ככל שהן עומדות בסתירה לגירסתו: "אם משהו לא מסתדר. אם יש פצצה, תביא אותה עכשיו" (ת/77 מיום 14.9.11, בעמ' 46)

157. מעבר לדבריו במהלך השיחות והתשאולים הלא פורמאליים, בהודעה שנגבתה מהנאשם באותו יום (ת/66) הוא כפר בכל החשדות נגדו: "לא רצחתי ואין לי קשר לרצח, מסרתי גרסה, ואני עומד מאחוריה. לכול ראייה שתוצג לי, אני אדע להסביר, וזהו" (שם, בעמ' 1 ש' 1-2). בנוסף, הוא הרבה להשיב כי "אינו זוכר" פרטים רבים, והפנה שוב ושוב את חוקריו לגרסתו הקודמת, כפי שנמסרה בהודעות ת/60 ו-ת/62 (שם, בעמ' 2).

אף לשאלות הנוגעות לשהייתו בירושלים בשעת הרצח או בסמוך לכך, השיב הנאשם: "לא זוכר". לתמיהה, כיצד ייתכן הדבר, השיב הנאשם כהאי לישנא: "אם יוצג לי משהו שיסתור איזה שהוא דבר מדברים שמסרתי בתשאל הראשוני, אני אדע להסביר, ובטח ובטח שלא רצחתי את ההורים שלי" (שם, עמ' 3 ש' 57 – 65).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

158. במהלך הפסקה שנערכה בחקירה, בין השעות 15:24 – 16:31, התקיימה בין הנאשם לבין החוקר לוי שיחה בלתי פורמאלית במסדרון חדר החקירות. גם שיחה זו, בדומה ליתר השיחות הבלתי פורמאליות, הוקלטה ותועדה (ראו ת/68, ת/68א). אציין, כי חלק ניכר מדברי הנאשם ומגרסאותיו במשטרה, כפי שיפורטו להלן, יובאו לא רק מתוך ההודעות הפורמאליות, אלא גם מאותן שיחות מסדרון, כמו גם מתמלולי החקירות המוקלטות והמתועדות.

בשיחת המסדרון האמורה התעניין הנאשם לדעת כיצד הגיעה המשטרה לאותם חשדות נגדו, וציין כי גרסתו להשתלשלות האירועים "תפתיע" את החוקר לוי. בתשובה לכך ציין לוי בפני הנאשם, כי הוא מודע לנטיות המיניות ולכך שהיחיד מקרב בני המשפחה שידע עליהן הוא ניר, ואף הוסיף כי אם אכן שהותו של הנאשם בירושלים קשורה לנטיות המיניות, הדבר לא יפתיע אותו, ובכל מקרה אין בכוונתו לחשוף זאת לציבור. ודוק: שעה שלוי הזכיר את ניר בשיחה, התעניין הנאשם לדעת "מה ניר סיפר". החוקר לוי השיב: "שהוא יודע שאתה... שיש לך נטיות".

159. יודגש בהקשר זה, כי בניגוד לעמדת סניגוריו של הנאשם איני מוצא בשאלה זו של הנאשם ("מה ניר סיפר"), כדי לחזק את גרסתו לפיה חשש מהמידע שהיה בידי ניר ביחס לנטיותיו הפדופיליות. שני טעמים לכך:

ראשית, הן מצפייה בקלטת החקירה ת/68 והן מעיון בתמלול ת/68א, עולה כי הנאשם שאל את השאלה בצורה נינוחה, כמשיח לפי תומו, ולא בנימה של חשש ופחד

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

כמתחייב מאדם המבקש לשמור על סוד כמוס ומבייש – נטיותיו הפדופיליות, כאשר חשיפתן הבעיתה אותו במידה כזו עד שהיה מוכן, כך לגרסתו, לשתף פעולה בשמירת הסוד הנורא ביחס לזהות רוצח הוריו ואף בנוגע לניקוי הזירה, על כל המשתמע מכך.

שנית, הגם שהחוקר לוי השיב לנאשם כי ניר סיפר על כך שהוא יודע שיש לנאשם "נטיות", אך לא פירש כי מדובר בנטיות הומוסקסואליות, אותן, כנטען, לא חשש הנאשם לחשוף. נראה, כי התשובה הניחה את דעתו של הנאשם שלא ביקש לבדוק עמו מהן אותן "נטיות" מדוברות, והאם ייתכן כי הנטיות עליהן סיפר ניר קשורות דווקא לתחום הפדופילי.

אציין, כי שעה שהוטחה בפני הנאשם האמירה/תהייה, שמא קשור הרצח לנטיותיו המיניות, או-אז, חלף מתן תשובה שיש בה כדי להעיד על מצוקה כלשהי מצידו, שהרי בכל אותה עת - כך לגרסתו - הוא נסחט בצורה קשה על ידי ניר על רקע אותן נטיות פדופיליות, צחק הנאשם והשיב כלהלן:

"הרצח מה? הרצח לא יכול להיות קשור לנטיות שלי... כי הרצח לא קשור אלי."

(שם, בעמ' 3)

160. בהמשך אותה שיחה, הטיח החוקר לוי בנאשם מספר פעמים כי בידי החוקרים קיימות ראיות לפיהן הוא שהה בירושלים בשעות הרלוונטיות לביצוע הרצח. או-אז,

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

ושעה שלתודעת הנאשם החלה לחלחל ההבנה כי כלו כל הקיצין – ככל שמדובר בגרסת "תל-אביב", היא הגרסה הראשונה - והוא מצוי "עם הגב לקיר", כלשונו, הוא עבר לגרסתו השנייה, אשר עליה אעמוד להלן (ת/68א, בעמ' 5 – 8).

גרסה שנייה

161. בהמשך ההודעה ת/66, שנגבתה מהנאשם סמוך לאחר שיחת המסדרון האמורה (שם, מעמ' 4 ואילך), הודה הנאשם, לראשונה, שהגיע לירושלים ביום הרצח. לדבריו, הוא יצא מביתו בתל-אביב בסביבות השעה 21:00 לערך לצורך מפגש מיני עם נער ליווי, שאותו הכיר באמצעות הצי'אט, כשבועיים קודם לכן, והשניים נדברו להיפגש בשכונת רמות (בה התגוררו הוריו) בשעה 22:00 לערך.

הנאשם לא יכול היה למסור את מספר הטלפון של אותו נער, שכן לדבריו הוא השליך את הנייר שעליו רשם את המספר, מה גם שאת השיחה הטלפונית אל הנער הוא ביצע מטלפון נייד של עובד זר אותו פגש ברחוב, מחשש – כך לטענתו - שמא יידע הנער מהו מספר הטלפון שלו.

162. הנאשם הוסיף וסיפר, כי במהלך הנסיעה לירושלים הוא גילה ששכח את הטלפון הנייד שלו בדירתו בתל אביב, אולם הגיע למסקנה "שעדיף כך". במהלך השעה בה שהה בירושלים, הוא נסע פעמיים לבית הוריו, ואף יצא מהרכב והתקדם בהליכה לכיוון הבית, מאחר שחפץ לבקרם. בסופו של דבר, גמר הנאשם אומר שלא

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

להיכנס לבית הוריו, שכן עדיף היה מבחינתו להימנע מסיטואציה בה יידרש לשקר להם בכל הנוגע לנסיבות ביקורו בירושלים (שם, בעמ' 4 – 7).

לבינתו בתל-אביב שב הנאשם בשעת חצות, ומשם נסע כאמור לדירת ההימורים. בבוקר יום ראשון, 14.8.11, התקשר הנאשם אל אביו, אך הלה לא השיב לו. בדרכו לעבודה, קיבל שיחת טלפון מניר, שסיפר לו שאינו מצליח להשיג את ההורים, וכי בשל כך הוא חושש לשלומם (שם, בעמ' 10 - 11).

163. בהמשך החקירה, סיפר הנאשם שהשליך את שטיחי הרכב שלו "מאחר שהסריחו", וכן את זוג נעלי הכדורסל שלו שהתבלו. לשאלה, מתי נפטר מפריטים אלה והאם היה זה קודם לרצח או שמא לאחריו, השיב הנאשם כי אינו זוכר (שם, בעמ' 12 – 14).

164. לשאלה, מדוע לא סיפר לחוקרים את גרסתו דלעיל כבר בפעם הראשונה בה נחקר, השיב הנאשם כי חפץ לשמור על פרטיותו, מה גם שלא סבר כי המידע נוגע לרצח:

"התביישתי. ורציתי לשמור על פרטיותי... נאלצתי לפתוח נושא שלא דמיינתי ולא חשבתי שאני אאלץ לדבר עליו... לא דמיינתי שחקירה יסודית תוביל אלי... הנחתי שחקירה

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

יסודית תוביל לרוצחים האמיתיים מהר לפני שאצטרך לפתוח
את חיי הפרטיים בפני אנשים זרים."

(שם, עמ' 9 שי 279 – 291)

דברים דומים נאמרו על ידו גם בשיחת מסדרון בינו לבין החוקרת לילך רונן,
שנערכה למחרת היום (ת/69א, בעמ' 4 – 6).

165. כאמור, אין מחלוקת כי הגרסה הנ"ל בדויה והיא יצאה אל אוויר העולם אך
ורק בשל חפצו של הנאשם לתרץ את הראיות שנתגלו בדבר שהותו בסמוך לבית הוריו
בשעות הרלוונטיות (ראיות לכך, שכפי שיובהר בהמשך, לא היו בידי המשטרה,
והדברים הוטחו בנאשם אך ורק כ"תרגיל חקירה"). על כך סיפר הנאשם הן במהלך
מסירת גרסתו השלישית במשטרה והן במהלך עדותו לפנינו (ראו, לדוגמה, עמ' 1152
לפרוט').

עם זאת, באימוץ גרסה זו יש כדי להצביע על שלושה רכיבים עיקריים לענייננו:

הראשון, כפי שצינתי לא אחת לעיל, הנאשם נהג לשנות גרסה ולהודות
במקצת הדברים שיוחסו לו, שעה שסבר כי כלו מבחינתו כל הקיצין ומוטב לו להציג
מערכת עובדתית שתעלה בקנה אחד עם הראיות הקיימות נגדו, גם במחיר מסירת
פרטים מפלילים או מביכים, מאשר לדבוק בגרסה המנוגדת לחומר הראיות הקיים.
הנאשם הודה בכך בפה מלא בעדותו לפנינו (ראו, לדוגמה, עמ' 1154 לפרוט').

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

השני, הנאשם מסוגל לבדות גרסאות מלאות ועשירות בפרטים. במלים אחרות: גם גרסאותיו הבודיות של הנאשם (אשר על היותן שקריות אין כל מחלוקת) אינן שטחיות וריקות מתוכן, אלא הן עשירות ומפורטות, ולעתים אף בעלות הגיון פנימי, מעוות ככל שיהיה.

השלישי, גם בגרסה זו הנאשם לא מספק ולו בדל ראייה לכך שהוא מודע לזהות הרצח, לא כל שכן שאינו מפנה אצבע מאשימה, אף לא במרומז, כלפי ניר. ההיפך הוא הנכון: עת נשאל מהי סברתו לאשר ארע, הוא ציין כי לדעתו הרצח הינו חלק מגל טרור הגואה בישראל (ראו, לדוגמה, ת/69א, בעמ' 6).

166. גרסתו השנייה של הנאשם לא הניחה את דעת החוקרים והוא המשיך להיחקר על פרטיה. במהלך החקירות נאמר לו, בין היתר, כי קיימות נגדו ראיות על כך ששהה בבית המנוחים בשעות הרלוונטיות, ולא רק בסמוך אליו. החוקרים אף הסבירו לנאשם את המשמעות של עדות כבושה. חרף זאת, הנאשם שב והתעקש כי לא היה בבית בזמן הרצח, ואף לא בסמוך לו (ראו, לדוגמה, ת/69א לעיל, בעמ' 12 – 14, 17, 19 - 21).

167. תפנית נוספת בחקירה חלה ביום 12.9.11, שעה שהנאשם התחיל להבין כי הגרסה המרחיקה אותו מהרצח אינה מחזיקה מים. או-אז, בחר הנאשם – בפעם הראשונה בחקירתו – להפסיק להשיב על השאלות המופנות אליו, וביקש להיוועץ בעורך דין (ראו הודעתו ת/72ב, עמ' 3 ש' 79 ואילך). גם בהודעה ת/73ב, שנגבתה

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

בשעות אחר הצהריים של אותו יום, ולאחר שהתייעץ עם עו"ד אריאל עטרי, לימים בא-כוחו הראשון בתיק, המשיך הנאשם לדבוק בשתיקתו ולא השיב על השאלות שהופנו אליו, לרבות לשאלה האם הוא זה שרצח את הוריו או האם שהה בביתם בשעת האירוע. לשנשאל מדוע הוא בוחר בזכות השתיקה, שהרי כבר קיבל ייעוץ משפטי, השיב כי הוא עיף וברצונו לנוח (שם, עמ' 1 – 2).

168. גם בהמשך החקירה, מיום 13.9.11, המשיך הנאשם לשמור על זכות השתיקה, אם כי במקביל הוא ניסה "לדובב" את החוקרים, כדי להציל מפיחם האם קיימות נגדו ראיות הקושרות אותו לרצח, או שמא ניתן להסבירן באמצעות תרחיש, לפיו הוא רק ניקה את הזירה (ראו, לדוגמה, תמלול החקירה ת/76א, עמ' 15).

בתגובה לשאלה הספקולטיבית, השיבו לו חוקריו כי הדבר אפשרי, אולם יהיה עליו להסביר את המניע לניקיון הזירה. הם הוסיפו והקשו, כי אם אכן כך היו הם פני הדברים, אין זה נהיר כלל מדוע הוא אינו חושף בפניהם את הסיבה לכך, בייחוד שעה שכבר חשף פרטים רבים אחרים, לרבות נטייתו המינית. החוקר לוי הוסיף, כי הסיבה היחידה שיכולה להתקבל על דעתו לתרחיש זה הינה כי הנאשם פעל תחת לחץ או איום, ולכן הוא חושש לחשוף את מעורבותו (שם, בעמ' 18 – 19).

169. בעקבות דברים אלה, והתעקשותו של מר לוי כי בידיו ראיות פורנזיות לכך שהנאשם היה בזירה בזמן הרצח, החל הנאשם "לגשש" מהן האפשרויות העומדות לפניו והאם שינוי הגרסה בשלב זה יזכה לאמון:

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

"אם אני היתי בדירה בתשע או שתיים בלילה, אז מה תגידי?"

וכן –

"שאלה... באמת שלא קשורה לדיון, אם אדם [צ"ל הדם, צ"ס] הוא מחמש שעות אחרי הרצח... אם יש לך דם שהוא... מלפני הבוקר ולא מזמן הרצח, אתה יכול לדעת אם הוא מזמן הרצח או מלפנות בוקר?"

(שם, בעמ' 20 ש' 37; עמ' 21 ש' 36 - 38)

הנאשם הוסיף וציין, לראשונה, כי **"יכול להיות שמי [ש]ניקה את הזירה ומי שרצח זה לא אותו אדם..."** (שם, עמ' 25 ש' 30 – עמ' 26 ש' 5), וצפה מיד בתגובתו של החוקר לוי לכך.

170. מעבר לגישושים תיאורטיים, המשיך הנאשם לשמור על זכות השתיקה ולמלא פיו מים (למעט בשאלות נקודתיות, שבעיניו לא נתפסו כקשורות לרצח), גם בחלקה הראשון של חקירתו מיום 14.9.11 (ראו תמליל החקירה, ת/77א וההודעה הכתובה ת/79). אולם, שעה שעומת לראשונה עם העובדה כי נמצאו טיפות דם בזירה אשר בבדיקת DNA שוייכו אליו, שבר הנאשם את שתיקתו והשיב: **"אני קורבן, לא עבריין"**. דא עקא, ששעה שנשאל האם בליל הרצח הפעיל עליו מישהו לחץ או איום

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לעשות מעשה כלשהו נגד רצונו, בין אם לרצוח את הוריו ובין אם לסייע בפעולה כלשהי קודם לרצח או לאחריו, שב הנאשם ומילא פיו מים (ת/א77 בעמ' 9, וכן ת/79 בעמ' 2).

הנאשם התמיד בשתיקתו גם כאשר עומת עם חומר החקירה הנוגע לשאלות ששאל בדירת ההימורים, אודות האפשרות לאכן מיקום של אדם באמצעות שימוש בטלפון הסלולארי שלו (ת/א77, עמ' 12 ש' 28 – 33 ; ת/79 בעמ' 3).

171. במהלך החקירה דיבר החוקר לוי על ליבו של הנאשם, והסביר לו עד כמה ייטב לו אם יספר את האמת ביחס לחשדות נגדו, שכן ככל שמסירת הגרסה תתאחר "ככה אתה תהיה יותר בבעיה" (ת/א77, בעמ' 15). בהמשך, שב החוקר לוי על התרחיש לפיו הנאשם פעל תחת לחץ ואיום, ולכן הוא גם חושש לספר על חלקו:

"דני, מישהו לחץ עליך? עשית משהו בניגוד לרצונך? בניגוד להחלטה שלך מרצונך הטוב והחופשי? משהו שהוא אסור, עשית? תספר. בלי שמות. בלי לסכן את עצמך ואת החיים שלך אבל תספר."

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

בתגובה לכך, כמנהגו, ומבלי לרמוז דבר באשר לסוד הכבד הרובץ על כתפיו,

השיב הנאשם בשאלה:

**"יש ראיות שאני תכננתי משהו? ... יש לך ראיה פוזיטיבית
שאני תכננתי משהו?"**

(ת/א, בעמ' 15 – 16)

172. גם בשיחת מסדרון, מיום 14.9.11, בין השעות 17:29 – 19:50 (ת/80), ציין החוקר לוי בפני הנאשם כי הוא "מסתבך" וגורם לעצמו נזק, שכן "קורבן לא שותק". לוי גם חזר ושאל את הנאשם האם הוא הותקף בזירה. הנאשם השיב, כי אינו רוצה לדבר על כך, וברצונו לעלות לקבר הוריו ולפגוש שם את קרובי משפחתו (שם, עמ' 1 ש' 38 – עמ' 2 ש' 35).

בתגובה, אמר לו החוקר לוי את הדברים הבאים:

"אז בוא תעזור לנו, בוא תעזור לי לשחרר אותך... בוא תן לי יד, תן לנו איזה מדרגה איזה ענף לטפס עליו בשבילך.... אנחנו כן אנושיים... מישהו איים עליך? מישהו הכריח אותך לעשות משהו?... אל תיתן לי שמות אבל לפחות שתהיה סיבה, שתהיה כיוון, שתהיה לך באמת גרסה אמיתית ונוחה מבחינתך שתלך עליה עד הסוף שתתמיד בה באמת די.... לא רוצה שמות יותר מזה שלא תבואו תגייד אחר כך שרוצים שאני

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

אמתן את השם של אותו בנאדם ובגלל זה פחדתי למסור אני
לא רוצה שמות... אם יש מישהו שהכריח אותך שאיים עליך
שלחץ אותך תקרא לו איקס.... האמת הזאת צריך להיות לה
הסבר המינימאלי במשפט אחד..."

(שם, עמ' 2 ש' 28 – עמ' 3 ש' 17)

173. לאמירות אלו, ששבו ועלו מספר פעמים גם בהמשך החקירה, חשיבות מיוחדת לענייננו, שכן משעה שהנאשם גמר אומר בליבו לשנות את גרסתו ולמסור את הגרסה השלישית – הלוא היא גרסת הרוצח האלמוני – וביתר שאת, עת אחז בגרסה הרביעית, הוא עשה שימוש "בחבל ההצלה" שהושלך לכיוונו ובנה גרסה שתתאים לתרחיש שהוצע לו.

174. בשיחת מסדרון שהתרחשה בהמשך אותו ערב, בין השעות 19:19 – 19:50 (ת/81א), התעניין הנאשם לדעת האם חוקרי המשטרה מסוגלים להאמין לגרסה לפיה אדם אחד רצח ואדם אחר ניקה את הזירה, זאת בשל חששו פן יחשדו בו, אולם הוא לא התקשר למשטרה אלא פעל בצורה "הזויה לחלוטין". לא למותר לציין, כי לאורך שאלותיו בנושא הקפיד הנאשם להדגיש בפני חוקריו כי מדובר בשאלה תיאורטית בלבד שאינה קשורה למקרה בגינו הוא עצור:

"אם אחד רצח, אחד ניקה את הזירה, זה שניקה את הזירה
ניקה כי פחד שיחשדו בו... כשאין לו קשר בכלל לפשע הזה..."

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

והוא היה אידיוט, הוא לא התקשר למשטרה, ופעל בצורה
הזויה לחלוטין, איך אפשר להאמין לו?"

(שם, עמ' 2 ש' 29 – 36)

וכן –

"ואם לא תמצא ראיה שנכח במקום עוד מישהו? ... אם אתה
מחפש אם נכח במקום עוד מישהו והתוצאה שלך היא שלא
מצאת? ... אני בצרות, אהה?"

(שם, עמ' 3 ש' 10 – 18)

החוקר לוי, מצידו, הסביר לנאשם כי המשטרה חוקרת כיווני חקירה הזויים
אף יותר מזה המתואר לעיל, וייתכן כי במהלך החקירה תצוץ ראייה כלשהי שתאשש
את הגרסה. אך גם אם לא תימצא ראייה כזו, הטעים לוי, הרי ככל שהנאשם ידבוק
בגרסתו, וככל שיסתבר שזו גרסה אמיתית, או-אז ייתכן שהיא גם תזכה לאמון
החוקרים ובית המשפט (שם, עמ' 3 ש' 15 – 24). תשובה זו לא הניחה את דעתו של
הנאשם, והוא הביע חשש שלא יאמינו לו מאחר שהוא לא התקשר למשטרה מיד
לאחר הרצח. אולם, החוקר לוי הניח את דעתו של הנאשם באומרו לו את הדברים
הבאים:

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

"זה טבעי שאתה תתנהג ככה... אנשים מתנהלים ככה... אתה יודע מי לא היה מתנהג ככה? עבריין. מי נכנס לסערת רגשות ולבלבול (מילה לא ברורה)? בן אדם נורמטיבי."

(שם, בעמ' 2-4)

ואמנם, כמפורט לעיל, במסגרת בחינת הסברי הנאשם לראיות אלו ואחרות במסכת ראיות התביעה, מצאתי כי הוא אימץ את ההסבר לפיו נכנס לסערת רגשות ולבלבול, בייחוד עת הוצגו בפניו תמיהות על התנהלותו הלא שגרתית בזירה. מעבר לקושי לקבל את הגרסה כשלעצמה, מהטעמים שפורטו לעיל ויפורטו אף להלן בכל הקשר לגופו, הרי בהיותה גרסה שראשיתה ב"חבל הצלה" שהושלך לעבר הנאשם על ידי חוקר, מתגבר ומתעצם שבעתיים הקושי לקבלה.

גרסה שלישית

175. עיון בתמלילים הרבים, בעיקר של שיחות המסדרון, אשר בהן נראה בבירור כי הנאשם חש משוחרר יותר ופורמאלי פחות בשיחה מתועדת מול החוקר לוי, מלמדנו כי לאורך שעות הערב התגבשה בלבו של הנאשם ההחלטה למסור את גרסתו השלישית, הלוא היא גרסת הרוצח האלמוני, שעה שבשיחותיו הרבות והלא פורמאליות עם החוקר לוי ביקש הנאשם לבדוק עד כמה גרסה זו תזכה לאמון, והאם יש בידי החוקרים ראיות נוספות היכולות לסתור אותה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לא זו אף זו, בשיחת מסדרון נוספת, שהתרחשה דקות ספורות לפני שהנאשם שינה את גרסתו, הוא הודיע על כוונתו זו לחוקר לוי, וביקשו כי אם יצוצו תמיהות או תהיות כלשהן, כי אז על לוי להציפן בפניו במהלך החקירה ולא לשמור אותן עד לסופה (ת/82א, בעמ' 3 - 4).

176. אכן, עם שובו לחדר החקירות מסר הנאשם כי שתי הגרסאות הקודמות שמסר לחוקריו היו בדויות לחלוטין, וברצונו "לספר את האמת לגבי כל מה שקרה באותו לילה". בהמשך, סיפר הנאשם את גרסתו השלישית, היא גרסת הרוצח האלמוני (ראו הודעתו ת/79, בעמ' 4 ש' 117 ואילך).

בטרם אפנה לבחינת פרטי הגרסה השלישית, אציין כי לשיטת הנאשם גרסה זו, מראשיתה ועד סופה, הינה אמת לאמיתה פרט לזהות הרוצח (ראו עדותו בעמ' 1170 לפרוט'). דא עקא, שעיון בגרסה הרביעית מעלה, כי אמירה זו של הנאשם אינה מדויקת. על כך עוד ארחיב בהמשך, עת אבחן את גרסתו בבית המשפט.

177. ובחזרה לענייננו: על פי גרסה זו – השלישית – בליל הרצח, סמוך לשעה 22:00, הגיע הנאשם לבית הוריו. לאחר שישב ושוחח עם הוריו בסלון, פרשה אמו לשנת הלילה. הוא ואביו נותרו לצפות בטלוויזיה. בחלוף זמן מה, ביקש הנאשם לשוב לביתו אך לא מצא את הטלפון הנייד שלו, שכזכור "נשכח" בדירתו בתל אביב. הנאשם התקשר אל הנייד שלו באמצעות הטלפון הנייד של אביו, אשר גם אותו הוא מצא באמצעות שיחה מהטלפון הנייד בבית הוריו. משלא שמע את צלצול הטלפון הנייד

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

שלו, "הבין" כי המכשיר "נשכח" בדירתו בתל אביב. או-אז, התארגן לקראת נסיעתו חזרה לביתו. בשעה 23:00 לערך, בעודו שוהה בשירותים שבקומה הראשונה בבית הוריו ורוכס את שרוכי נעליו, שמע לפתע את דלת הכניסה לבית נפתחת ונסגרת. בסמוך לאחר מכן, שמע גם קול צעדים. הוא סבר כי מדובר באביו הפורש לישון ולא ייחס לקולות משמעות מיוחדת, עד ששמע לפתע את צעקותיו של אביו הקורא לאמו: "נורית, משטרה". לשמע הצעקות, ומאחר שחשש כי אותו רוצח אלמוני יפגע גם בו, נותר הנאשם קפוא על מקומו בשירותים באפס מעשה, זאת גם עת שמע את אמו יורדת לקומה הראשונה, נפגעת אף היא, וזועקת: "הוא רוצח אותי".

178. בחלוף פרק זמן נוסף, לאחר שהשתררה דממה בבית, שמע הנאשם את הרוצח האלמוני מתקרב לדלת הכניסה. או-אז, זינק עליו הנאשם וקרע את חולצתו, אולם הרוצח בעט בו, השתחרר מאחיזתו ויצא מהבית. משאזר הנאשם כוח לקום מהרצפה אליה הופל במהלך המאבק עם הרוצח, וניגש לבדוק מה ארע להוריו, הוא מצא את גופותיהם שרועות בסלון, כאשר סכין הרצח נעוצה בחזהו של אביו. הנאשם שלף את הסכין מגופת אביו וניסה להעירו, אולם נוכח לדעת שאביו כבר אינו בין החיים. לאחר מכן, ניגש הנאשם גם לאמו ואפשר שנגע גם בה. בשלב זה, נוכח הנאשם לדעת כי נפצע במהלך המאבק עם הרוצח ולכן עלה לקומה השנייה כדי לשטוף את ידיו וכן את הסכין בה נרצחו המנוחים, כדי לנקותה מדמו שלו ולהעלים את עקבות שהייתו במקום. בתשובה לשאלה מדוע בחר שלא להתקשר למשטרה, כמתחייב מהנסיבות, השיב הנאשם כי חשש שהחשדות בביצוע המעשה הנורא יופנו אליו, נוכח הראיות המצביעות על שהותו בזירה, לרבות: עקבות דמו, והעובדה כי נגע בגופות הוריו

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

ובסכין ששימשה לרצח. עוד הוסיף, כי פעל "בהיסטריה בלי לחשוב", תשובה העולה בקנה אחד עם הדברים שנאמרו לו בהקשר זה על ידי החוקר לוי, כאמור לעיל.

179. לדברי הנאשם, לאחר שעזב את בית הוריו הוא נסע לדירתו בתל אביב, שם התקלח, חבש את הפצע בידו והחליף את בגדיו. את הסכין ששימשה לרצח, אותה לקח מבית הוריו, הוא ניקה באמצעות סבון והשליכה לפח אשפה בעיר יפו. בתום משחק הקלפים, עליו סיפר כבר בגרסתו השנייה, שב הנאשם לירושלים, נעל בשנית את אותן נעלי כדורסל שנעל גם במהלך ביצוע הרצח, במטרה שלא להותיר טביעות נעליים כפולות בזירה. בסמוך לאחר שנכנס לבית הוריו, ניקה הנאשם את הגופות ואת חלקי הבית שגואלו בדם באמצעות אקונומיקה, על-מנת להעלים ראיות העשויות לקושרו לזירה. בנוסף לכך, נטל הנאשם סכין מטבח קטנה וניקה באמצעותה מתחת לציפורני הוריו, מחשש שמא בעת שנגע בידיהם נזל דם מהחתך שבידו וחדר אל מתחת לציפורני הוריו.

הנאשם הוסיף וסיפר, כי לאחר ניקוי ציפורני הוריו הוא נטל מתיקו של אביו 1,000 ₪ במזומן ושב לביתו בתל-אביב, לא בטרם פיזר את הכפתורים שנתלשו מחולצתו של הרוצח האלמוני ברחוב הסמוך (שם, עמ' 4 – 8).

לדברי הנאשם, הוא אינו יודע כיצד בדיוק הוא נפצע במהלך המאבק עם הרוצח האלמוני, אם כי למיטב זכרונו לא היה זה כתוצאה מהסכין אלא מציפורן או מחפץ חד כלשהו (שם, עמ' 7 ש' 162 – 165).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

בנוסף, ידע הנאשם לתאר את מראהו החיצוני של הרוצח עמו נאבק בצורה מפורטת ומדויקת: גבר ערבי או יהודי בן עדות המזרח; גובהו כ - 1.88 מ', גופו רחב ושרירי; ללא קעקועים או סימנים מיוחדים (שם, עמ' 6 ש' 156 – 171).

180. לא למותר לציין, כי לאחר שמסר את גרסתו דלעיל מיהר הנאשם, כדרכו, לברר עם החוקר לוי שמא משתלבת גרסתו החדשה עם חומר החקירה הקיים בתיק, והאם "משהו מכל מה שאמרתי לא מסתדר לך?". הנאשם אף הדגיש בפני החוקר, כי במקרה של אי הבנה יש ביכולתו להסביר את הסתירות כבר בשלב זה, ועוד "לפני שתבואו אלי עם פצצה" (ת/77א, בעמ' 46).

181. יום לאחר מסירת הגרסה השלישית נערך שחזור מצולם בבית המנוחים, במהלכו שב הנאשם על עיקרי הדברים אותם מסר בהודעתו ת/79 (ראו התמלול ת/87א). חשוב לציין, כי גם במהלך השחזור הדגיש הנאשם, חזור והדגש, כי פעל בהיסטריה ובאופן בלתי רציונאלי, בעיקר שעה שעומת על ידי החוקרים עם נקודות תמוהות בהתנהלותו לאחר הרצח (ראו, לדוגמה, שם, עמ' 13, ש' 6 – 14).

182. בהודעתו ת/84ב, שנמסרה ביום 15.9.11, שעה 13:31 (ראו תמלול החקירה המלא ת/84א), שב הנאשם על גרסתו באשר למעשיו בזמן הרצח ולאחריו. עוד סיפר באותה הודעה גם על משחק הקלפים בו השתתף בהמשך אותו לילה שלאחר הרצח, במהלכו התעניין אצל המשתתפים במשחק בדבר אפשרות איפון מיקום באמצעות טלפון נייד. זאת, על פי הסברו, מאחר ששכח את הטלפון הנייד בדירתו, ו"רצייתי

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לברר מה המשמעות של זה, אם זה יתאים להגיד למי שישאל שהיתי בתל אביב"
(ת/84, עמ' 6 ש' 170 – 171).

הנאשם סיפר על ניקוי הזירה והגופות, הבהיר כי הדבר נעשה מתוך "היסטריה ומנגנון הכחשה פנימי", וכי כלל לא חשב על כך שבמהלך הניקוי הוא מוחק, למעשה, גם את עקבותיו של הרוצח האמיתי (שם, עמ' 7 ש' 202 – 206).

183. לאחר שסיים את ניקוי הדירה, בשעה 04:30 או 05:30 לפנות בוקר, נסע הנאשם לדירתו בתל אביב ונפטר מהבגדים אותם לבש בשעת הרצח, אשר הוכתמו בדמו ובדמם של הוריו, מהסכין בה נעשה שימוש לניקיון מתחת לציפורני המנוחים ומקופסת גפרורים ונייר כלשהו שלקח מתיקו של האב. את הבגדים שלבש במהלך הביקור השני בדירה הוא כיבס, תלה לייבוש, ולאחר מכן נשכב לישון ונרדם. כשהקיץ משנתו, הוא התקשר לטלפון הנייד של אביו, כדי לייצר אסמכתא לכך שהוא "מחזיר" שיחת טלפון לאותה שיחה שכזכור בוצעה מהטלפון הנייד של אביו, בסמוך לרצח. בהיותו בדרכו לעבודה, התקשר אליו ניר וסיפר לו על חששו שמא ארע דבר מה להוריו. או-אז, הוא שינה את תוכניותיו ונסע לירושלים (שם, עמ' 2 – 4).

184. עד מהרה התברר, כי גם גרסתו השלישית של הנאשם אינה זוכה לאמונם של החוקרים, שציינו בפניו לא אחת כי "יש דברים שלא מסתדרים" בגרסה זו (ראו שיחת מסדרון ת/85, מיום 15.9.11 שעה 13:37 – 13:53).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

בשיחה נוספת שנערכה בהמשך אותו יום (ת/86א, שעה 57:15-19:16), הפציר החוקר לוי בנאשם להודות ברצח ההורים ואף הציע לו לחשוב על מצב היפותטי, שבו הוא, כעו"ד, מייצג נאשם ברצח ומשיא לו עצה משפטית. תשובת הנאשם לבקשה זו הינה בעלת חשיבות של ממש לענייננו: לדבריו, ביחס לכל עבירה אחרת הוא היה מציע ללקוחו להודות בביצועה אם אמנם קיימות די ראיות נגדו, זאת כדי לקבל הקלה בעונשו: **"בנאדם שביצע את העבירה והכל מוביל אליו אז הוא ייענש יותר בחומרה אם הוא לא יודה"**, למעט במקרה בו העבירה המיוחסת ללקוח הינה עבירת רצח, **"כי בתיק רצח, זה מאסר עולם, בכל מקרה... רצח זה רצח... בנאדם רצח, מה יבקש רחמים מבית המשפט? איזה רחמים? הוא רצח!"** (שם, בעמ' 3-4. ראו גם בשיחה ת/93א, בעמ' 10 - 11).

דבריו אלו של הנאשם מדברים בעד עצמם. למצער, יש בהם כדי להעיד על הלך רוחו ועל הרציונאל העומד בבסיס אופן התנהלותו בחקירה, שעיקרו - מסירת פרטים מפלילים אך ורק שעה שחש שקיימות די ראיות לקיומם, גם אלמלא הודה בהם.

185. חרף התמיהות והתהיות שהעלה בפניו חוקריו, המשיך הנאשם לאחוז בגרסתו השלישית גם בהודעות נוספות שנגבו ממנו בימים שלאחר מכן, תוך שניסה לתרץ את התמיהות שהתעוררו, ללא הצלחה מרובה (ראו, לדוגמה, ת/88ב מיום 18.9.11; ת/94 מיום 19.9.11).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

186. יודגש, כי בדומה לשתי גרסאותיו הקודמות, גם בגרסתו השלישית לא הצביע הנאשם על אחיו ניר כרוצח הוריו, בין במפורש ובין במשתמע, לא הפריח רמזים כלשהם היכולים להצביע – ולו בדוחק – על מעורבותו של ניר במעשה, ואף לא רמז, ולו פעם אחת, כי הוא מסתיר מידע כלשהו מחשש לחייו או לשמו הטוב.

ההפך מכך הוא הנכון: לכל אורך החקירה ציין הנאשם בפני החוקרים כיווני חקירה הפוכים בתכלית מכיוון החקירה הנוגע לניר; הוא תיאר בפרוטרוט את גופו, את בגדיו ואת הופעתו החיצונית הפיזית של הרוצח, באופן שכלל אינו תואם את חזונו החיצונית של ניר; וככלל, הוא מסר גרסה המתיישבת עם נוכחותו של רוצח אלמוני בלתי מוכר, ולא עם אדם המוכר לו.

הנאשם הגדיל לעשות עת ביקש בשיחת מסדרון עם החוקר לוי מיום 18.9.11 (ת/89א): **"תראה לי קלסתרונים, תראה לי תמונות, אולי אני אדע מי זה..."** (שם, עמ' 2 ש' 26-27). ובהמשך לכך, אף הסכים להשתתף בחקירה שמטרתה בניית קלסתרון. או-אז, גם מסר את הפרטים הבאים אודות הרוצח: גילו בן 42-43 שנים; גובהו כ- 190 ס"מ; עורו שחום; בן עדות המזרח או ערבי; שיערו שחור, וכך גם צבע עיניו (ראו תמלול החקירה ת/100א, בעמ' 7-8).

למותר לציין, כי תיאור זה אינו מתיישב, ואף אינו קרוב, לזה של ניר.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

187. גם בשיחת מסדרון נוספת, מיום 19.9.11 (ת/96א), שעה שאחד מחוקרי המשטרה העלה את התזה לפיה הנאשם מכיר את הרוצח, אך מחפה עליו מסיבה השמורה עמו, השיב הנאשם באופן נחרץ: **"אני לא מכיר את הרוצח, אני לא מכיר את הרוצח, והוא היה בבית... אם אין לזה ראיות... אז באמת כואב לי הלב"**. בהמשך, הביע הנאשם כעס על הרוצח ורצון לקפד את פתיל חייו בגין המעשה הנתעב שביצע, וחזר והדגיש כי אינו יודע את זהותו.

לא למותר לציין, כי שעה שהחוקרים הטיחו בפני הנאשם כי הוא בודה את קיומו של הרוצח, השיב הלה כי אכן טשטש את עקבות הרוצח האלמוני אולם "פספס" את כתם הדם שלו עצמו, שכן **"לא ידעתי לזהות מה היה שלי מה שלו"**; זאת ועוד, הנאשם לא רמז על כך שלשיטתו העקבות הביולוגיים שלו ושל הרוצח הינם זהים (שם, עמ' 1 ש' 37 - עמ' 2 ש' 11, עמ' 12 ש' 37-39 ועמ' 16 ש' 20, עמ' 19 ש' 1-4).

188. ביום 19.9.11, סמוך לאחר שחוקרי המשטרה קיבלו לידיהם את חוות הדעת ת/48 בנושא חיפושי המחשב, עומת הנאשם לראשונה עם המידע הקשור לכך. כמובא לעיל, בפרק הרלבנטי בו דנו בכך במסגרת פרשת התביעה, תשובתו העקבית של הנאשם הייתה כי אינו זוכר את החיפושים (ראו הודעתו ת/94, בעמ' 4 ואילך). גם במהלך חקירות נוספות הכחיש הנאשם מכל וכל את החיפושים שערך במחשב, וטען שאינו זוכר אותם (ראו, לדוגמה, ת/96א, בעמ' 7 ואילך; ת/101א ועוד). זאת, חרף העובדה כי בסופו של יום במהלך עדותו בבית המשפט הודה הנאשם בכלל החיפושים, פרט לאחד.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

189. ביום 20.9.11, הסכים הנאשם להצביע בפני החוקרים על המקומות בהם נפטר מהבגדים המגואלים בדם ומסכין הרצח, שעה שבמהלך השחזור הוא חזר וסיפר את עיקרי הגרסה, החל מהרגע בו עזב את בית הוריו לאחר הירצחם ועד לשובו לירושלים (ת/99א).

190. ביום 25.9.11, בשעת ערב, נקרא הנאשם לחקירה נוספת, במהלכה הוזהר גם ביחס לעבירת שוד, בהתייחס לעובדה שנטל מתיקו של אביו סך של 1,000 ₪ בסמוך לאחר הרצח. למקרא הודעתו עולה, כי הנאשם כעס על האישום החדש, בחר לשמור על זכות השתיקה, וביקש להיוועץ בעורך דינו.

בהמשך, עת נשאל על פעולותיו לאחר הרצח, הפנה הנאשם תחילה את חוקריו לתשובות שמסר בהודעותיו הקודמות, ולאחר מכן התרצה והשיב על שאלות שהופנו אליו ביחס לדברים שנאמרו על ידו במסגרת השחזור, בין השאר, על כך שעם הגיעו לבית הוריו הופתע לראות את אמו עדיין ערה, וכי ביקש מאביו לעלות ולישון מאחר שדאג לו (ראו ת/102א, בעמ' 2-3).

191. בהודעות נוספות, שנגבו ביום 25.9.11, נחקר הנאשם ביחס לחשדות נוספים, שעיקרם ביום השוד בבית הוריו, בשנת 2008, והחזקת חומרים פורנוגרפיים ופדופיליים במחשבו (ראו הודעות ת/104 ו-ת/105). לא למותר לציין, כי על אף גילוי קצה חוט – ואף יותר מכך – לנטייתו הפדופילית הנטענת, שמחשיפתה חשש הנאשם, כנטען על ידו, בחר הנאשם למלא פיו מים בחקירה ולא השיב לשאלות החוקרים

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

בנושא, על אף שזו הייתה הזדמנות מתאימה, לפי גרסתו הרביעית, לגלות כי הרוצח הוא למעשה ניר. הנאשם אף לא "נשבר" ולא חשף את "סוד" הרצח גם שעה שסודו האישי הגדול, כולו או חלקו, כבר נחשף.

192. הנה כי כן, עוד בטרם אעבור לדון בגרסאות הנאשם בבית המשפט אציג את סיכומם של דברים עד כה: בחקירותיו הרבות במשטרה בחר הנאשם למסור גרסאות שקריות, בין בכולן (גרסאות אחת ושתיים) ובין בחלקן (גרסה מספר שלוש). שיטת התנהלותו הייתה להכחיש תחילה את כל המיוחס לו, ורק עת מתברר לו שקיימות נגדו ראיות מפלילות, או-אז נכון הוא לחשוף רסיסי אמת בפני החוקרים (ראו דבריו בעמ' 1152-1154 לפרוט').

מעבר לעמידה על הסתירות ועל השקרים הרבים, מצאתי חשיבות רבה בסקירת הגרסאות לעיל, בין השאר, לצורך מציאת אינדיקציות – שכאמור לעיל לא נמצאו – לגרסתו הסופית והאחרונה של הנאשם.

בהקשר האמור אוסיף, כי שעה שהנאשם התבקש להתייחס בעדותו לאופן התנהלותו בחקירות המשטרה ביחס למעורבותו של ניר, הוא השיב כלהלן: "**בכל פעם שבו אני חש שאני אאלץ לחשוף את העניין שאני לא מעוניין לחשוף, אני שותק. זה עולה בכל פעם שנדרשים ממני הסברים שאני לא מעוניין לתת...**" (עמ' 1168 לפרוט' ש' 15-17).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

דא עקא, שכאמור לעיל הנאשם לא הסתפק בשתיקה ביחס לנקודות הנוגעות למעורבותו של ניר ברצח, אלא גם הרחיק את החוקרים מכיוון חקירה זה, במתכוון ובצורה מפורשת.

עדות הנאשם בבית המשפט - המעבר לגרסה הרביעית

193. כזכור, בתשובתו המפורטת לכתב האישום הציגו באי-כוחו הנוכחיים של הנאשם את עיקרי גרסתו השלישית, תוך שנמנעו מלהשיב לתמיהות שהתעוררו כבר בשלב זה, כגון בדבר הסיבה בגינה החריש הנאשם ביחס למעורבותו של ניר. רק לאחר שבמהלך חקירתו הנגדית של ניר הטיח כלפיו ב"כ הנאשם, לראשונה, כי הוא היה זה שרצח את הוריו, ובהמשך להערת בית המשפט בנושא, ביקש ב"כ הנאשם, עו"ד ברהום, לשנות ולתקן את תשובת הנאשם לכתב האישום, באופן בו ייאמר כי חלף אותו אלמוני שרצח את הוריו, המדובר הוא בניר (ראו עמ' 150-158 לפרוט'). בגרסה זו, לפיה אחיו התאום ניר הוא שרצח את ההורים, אחז הנאשם מאז ועד לתום המשפט. זו גם הגרסה אשר הסנגוריה ביקשה בסיכומיה כי תאומץ על ידי בית המשפט.

194. בעדותו בבית המשפט, סיפר הנאשם תחילה על עצמו, לרבות ובעיקר על התמכרותו להימורים, עליה עמדתי בהרחבה לעיל במסגרת פרשת התביעה. עוד סיפר על מערכת היחסים החמה בינו לבין הוריו המנוחים.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

195. על מערכת יחסיו עם ניר סיפר הנאשם, כי במהלך שירותו הצבאי או סמוך לשחרורו מהשירות, ערך ניר חיפוש במחשבו האישי של הנאשם ומצא בו חומרים הקשורים למערכות יחסים פדופיליות שהיו לנאשם באותה תקופה. ניר חשף בפני הנאשם את דבר הגילוי והתעמת עמו על רקע נטייתו המינית, באומרו לו כי **"משהו דפוק"** בגנטיקה של המשפחה. לגרסת הנאשם, הגילוי האמור של ניר החריב את עולמו. הנאשם המשיך וסיפר, כי מספר חודשים לאחר מכן הוא גילה, דרך מקרה, כי ניר משתמש בסמים, העיר לו על כך וביקש שישלק את הסמים מבית ההורים, שאם לא כן – יאלץ לחשוף עובדה זו בפני ההורים. בתגובה לכך, כך אליבא דגרסת הנאשם, **"הוא [ניר, צ"ס] תפס אותי בחולצה, והוא אמר לי: תשמע, אתה לא תדבר עם ההורים, כי אם תדבר עם ההורים, גם לי יש על מה לדבר איתם. גם לך יש מה להסתיר בחיים"**. הנאשם הסביר, כי מאחר שהאירוע התרחש בסמוך למציאת החומרים הפדופיליים במחשבו, הוא ידע היטב למה מתכוון ניר במילותיו ולכן בחר להחריש. עוד ציין הנאשם, כי מאז הגילוי האמור דאג ניר להזכיר לנאשם מספר רב של פעמים, כי הוא יודע את סודו, מה שהפחיד מאוד את הנאשם, שחשש פן עולמו המוכר והבטוח עשוי לקרוס ולהתפרק בכל רגע. הנאשם הוסיף, כי מאז אותו גילוי הוא ניסה להתרחק מניר ככל האפשר, בין באמצעות נסיעות לחו"ל, לימודים במכללה מרוחקת, ועוד, כדי למזער כל חיכוך אפשרי ביניהם. הנאשם אף הדגיש, כי החשש מחשיפה לא נגע לנטייתו ההומוסקסואלית, לה היו מודעים חלק מבני המשפחה, לרבות אחותו תמר, אלא אך ורק לנטייתו הפדופילית (עמ' 835-837, 1113-1114 לפרוט').

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

196. את גרסתו של הנאשם לאשר ארע ביום הרצח, החל משעות הצהריים של אותו יום ואילך, פרשתי בהרחבה במסגרת פרשת התביעה, שכן היא נמסרה במסגרת ההסבר לחיפושים שנערכו במחשבו של הנאשם. במאמר מוסגר אשוב ואציין, כי קיים קושי בלתי מבוטל ליתן אמון בגרסה זו בהקשר הנדון, מכל הטעמים שפורטו שם בהרחבה.

משכך, אעבור עתה במישרין לגרסת הנאשם באשר לקורותיו מרגע הגעתו לבית ההורים, הלא היא הגרסה הרביעית, בה, כאמור, אחז הנאשם עד לתום משפטו.

197. חרף חששותיו מניר, בגינם, לדידו, נקלע הנאשם לסערת רגשות, שהובילה אותו לחיפושי המחשב שערך, טען הנאשם כי לא נסע לירושלים כדי להציל את הוריו מניר, אלא היה זה במטרה להסביר להם את מצבו הקשה של ניר ואת הצורך בקיום שיחה בינם לבינו. לכשעומת עם הסתירה בין הדברים, הפליג הנאשם לדבר בנושאים שאינם ממין העניין, לרבות ציון החשש הגדול שלו מניר בעקבות חשיפת נטייתו המינית (עמ' 860 לפרוט').

בהגיע הנאשם לבית הוריו, הוא חיבקם ונישקם והשלושה צפו יחדיו בטלוויזיה ושוחחו על הטיול שערכו לא מכבר לפריז, ועל טיול נוסף שתכננו. אמו הייתה מאושרת ובמצב רוח מרומם. מאחר שהנאשם לא חפץ להשבית את שמחתה, הוא נמנע מלדבר על ניר ועל חששותיו. לאחר שהתוכנית בטלוויזיה הסתיימה עלתה האם לקומה השנייה כדי להתכונן לשינה, וגם אביו פרש לשחק משחק ברידג' במחשב. לכשנשאל

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

מדוע בשלב זה הוא לא דיבר עם אביו על ניר, שהרי למעשה זו הייתה מטרת נסיעתו לירושלים, השיב הנאשם כי "לא אזר אומץ" להעלות את הנושא, ואף סבר כי ניר יכעס עליו אם יחשוף בפני ההורים את תוכן שיחותיהם הקודמות (עמ' 858-859 לפרוט').

198. בדומה לפרטי גרסתו השלישית, גם בעדותו לפנינו ציין הנאשם כי בעודו מתארגן לנסיעה חזרה לביתו, הוא גילה לראשונה כי אינו מוצא את הטלפון הנייד שלו, ולכן חייג אליו מהנייד של אביו, ממנו, לדבריו, השיחות הן בחינם. עוד הוסיף, כי כדי למצוא את הנייד של אביו הוא התקשר אליו מהטלפון הקווי בבית.

בהקשר זה אציין, כי בדומה להשתלשלות האירועים במשטרה, לא היה בפי הנאשם כל הסבר לכך שהוא התקשר דווקא מהנייד של אביו ולא במישרין מהטלפון הקווי של הבית, שכן כידוע לכל – אין כל חיוב בהתקשרות למספר שלא נענה. דברים אלה מקבלים משנה תוקף עת בבוקר יום המחרת התקשר הנאשם לנייד של אביו, תוך שהודה כי עשה כן כדי ליצור מצג בעיני החוקרים (שעה שייחקר בעתיד), לפיו הוא כלל לא נכח בבית הוריו בשעת הרצח, ומשראה את שיחת הטלפון מאביו, שלא נענתה כאמור, הוא ביקש "להחזיר שיחה". התנהלות זו, מתיישבת יותר עם גרסת המאשימה לפיה הותרת הטלפון הנייד של הנאשם בדירתו בתל אביב לא נעשתה עקב שכחה, כטענתו, אלא הייתה מתוכננת מראש, שעה שאת השיחה מהנייד של אביו ביצע הנאשם כדי ליצור לעצמו "אליבי" מפוברק לשעת הרצח.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

199. ובחזרה לענייננו – בשעה שהנאשם התארגן ליציאה, ירד אביו המנוח לקומה הראשונה ונמנם על כורסתו מול הטלוויזיה. מספר דקות לפני השעה אחת עשרה (23:00), נפרד הנאשם מאביו לשלום ונכנס לשירותים בקומה הראשונה. בעודו שוהה בשירותים, שמע הנאשם רעשים מכיוון דלת הכניסה, ומספר שניות לאחר מכן שמע את קולו של ניר מדבר "בטון עצבני", ואת אביו משיב לו בקול שקט.

על שארע בסמוך לאחר מכן, אביא, בשל חשיבות הדברים, את גרסת הנאשם

במלואה:

" אחר כך הם מדברים כמה שניות. אני שומע את אבי צווח. ואני קופא על מקומי. אני רוצה לזוז ולא מצליח. אני מפחד לזוז. אני באיזה שהוא מקום מקווה שזה שהיא אלימות קלה. נגיד ככה. אבל אחרי שנייה אני שומע את אבי צורח: "נורית משטרה"

כב' השופט סגל: אחרי שנייה אמרת?

ת. לא. מספר שניות אחרי שאני שומע את אבי מתחיל לצעוק לצווח לא מלל. כעבור שנייה או שתיים מאותה צווחה אני שומע אותו צועק: "נורית משטרה, נורית". יש כמה שניות של שקט... אני לא יודע להעריך. אולי בין חצי דקה לדקה, אולי ארבעים שניות. באמת ניחוש גס. הזמן אני התקשיתי לאמוד אותו בסיטואציה. ניר אני שומע, אני שומע אז את אימי ואימי אומרת, יוצא לה איזה שהיא צעקה של בהלה. אבל משהו שהוא לא בקול רם. לא בקול רם. ואז אני שומע את ניר אומר לה תתרחקי. אחרי שהוא אומר לה תתרחקי אחרי

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

כמה שניות שוב זה לא דקות. אבל זה גם חצי דקה. אני שומע אותה צווחת צועקת: "הוא רוצח אותי, הוא ירצח אותי." אני עדיין בשירותים באותו זמן.

כב' השופט סגל: למה?

ת. אני מת מפחד. אני מת מפחד... אני יודע שניר בבית. אני לא בטוח אם הוא לבד. אני יכול להגיד היום בדיעבד שמאד קשה לי עם זה שנשארתי בשירותים. אבל אני רוצה להגיד שאם לא הייתי נשאר בשירותים כנראה שלא הייתי פה. אני חושב וזו בגלל הערכה הלוואי והייתי יכול לעשות משהו. אבל להערכתני אני וניר זה לא כוחות. זה פשוט לא כוחות. זה בן אדם שאני, אני מעולם מעולם, מעולם לא הלכתי מכות עם איש. לא הרמתי יד על איש. לעתים נדירות ביותר אפילו ניבלתי את פי. אני לא יודע מה זה. אני מת מפחד מאלימות. אני באמת מת מפחד. אני לא, ברור לי שמדובר באדם מיומן מאומן. אני מניח שחמוש. אגב למיטב ידיעתי חמוש באקדח. כי אני מכיר אותו כשוטר חמוש. ואני לא יודע אם הוא לבד. ועל אף הפאניקה שהלך הרוח הוא לאו דוקא שוב רציונאלי כי אני בפאניקה, אני בפחד. אני מתקשה להסביר מעבר לזה. אני חושב שגם אם אני ארחיב ואסביר אני עלול לחטוא לאמת.... אני יוצא מהשירותים. רק כאשר זמן רב אחר כך כאשר אני מזהה... את נייר ניגש לדלת. אני מזהה שהוא עם הגב אלי. ואני מזנק עליו ביבבה ממש ביבבה ממש מה עשית? באיזה שהוא אני עוד לא יודע מה המצב של ההורים. אני יכול רק לדמיין להניח לשער. אבל אני ממש באפיסות כוחות. בהרגשה שהוא הרגשה שאיבדתי כל טעם פה אני קופץ עליו כי כבר לא מעניין אותי כלום. הוא מטיל אותי על הרצפה די בקלות. אני כשהוא מטיל אותי על הרצפה אני קורע את

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

חולצתו... והחולצה היא מכופתרת והכפתורים שלו פזורים על הרצפה. ואני אתאר איך אני אוסף אותם וזורק אותם אחר כך. כפי שתארתי במשטרה... ניר מטיל אותי לרצפה. ונותן לי בעיטה בצד. בצד של הגוף כשאני שוכב על הגב. אני לא מצליח לנשום מהעוצמה של הבעיטה. ואז הוא רוכן אלי והוא פותח באיזה שהיא שאלה כזאת של תדהמה. "מה אתה עושה פה?!" ואז הוא אומר לי: "אם תפתח את הפה אתה הבא בתור". והוא אומר עוד כמה דברים אבל אני לא רוצה לטעות, כי אני באמת נושם באותו רגע. רוח הדברים היא מאיימת. אני לא זוכר מילה במילה. את הדברים האלה אני זוכר מילה במילה. והוא יוצא מהבית. ואני עוד שוכב על הרצפה. להערכת דקותיים שבהם אני נאבק להחזיר נשימה לנשום."

(עמ' 862-864 לפרוט')

גם בחקירתו הנגדית עמד הנאשם על כך שלא יצא מהשירותים בכל פרק הזמן בו שמע את הוריו נדקרים למוות, מאחר שלדבריו "קפא מפחד". עוד אישר, כי בכל פרק הזמן בו שהה בשירותים הוא לא שמע את הדלת נפתחת ונסגרת, וכי לאחר שניר בעט בו ויצא הוא כבר לא שב חזרה לדירה. הנאשם אף ידע לתאר את לבושו של ניר בזמן הרצח: מכנסים שחורים, חולצה ונעלים שחורות (עמ' 929-930, 1337 לפרוט').

199. כמפורט לעיל במסגרת סקירת פרשת התביעה, הנאשם ניקה את סכין הרצח ששלף מחזה אביו המנוח באמצעות מים וסבון, שטף את החתך באצבעו, ועזב את הבית תוך ידיעה כי ישוב לשם חזרה בהמשך הלילה, במטרה לטשטש את עקבותיו.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לאחר מכן, נסע הנאשם לדירת ההימורים, ומשם שב לירושלים וניקה את הזירה. בשעת בוקר, בהמשך לשיחת הטלפון מניר, שב הנאשם לבית הוריו. בדרכו, הוא נפגש עם ניר בבית משפחת ברוכיאן, הגרה בשכנות, שם חיבקו ניר ולחש על אוזנו: "עשית עבודה יפה"; כוונתו של ניר, כך אליבא דנאשם, הייתה להיקף ניקוי הזירה על ידי הנאשם (עמ' 888 לפרוט').

הנאשם הוסיף, כי לאחר שמסר את גרסתו הראשונה במשטרה הוא שוחח עם ניר, והלה ביקש ממנו לספר שבשיחות שהיו ביניהם ערב הרצח, והכוונה לאותן שיחות שלגרסת הנאשם הבהילו אותו עד כדי כך שביצע חיפושים במחשב, הם שוחחו על החסר ברכיב כלשהו במחשב בבית ההורים. עוד טען, כי ניר חזר והדגיש בפניו שהוא מכיר את השוטרים המעורבים בחקירה, ואף הזהיר אותו לא אחת לבל יטעה, דבר, שלהבנת הנאשם היווה איום כלפיו לבל יספר מה ארע בפועל בדירה בליל הרצח. בנסיבות אלו, גמר הנאשם אומר לשתף פעולה עם ניר ולא להסגירו למשטרה (עמ' 888-890 לפרוט')

הערכת מהימנות הגרסה הרביעית

200. בבואי לבחון את גרסתו של הנאשם לאשר ארע באותו לילה מר ועקוב מדם, אקדים ואציין כי מעבר להיותה גרסה כבושה, זאת מבלי שהנאשם סיפק לכך הסבר מתקבל על הדעת, הרי שגם לגופו של עניין הגרסה מלאה בסתירות ופירוכות שונות, לא כל שכן עת היא נבחנת אל מול יתר הראיות שהוגשו לבית המשפט.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

אדון להלן בכל אחד ממישורי התייחסות אלה, על פי סדרם.

מועד מסירת הגרסה

201. כאמור, גרסתו האחרונה של הנאשם, זו העומדת לבחינה לפנינו כגרסת האמת – כך לדידו – הינה גרסתו הרביעית, שנמסרה לראשונה במהלך המשפט, לאחר שתשובה מפורטת, שונה יש לומר, לכתב האישום, כבר ניתנה. לפיכך, עסקינן בגרסה כבושה.

כפי שנקבע בשורה ארוכה של פסקי דין, ככלל, משקלה וערכה של עדות כבושה מועט ביותר, שכן הכובש עדותו חשוד, מטבע הדברים, על אמיתותה (ראו: יעקב קדמי, **על הראיות – הדין בראי הפסיקה**, חלק ראשון בעמ' 501 והפסיקה הנזכרת שם (הוצאת דיונון, 2009) (להלן: "קדמי")). החשש הטבעי והמתבקש במצב הדברים האמור הינו, כי הכבישה נועדה להתאים את הגרסה לראיות התביעה, כמו גם לפגיעה באפשרות לבחון את מהימנותה על ידי חקירתם של העדים שהעידו טרם חשיפתה (ראו, לדוגמה, ע"פ 5730/96 **גרציאני נ' מדינת ישראל**, פסקה 5 לפסק-דינו של כב' השופט י' קדמי (לא פורסם, 18.5.1998)). לא זו אף זו, לעתים עצם כבישת הגרסה יכולה לשמש חיזוק לראיות התביעה (ראו: ע"פ 4912/91 **תלמי נ' מדינת ישראל**, פ"ד מח(1) 581, 612 (1993)).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

עם זאת, לצידו של הכלל האמור נקבע גם כי מקום שניתן הסבר סביר ומניח את הדעת הן לכבישת הגרסה והן לחשיפתה דווקא במועד בו נמסרה, דינה של העדות הכבושה כדין כל עדות (ראו: **קדמי**, בעמ' 504).

202. בענייננו, הסברו של הנאשם לכבישת הגרסה עד למועד מסירתה בבית המשפט נעוץ, כאמור, באותו איום מצידו של ניר, לפיו אם הנאשם יחשוף את זהותו של ניר כרוצח ההורים, או-אז יחשוף ניר את נטיותיו הפדופיליות של הנאשם:

**"אני מאד חששתי. כי אני חשבתי שאני בלז לז סיצ'ואישינ.
אני חשבתי שאם אני אחשוף את העניין הזה, אז אם אני
אזוכה, אז מה יש לי לי לחפש בחוץ? מה שוים חיי בחוץ? אולי
אני אוכיח את חפתי מבלי להעלות את הנושא הזה. ואחזור,
אצליח לחזור לאלמוניותי ולא לחשוף את העניין הזה."**

(עמ' 909 לפרוט')

דא עקא, שהסבר זה אינו סביר או מניח את הדעת, זאת בשל מספר טעמים:

ראשית, קשה עד בלתי אפשרי לקבל טענה, לפיה אדם מעדיף לכבוש עדות שמשמעותה - הבאה לדין של רוצח הוריו, אך ורק במטרה שלא לחשוף נטייה מינית כלשהי, גם אם אינה נורמאלית או נורמטיבית. אף אם ניתן היה לקבל – בדוחק – הסבר זה של הנאשם, בכל הנוגע לשלביה הראשונים של החקירה במשטרה, עת נחקר

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

ככל יתר החשודים, הרי משעה שהבין כי החשד נגדו הולך ומתעצם, ו"חבל התלייה" המטאפורי נכרך סביב צווארו, ולכל המאוחר בשעת מעצרו - שומה היה עליו, כאדם הגיוני וסביר (ולא שוכנעתי כי אין הוא כזה; נהפוך הוא, הוא עורך דין המבין יפה את משמעות ההליך המשפטי), לחשוף את נטייתו המינית בפני החוקרים ולספר להם על אשר ארע באמת בבית הוריו.

תמיהה זו צצה-עלתה כבר במהלך עדותו של הנאשם, וניתנו לו מספר רב של הזדמנויות להסבירה. ברם, בסופו של יום לא היה בפי הנאשם כל הסבר קוהרנטי לכך. הוא הפליג בדברים שאינם ממין העניין, לרבות התייחסות לכך שכבר בראשית החקירה לאחר מעצרו הוא ניסה להפנות אצבע מאשימה כלפי ניר, זאת בניגוד מוחלט להשתלשלות הדברים בחקירה, עליה עמדתי בהרחבה לעיל. בסופו של דבר, חזר הנאשם וטען כי גם לאחר שנעצר וגם לאחר הגשת כתב האישום הוא עדיין סבר שיוכל להוכיח את חפותו, זאת אף מבלי להפנות אצבע מאשימה כלפי ניר:

"כב' השופט סגל: אתה לא בסכנה כשאתה תחת משמורת המשטרה, אדון מעוז... הסכנה שלך הגדולה מאד מאחיד היא כשאתה בחוץ. ואתה עלול לפתוח את הפה, ואז הוא יתנקם בך לדברידך... אז אף אחד לא יודע אז אתה בוחר מטעמך אתה למרות שהוריד שחוטים בעשרות דקירות סכין, לנצור את הסוד הזה מפי כולם כי אתה חושש מניר. בסדר הבנו. אבל מה לעשות? רצה הגורל ועוצרים אותך לא את ניר.. חוקרים אותך. מביאים אותך לבית המשפט. לא פעם. לא פעמיים לא שלוש. אתה עומד בפני שופטים. עוד לפני שהגעת לאולם

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

הזה...אז אתה לא פורץ את הסכר שלך ואומר לשופטים שדנו בעניינך הרוצח הוא אחי ניר. איזה סכנה יש לך אז מניר?
ת... אני בפירוש הייתי במצב שלו אני מדבר חיי אינס חיים. לו אני לא מדבר יש לי סיכוי לזיכוי ללא חשיפת חיי הפרטים. סופי לכל סיכוי לחיים נורמטיבים נורמלים בישראל. מדינה שאני אוהב. אני הבחירה הייתה בלתי אפשרית. הייתי צריך לבחור בין מצב שבו יש לי סיכוי לזיכוי ויכול להיות שאפילו זהה או פחות. כי אולי לא יאמינו לי בכלל. אבל לא בישראל. אני אצטרך ביום שאני אזוכה לעלות על מטוס ראשון. כי לצערי הרב זאת תחושתני אין לי מה לחפש פה. בגלל, בגלל דברים שהיום לצערי יודעים וחושבים ואומרים לבין סיכוי לסיים את התיק הזה בזיכוי תחת חפותי מבלי לחשוף את הפרט הזה. אני האמנתי עד שיחתי השנייה עם עורכי הדין שנמצאים פה שזה אפשרי. הם הבהירו לי שאין סיכוי, הם שיכנעו אותי בעבודה מאד קשה בויכוחים מאד קשים. בפגישה ראשונה שנגמרה בלא מוחלט ואחר כך כן. וגם פה בבית המשפט כאשר זה עולה גם מהפרוטוקול. מבקש ממני עורך דין דוד ברהום אישור לדבר על העניין. קשה לי מאד לאשר לו. ובסוף אני מאשר כי אני מרגיש שהלב עובד באותו רגע במקום השכל. והשכל כבר בפגישה שלנו בבית המעצר בלי הסכמה. והייתי באמת, באמת במצב בעיני עיני רוחי סובייקטיבית באותו רגע בלתי אפשרי. בלתי אפשרי. אני היום אומר לך בכובד ראש, אני אומר להרכב ברצינות. אני מה יקרה, מה יקרה אם אני אוכיח את חפותי. מה נותר לי? מה נותר לי כאשר שמי שהיה שמי הותר לחלוטין הותר דמי."

(עמ' 912 – 913 לפרוט')

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לא ניתן לקבל הסבר זה לכבישת הגרסה, בהיותו מופרך ובלתי קוהרנטי על פניו. לא למותר לציין, כי בקרב כל אדם סביר, קל וחומר אדם בתפקידו ומעמדו של הנאשם - עורך דין - אישום ברצח הוריו מהווה "כתם שחור" על שמו ואישיותו לא פחות - ואף הרבה יותר - מאשר חשיפה של נטיות פדופיליות, שעה שגם לתמיהה זו לא היה בפי הנאשם כל מענה (ראו עמ' 913 לפרוט' ש' 32 – עמ' 914 ש' 4).

גם הנאשם הבין כי הסברו הראשוני לכבישת הגרסה אינו הגיוני ואינו מתקבל על הדעת. לכן, הוא שינה את טעמו וטען כי לא חשש אך ורק מחשיפת הסוד, אלא גם לשלומו הפיזי של ניר ולשלום בני משפחה אחרים, עקב חשיפת זהותו של ניר כרוצח ההורים. כך, לשאלת ב"כ המאשימה: **"בעצם תרחיש הבלהה שלך, הסיוט שאתה מדמיין, זה סיוט שבו אחיך ניר מעוז חושף את הנטיה המינית שלך באיזה שהיא דרך, נכון?"**, השיב הנאשם: **"ועל הדרך, לוקח עוד חיים, הוא מטיל מום באנשים או בעצמו... פוגע בעצמו ובאנשים אחרים, בני המשפחה, או ביי" (עמ' 1070 לפרוט' ש' 1 – 5).**

דא עקא, שגם הסבר (כבוש) זה לכבישת הגרסה אינו משכנע בהקשר זה, אלא אף מעלה, הוא עצמו, תמיהות נוספות, שהרי אין חולק כי דווקא מעצרו של ניר, ככל שחוקרי המשטרה היו משתכנעים בקשר בינו לבין מעשה הרצח, היה מאיין כל סיכון נוסף מניר כלפי בני משפחתו. גם על תמיהה זו שהועלתה באריכות על ידי בית המשפט לא היה לנאשם כל מענה הגיוני ומתקבל על הדעת, לבד מכך שחס על ניר וניסה לכבד

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

את רצון הוריו המנוחים, שבוודאי לא חפצו שבנם ניר ירצה עונש מאסר עולם (עמ' 1075 לפרוט').

שנית, מעבר לכך שהגרסה תמוהה כשלעצמה, היא אף עומדת בסתירה לגרסתו של ניר בנושא זה; מה גם שעל חלקה הגדול, ניר כלל לא נחקר ואף לא הוצגה או נמצאה לה ולו ראייה חיצונית מחזקת אחת.

באשר לגרסתו של ניר - אף שניר נחקר (במסגרת עדותו השנייה לפנינו) על אירוע בו מצא חומרים פדופילים במחשבו של הנאשם, בעת שהשניים היו כבני 14 או 15 שנים, הוא השיב ששאל את הנאשם על כך, אולם נענה על ידו בתשובה כי הוא מתחזה לפדופיל, מאחר שהוא חבר בקבוצה הנלחמת בתופעת הפדופיליה. בזה תם העניין, מבחינתו של ניר.

ניר הוסיף וציין, כי מעולם לא חשף את סודו של הנאשם בפני בני משפחה אחרים או איים לעשות כן. לדברי ניר, גם אם הקניט את הנאשם על כך במרוצת השנים, היה זה אך באורח חברי (עמ' 348 – 349, 352, 371 - 372 לפרוט').

עם זאת, וכפי שצוין לעיל, הגם שאין סיבה אובייקטיבית שלא ליתן אמון בדבריו של ניר, שכלל העיד בצורה אותנטית, קוהרנטית ואמינה, הרי שבנסיבות העניין, ובשל החשד המיוחס לו – כך לגרסת ההגנה - ולמען הזהירות, לא אשתית על

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

גרסתו של ניר ממצאים כלשהם, בהעדר חיזוק מתאים שמשקלו ייקבע בנסיבות העניין.

בענייננו, מעבר לתמיהות בגרסת הנאשם באשר למניע לכבישת הגרסה, לא ניתן להתעלם מכך, שלבד מדברי הנאשם עצמו לא הובאה מטעם ההגנה כל ראיה או עדות לכך שהנאשם היה מאוים או "נסחט" על ידי ניר לאורך השנים, לא על ידי מי מבני המשפחה ואף לא על ידי גורם שלישי כלשהו. ההפך הוא הנכון: כלל הראיות מצביעות על כך, שבין הנאשם לבין ניר שררו יחסי אחים רגילים. הם השתתפו באירועים משפחתיים, שיחקו כדורסל ביחד עת נפגשו בבית ההורים, וככלל, מדובר במשפחה בה שררו יחסים טובים בין האחים (ראו, לדוגמה, עדותה של עופרה, בעמ' 88 לפרוט'). יתרה מכך, גם במסגרת חקירותיו של הנאשם במטרה, הוא פרש בפני החוקרים תמונה של יחסים קרובים וחמים בינו לבין ניר (ראו, לדוגמה, ת/69א, בעמ' 16).

ראיות משמעותיות נוספות בהקשר זה הינן שיחות הטלפון הרבות שנערכו בין הנאשם לבין ניר, בימים שלאחר הרצח, שאף הושמעו לנאשם במהלך עדותו בבית המשפט והוא התבקש להתייחס אליהן (ראו עמ' 1082 – 1084 לפרוט'). והנה, לא רק שבשיחות אלו לא עולה זכרה של מעורבות ניר עצמו ברצח – ועל כך אעמוד להלן בהמשך בחינת הגרסה – אלא שככלל עולה מהן כי השניים היו בקשר קרוב, ובוודאי שלא במערכת יחסי סוחט – נסחט, או מאיים – מאויים, כפי שטען לפנינו הנאשם.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לא זו אף זו: מעבר לסיפור הסמים, הנאשם לא הצביע ולו על מקרה קונקרטי אחד בו ניר איים עליו בחשיפת הסוד. כל שטען הנאשם היה, כי לאורך השנים הוא חשש להתעמת עם ניר באין ספור נושאים (עמ' 1079, 1115 לפרוט'). תשובה זו, עם כל הכבוד, אינה מספקת או מניחה את הדעת ביחס לחשש כה משמעותי, חשש שמשקלו הכבד הוביל את הנאשם למסירת גרסאות שקריות רבות לכל אורך הדרך. קל וחומר, שעה שניר כלל לא נחקר בבית המשפט על סיפור הסמים, וממילא אף בהקשר זה נפגעת מאוד גרסתו של הנאשם.

שלישית, הסבר זה אינו עולה בקנה אחד עם התנהלותו של הנאשם הן בחקירה והן בבית המשפט, עת נטיותיו המינייות, לרבות אלו הפדופיליות, הועלו או נחשפו מספר פעמים, אולם הנאשם בחר לשבת בחיבוק ידיים ולא מיהר לחשוף את סודו של ניר, כמתחייב מחומרת המעשים המיוחסים לו, ומכלל נסיבות העניין.

כך, לדוגמה, עוד בגדר גרסתו השנייה במשטרה – הלוא היא גרסת נער הליווי – בחר הנאשם לבדות, ביודעין, גרסה הקשורה לנטיות הומוסקסואליות על גבול הפדופיליה, שכן אותו נער ליווי הוערך על ידו כבן 17 עד 21. ובמשמע: הנאשם היה נכון לבדות גרסה הקושרת אותו ליחסים מיניים עם קטין, כמובנו בדין.

זאת ועוד, במהלך מסירת הגרסה נכון היה הנאשם לספר על פרטים אינטימיים שונים, לרבות על תחושותיו לאחר המגע המיני עם הנער (ראו ההודעה ת/66, בעמ' 4 ואילך).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לכשנשאל על כך בחקירתו הנגדית, השיב הנאשם שהוא למעשה הקורבן האמיתי של העבירה, וניר הינו הרוצח האמיתי. דא עקא, שלכל אורך הנאום שנשא בהקשר זה לא הייתה בפי הנאשם תשובה הגיונית כלשהי לשאלה, הכיצד הוא הסכים, מיוזמתו, לספר על מערכת יחסים מינית שקיים עם קטין (סיפור שהוא שקרי, לפי גרסאותיו הבאות של הנאשם), וזאת כדי להימלט מהאשמה העשויה להיות מונחת לפתחו – אולם באותה נשימה לטעון, כי החשש מחשיפת נטייתו הפדופילית הוא שהוביל אותו לכבישת גרסתו ביחס לרצח (ראו עדותו בעמ' 1118 – 1122 לפרוט').

גם מעיון בתמלול שיחת המסדרון בין הנאשם לבין החוקר לוי (ת/68א), עליה עמדתי בהרחבה לעיל בעת בחינת גרסאות הנאשם במשטרה, בה ציין לוי כי הוא מודע לנטיותיו המיניות של הנאשם, ולכך שהיחיד מקרב בני המשפחה שהיה מודע להן הוא ניר, לא עולה כי הנאשם חשש מחשיפת אותן נטיות, זאת על אף שתשובתו של החוקר לוי יכלה להתייחס גם לנטיותיו הפדופיליות של הנאשם. הנאשם אף הגדיל לעשות, ושעה שנשאל האם הרצח קשור לנטיותיו המיניות, הוא צחק והשיב על כך בשלילה (שם, בעמ' 3).

נקודה עיקרית בציר הזמן האמור נוגעת ליום 25.9.11, עת נחקר הנאשם באזהרה ביחס להחזקת חומרים פדופיליים במחשבו האישי (ראו הודעתו ת/105), עובדה שהתגלתה במהלך בדיקת המחשב על ידי המומחה מר זילברשטיין. בהקשר לחקירה זו, אישר הנאשם בעדותו כי בשלב זה הבין שחוקרי המשטרה מודעים לקיומה של נטייה פדופילית אצלו (ראו עדותו בעמ' 1123 לפרוט'). והנה, משנחשפו

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

כבר נטיותיו הפדופיליות, הדעת נותנת כי הנאשם היה מנצל מיד את ההזדמנות ובוחר לחשוף את גרסתו "האמיתית", במידה ואכן החשש מחשיפתן של נטיותיו היווה את המניע לכבישתה, כנטען על ידו. דא עקא, שהנאשם בחר למלא פיו מים במהלך החקירה, ובוודאי שלא פעל בדרך ההגיונית היחידה המתאימה לגרסתו הרביעית, בנסיבות העניין.

לכשנשאל הנאשם על כך בעדותו בבית המשפט, הוא השיב כי עדיין יש "דרך ארוכה" בין מציאת חומרים פדופיליים לבין הרשעה בפדופיליה (שם). דא עקא, שתשובה זו אינה מספקת מענה סביר לכך, שלדברי הנאשם עצמו חששו לא התמקד בהעמדה לדין באשמת פדופיליה, אלא בסטיגמה שתיווצר בקרב בני משפחתו ובסביבתו הקרובה והרחוקה עקב הידיעה בדבר משיכתו המינית החריגה.

זאת ועוד - הצהרת התובע על כוונה להגיש כתב אישום נגד הנאשם ניתנה עוד קודם למועד בו נחקר ביחס להחזקת החומר הפדופילי. מכאן, שהנאשם ידע כבר באותו מועד כי הוא עומד בפני הליך פלילי, בו יואשם בביצוע עבירת רצח כפול, ופועל יוצא מכך, שהוא גם יהיה נתון בסכנה שנטייתו הפדופילית תיחשף, בין כאישום נפרד ובין במסגרת ההודעות שיוגשו לבית המשפט בתיק הרצח.

אוסף ואציון, כי לא מצאתי כל תימוכין לטענת הנאשם, לפיה הובטח לו על ידי החוקרים כי לא יוגש נגדו כתב אישום בגין החזקת החומרים האסורים (ראו עדותו בעמ' 1125 – 1126 לפרוט').

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

והנה, גם בשלב זה, ובניגוד לשכל הישר, גרס הנאשם כי עדיף לשמור את נטייתו המינית בסוד, מתוך תקווה שהראיות האובייקטיביות שיעלו במסגרת ההליך יובילו לזיכוי מכל אשמה, כמו גם מתוך תקווה שגם אם יוגש כתב אישום, נושא הפדופיליה כלל לא ייכלל בו, בהעדר רלוונטיות לעיקר ההליך. עם זאת, הנאשם אישר כי לא ביקש מהחוקרים שלא לחשוף את הנושא (עמ' 1128, 1131 - 1132 לפרוט').

203. סיכומם של דברים: הסבריו של הנאשם לסיבה לכבישת הגרסה באשר לזהות רוצח הוריו, הלוא הוא אחיו התאום, אינם עקביים ואינם עומדים במבחני השכל הישר. לא זו אף זו, ההסברים אינם נתמכים בראיות חיצוניות כלשהן, מנוגדים לראיות השונות שהובאו, לרבות דברי הנאשם עצמו במהלך חקירותיו הרבות במשטרה, ואף עומדים בסתירה לכך שנטייתו הפדופילית הועלתה ונחשפה עוד במהלך חקירתו במשטרה, אולם הנאשם, מטעמים שלא נתבארו, לא "קפץ על ההזדמנות" ופתח את סגור לבו, כמתחייב בנסיבות העניין.

בנסיבות אלו, משלא ניתן הסבר סביר לכבישת גרסה, אין מנוס אלא לייחס לה ערך ומשקל מועטים ביותר, זאת אף קודם לבחינתה לגופה ואל מול הראיות הנוספות שהובאו לפנינו, ועל כך אעמוד להלן.

בחינה פנימית של הגרסה

204. מעבר למועד המאוחר בו נמסרה הגרסה, ולהעדר הסבר עקבי, לא כל שכן סביר, לכבישתה למשך פרק זמן כה ארוך, גרסתו של הנאשם ביחס להשתלשלות

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

העניינים בימים שקדמו לרצח, במהלכו, ולאחריו, מלאה תמיהות ופירכות רבות המקשות ליתן בה אמון. חלק לא מבוטל מקשיים אלה פורט בהרחבה במסגרת בחינת הסברי הנאשם לראיות התביעה. בקצירת האומר נזכיר את ההסברים שניתנו על ידו ונדחו למצבו הכלכלי, לחיפושים שנערכו על ידו במחשב בימים ובשעות קודם לרצח, לשכחת הטלפון הנייד בביתו בתל אביב, ולפעולותיו מיד לאחר הרצח: החל מניקוי הסכין והעלמתה, דרך אי דיווח על הרצח לרשויות ההצלה כדי להוביל לחקירת האירוע, ולמצער, לגילוי גופות המנוחים בהקדם האפשרי, וכלה בניקוי זירת הרצח בביקורו השני בדירה.

לתמיהות אלו מצטרפות תמיהות וסתירות נוספות, שעיקרן סובב סביב התנהלות הנאשם במהלך הרצח, האינטראקציה בינו לבין ניר לאחר הרצח, כמו גם למעבר בין גרסת הרוצח האלמוני לגרסתו האחרונה של הנאשם. על כל אלה אעמוד להלן.

205. **התנהלותו של הנאשם בזמן הרצח:** כזכור, הנאשם טען כי משך כל אותן דקות בהן נדקרו הוריו המנוחים; ראשית, אביו ז"ל, ולאחר מכן – אמו ז"ל, הוא "קפא" במקומו בשירותים ולא העז לצאת משם, מחשש לחייו. עם זאת, אף בהנחה שניתן היה לקבל את ההסבר, ולו בדוחק, שכן דרכו של עולם היא שבסיטואציה מעין זו יבקש הנאשם להיחלץ לעזרת הוריו מולידיו ולא יישאר ספון מאחורי דלת סגורה מחשש לחייו, לא כל שכן משך פרק זמן די ממושך שאפשר לו להעריך את הסכנה ולהיערך אליה בהתאם, הרי שהסבר זה מתאים בעיקר לסיטואציה כפי שתוארה על

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

ידי הנאשם בגרסתו השלישית – גרסת הרוצח האלמוני, ובוודאי שלא לסיטואציה בה הרוצח הינו אחיו התאום. במצב דברים זה, קשה עד בלתי אפשרי לקבל טענה לפיה הנאשם חשש לחייו, שהרי הוא יכול היה לצאת מהשירותים ולנסות להניא את ניר מכוונתו הזדונית, כפי שניסה לדבר אל ליבו, לטענתו, אך מספר שעות קודם לכן.

לא זו אף זו, אף אם נלך במשעולה הפתלתל של הגרסה, באותו הגיון מעוות המאפשר לאדם להסתתר בשירותים בשעה שהוריו-מולידיו נדקרים למוות על ידי אחיו התאום, הרי שהסבר זה עומד בסתירה גמורה לכך שהנאשם לא נותר בשירותים בהמתנה עד שאחיו יעזוב את הבית, כמתחייב מאדם החושש לחייו, אלא המתין עד לתום מעשה הרצח, ורק לאחר שהרוצח התפנה ממעשיו, ויכול היה לפגוע גם בו באין מפריע, בחר הנאשם לצאת מהמסתור ולהתנפל על ניר. בדומה לשורה ארוכה של תמיהות בגרסתו, ולשאלות שהופנו אליו בנושא, לא היה בפי הנאשם כל הסבר רציונאלי גם לתמיהה זו:

**”ש. אין לך הסבר רציונאלי למה קפאת בשירותים בזמן שהוא היה בעיצומה של הפעילות האלימה כלפי הורייך. ולעומת זאת כן יצאת מהשירות כשהוא היה לבדו סמוך לדלת, חמוש אולי בנשק חם, וחמוש אולי בנשק קר, ואולי בנשק הקר שבו הוא ביצע את מה שהוא ביצע.
ת. הנה תשובה קצרה. נכון.”**

(עמ' 1287 לפרוט')

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

206. מעבר לתמיהה זו, עצם השתלשלות העניינים המתוארת בגרסה ביחס לפעולותיו של ניר עצמו, אינה סבירה. שהרי, לגרסת הנאשם ניר זה עתה רצח את הוריו מולידיו בשל סכסוך של מה בכך. מדוע, אם כן, מותיר ניר בחיים את הנאשם, שהינו עד הראיה היחיד למעשה הנורא?

207. זאת ועוד, גם בהנחה שניר סמך על שתיקתו של הנאשם, בין מחמת חששו מהאיום, ובין מכל סיבה אחרת, אין בגרסת הנאשם כל הסבר לעובדה כי לאחר הרצח עזב ניר את בית ההורים מבלי לנסות לטשטש את עקבותיו, זאת כאשר אין חולק שבין המנוחים לבין תוקפם התנהל מאבק עיקש, עת הנאשם לא תיאר את ניר כלובש כפפות, וממילא קיימת סבירות גבוהה לכך שהוא הותיר טביעות אצבעות או ראיות ביולוגיות אחרות על סכין הרצח שנותרה בגוף האב, ובכלל הזירה (עמ' 1206 – 1207 לפרוט'). תמיהה זו מתחדדת שבעתיים בשים לב לכך שניר שירת כשוטר, ובאופן טבעי היה מודע למשמעות הממצאים שנותרו בזירה, בין הסמויים ובין הנראים לעין, ככל אדם מהישוב, ואף למעלה מכך.

יתירה מזו, גם לגרסת הנאשם הוא ניקה את הזירה מבלי שסיפר על כך לניר. לדברי הנאשם, רק כאשר נפגשו השניים בדירה ביום ראשון בבוקר (14.8.11), ניר חיבק אותו והודה לו על ניקיון הדירה, ניקיון שניר מעולם לא ביקש מהנאשם לבצע, גם אליבא דגרסת הנאשם.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

208. למותר לציין, כי על פי עדות הנאשם לא התקיים דין ודברים כלשהו בינו לבין ניר בסמוך לאחר הרצח, לבד מהאיום של ניר על חייו של הנאשם במידה שהנאשם יגלה את מעורבותו של ניר ברצח, והמלים הראשונות שנאמרו לו על ידי ניר ביחס לרצח היו דברי שבח של האחרון על כך ש"עשה עבודה יפה" בניקוי הזירה (ראו עמ' 975 – 976, 985, 990, 992 - 1105 לפרוט').

והנה, אף בהקשר זה עולות שתי תמיהות מרכזיות: האחת, נוגעת להעדר שיחות טלפון מהנאשם לניר לאחר האירוע. הדעת נותנת, כי לאחר שהנאשם חזר באחיו רוצח את הוריו, נאבק איתו ואף נאלץ לנקות את זירת הפשע אחריו, הוא היה גם יוצר קשר עם ניר, בין לצורך הבעת כעס, כאב, תמיהה, או אפילו כדי לעדכנו ביחס לניקוי הבית. התמיהה השנייה, נסובה על העדר שיחות טלפון לצורך תיאום או השתקת הפרשה, ביוזמתו של ניר.

209. קושי נוסף לקבל את גרסת הנאשם נוגע לעצם המעבר לגרסה זו. בתחילה, עמד הנאשם על כך שלמעט העובדה שהרוצח הינו ניר ואיננו רוצח אלמוני, כמו גם התיאור הפיזי שנמסר על ידו, קיימת למעשה זהות בין פרטי שתי הגרסאות (עמ' 945 לפרוט'). דא עקא, ששעה שהוברר בהמשך החקירה כי גם פרטים נוספים בגרסה השלישית אינם עולים בקנה אחד עם גרסתו הרביעית, חזר בו הנאשם מדבריו בדבר הזהות בין הגרסאות. בהקשר זה, ניתן להפנות לדוגמה לכך שבגרסתו השלישית טען הנאשם כי בעת שהרוצח עזב את הבית הוא נעל את הדלת באמצעות המפתח שהיה מצוי בחלקה הפנימי של הדלת (ת/87, בעמ' 4, 13 וכן ת/92 בעמ' 22); ומשהוברר לו במהלך חקירתו

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

הנגדית כי התנהלות זו אינה עולה בקנה אחד עם התנהגות רוצח שהינו בן משפחה המחזיק במפתח משלו, שינה הנאשם את טעמו וציין כי אינו זוכר באיזה מפתח עשה ניר שימוש כדי לנעול את הדלת, וייתכן כי עשה שימוש במפתח שלו ולא במפתח שהיה בבית ההורים (ראו עמ' 951 – 954 לפרוט').

בחינה חיצונית של הגרסה

210. מעבר לתמיהות ולפירכות הפנימיות בגרסת הנאשם, היא אינה משתלבת, ואף עומדת בסתירה, עם חלק ניכר מהמסכת הראייתית בתיק: בראש ובראשונה, עם הראיות ביחס למעשיו של ניר בזמן הרצח ועם העובדה כי שהה בביתו; לאחר מכן, עם הראיות הנוגעות לכך שבני המשפחה סברו באמת ובתמים כי הנאשם וניר אינם תאומים זהים, עד שקיבלו לידם או עד שהגיעו לידיעתם תוצאות בדיקות ה-DNA שנערכו לשני האחים, וכלה בכלל הראיות הנוגעות למערכת היחסים בין הנאשם לבין ניר לאחר הרצח, שאינה עולה בקנה אחד עם הטענות אודות סחיטה ואיומים, כנטען על ידו.

האליבי של ניר

קודם שייבחנו הראיות הנוגעות לראש פרק זה, אדון תחילה בטענה הנוגעת למעורבותו של ניר בחקירה נוכח שירותו במשטרה בתקופה הסמוכה לרצח ולאחריו. אך עוד קודם לכן, מילים ספורות אודות הרקע להעלאת טענה זו, לרבות עיתוייה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

211. בחלוף מספר חודשים מתום שמיעת הסיכומים האחרונים בתיק, ושעה שבית המשפט כבר שקד על כתיבת הכרעת הדין, הוגשה ביום 30.4.13 בקשה לגילוי ועיון בחומר חקירה, לפי סעיף 74 לחסד"פ. זאת, לאחר שביום 15.4.13 הוגשה בקשה מוסכמת, לפיה ההגנה מעוניינת להציג עובדה מסוימת לבית המשפט, אולם הצדדים לא הגיעו להסכמה באשר לאופן הצגתה והוכחתה. בתום דיון מיוחד בבקשה, ניתן להגנה פרק זמן של 21 יום כדי לבחון את הנתון החדש, ומועד מתן הכרעת הדין נדחה בהתאם.

הנתון שבחינתו התבקשה נגע לטענה לפיה בסמוך לאותה תקופה נודע להגנה כי ניר שירת ביחידת העיקוב במשטרת ישראל (שבין היתר, ערכה מעקבים אחר הנאשם), זאת במועדים הרלוונטיים לכתב האישום. כפי שצוין בהרחבה בהחלטות שניתנו בהקשר זה בימים 17.4.13 ו-7.5.13, הגם שהיעתרות לבקשה ממין זה אינה נעשית כדבר שבשגרה, והיא מהווה חריג לסדרי הדין הבסיסיים בדין הפלילי, הרי נוכח נסיבותיו המיוחדות של התיק נעתרנו לבקשה החלופית שהוצגה במהלך הדיון (הבקשה המקורית נגעה לעריכת חקירה חדשה ביחס ל-29 שאלות שהופנו למאשימה), לפיה לצורך מיצוי הנושא ייחקרו בבית המשפט, בנושא זה בלבד, ראש צוות החקירה, מר שלמה דאיי (שכבר נחקר בעבר בבית המשפט), וראש יחידת העוקבים בתקופה הרלוונטית, ולאחר מכן ישלימו הצדדים בקצרה את סיכומיהם.

212. לאחר שנשמעה עדותם של הקצין דאיי ושל ראש יחידת העוקבים, שמסיבות מובנות נותר בעילום שם, נחה דעתי כי העובדה שלניר הייתה שייכות ארגונית ליחידת

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

העוקבים, ואף זאת – כמאבטח במטה היחידה בלבד, לא אפשרה לו לקבל כל מידע מתיק החקירה, לא במישרין ולא בעקיפין. ראש יחידת העוקבים הדגיש בעדותו, כי מיד עם היוודע למשטרה דבר הרצח, ובשל נסיבות העניין, הורחק ניר מהיחידה, ולמעשה הוא סיים את תפקידו בה גם באופן פורמאלי מספר שבועות לאחר הרצח. זאת ועוד, במקביל להרחקתו הפיזית של ניר מהיחידה הנחה ראש היחידה את הצוות שלא להעביר לניר מידע כלשהו בדבר פעולות היחידה בתיק, שהתמקדו בעריכת מעקבים אחרי הנאשם וגורמים נוספים, ואף אסר על הצוות המבצעי להגיע אליו לניחום אבלים (עמ' 1724 - 1727 לפרוט'). גם את האפשרות לכניסה לא מורשית למטה היחידה או למערכת המיחשוב שלל העד מכל וכל (ראו, לדוגמה, עמ' 1731, 1734 לפרוט').

הקצין שלמה דאיי החרה החזיק אחריו ואישר את הדברים מנקודת מבטו שלו כראש היחידה החוקרת. מר דאיי הדגיש, כי עובדת שירותו של ניר במשטרה לא השפיעה על היחס כלפיו בחקירה, וכי הגורמים האחראים דאגו למדר אותו מהמידע הקשור לחקירה כבר מיומה הראשון (עמ' 1739 – 1745 לפרוט').

213. מקצועיותם ורצונם של העדים לנהל את החקירה באופן הראוי והמקצועי ביותר בנסיבות העניין ניכרו היטב במהלך עדויותיהם החד משמעיות בנושא, ואין לנו אלא להעניק להן אמון מלא, וכפועל נגזר מכך אף לאמץ את דבריהם ללא כל צל של ספק.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

בנסיבות אלו, נדחית הטענה לפיה הייתה לניר גישה כלשהי לחומר החקירה, ובהתאם לכך הוא כלכל את צעדיו, לרבות "בדיית" טענת אליבי או ראיות אחרות. טענה זו, אינה נתמכה במאום, לא הוכחה, ואף עומדת בסתירה לעדויות הברורות בהקשר זה.

הנה כי כן, לא היה בעניין תפקידו של ניר ביחידת העוקבים כדי להעלות או להוריד, ותוצאתה הייתה רק שמיעת עדים בשלב שלאחר הסיכומים, ועיכוב נוסף בכתובת הכרעת הדין.

מכאן אעבור לבחינת "ראיות האליבי", לגופן.

214. בהודעתו מיום 14.8.11, שעה 15:13 (נ/9), פרש ניר את אשר מעשיו בשעה בה בוצע הרצח, ודבריו אלה הינם בבחינת "האליבי" שמסר לשעת הירצחם של הוריו. לדבריו, ביום שבת (13.8.11) הוא שהה בגפו בדירתו בשכונת קריית יובל בירושלים, המרוחקת מרחק ניכר משכונת רמות בה התגוררו המנוחים, החל מהשעה 16:00 לערך ועד לשעה 20:00. או-אז, הצטרף אליו שותפו לדירה, רונן ניב. בשעה 22:00 לערך פרש ניר לישון והתעורר סמוך לשעת חצות, עת הגיעה לדירה חברתו, צילה פילפסון, והשניים ישנו עד לבוקר. בשעת בוקר, נסע ניר לרכוש מצרכים לבית ובדרכו קיבל את שיחת הטלפון מן השכנה, הנוגעת להוריו, ובשל כך נסע ישירות לביתם.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

אודות שיחות הטלפון שנערכו ביום שבת בינו לבין הנאשם סיפר ניר, כי בשיחתם הראשונה התעניין הנאשם לדעת האם בכוונתו להגיע לבית ההורים, וביקש כי אם כך יעשה, או אז יפרק עבורו את כרטיס המסך מאחד המחשבים בבית. גם בשיחתם השנייה שאל אותו הנאשם שמא בכוונתו להגיע בשנית לבית ההורים, ותירץ זאת בכך ששכח לבקשו להדפיס עבורו עותק של צוואה השמור על גבי אחד המחשבים בבית. על דברים אלה חזר ניר גם בהודעה נוספת באותו יום (שעה 21:48), בגדרה גם ציין כי בכל שעות הערב, עד שפרש לישון, הוא שיחק במשחקי מחשב (נ/10, עמ' 2).

בהודעות מאוחרות יותר חזר ניר על אותם דברים, אם כי ציין שייתכן והלך לישון מאוחר יותר - בסמוך לשעה 23:00, שכן השעות אותן מסר בהודעותיו הקודמות היו בגדר הערכה בלבד (ראו, לדוגמה, נ/12 מיום 11.9.11).

215. גרסתו של ניר למעשיו באותו ערב בו אירע הרצח נותרה איתנה גם בעדותו בבית המשפט. לדבריו, משעה 21:00 לערך הוא עבד על המחשב בביתו, ובשעה 22:00 או 23:00 לערך הוא פרש לישון. חברתו צילה הגיעה לדירה בסמוך לשעת חצות. חלק מהזמן שהה עמו שותפו לדירה, רונן ניב, אולם הוא לא זכר זאת בוודאות, מאחר שרק שמע את השותף נכנס לדירה, אך לא ראה אותו פנים אל פנים (עמ' 152 לפרוט'ו). דבריו אלה של ניר נותרו עקביים הן בתשובה לשאלות שהופנו אליו בהמשך עדותו והן שעה שהוזמן לבקשת הסניגור למסור את עדותו בפעם הרביעית. עוד ציין, כי אינו זוכר האם המחשב בביתו היה כבוי או דלוק שעה שפרש לישון (ראו עמ' 152, 170 ו-719-721 לפרוט'ו).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

216. אציין, כי חרף העובדה שהאשמה ברצח הוריו הוטחה בניר במהלך עדותו הראשונה (מיום 7.3.11), הרי שעד לפעם הרביעית בה נקרא להעיד (ביום 19.4.11), הוא לא נחקר כלל בחקירה נגדית על דבריו ביחס לשתי שיחות הטלפון שהתקיימו בינו לבין הנאשם בשעות שקדמו לרצח, על אף חשיבותן הרבה בהקשר זה. והנה, גם בעדות זו נשאל ניר: "האם זה נכון שאתה אמרת לדניאל בחמת זעם על הורידך: אף אחד לא ידבר איתי ככה. אני אראה להם מה זה?", והשיב על כך בפשטות: "לא... זה פשוט מגוחך. התשובה היא לא. להיפך, אפילו העדתי על השיחה הנעימה שהייתה לי עם אימי. לצערי, בפעם האחרונה שראיתי אותה". כשהמשיך הסניגור המלומד לשאול ולהקשות: "אני אומר לך שבאותה שיחה היו ביניכם ויכוחים, בעקבות הקריירה שלך, או הלימודים שלך, שאתה אחריה יצאת מרוגז מבית הורידך", חזר ניר והשיב על כך בשלילה (בעמ' 727 לפרוט').

217. לא למותר לציין, כי לאורך כל החקירות במשטרה הנאשם עצמו התייחס לשתי שיחות הטלפון האמורות ברוח דברים דומה לזו שציין ניר, שעה שרק במהלך עדותו בבית המשפט – עם המעבר לגרסה הרביעית – טען הנאשם, לראשונה, כי השיחות עסקו בתיסכוליו של ניר אל מול היחס לו זכה מהוריו (ראו עמ' 841 – 844 לפרוט'). על משקלה המועט של גרסה זו עמדתי בהרחבה לעיל.

218. דבריו של ניר, כי שהה בביתו בשעות הרלוונטיות, חוזקו הן בדברי שותפו לדירה, רונן ניב, הן בעדות חברתו צילה, והן בחוות הדעת של המומחה מר זילברשטיין ביחס לפעילות שנעשתה במחשבו של ניר.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

219. בהודעתו הראשונה במשטרה מיום 21.8.11, מסר רוני ניב כי ביום הרצח ראה את ניר עובד על המחשב בשעה 21:00 לערך. כשעה וחצי לאחר מכן, יצא ניב מהדירה בדרכו לבילוי, ושעה שחזר לדירה, בשעה 00:30 – 01:00 לערך, ראה שוב את ניר עובד על המחשב (נ/35, עמ' 1). בהודעה נוספת, מיום 28.8.11, ביקש ניב לתקן את גרסתו דלעיל, בציינו כי נזכר שראה את ניר עובד על המחשב לא בשעה ששב מהבילוי, אלא בדרכו לצאת לבילוי, קרי, בשעה 22:40 לערך. ניב הוסיף וציין, כי שעה ששב לדירה מהבילוי, דלת חדרם של ניר וצילה הייתה סגורה, ולכן גם נבצר ממנו מלראותם (נ/36, עמ' 1).

בעדותו בבית המשפט שב ניב על עיקרי גרסתו, כפי שפורטו בהודעתו האחרונה נ/36. לדבריו, בליל הרצח הוא הגיע לדירה בשעה 21:00 לערך, ולאחר שהתארגן והתקלח יצא מהדירה בסביבות השעה 22:30 לערך. עם כניסתו לדירה, טרם יציאתו לבילוי, כמו גם שעה שיצא ממנה לבילוי, הוא ראה את ניר יושב בחדרו מול צג המחשב, לבוש בפיגימה (עמ' 329 – 330, 345 לפרוט'י). לשאלה, מדוע מצא לתקן את הגרסה, השיב ניב כי גרסתו הראשונה נמסרה בטעות, ורק לאחר ששב מהחקירה לדירה, ובעקבות שיחה שניהל עם חברתו בנדון, הוא נזכר כי ראה את ניר בשנית לא עת שובו מהבילוי, אלא כאמור עוד קודם לכן (עמ' 331 – 333 לפרוט'י).

220. בנסיבות העניין, ולאחר שניתנה לנו ההזדמנות להתרשם מדברי העד ניב, שוכנעתי כי הסברו ביחס לשינוי הגרסה הינו מהימן, וזאת בשל מספר טעמים:

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

ראשית, התרשמותי הישירה מעדותו של ניב הינה, כי מדובר בעד מהימן שלא ניסה לסייע לניר בכל דרך שהיא, אלא אפשר שאף ההפך מכך הוא הנכון. לדבריו, על רקע חילוקי דעות כאלה ואחרים, מערכת היחסים בינו לבין ניר לא הייתה תקינה והם אף נמנעו מלשוחח, לרבות בתקופה הסמוכה לרצח. בנסיבות אלו, לא מצאתי ביסוס לטענת ההגנה, לפיה גרסתו השנייה של ניב הינה שקרית, ונמסרה אך ורק כדי לסייע לניר להימלט מהחשדות שהועלו נגדו. לא למותר לציין, כי על אף חקירה נגדית ארוכה ומאומצת, נותרה גרסתו של ניב יציבה ואיתנה, למעט אי דיוקים קלים, עליהם אעמוד להלן.

שנית, כפי שעלה מעדותו של ניב, כמו גם מעדותם של חוקרי המשטרה, הזימון למסירת ההודעה השנייה נעשה ביוזמת חוקרי המשטרה, שביקשו לבסס את האליבי של ניר, זאת לאחר שנתגלה הדמיון בין פרופיל ה-DNA של ניר לבין פרופיל ה-DNA של הנאשם (ראו עדותו של ניב, עמ' 337, 339 ו-341 לפרוט'; עדותו של החוקר דודו לוי, עמ' 542 – 547, 564 ו-744 לפרוט'; ועדותו של הקצין דאיי עמ' 434 ו – 749 לפרוט'). הדעת נותנת, כי אילו היה בכוונתו של ניב לסייע לניר במתכוון על ידי שינוי הגרסה, או לתאם גרסאות בינו לבין צילה, היה ניב מתקשר ביוזמתו למשטרה ומודיע על רצונו למסור הודעה מתוקנת, ולא ממתין באפס מעשה ומשליך את יהבו על התקווה כי חוקרי המשטרה יפנו אליו בשנית.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

221. מעבר לשינוי בפרטי הגרסה ביחס לשעה בה ראה ניב את ניר גולש במחשב בפעם השנייה, ואשר הסברו לכך, כאמור, מקובל ומהימן עלי, לא מצאתי ממש בטענותיו של ב"כ הנאשם בסיכומיו אודות סתירות נוספות בדברי ניב. אף כי נתגלו אי דיוקים כאלה ואחרים, כגון: האם קודם למסירת ההודעה השנייה הוקרא לניב נוסח ההודעה הראשונה, אם לאו (ראו עדותו של ניב, עמ' 742 לפרוט', אל מול עדותו של החוקר לוי, עמ' 544 לפרוט'), הרי שמדובר בדברים הנמצאים בשולי הגרסה, ובוודאי שאינם נוגעים במישרין ליריעת המחלוקת, ולבטח לא יורדים לשורשו של עניין, מה גם שהעד ניב נחקר אודותם מספר רב של חודשים לאחר התרחשותם, ומשכך אף איני מוצא כי יש בהם כדי לפגום במהימנות גרסתו בכללותה.

ודוק: עדים, כבני אדם, בני אנוש, טועים בדבריהם לא אחת, בין מחוסר תשומת לב, בין מהעדר תובנה לגבי החשיבות במסירת גרסה מדויקת, ובין עקב שכחה גרידא. משכך, אפוא, בשורה ארוכה של פסקי דין חזרה ונשנתה ההלכה לפיה טעויות ולעיתים אף סתירות בדברי עד אינן מובילות, מיניה וביה, לפסילת גרסתו. כך בכלל, וקל וחומר עת הסתירות נוגעות אך לשולי יריעת המחלוקת.

בעניין זה יפים דברי בית המשפט העליון, מפי כב' השופט יי עמית:

"כל שופט בערכאה דיונית, מכיר את התופעה של עדים טועים, ואפילו עדים המשקרים במידה זו או אחרת, מבלי שיש בכך כדי לאיין את גרסתם בליבה העיקרית של הדברים.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

מה מביא עד לשקר או לומר דברים לא נכונים? הנושא ראוי למחקר בפני עצמו והסיבות לכך רבות ומגוונות ולא אתיימר למצותן: יש שהעד אינו זוכר וטועה בתשובתו; יש שהעד מבקש לרצות את השואל או להוכיח כי הוא יודע את כל התשובות, ולכן הוא מספר גם על דברים שלא ראה במו עיניו; לעיתים מתערבבים הדברים שראה העד עם דברים ששמע מאחרים במועד מאוחר יותר; לעיתים העד משקר כדי להרחיק ממנו חשד שהוא משקר בדברים אחרים, או כדי להרחיק ממנו חשד שתיאם את עדותו עם אחרים או שמקור ידיעתו הוא מאחרים; לעיתים העד משיב באופן לקוני, מבלי לטרוח להבהיר דבריו אם כדי להסתיר דברים שאינם קשורים לנושא המשפט, אם מתוך חשדנות בסיסית ואם מתוך מגמה של 'לחסוך במידע'; יש והעד סר פנים וזועף, בשל החקירה המכבידה עליו או שמכעיסה אותו מאחר שמפקפקים ביושרו. קיצורו של דבר - לא כל עד שמשקר או טועה בחלקים מעדותו, יש לקבוע כי אינו דובר אמת בגרסתו המרכזית, ומכאן מלאכתה של הערכאה הדיונית, לבור את התבן מן הבר, ולעיתים, כשיש צורך, אף להשתמש בכלל של 'פלגינן דיבורא'."

(ע"פ 511/11 מריסאת נ' מדינת ישראל, פסקאות 21 – 23 לפסק דינו של השופט י' עמית (לא פורסם, 14.3.2012). עוד בהקשר זה ראו: ע"פ 3/10 אוחנה נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 27.10.2012); ע"פ 10102/07 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 94 ואילך לפסק דינו של השופט י' דנציגר (לא פורסם, 7.9.2010); ע"פ 5612/92 מדינת ישראל נ' בארי, פ"ד מח(1) 302, 314 (1994) לפסק דינו של הנשיא, כתוארו אז, מאיר שמגר; ועוד).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

222. חיזוק נוסף לגרסת ניר מצוי בדברי חברתו, צילה פילפסון. בעדותה בבית המשפט ציינה צילה, כי בליל הרצח היא התקשרה לניר בשעה 21:00 או 21:30 לערך. השניים שוחחו, וניר אמר לה שהוא עייף ועומד לפרוש בקרוב לשינה. בחלוף כשעתיים וחצי, בשעה 23:50 לערך, היא הגיעה לדירה. מאחר שלא היה לה מפתח, התקשרה צילה לטלפון הנייד של ניר והוא פתח לה את הדלת, כשהוא לבוש בפיג'מה. על פי התרשמותה, ניר נראה לה כאילו הקיץ זה עתה משנתו. השניים שוחחו מספר דקות, ולאחר מכן עברה צילה לגלוש על המחשב למשך כחצי שעה, או-אז פרשה אף היא לשינה. העדה לא זכרה אם כיבתה את המחשב בתום גלישתה (עמ' 305 – 307, 319, 321 לפרוט'). עדותה של צילה, באשר לשיחות שערכה עם ניר, עולה בקנה אחד עם פלט השיחות ודו"ח האיכון ת/56, ממנו עולה כי נערכו שתי שיחות לניר ממספר הטלפון של צילה: האחת, בשעה 20:57, והשנייה בשעה 23:55. למותר לציין, כי בשני מועדים אלה אוכף הטלפון הנייד של ניר בקריית יובל, שם, כאמור, התגורר במועד הרלוונטי (שם).

223. לבקשת הסניגוריה, באופן חריג ובהתאם למתווה ניהול התיק מלכתחילה, בגדרו אפשרנו לא אחת חקירות נוספות של עדים שעדותם הסתיימה, זאת כדי שלא להותיר אבן שלא הפכה לזכות הנאשם, הוזמנה העדה בשנית, הפעם לצורך השלמת חקירתה הנגדית, לאחר שהתקבלה חוות הדעת של המומחה מר זילברשטיין בנוגע לפעילות שנעשתה באותו ערב במחשבו של ניר. גם במסגרת עדותה הנוספת, חזרה העדה על הגרסה לפיה היא סיימה לעבוד על המחשב בשעה רבע לאחת אחר חצות

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לערך, אם כי לא שללה את האפשרות שעבדה על המחשב גם פרק זמן נוסף לאחר מכן (עמ' 738 – 740 לפרוט').

224. לטענת באי-כוח הנאשם, לא ניתן לייחס לעדותה של צילה משקל כלשהו נוכח הסתירה בין דבריה לפיהם עבדה על המחשב כמחצית השעה עד לאחר חצות, לבין חוות דעתו של מר זילברשטיין לפיה לא הייתה פעילות כלשהי במחשב בין השעה 22:53 ועד 01:03 לאחר חצות (ת/49, בעמ' 21). עוד הפנו לכך, כי גם השעה בה נקבה צילה כשעה בה סיימה לעבוד על המחשב, אינה עולה בקנה אחד עם הקבוע בחוות הדעת.

225. אף כי קיימת סתירה בין דברי העדה לבין חוות הדעת, שעה שגם בעדותה השנייה לא נמצא מענה לסתירה זו, איני סבור שיש בכך כדי לבטל, מעיקרה, את כלל הגרסה.

כפי שעמדתי על כך בהרחבה בהקשר לעדותו של רוני ניב, גם עדים שאינם מבקשים לכזב לבית המשפט עשויים לטעות, בייחוד שעה שהטעויות אינן נוגעות לגרעינה הקשה של הגרסה. כך בכלל, ובייחוד בענייננו בו צילה העידה לפנינו מספר רב של חודשים לאחר הרצח (עדותה במשטרה לא הוגשה על ידי מי מהצדדים), ומטבע הדברים הייתה עלולה לשכוח פעולות אלו ואחרות שבוצעו על ידה, בוודאי עת עסקינן בפעולות שגרתיות, שאינן נצרבות בזיכרון, כגון: בדיקת דואר אלקטרוני במחשב.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

זאת ועוד, עדותה של צילה הייתה עקבית וסדורה, ולבד מהסתירה האמורה היא עלתה בקנה אחד עם יתר הראיות בהקשר זה, לרבות עם פלט שיחות הטלפון של ניר.

בנסיבות אלו, ניתן לפלג את עדותה ולאמץ מקרבה את החלקים הנוגעים לשיחות הטלפון עם ניר, תוכן, והשעות בהן בוצעו, כמו גם להתרשמותה ממראהו של ניר בשעה שהגיעה לדירתו.

מעבר לכל האמור ברצוני להדגיש, כי אף בהנחה שלא הייתי מייחס משקל ראייתי כלשהו לעדותה של צילה, אין בכך כדי לכרסם במשקלה של גרסת הנגד של ניר, נוכח החיזוקים הברורים האחרים שיש לה: החל מעדותו של רונן ניב, שראה את ניר פרק זמן קצר קודם לרצח, וכלה בחוות הדעת אודות הפעילות במחשבו של ניר, עליה אעמוד להלן.

באשר לשעה 01:03, בה, על פי חוות הדעת, הייתה פעילות של קובץ ג'נרי כלשהו במחשב, שעה שעל פי עדותה של צילה היא פרשה לישון קודם לשעה זו - הרי שהמומחה מר זילברשטיין לא יכול היה לשלול את האפשרות של פעילות אוטומטית של המחשב, קרי: פעילות של גיבוי והתקנה המבוצעת באופן עצמאי על ידי המחשב, ללא התערבות יזומה של המשתמש (ראו: ת/49 בעמ' 21; עדותו של המומחה בעמ' 686 לפרוט'). בנסיבות אלו, איני רואה כי קיימת בהכרח סתירה בין הדברים.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לא זו אף זו, בחקירתה החוזרת ציינה צילה, כי השולחן שעליו מונחים המחשב והעכבר ממוקם כמעט בצמוד למיטה בחדר, ולא מן הנמנע כי מבלי משים היא הזיזה את העכבר עובר לפרישתה לשינה, דבר שהיה עשוי לגרום אף הוא לפעילות במחשב (עמ' 741 לפרוט').

226. חיזוק נוסף לגרסתו של ניר ניתן למצוא בחוות הדעת בנושא המחשב (ת/49 – ת/49ב), בגדרן צוין כי בבדיקת מחשבו של ניר התגלה, כי בין השעות 19:35 – 22:53 שיחק אדם שכינה את עצמו NIR במשחק מחשב בשם Goodsprings (ת/49, עמ' 21; ת/49א, עמ' 8). לחוות דעת אלו צורף גם העתק LOG של הקבצים הרלוונטיים של המשחק, והשעה בה הם נשמרו (ת/49א, שם).

גם מר זילברשטיין ציין כי על פי בדיקת המחשב נעשה בו שימוש לצורך המשחק האמור, בין השעות המפורטות לעיל:

”גם בחוות דעת ובמיוחד גם בחוות הדעת המשלימה חקרנו את הפעולות שביצע המשתמש במחשב של ניר כאשר בשעות הספורות לפני הרצח המשתמש על פי הממצאים שלנו היה בתוך משחק מחשב שהיה מותקן לו בתוך המחשב ולמעשה עד השעה 22:53 שעון אמיתי ישראל היה ביטוי לפעילות הזאת באותו משחק כאשר הביטוי הזה כולל גם קבצים שונים שקשורים למשחק, ספר הדרכה של אותו משחק, יש הרבה מאוד סימנים שנותרים בדיסק בשעות האלה. למעשה

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

בעשרים ושתיים חמישים ושלוש זאת נקודה אחרונה שבה
אנחנו רואים שהמחשב מציין אינדיקציה של אקססטיים,
בשפה שלנו: כניסה לקובץ שקשור למשחק."

(עמ' 686 לפרוט')

בנסיבות אלו, ונוכח ההבהרה בחוות הדעת המשלימה ת/49א, לא ניתן לקבל
את טענת ההגנה, לפיה ייתכן שלא היה שימוש במחשב בשעות הללו, ומדובר בפעילות
אוטומטית של גיבוי וגישה לקבצים (ראו עמ' 6 – 7 לסיכומי הנאשם בכתב).

למותר לציין, כי גם ביחס למחשבו של ניר נבחנה על ידי המומחה זילברשטיין
האפשרות לפיה שעון המחשב אינו מכויל, או שעבר שינוי כלשהו קודם או לאחר שעת
הרצת, אך אפשרות זו נשללה (ראו ת/49א, בעמ' 6).

גם האפשרות שהועלתה על ידי הסניגור המלומד, לפיה פרק הזמן של מספר
ימים שחלף בין לקיחת מחשבו של הנאשם לבדיקה ובין לקיחת מחשבו של ניר
לבדיקה, כמו גם מומחיותו של ניר בנושא מיחשוב, אפשרו לאחרון למחוק קבצים או
לשנות את המידע בו בצורה כלשהי, נשללה הלכה למעשה בעדותו של המומחה מר
זילברשטיין. מר זילברשטיין חזר והדגיש, כי כל שינוי במחשב מותיר עקבות אשר
קשה מאוד להעלימן. בבדיקה שערך במחשבו של ניר, לא נמצאו עקבות כאלו (ראו,
לדוגמה, עמ' 702-703 לפרוט'). נוכח מומחיותו ומקצועיותו של מר זילברשטיין,
ומשלא הובאה כל ראיה לכך שלניר מומחיות מיוחדת בנושאי המיחשוב, המאפשרת

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לו לתעתע אף במומחה בעל שיעור קומה כמר זילברשטיין, דינה של טענה זו – אף היא להידחות.

227. מהמקובץ לעיל עולה, כי לגרסתו של ניר ביחס למעשיו ומיקומו בשעה בה בוצע הרצח, קרי: סמוך לשעה 22:45 ולא יאוחר מ-23:00 (כך גם אליבא דגרסת הנאשם עצמו, עת השעה האמורה מתיישבת גם עם העדויות של השכנים על צעקות ההורים), נמצאו חיזוקים המאפשרים ליתן בה את האמון הדרוש, ולשלול את היותה אנטי-תזה אפשרית למסכת הראייתית הענפה שפרסה המאשימה, הן בנפרד ממשקלה המועט של גרסת הנאשם בנושא, לא כל שכן ובבחינת קל וחומר שעה שמצטרפים הדברים זה לזה. די בכך כדי לדחות מכל וכל את גרסתו הרביעית של הנאשם, לפיה בדקות בהן בוצע הרצח שהה ניר בבית ההורים ורצח אותם.

עם זאת, בבחינת למעלה מן הצורך אציין, כי כפי שכבר צוין לעיל, גרסת הנאשם עומדת בסתירה גם לראיות נוספות אותן אבחן להלן.

המועד בו נודע לנאשם על כך שהוא וניר הינם תאומים זהים

228. נדבך חשוב ומהותי בגרסת הנאשם נוגע לידיעתו המוקדמת, כנטען על ידו, בדבר הדמיון בפרופיל ה-DNA בינו לבין ניר. נזכיר, כי לגרסתו של הנאשם, עובדה זו הובילה אותו לחשוד כבר במהלך שיחות הטלפון המוקדמות בינו לבין ניר, כי האחרון יפגע בהוריו, אלא שהאצבע המאשימה תופנה דווקא כלפיו; בידיעה זו גם נתלה הנאשם בהסברו לכך שדאג לנקות את הזירה, בעיקר מתחת לציפורני הוריו המנוחים,

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

בשל החשש כי נותרו שם, עקב המאבק, ממצאים ביולוגיים מגופו של ניר, שניתן יהיה, כך על פי סברתו וחששו של הנאשם, לשייכם גם אליו (עמ' 880, 962 לפרוט')

229. הכיצד ידע הנאשם על אודות הדמיון בפרופיל ה-DNA בינו לבין ניר?

בעדותו לפנינו, סיפר הנאשם על כך שמספר שנים קודם לרצח, שעה שהתאושש מניתוח להסרת התוספתן, פנתה אליו אמו והביעה בפניו את חששה כי גם ניר יזדקק לעבור ניתוח דומה, זאת נוכח העובדה כי שניהם תאומים זהים. הנאשם הוסיף וסיפר על התהייה שהביע בפני אמו בעקבות דבריה אלו, שכן עד לאותו רגע לא חשפו הוריו את המידע האמור בפני מי מקרב בני המשפחה. בתגובה לכך השיבה לו אמו, כך לגרסתו, כי הם ביקשו להסתיר זאת מבני המשפחה האחרים, כדי שלא ליצור אצל ניר - שהיה קטן פיזית ביחס לנאשם - רגשי נחיתות כלשהם (עמ' 820 – 821 לפרוט').

230. מעבר לעובדה שגרסה זו של הנאשם הינה באופן מובהק בגדר "גרסה כבושה", ועל כך כבר הרחבנו לעיל, היא אף עומדת בסתירה לכך, שלכל אורך מעצרו, עת נדרש הנאשם להתייחס לממצאי ה-DNA שלו שנמצאו בזירה, הוא לא טרח למסור לחוקריו, בין במישרין ובין בעקיפין, כי הפרופיל שנבדק מתאים באותה מידה גם לאחיו התאום ניר. חלף זאת, בחר הנאשם לציין מספר פעמים בפני חוקריו כי בבדיקת הזירה הם ימצאו דגימות DNA השייכות לתוקף, ואלו יוכיחו כי הוא -

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

הנאשם - חף מכל אשמה (ראו, לדוגמה, ת/65, עמ' 21; ת/69, עמ' 23 – 24; ת/77, עמ' 31; ת/96, עמ' 7, ועוד).

והנה, גרסה זו אף עומדת בסתירה מוחלטת לעדות יתר בני המשפחה, לפיה לאורך כל הדרך המצג שהציגו ההורים בפני בני המשפחה היה כי הנאשם ואחיו אינם תאומים זהים. לבני המשפחה נודע לראשונה המידע בדבר הזהות המלאה בין השניים רק בסמוך לאחר מעצרו של הנאשם (ראו, לדוגמה, עדותה של תמר, עמ' 68 – 69, 674 – 675 לפרוט'; עדותו של ניר, עמ' 174 לפרוט', ועדותה של עופרה, עמ' 580 – 586 לפרוט'). בני המשפחה נחקרו ארוכות בשאלה זו. בסופו של יום, גם הנאשם עצמו אישר גרסה זו, דהיינו: שלא רק שההורים כלל לא מסרו לבני המשפחה את המידע אודות הזהות המלאה בין השניים, אלא הם הציגו כלפי חוץ מצג הפוך מזה, לפיו השניים כלל אינם תאומים זהים, זאת, כאמור, בשל החשש מרגשי הנחיתות של ניר (עמ' 1188 לפרוט').

231. אף כי נכון אני לקבל שקיימת אפשרות, ולו תיאורטית, לפיה ההורים המנוחים היו מודעים לעובדת היות הנאשם וניר תאומים זהים, ומסיבות השמורות עמם הם בחרו להציג מידע שונה בפני בני המשפחה האחרים, הרי לטעמי הסבירות לכך אינה גבוהה, זאת על רקע העדויות הרבות בדבר השיתוף המלא במידע בקרב בני המשפחה, ובעיקר בין האם המנוחה לבין אחותה עופרה. עם זאת, אף בהנחה שניתן היה ליתן אמון בגרסת הנאשם בנקודה זו, חל בה כרסום מהותי נוכח הכשל הלוגי בינה לבין השתלשלות העניינים המתוארת על ידו בהקשר זה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

כזכור, גם לגרסת הנאשם את ניקוי הזירה, הן בסמוך לאחר הרצח והן בביקורו השני בבית המנוחים, הוא ביצע על דעת עצמו, מבלי שניר ביקש, ייעץ או הורה לו לעשות כן (ראו עמ' 886 – 888 לפרוט'). בהינתן עובדה זו, היה זה בבחינת הכרח שניר ישוחח עם הנאשם בהקשר זה ויתעניין לדעת מדוע הוא ניקה את הזירה, מה ביקש להסתיר, ומה היה המניע הנעוץ ברצונו לטשטש את העקבות שהובילו לניר, שהרי באותה עת, גם לגרסת הנאשם ניר אינו מודע לזהות ב-DNA בין השניים, וממילא אין לו כל סיבה להעלות על הדעת כי האיום לכאורה כלפי הנאשם, לבל יעז לחשוף את האמת לגבי פרטי הרצח, יוביל לטשטוש הראיות בשטח. והנה, במהלך כל חקירתו הראשית לא סיפר הנאשם ולו על שיחה אחת המתייחסת למניע שעמד בבסיס ניקיון הזירה. רק עת עומת לראשונה עם התמיהה האמורה בחקירתו הנגדית, או-אז הוא ציין **לראשונה** כי שוחח עם ניר במועד כלשהו בין ביצוע הרצח לבין "בדיקת החיים" שנערכה לשניהם (שהתקיימה כזכור ביום 24.8.11), וראיה לכך הינה דברי ניר במהלך אותה בדיקה, לפיהם ייתכן שנחתך בשעת גילוח (עמ' 1197 – 1198 לפרוט'). כשנמשכו השאלות שהופנו אליו בנושא זה, שינה הנאשם את טעמו וציין כי היו **"שעות"** של שיחה בנושא זה בינו לבין ניר, **"בכל הזדמנות שהייתה לנו בארבע עיניים"**. אולם, שעה שהתבקש לפרט ולמלא אמירות אלו בתוכן, דהיינו: לספר על השיחות באופן פרטני ולא כאמירה בעלמא, מסר הנאשם תיאור אחד בלבד של שיחה אחת, שהתקיימה על ספסל בגינת ביתה של דודתו עופרה, ואף זאת מבלי לתאר את תוכן השיחה (עמ' 1199 – 1200 לפרוט'). דא עקא, שגם ביחס לאותה שיחה נטענת על

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

הספסל, כל שסיפר הנאשם בחקירתו הראשית היה, כי במהלכה שוחח עמו ניר על כך שפגש בשכן רוזנפלד בצאתו מבית ההורים, סמוך לאחר הרצח (עמ' 906-909 לפרוט').

לא זו אף זו, בעוד שלדברי הנאשם הוא יידע את ניר לראשונה על כך שהם תאומים זהים מספר ימים קודם ל"בדיקת החיים" (ראו עדותו, עמ' 1197 לפרוט'), הרי שבאף אחת מארבע הפעמים בהן עלה ניר לדוכן העדים הוא לא נשאל על ידי באי כוחו המלומדים של הנאשם אודות אותה שיחה נטענת, חרף חשיבותה הרבה לעניין, על כל המשמעות הראייתית הנובעת מכך (ראו: **קדמי**, חלק רביעי, בעמ' 1865).

בחינת מערכת היחסים בין הנאשם לניר, בימים שלאחר הרצח

232. מערכת היחסים בין הנאשם לניר בימים שלאחר הרצח ועד למעצרו של הנאשם נלמדת לא רק מהעדויות על הלכידות המשפחתית הכללית, אלא בעיקר משורה ארוכה של שיחות טלפון שנערכו בין השניים, עליהן ניתן ללמוד עקב האזנות סתר שבוצעו לטלפון הנייד של הנאשם.

233. כפי שצינתי לעיל, מהאזנה לאותן שיחות – שהושמעו בבית המשפט במהלך עדותו של הנאשם – עולה, כי לא רק שבין הנאשם לניר שררה מערכת יחסי אחים רגילה ולא מערכת יחסי סוחט-נסחט, זאת בניגוד גמור להסבר שנתן הנאשם לכבישת גרסתו, אלא שהשיחות הללו לא עסקו בעניינים הקשורים למעורבות מי מבין שני האחים ברצח ההורים.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

כך, נשמעו השניים משוחחים על החפצים שנלקחו מהנאשם ומניר לצורך החקירה המשטרתית, כמו גם על הבעת תסכולו של ניר בעקבות החקירות החוזרות ונשנות שאינן מובילות לפענוח הרצח. בסוף השיחה, נתן ניר לנאשם את מספר הטלפון של הקצין שלמה דאיי, וביקשו להתקשר אליו ולהפציר בו **"לעזוב את המשפחה בשקט"** (ת/50, שיחה 252 מיום 28.8.11, וכן עמ' 1092 – 1094 לפרוט'). בשיחה אחרת, מיום 4.9.11, חזר ניר על הבקשה, תוך הבעת מורת רוח מפרק הזמן הרב שאורכת בדיקת המחשבים של השניים (ת/50, שיחה 417). גם בשיחה ביניהם שהתקיימה ביום המחרת התעניין ניר לדעת מה הייתה תגובת החוקרים לבקשת הנאשם להשבת המחשבים, והאם **"יש חדש"** (שם, שיחה 461).

בהמשך אותו יום נערכה שיחה נוספת בין השניים, המעידה אף היא על מערכת היחסים הקרובה בין שני האחים: הנאשם הביע צער על כך שלא הזדמן לו לראות את ניר בבית סבתו (**"אני לא ידעתי שאתה היית אצל סבתא עם עופרה... חבל, אז חבל שפספסתי אותך"**), ואיחל לניר הצלחה לרגל התחלת עבודתו החדשה. בנוסף, שוחחו השניים על היקף עבודתו של הנאשם בעקבות האירוע (שם, שיחה 469, ראו גם עמ' 1098 – 1099 לפרוט').

למען השלמת התמונה יצוין, כי במסגרת "תרגיל החקירה" ביחס לסכין, התקשרה האחות תמר לנאשם ביום 7.9.11, עדכנה אותו כי החוקרים **"מצאו את הסכין"**, וביקשה ממנו לבוא לזהותה. מידע זה הפתיע והטריד את הנאשם, שניסה

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לברר איך נראית הסכין, היכן החוקרים מצאו אותה, האם היא הייתה נקייה או מלוכלכת, ומהן השאלות שהופנו לתמר (שם, שיחה 517).

כשעתיים לאחר מכן, התקשר הנאשם לניר, התלונן על כך שאף אחד מהאחים לא עדכן אותו בזמן אמת על פריצת הדרך בחקירה, התעניין לדעת מה דעתו של ניר ביחס למידע זה, והאם נראה לו שהסכין אכן הגיעה מבית ההורים (שם, שיחה 518).

234. לכשהתבקש הנאשם להתייחס לשיחות אלו, הוא ניסה לאחוז בחבל משני קצותיו: מחד גיסא, טען כי האווירה הלבבית בשיחות והעדר דיבור על מאפיינים מפלילים נבעו כתוצאה מאזהרה מוקדמת מצדו של ניר, כמו גם מצד סניגורו הקודם, עו"ד עטרי, כי ייתכן שקיימת האזנת סתר לטלפון הנייד שלו ולכן עליו להיזהר בלשונו. לפיכך, הוא ניסה לדבר באופן רגיל ככל האפשר (ראו, לדוגמה, עמ' 1084 לפרוט'). מאידך גיסא, גרס הנאשם כי בשיחות מסוימות הוא או ניר "בדקו דופק", ובמלים אחרות: או שהם ניסו לברר אחד אצל רעהו האם בן השיח שומר על "ברית השתיקה" בין השניים, או שהנאשם העביר "מסרים סמויים" לניר בדבר נכונותו שלא לחשוף את הפרשה בפני החוקרים (ראו עמ' 1085, 1094 לפרוט').

235. דא עקא, שהן מהאזנה מוקפדת לשיחות והן מעיון מדוקדק בתמליליהן לא מצאתי תימוכין לאותה "בדיקת דופק" נטענת; לא בתוכן השיחות ולא באופן התנהלותן. לא ניתן גם ליתן אמון לכלל ניסיונות הנאשם להסביר את תוכן השיחות בהתאם למתווה זה, ניסיונות מאולצים ומלאכותיים על פניהם, תוך עמידה על

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

אינטונאציות ומשמעויות נסתרות במלים אלו ואחרות, ללא כל עיגון הגיוני או קוהרנטי בכתובים ובשמע.

ודוק: גם בשיחה האחרונה בין שני האחים (מס' 518), שעסקה במישרין בסכין ששימשה לרצח, ואשר לכאורה, הייתה אמורה להזמין רמז כלשהו ביחס למעורבותו הנטענת של ניר, ולמצער – נוגעת להבעת חששותיו של הנאשם כתוצאה משהייתו בדירת ההורים לאחר הרצח והנגיעה בסכין – לא נאמר דבר וחצי דבר בנדון, והמשכה אף עסק בהבעת דאגה מצד ניר לעבודתו של הנאשם.

236. בדומה לכך, קשה עד מאוד ליתן אמון גם בהסברו הראשון של הנאשם לשיחות, קרי: כי הן היו לבביות כתוצאה מהחשש להאזנות סתר, שכן מעבר להעדר תוכן מפליל כלשהו בשיחות, האזנה להן מצביעה בבירור כי השיחה בין השניים קולחת ולא מאולצת, תוך הפגנת מנעד רגשות רגיל וסביר בין שני אחים, ללא כל אינדיקציה שהיא לאיבה, לחשש או לטינה, כנטען על ידי הנאשם. ההפך הוא הנכון: שני האחים שוחחו בגלוי ובפתיחות, לעתים התלוצצו, לעתים הביעו כעס על המשטרה או ייאוש מקצב עבודתה. קושי זה מתחדד נוכח דברי הנאשם אודות זעמו הרב על ניר בעקבות רצח ההורים. לא שוכנעתי, אף לא ברמת הספק הסביר, כי הנאשם "אילץ" את עצמו, כדבריו, לשוחח בלבביות עם ניר, מחשש לחייו (ראו עדותו בעמ' 1093 לפרוט'). בהקשר זה אדגיש, כי בחקירתו הנגדית לא עומת ניר כלל עם הטענה לפיה הזהיר את הנאשם לבל ידבר בטלפון על עניינים הקשורים לרצח מחשש להאזנה, דבר המכרסם עוד יותר ממשקלה המועט מלכתחילה של גרסת הנאשם בהקשר זה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

237. הנה כי כן, גם שיחות הטלפון בזמן אמת עומדות בניגוד לגרסת הנאשם, הן בדבר מערכת היחסים בינו לבין ניר, קודם לרצח ולאחריו, שתחילתה ביחסי סוחט-נסחט וסופה ב"ברית שתיקה" באשר לזהות הרוצח, והן בדבר מעורבותו של ניר ברצח.

238. נקודה נוספת בהקשר למערכת היחסים בין שני האחים, אף כי מבחינה כרונולוגית הינה מאוחרת יותר, נוגעת לעובדה שכבר במהלך ההכנה לעדות, סמוך להגשת כתב האישום, סיפר ניר – ביוזמתו – לב"כ המאשימה, על האירוע בו מצא חומרים פדופיליים במחשבו של הנאשם (ראו עמ' 1522 לפרוט'). בסופו של יום, ולאחר שתשובת הנאשם לכתב האישום תוקנה, תוך התייחסות לנטיותיו המיניות, שב ניר למסור עדות וסיפר על האירוע האמור (ראו עמ' 348 – 352 לפרוט'). אך מובן הוא, כי התנהלות זו אינה עולה בקנה אחד עם טענת ההגנה, לפיה ניר סחט את הנאשם על רקע נטיות אלו, והנאשם העדיף בשל כך אפילו לעמוד לדין פלילי באשמת רצח הוריו, ובלבד שלא ייחשף המידע האמור; שהרי, אם אכן הנאשם משתף פעולה ב"ברית השתיקה" בין השניים, מה טעם יבקש ניר לחשוף את החומר המביש, שאותו, כנטען, הוא מחזיק בידיו, כדי לשמור על שתיקתו של הנאשם, ובכך להסתכן, כביכול, בחשיפת מעורבותו שלו ברצח ההורים.

חיזוקים לגרסת הנאשם - האמנם?

239. בסיכומי ההגנה נטען, כי לגרסתו הרביעית של הנאשם מצויים תימוכין איתנים בחומר הראיות, החל מעדויות השכנים אודות התנהגותו של ניר בסמוך

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

למציאת הגופות, דרך אפשרות כי טביעת אצבעו של ניר על גבי חומר החשוד כדם נמצאה בבית המנוחים, וכלה בחיפושיו של הלה במחשב בהקשר לסכינים ולרצח הוריו.

דעתי הינה, כי גם הצטרפות ראיות אלו לגרסת הנאשם אינה מבססת תזה סבירה כלשהי, העולה כדי יצירת ספק סביר בראיות התביעה.

להלן יפורטו נימוקי לכך, בהתייחס לכל ראיה וראיה בנפרד.

התנהגותו של ניר

240. בהקשר להתנהגותו של ניר בסמוך למציאת הגופות, העידו השכנים שהתגוררו בבניינים הסמוכים, כי לא שמעו את ניר צורח מזעם וכאב, עת נכנס בבוקר יום ראשון לאחר הרצח וראה את המנוחים, או ששמעו אותו זועק – אך לא בעוצמה (ראו, לדוגמה, עדות **ערן ווגה**, עמ' 783, 787 – 793 לפרוט'; עדותה של **ניצה אשר**, עמ' 800 – 803 לפרוט'; ועדותה של **שרה כהן**, עמ' 804 – 805 לפרוט').

בין אם ניר לא זעק כלל אלא נאלם דום, בין אם זעק בקול ענות חלושה, ובין אם זעק בקול רם – כל אלו יכולות להיחשב כתגובות סבירות לאירוע טראומטי, היכולות לשקף את שברו וכאבו הנורא למראה גופות הוריו; על כל פנים, בוודאי שאין בהן כדי להצביע על יחס של שוויון נפש למראה שנגלה לעיניו, המחזק, כטענת הנאשם, את הטענה בדבר מעורבותו באירוע.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

מטעמים אלה, ובדומה לכך שלא מצאתי ליתן משקל ראייתי כלשהו גם להתנהלותו הכללית של הנאשם במהלך השבעה, לרבות לא לשינה המרובה שלו או להסתודדויות המוזרות שהיו לו עם מי מהאנשים שהגיעו לנחמו, זאת מהסיבות שפורטו לעיל, גם אינני מוצא לנכון לייחס משקל לדברים שפורטו לעיל, כמו גם לעדות בדבר התנהגותו של ניר במהלך השבעה - שעיקרה מתן חיבוק "מוזר" לשכן רוזנפלד, או הפגנת סימני לחץ ועצבנות בשיחתו עמו (ראו, לדוגמה, הודעת רוזנפלד מיום 21.8.11 (נ/5), ומזכר מיום 19.8.11 ביחס לשיחה עם העד (נ/7)).

טביעת אצבע בחומר החשוד כדם

241. ראייה נוספת לגביה הרחיבה ההגנה מתייחסת לטביעת אצבע של ניר בחדר האמבטיה בקומה השנייה, על גבי חומר אשר לטענת ההגנה הינו חומר החשוד כדם.

המדובר בשני מעתקי טביעות אצבע, שמספרם 28 ו-48, אשר נלקחו מבית המנוחים על ידי רפ"ק עמי לייפר, במסגרת שלוש עשרה (13) דגימות שניטלו מטביעות אצבע שונות, ואשר צוינו על ידי המומחה כטביעות שנטבעו ב"חומר חשוד כדם" (ראו סעיף ז(12) לחוות הדעת ת/41). דגימה מס' 28 נלקחה מתוך המזווה בקומה הראשונה (סומנה כמוצג 57), ודגימה מס' 48 (שסומנה כמוצג 65) נלקחה מאזור הכניסה לאמבטיה בקומה השנייה (ראו דו"ח תפיסת המוצגים, נ/17 בעמ' 1; לוח צילומים מעתקי ט"א, נ/18, עמ' 16 ו-25; סיכום תיק שהתקבל ממעבדת פיתוח ט"א, נ/19 עמ' 2-1; ודו"ח בדיקה נ/20, עמ' 2 – 3).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

242. לבקשת ההגנה, ומאחר שבמסגרת חוות דעתה הביולוגית הראשונה של ד"ר פרוינד לא נבדקו הדגימות (ראו: סיכום תוצאות חוות הדעת, עמ' 7-8), נערכה ביום 25.3.11 חוות דעת משלימה בנושא, ממנה עולה כי ביחס למוצג 57 (טביעת 28) התקבלה בבדיקה תוצאה שלילית, קרי: אין אינדיקציה לנוכחות חומר חשוד כדם (ראו: חוות הדעת נ/43, עמ' 2). דא עקא, שבחוות הדעת אין כל התייחסות לדגימה הנוספת (ט"א 48, מוצג 65).

243. בעקבות החסר האמור, ורק סמוך למועד שנקבע לשמיעת סיכומי הצדדים, פנה ב"כ הנאשם בבקשה לעריכת בדיקה גם לדגימה זו. אלא, שבשל תקלה כלשהי הדגימה לא נמצאה במשרדי המכון (ראו: הודעת ב"כ המאשימה, עמ' 1726 לפרוט').

244. אף כי קיומה של טביעת אצבע של ניר בחומר החשוד לכאורה כדם הינה בגדר מידע מטריד, ויש להצר מאוד על התקלה בגינה אבדה הראייה, הרי שבמכלול נסיבות העניין, ואף שלא ניתן להתעלם ממנה, משקלה של ראייה זו אינו כה מהותי בעיניי.

כפי שצוין לעיל, העד לייפר הסביר מספר רב של פעמים, כי דגימה זו – כמו גם דגימות אחרות – ניטלו לבדיקה מעבדתית מעמיקה לצורך אישוש קיומם של חומרים שונים, בעיקר של דם אדם, זאת חרף העובדה כי הן לא הגיבו לחומרים המקובלים הנהוגים לגילוי דם בזירה. הדבר נעשה, גם אם מעבר לנדרש, מאחר שהדגימות הגיבו לחומר הנקרא "נינהידרין", המשמש על פי טיבו לגילוי טביעות אצבעות סמויות, ומאחר שתגובה זו יכולה להצביע, בין היתר, גם על נוכחות חומצות אמינו, שהוא

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

חומר המצוי בדם אדם (עמ' 380 – 381, 384 – 385 לפרוט'). המומחה לייפר הדגיש גם בהמשך דבריו, כי אין המדובר בנטילה שגרתית של דגימות, אלא בנקיטת זהירות יתר, נוכח חומרת המעשים שבוצעו בזירה (עמ' 393 – 396 לפרוט').

בנסיבות אלו, ונוכח העובדה כי הדגימה לא הגיבה לחומרים בהם נערכה הבדיקה הראשונית בזירה לגילוי דם אדם, כל שנוטר לפנינו הינה דגימה של טביעת אצבע שנטבעה בחומר החשוד כדם, כאשר הסבירות כי אכן מדובר בדם – אינה גבוהה.

למותר לציין, כי אילו בקשת ההגנה הייתה מוגשת למכון במועד, ולא רק בשלב כה מתקדם במהלך המשפט, ייתכן כי התוצאה המצערת – אובדן הראייה – הייתה נמנעת.

מכל מקום, וזה בעיני העיקר: בהינתן העובדה כי אין מדובר בראייה פוזיטיבית, ושעה שהיא עומדת לעצמה, כמעט בדד, אל מול מסה ראייתית, אשר המסקנה ממנה הינה הפוכה בתכלית לאפשרות לפיה ניר שהה בבית המנוחים בשעת הרצח, לא כל שכן רצח את הוריו, ממילא אין בה כדי לקעקע את המסקנה המפלילה, ובוודאי שלא להקים ספק סביר במארג הראייתי המקיף והסבוכ שטוותה המאשימה, ואף הוכיחה, כנגד הנאשם.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

חיפוש המחשב של ניר

245. גם בחיפוש שנערכו על ידי ניר בימים שלאחר הרצח לא מצאתי עילה לחיזוק גרסת הנאשם ביחס למעורבות הראשון ברצח. עסקינן בתמונה של סכין שנשמרה בקובץ שכותרתו "סכין דומה", ואשר נוצר במחשבו של ניר ביום 23.8.11 (ראו סעיף 2.6 לחוות הדעת המשלימה ת/49א). בחוות הדעת המשלימה (ת/49ב), שנערכה לאחר בדיקה נוספת, הצליח המומחה לאתר אינדיקציה לחיפוש שערך ניר במנוע החיפוש GOOGLE, ככל הנראה בין הימים 23-24.8.11, למלים הבאות: CHEF KNIFE ו-KITCHEN KNIFE (שם, בסעיף 2.1). העד זילברשטיין ציין, כי במהלך החיפוש האמור נמצאה התמונה שנשמרה בקובץ דלעיל.

246. בעדותו, אישר ניר את החיפוש והסביר כי הם נערכו לצורך איתור תמונה של הסכין החסרה בבית. עוד ציין, כי יידע את החוקרים על כך שעה שנשאל אודות הסיבות לקיומו של הקובץ במחשבו (656 – 670 לפרוט'י). דברים אלה עולים בקנה אחד עם הודעתו במשטרה מיום 22.3.12 (נ/14). אף שהמידע האמור לא נמסר בהודעותיו של ניר מהימים הסמוכים לאירוע, הרי שחלקן הארי של ההודעות נגבה בימים הסמוכים לרצח, קודם למועד החיפוש, וממילא הוא לא יכול היה להתייחס לחיפוש זה, שנערך רק לאחר מכן; וביחס להודעות שנגבו ממנו לאחר החיפוש, ניר כלל לא נשאל בנושא זה (ראו, לדוגמה, ההודעות נ/11 – נ/12).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

אוסף ואצין, כי עדות זו נתמכה בדברי חוקרי המשטרה בדבר הבקשה שהפנו בנושא לבני המשפחה, אשר הניבה, בסופו של יום, מציאת סכין זהה לסכין בה בוצע הרצח, הן לצורך ביצוע תרגיל חקירה והן למטרת בחינת השוואתה לפגיעות בגוף המנוחים (ראו, לדוגמה, עדותו של דאיי, בעמ' 402 – 403 לפרוט').

247. בנסיבות אלו, איני רואה בחיפושים אלו, שבוצעו למעלה משבוע לאחר הרצח, למטרה קונקרטית, ואשר נמצא להם הסבר סביר, כל אינדיקציה לאשמתו של ניר.

הימצאות רכב כחול בסמוך לבית המנוחים

248. חיזוק נוסף אליו מפנה ההגנה, הינה הודעתו מיום 16.8.11 של מר שלמה גילה (נ/45), שהתגורר ברחוב הסמוך לרחוב בו התגוררו המנוחים, על כך שבמוצאי שבת, 13.8.11, בשעה 22:20 – 22:30, שעה שהעד חזר מעבודתו, הוא ראה רכב בצבע כחול, ככל הנראה מסוג "יונדאי", נוסע במהירות ברחוב באורות כבויים.

אף שאין חולק כי לניר רכב בצבע כחול, המדובר ברכב מסוג "פיאט פנדה" ולא "יונדאי" (ראו: עדותו של ניר בעמ' 140 לפרוט').

זאת ועוד, וזה בעיני העיקר - לא ניתן לראות בהודעה האמורה חיזוק כלשהו שעה שמר גילה תיאר בצורה פרטנית את הנהג: גבר כבן 40, בעל חזות מזרחית, פניו – שמנים ועגולים, שיערו – שחור וקצת מתולתל, שהיה לבוש חולצת טריקו לבנה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

תיאור זה, כלל אינו דומה למראהו של ניר, אף לא בדוחק, ואף אינו עולה בקנה אחד עם גרסת הנאשם באשר לבגדים שניר לבש בשעת הרצח (חולצה שחורה).

נטייה לאלימות

249. לא שוכנעתי בקיומם של תימוכין ממשיים לטענת ההגנה בדבר נטייה מיוחדת של ניר לאלימות. אף גב' אלמוג סורין, חברתו לשעבר של ניר, שהובאה כעדת הגנה בהקשר זה, העידה כי ניר מעולם לא נקט באלימות פיזית או מילולית כלפיה, לא בתקופת הקשר ביניהם ולא לאחר מכן; כל שעשה ניר היה, לשיטתה, ליצור דמויות פיקטיביות באתר "פייסבוק", כדי להציע לה חברות ולהיות מעורב באירועים המשותפים על ידה, וכן שלח את צילה, חברתו דהיום, כדי לשוחח עם העדה ולספר לה על החברות החדשה שנרקמה בין השניים (עמ' 1417 – 1419, 1422 לפרוט).

למותר לציין, כי אף לא אחד מקרב בני המשפחה הרבים שהעידו לפנינו ציין כי לניר נטייה מיוחדת לאלימות.

מכאן, שגם טענה זו של ההגנה תלויה על בלימה, ואין לה כל בסיס או תשתית בחומר הראיות.

250. עד כאן, סקירת הראיות שהובאו לצורך תמיכה בגרסת הנאשם.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

סיכום גרסתו הרביעית של הנאשם

251. כזכור, גרסתו הרביעית של הנאשם לאשר ארע באותו לילה מר ועקוב מדם הינה גרסה כבושה, כאשר את ההסבר שניתן לכבישתה – חששו מניר והאיום על חשיפת נטייתו הפדופילית - דחיתי, הן לגופו, משלא היה עקבי או קוהרנטי, והן מאחר שההסבר לא נתמך בראיות חיצוניות כלשהן ואף היה מנוגד לראיות השונות שהובאו, לרבות דברי הנאשם עצמו במהלך חקירותיו הרבות במשטרה, כמו גם לעובדה שנטייתו הפדופילית הועלתה ונחשפה עוד במהלך חקירתו, אולם הנאשם בחר שלא לפתוח את סגור לבו, כפי שהתחייב שיעשה בנסיבות העניין.

בנסיבות אלו, משלא ניתן הסבר סביר לגרסה, המשקל הכולל שניתן להעניק לה הינו נמוך מלכתחילה.

מעבר למועד בו נמסרה - לאחר שלוש גרסאות קודמות, בדויות (מי יותר ומי פחות) - גם גרסה רביעית זו, בה אחז הנאשם עד לתום משפטו, נמצאה מלאה בסתירות פנימיות, תמיהות ופירכות רבות, שאינן מאפשרות ליתן בה אמון. חלק בלתי מבוטל מקשיים אלה פורט במסגרת בחינת הסברי הנאשם לראיות התביעה, ובעיקר אלה המתייחסים למצבו הכלכלי, לחיפושים שנערכו על ידו במחשבו בימים ובשעות קודם לרצח, ל"שכחת" הטלפון הנייד בביתו בתל אביב, ולפעולותיו מיד לאחר הרצח: החל בניקוי הסכין והעלמתה, דרך אי הדיווח על הרצח לרשויות ההצלה כדי להוביל לחקירת האירוע, למצער לגילוי גופות המנוחים בהקדם האפשרי ולהבאתן במהירות לקבורה, כמתחייב, וכלה בניקוי זירת הרצח בביקורו השני בירושלים. לתמיהות אלו

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

מצטרפות תמיהות וסתירות נוספות, שעיקרן נסוב סביב התנהלות הנאשם במהלך הרצח, האינטראקציה בינו לבין ניר לאחר הרצח, כמו גם למעבר בין גרסת הרוצח האלמוני לגרסתו האחרונה של הנאשם.

בנוסף לכשלים הפנימיים בגרסת הנאשם, היא כלל לא השתלבה ואף עמדה בסתירה לחלק ניכר מהמסכת הראייתית בתיק:

כך שוכנעתי, כי לגרסתו של ניר ביחס למעשיו ומיקומו בשעה בה בוצע הרצח, קרי: סמוך לשעה 22:45 ולא יאוחר מ-23:00 – כאמור, כך גם אליבא דדברי הנאשם עצמו - נמצאו די חיזוקים כדי ליתן בה את האמון הנדרש, ולשלול אותה כאנטי-תזה אפשרית למסכת הראייתית הענפה שהניחה המאשימה לפנינו, הן בנפרד ממשקלה המועט של גרסת הנאשם בנושא, ומקל וחומר עת הדברים מצטרפים זה לזה.

עוד עמדתי על כך, שגרסת הנאשם מנוגדת לראיות, לפיהן בני המשפחה סברו, באמת ובתמים, כי הנאשם וניר אינם תאומים זהים, עד שקיבלו את תוצאות בדיקות ה-DNA שנערכו לשני האחים. גרסת הנאשם אף עומדת בסתירה לכלל הראיות הנוגעות למערכת היחסים בינו לבין ניר לאחר הרצח, שאינה עולה בקנה אחד עם טענותיו אודות סחיטה ואיומים.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

גם בחיזוקים השונים לגרסת הנאשם, אליהם הפנתה ההגנה, לא מצאתי ממש, למעט ביחס לטביעת האצבע של ניר בחומר החשוד כדס. אולם, כפי שצינתי לעיל, בהינתן העובדה כי אין מדובר בראייה פוזיטיבית, ושעה שהיא עומדת לעצמה, בבדידותה, אל מול מסה ראייתית כבדת-משקל, אשר הנגזרת ממנה הינה הפוכה בתכלית לאפשרות לפיה ניר שהה בבית המנוחים בשעת הרצח, לא כל שכן רצח במו ידיו את הוריו, ממילא אין בה כדי לקעקע את האחרונה, ובוודאי שלא ליצור ספק סביר במארג הראייתי המקיף והסבוך שהוכיחה המאשימה.

אירועים מאוחרים והתרחשויות לאחר תום פרשת הבאת הראיות

252. אעמוד להלן על מספר אירועים שהתרחשו לאחר תום שמיעת הראיות (חלקם אף בתום פרשת הסיכומים הראשונה), ועל נפקות כל אחד מהם.

בדיקתו הפסיכיאטרית של הנאשם

253. בתום סיכומי המאשימה שנשמעו בישיבה שנערכה ביום 10.6.12, לאחר שבית המשפט הביע בהרחבה את דעתו בנושא (ראו עמ' 1537 – 1543 לפרוט'), ובהסכמת ב"כ הצדדים (ראו הודעת ב"כ הנאשם מיום 25.6.12, והודעת ב"כ המאשימה מיום 27.6.12), הורינו, בהחלטה שניתנה בתום ישיבת הסיכומים מיום 2.7.12, על שליחת הנאשם לבדיקה פסיכיאטרית, שלאחריה יכין הפסיכיאטר המחוזי חוות דעת "בדבר אחריותו ו/או כל הנגזר הימנה, לביצוע המעשים המיוחסים לו בכתב האישום".

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

זאת, אף שלא עלתה בשום שלב במהלך המשפט טענה כלשהי בדבר אחריותו של הנאשם לביצוע המעשים המיוחסים לו, או בדבר כשירותו לעמוד לדין.

254. בהמשך לכך, נבדק הנאשם ביום 31.7.12 על ידי הפסיכיאטר המחוזי, ד"ר משה קליאן. על יסוד הבדיקה והתיעוד הרפואי בעניינו חיווה הפסיכיאטר המחוזי את דעתו, לפיה הנאשם "אינו חולה נפש ומעולם לא היה חולה נפש", אף כי קיימים קווים נרציסיסטיים באישיותו. בהתאם לכך, צוין בחוות הדעת כי הנאשם כשיר לעמוד לדין, ובעת ביצוע המעשים הוא היה אחראי למעשיו (ראו עמ' 3 לחוות הדעת מש/1, מיום 30.8.12).

ראיות חדשות: פתק ומכתב

255. במהלך תקופה זו, הוגשה לבית המשפט, ביום 29.6.12, "בקשה דחופה ביותר לזימון והעדת עדים לפני שמיעת סיכומי ההגנה לאור גילוייה של ראיה חדשה שבעטייה הועבר חומר חקירה חדש". על פי הנטען בבקשה, זמן קצר קודם הגשתה, נודע להגנה כי בעת שהות הנאשם במעצר הוא קיבל לידיו פתק אותו מצא, לטענתו, בתאו, ובו איומים לבל יספר את האמת. בהמשך לבירורים שנערכו בנושא ביקשה ההגנה להעיד את ראש מפלג תשאול ביחידה המרכזית בירושלים, מר שלמה דאיי, את קמ"ן בית המעצר במגרש הרוסים, מר אבשלום אדלר, ואת מר יצחק אליתים, מפקד בית המעצר במגרש הרוסים.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

בהחלטתנו מיום 29.6.12, נעתרנו לבקשה והורינו כי העדויות המבוקשת יישמעו קודם לישיבת סיכומי ההגנה, שנקבעה ליום 2.7.12.

למען שלמות התמונה אציין, כי בעקבות מסירת הפתק, פנה עוד ביום 26.10.11 בא-כוחו הקודם של הנאשם, עו"ד עטרי, למפקד בית המעצר בבקשה לקבל את צילומי האבטחה בתאו של הנאשם, כמו גם את צילום הפתק. אולם, בקשתו זו של הסנגור הקודם נדחתה (ראו התכתובת נ/48 – נ/49). לימים התברר, כי אף שתוכנו של הפתק הועתק לדו"ח המודיעין שנערך בנושא, הפתק עצמו – אבד.

256. בעדותו אישר מר אדלר כי בחודש אוקטובר 2011 העביר לו הנאשם, בעת שהייתו במעצר בבית המעצר במגרש הרוסים, פתק קטן כתוב בכתב יד, ובו נאצות כלפי הנאשם, לרבות התייחסות להעדפותיו המיניות, ואיום לפיו "אם תגיז את האמת נשחט אותך כמו ששחטנו את ההורים שלך. תמשיך להיות ילד טוב שלא נגמור גם על אחותך הלסבית ואחיך המניאק". מר אדלר הפציר בנאשם שימסור לו פרטים נוספים בנושא, כגון: היכן קיבל הנאשם את הפתק, מידי מי, ומתי, כדי שניתן יהיה לחקור את הפרשה כיאות; אולם הנאשם סירב להשיב והתחמק מכל שאלה בנושא (עמ' 1552 – 1555 לפרוט', וכן הודעתו של אדלר מיום 28.6.12 (נ/46)). מר אדלר הוסיף וציין, כי הוא ביקש להעביר את הפתק לראש צוות החקירה, מר שלמה דאיי, אולם הלה מסר לו כי אין בכך צורך (עמ' 1558 לפרוט').

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

257. בסופו של יום, לאחר חקירה ובדיקה, ועל סמך התרשמותו של מר אדלר מהתנהלותו של הנאשם בבית המעצר, הוא ציין בדו"ח המודיעין, שנכתב ביום 26.10.11 (נ/47), כי "לא מן הנמנע שהפתק הינו מגמתי, על מנת להציג כאילו רצח ההורים בוצע בידי הגורם שכביכול מאיים עליו". מר אדלר הוסיף וציין, כי הנאשם מניפולטיבי ביותר, ואף אובחן כמתחזה על ידי פסיכיאטר בית המעצר לצורך השגת רווחים כאלה ואחרים במשפטו (שם, בעמ' 1 - 2).

258. בעדותו של מר יצחק אליתים, מפקד בית המעצר דאז, הוברר כי אינו זוכר את האירוע המדובר. עם זאת הדגיש, כי אף אם באותה שעה סברו הגורמים המוסמכים שאין ממש בפתק, על פי הנהלים היה עליהם להגביר את האבטחה סביב הנאשם, וכך אומנם נעשה (1569 – 1575 לפרוט').

גם מר שלמה דאיי, שהובא לעדות בפעם השלישית, העיד כי אינו זוכר כלל את פרטי המקרה (עמ' 1576 לפרוט').

259. עוד יצויין, כי הנאשם, ששב לדוכן העדים בתום עדותם של ה"ה אדלר, אליתים ודאיי, מסר כי אף שידע על קיומו של הפתק, "לא עלה בדעתו" לאזכר זאת בעדותו לפנינו במסגרת פרשת ההגנה, חרף העובדה שהפתק הפחיד והדאיג אותו מאוד (עמ' 1582, 1585, 1588 לפרוט').

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

260. אף שיש להצר על כך שהפתק לא נשמר, ולו לצורך חקירה עתידית, הרי לטעמי בחינת כלל הראיות בהקשר זה מובילה למסקנה כי עסקינן בראייה שבאה לעולם על ידי הנאשם, או מי מטעמו, לצורך חיזוק גרסתו.

כזכור, אף שהנאשם מסר את הפתק לידי מר אדלר, הוא סרב בכל תוקף למסור פרטים נוספים על האופן בו הגיע הפתק לידיו, על הגורם שהעבירו, או ליתן "קצה חוט" כדי לנסות ולאשש את גרסתו בדבר האיומים נגדו, כל זאת שעה שבהסברו של הנאשם כי "נעלב" מהיחס של החוקר אדלר כלפיו (עמ' 1583 לפרוט') אין כדי להסביר התנהלות זו, קל וחומר שעה שהחוקר אדלר כלל לא נשאל על כך בעדותו.

זאת ועוד, וזה העיקר: למקרא תוכנו של הפתק עולה, כי הוא מתיישב עם גרסתו השלישית של הנאשם, לפיה רוצח אלמוני הוא זה שפגע בהוריו, ועומד בסתירה לגרסה הרביעית, לפיה ניר הינו הרוצח. שהרי, על פי תוכן האיום, אם הנאשם ימסור את המידע המפליל אודות זהות הרוצחים, יפגע הכותב במשפחתו, לרבות באחותו ובאחיו "המניאק" (כינוי גנאי לשוטר, אותו אישר הנאשם, צ"ס). בנסיבות אלו, אין תימה כי הנאשם אף לא טרח להזכיר את הפתק במהלך עדותו, אף שכאמור הוא ראה בו נסיבה חשובה ומטרידה, בודעו היטב כי בשלב זה, עת דילג כבר לגרסה הרביעית, אין בפתק האמור כדי להושיעו, אלא יש בו אולי גם כדי לפגוע בקוהרנטיות של גרסתו הרביעית.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

261. בהמשך להשתלשלות העניינים האמורה ביחס לפתק ולאירוע נוסף שהתרחש במהלך תקופה זו, בו מעטפה חתומה הועברה, ביום 11.7.12, לבית המשפט על ידי שליח, שעה שהמעטפה הופקדה בידי מאבטחי בית המשפט והשליח נמלט מהמקום, הוגשה מטעם המאשימה, ביום 3.9.12, בקשה להוספת ראיות חדשות, בהתאם לסעיף 165 לחסד"פ.

במעטפה – שתוכנה הוגש בהמשך כמוצג (ת/106), נמצא מכתב בזו הלשון:

"הנדון: עדות ראיה מליל הרצח של נח ונורית מעוז ז"ל

אני מתגורר כל חיי בשכונת רמות ומכיר את דני וניר מעוז אישית והם מכירים אותי על אף שאני צעיר מהם במספר שנים.

רצה הקב"ה ובליל הרצח ישבתי על המדרגות שמתחת לפנס הרחוב שממש ממול לבית משפחת מעוז.

קצת לאחר 23:00 בלילה שמעתי צעקות מבית משפחת מעוז ואז נעמדתי והשקפתי על הכניסה לבית, כמה דקות אח"כ הגיע שכן מבוגר שנעמד מחוץ לחצר בית משפחת מעוז והסתתר מאחורי שער העץ הפתוח של החצר.

אז ראיתי את ניר מעוז יוצא מהבית, נועל את הדלת וחולף בריצה על פני השכן שהסתתר מחוץ לחצר.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

ניר היה בחזה חשוף, הוא לבש חולצה שחורה מכפותרת שהייתה פתוחה לגמרי ומכנסיים שחורים ארוכים.

בעניין זה אין לטעות! זה היה ניר מעוז בוודאות.

אז השכן המבוגר מסתובב לעברי ואני התכופפתי והסתתרתי מאחורי חומת האבן.

ששמעתי את השכן מתחיל להתרחק נעמדתי חזרה והלכתי גם אני לביתי.

רק בבוקר למחרת הבנתי את גודל האסון ומאז אני חווה ימים רבים של ייסורים ולילות רבים ללא שינה.

על כך בעצת רב אני שולח לך את עדותי בעילום שם בכדי שבע"ה ימנע עינוי הדין ועיוות הדין חס ושלום.

מכתב זה כולו לשם שמים בברכת
"אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם"

מאת: א' א'
רח' האחים להרון 20
ירושלים

העתקים: עו"ד יובל קפלינסקי פרקליטות מחוזי ירושלים
עו"ד דוד ברהום
השופט צבי סול [כך במקור, צ"ס] ביהמ"ש המחוזי
(הטעויות וההדגשות – במקור, צ"ס)

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

262. לאחר שקיבלנו את עמדת ההגנה, ובתום דיון לא קצר שנערך ביום 11.9.12, נעתרנו לבקשה ואפשרנו הבאת ראיות בנדון.

263. בישיבה שנערכה לצורך כך ביום 17.10.12, העיד מר רוני בן ארבון, שהכיר את הנאשם בתקופה שהשניים היו עצורים בכלא ניצן. לדבריו, בינו לבין הנאשם נקשרה מערכת יחסים חברית וקרובה. מאחר שבן ארבון האמין בחפותו של הנאשם, הוא ביקש לסייע לו בכל דרך שיוכל ובמסגרת זו החליטו השניים לכתוב יחדיו את המכתב ת/106. מר בן ארבון הוסיף וציין, כי את מרבית תוכן המכתב ניסח הנאשם. אולם הרעיון לשלוח את המכתב בעילום שם נהגה על ידי העד עצמו (עמ' 1718 – 1719 לפרוט'). עוד סיפר העד, כי שבוע וחצי קודם לשחרורו (של בן ארבון) מהכלא, העביר לו הנאשם את המכתב, ביקשו להקלידו ולהעבירו לשלושה גורמים: עותק אחד לשופט סגל, אב בית הדין; עותק שני לב"כ המאשימה; ועותק שלישי לב"כ הנאשם. בהמשך סיפר מר ארבון על האופן שבו הוא מילא אחר בקשת הנאשם והוציא את התוכנית אל הפועל, וציין כי הקפיד שלא לגעת במסמכים או במעטפות, כדי שלא להותיר עליהם את טביעות אצבעותיו (עמ' 1723 – 1728 לפרוט').

במאמר מוסגר אציין, כי המעטפות נמסרו ליעדיהן על ידי מר משה ממון, חברו של מר בן ארבון (ראו הודעותיו ת/107 ו-ת/108, מתאריכים 19.7.12 ו-22.7.12, בהתאמה).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

264. אין חולק, כי האמת ושמירה על החוק אינם נר לרגליו של העד בן ארבון. המדובר באדם בעל עבר פלילי לא מבוטל, לרבות הרשעה בעבירת התחזות, כאשר גם בהליכים אזרחיים, אלה ואחרים, הוא נמצא דובר שקר (ראו: פסק הדין בת"א (שלוס י-ם) 10098/05 בן ארבון נ' סיבוני (לא פורסם, 7.7.2010); כתב האישום נגדו מיום 9.5.11 בת"פ 17144-05-11; גליון הרישום הפלילי של העד והחלטת בית משפט השלוס (כ' השופט א' טננבוים) בבקשה למעצרו של הנאשם, מ"ת 6872-02-12, מוצגים נ/51 – 54, כמו גם עדותו בעמ' 1737 – 1741 לפרוט').

לא זו אף זו: העד אף אישר במהלך חקירתו הנגדית, כי קיבל תרופות פסיכיאטריות בתקופות מסוימות, לרבות במהלך מעצרו הנ"ל (עמ' 1746 לפרוט').

זאת ועוד, הגם שבן ארבון עמד על כך שדבריו בבית המשפט הינם אמת לאמיתה, הוא הודה כי שיקר בעימות שנערך אל מול הנאשם, ביחס לכסף שקיבל מהחוקרים, אף כי הופעלו עליו לחצים כדי לספר את האמת ביחס לחלקו בפרשה (עמ' 1713, 1727, 1734, 1751 – 1755 ו-1772 לפרוט').

265. עם זאת, ובמידת הזהירות המתבקשת מהאמור לעיל, מוכן אני ליתן אמון בעדותו של מר בן ארבון בהקשר זה, נוכח התרשמותי הברורה, לפיה הוא ביקש לעזור לנאשם, אותו החשיב – ועדיין מחשיב, כפי שחזר ואמר לא אחת בעדות, כאדם חף מפשע, שהופלל על לא עוול בכפו:

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

- ”ש. אתה בעצם אומר לנו היום את מה שאמרת כבר במשטרה.
דהיינו שאתה מאמין לחלוטין בחפותו של דניאל מעוז, נכון?
ת. כן.
ש. אתה לא חוזר בד.
ת. ממש לא. להיפך, זה רק הולך ומתחזק מיום ליום.”

(עמ' 1747 לפרוט', ש' 16 – 20)

והנה, אמונתו זו בחפותו של הנאשם, כמו גם אמונתו ”שצריך להוציא את האמת לאור”, הובילה את מר בן ארבון להושטת עזרה לנאשם בהדפסת המכתב ושליחתו ליעדים השונים. עוד ניכר היה, כי העד מצר על כך שהגיע לעדות כעד מטעם התביעה, בשל הלחצים שהופעלו עליו, כדבריו. מכל מקום, הוא סבור באמת ובתמים כי גם בדברים שנאמרו על ידו לבית המשפט יש כדי לסייע לנאשם (עמ' 1788 – 1789 לפרוט').

דברים אלה והתרשמותי הכללית מהעד, מובילים אותי למסקנה, כי העד לא ניסה לטפול אשמת-שווא על הנאשם כדי למזער את חלקו שלו בפרשה; ההפך מכך הוא הנכון: בן ארבון התגאה בחלקו בפרשה, שכן על פי אמות המידה בהן הוא אוחז הוא ביצע מעשה נאצל עת סייע לחבר במצוקה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

למותר לציין, כי העד ידע שבמסירת הדברים האמורים הוא עשוי לעמוד בפני הליך פלילי בגין המעשים שביצע (ראו דבריו בעמ' 1732 לפרוט'), ואף על פי כן לא נרתע מלספר על הפרשה, לרבות על חלקו שלו בה.

266. למען שלמות התמונה אציין, כי בעקבות קבלת המכתב הוזמן השכן רוזנפלד לחקירה, ומסר ביום 16.7.12 הודעה נוספת במשטרה (נ/56), בה שלל מכל וכל את האפשרות שאדם אחר ישב על המדרגות הסמוכות לבית המנוחים, בזמן בו הוא, רוזנפלד, שהה במקום, ובעיקר – את הנסיבה המוזכרת במכתב, לפיה הרוצח חלף בריצה על פניו של רוזנפלד.

בנסיבות אלו, ניתן לראות במכתב ת/106 משום חיזוק לראיות המאשימה דווקא, בהיותו בדיה שנועדה לקדם את הגנת הנאשם, ובוודאי שאין בו כדי ליצור ספק סביר כלשהו במארג ראיות המאשימה; לבדו, או בצוותא חדא עם יתר הראיות אליהן הפנתה ההגנה בהקשר זה.

למותר לציין, כי השתלשלות עניינים מאוחרת זו מטילה אור (או שמא צל) גם על הפתק, אותו, כנטען על ידי הנאשם, הוא קיבל, ומחזקת את המסקנה, לפיה אף פתק זה נערך על ידי הנאשם, או על ידי מי מטעמו, כדי לנסות לחזק את גרסתו.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

סוגיות נוספות

מחדלי חקירה

267. בסיכומיו, הפנה בא-כוח הנאשם למספר טענות אודות מחדלי חקירה בתיק, שעיקרם - אי מיצוי הבדיקה ביחס למצלמות אבטחה שהיו ממוקמות ברחוב הסמוך לבית המנוחים.

טענה זו אינני יכול לקבל, זאת בהתייחס לשתי המצלמות אליהן הפנה הסניגור המלומד.

ביחס למצלמה הראשונה, אשר הדיסק הקשיח שלה הועבר לבדיקתו של מר זילברשטיין, שוכנעתי כי המומחה עשה כל אשר לאל ידו לעשות כדי לשחזר את המידע שנמחק מהדיסק, חרף הקשיים הטכניים המרובים שנקרו בדרכו. דא עקא, שבסופו של יום הצליח מר זילברשטיין לשחזר אך ורק את המידע הדיגיטלי, אולם בהעדר קוד הצפנה מיוחד – שהינו סוד מסחרי של היצרן בקוריאה, לא ניתן היה "לתרגמו" לכדי תמונה ויזואלית בת-צפייה (עמ' 698 – 699 לפרוט'). דברים אלה חוזקו בעדותו של הקצין שלמה דאיי, שהסביר כי מאחר שמצלמה זו הינה אחת מבין עשרות מצלמות שנבחנו ברחוב, שעה שבאף אחת מהן לא נמצא מידע היכול להועיל לגרסת הנאשם, ממילא הוא לא מצא לנכון לפנות באופן מיוחד ליצרן בקוריאה, בתקווה כי ניתן יהיה לפתור את הבעיה הטכנית (ראו עדותו בעמ' 756 לפרוט').

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

באשר למצלמה השנייה: עם התקדמות החקירה, הועבר להגנה סרט ממצלמה נוספת, שהייתה ממוקמת בביתו של עובד מדינה בכיר, הצופה לכניסה לרחוב בו התגוררו המנוחים (נ/41). אין חולק, כי הסרט, שצולם עד השעה 23:00 בליל הרצח, לא הציג ממצאים רלוונטיים.

אף כי לעתים רבות אין רציפות בזמן הצילום, וניתן לראות זאת בצורה ברורה מצפייה בסרט, שעה שמדובר במצלמה עם חיישן תנועה שאינה מקליטה באופן רציף, איני יורד לסוף דעתה של ההגנה בנושא "הקטיעות" בצילום. זאת ועוד, העובדה כי למשך מספר דקות קיים צילום רצוף ללא תנועה נראית לעין, אין משמעה כי החיישן לא קלט תנועה כלשהי ועל אף פי כן הפעיל את מערכת הצילום. בוודאי שאין בכך כדי להעיד על עריכה מכוונת של הסרט לצורך העלמת ראיות, כנטען על ידי ההגנה.

268. בהינתן כל האמור, נדחית הטענה בדבר קיומם של מחדלי חקירה בתיק. התרשמותי הינה, כי בתיק דגן נוהלה החקירה באופן מקיף, נרחב ויעיל. כיווני חקירה רבים, סבירים יותר וסבירים פחות, נבדקו ונשללו, וככלל לא נותרו שאלות או תהיות ללא מענה חקירתי הולם.

שקרי הנאשם

269. אין חולק, כי הנאשם שיקר לאורכו ולרוחבו של גרסאותיו. שקרי הנאשם הצטברו בתיק זה לכלל מסה קריטית ביותר, שלא ניתן להשתחרר ממנה באמצעות מתן הסבר כלשהו. הנאשם לא שיקר בפרט זה או אחר בגרסתו, אלא בדה גרסה

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

שקרית מלאה ועתירה בפרטים שונים, ציורית ועגולה. הנאשם אף הוכיח כושר בלתי נדלה לדבוק בגרסה שקרית לאורך זמן, עד אשר נחה דעתו כי טובתו האישית מחייבת לשנות גרסה זו, תוך ציפייה ל"טפיחה על השכם" נוכח "החזרה בתשובה" ומסירת גרסת "אמת".

כך נולדה לה גרסת נער הליווי, והאמת, לכאורה, יצאה לאור. בגרסה זו, דבק הנאשם מספר ימים עד שסבר כי הגיעה העת להודות ב"אמת" (אחרת) ולספר על גרסת הרוצח האלמוני. בגרסה חדשה זו, דבק הנאשם בקנאות משך מספר חודשים, אף לאחר שהועמד לדין ונתבקשה תשובתו המפורטת לכתב האישום. והנה, גם מגרסה זו חזר הנאשם, אם כי באופן חלקי, עת שינה את טעמו וביקש לטעון כי לא רוצח אלמוני הוא שדקר ורצח את הוריו האהובים, אלא היה זה לא אחר מאשר אחיו התאום, ניר.

270. בסיכומיהם, הודו ב"כ הנאשם כי הודעותיו ועדותו של הנאשם היו רצופות שקרים, אם כי ביקשו שלא ייעשה בשקרים אלה שימוש לצורך חיזוק ראיות התביעה, זאת נוכח ההסברים שנתן הנאשם לגרסאותיו הכוזבות. לביסוס טיעונם, נסמכו ב"כ הנאשם על דברי בית המשפט העליון בע"פ 426/67 בארי נ' מדינת ישראל, פ"ד כב(1) 477, 483 (1968), לפיהם על בית המשפט "לנהוג זהירות בהעמדת הרשעה אף במקצת על כך, שהנאשם נתן הסבר אשר נמצא כוזב, פן ניכשל באחד הימים בהרשעת חף מפשע".

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

271. אלא, שדומה כי נעלם מעיני ההגנה המשכה של הציטטה, לפיה הסבר כוזב מפי הנאשם עשוי לחזק את אמונו של בית המשפט בראיות התביעה (שם). לא זו אף זו: מאז פסק הדין בעניין בארי התפתחה ההלכה, וכיום, בנסיבות מסוימות, רשאי בית המשפט ליתן ל"שקרים מהותיים" של נאשם – הן בשלב החקירה והן בשלב הדיון גופו – משקל ראייתי עצמאי, כך שיימצא בהם "סיוע" במקום שנדרש כזה (ראו: קדמי, חלק שני, עמ' 831). ברם, שקרים, כמוהם כשתיקה, יהא משקלם בנסיבות העניין אשר יהא, לעולם מהווים המה ראייה "מצטברת" לראייה העיקרית, ואין אפוא בכוחם לבוא במקומה (שם, עמ' 832).

שקר של נאשם במהלך חקירתו במשטרה או במסגרת עדותו במשפט, העונה על חמישה תנאים בסיסיים, הנו בעל משקל ראייתי עצמאי, כאמור לעיל, ואזכירם להלן:

הראשון – כי יהא בעניין מהותי;

השני – כי מוכח הוא בראיות עצמאיות, ולא מכוח אי מתן אמון בעדות הטעונה סיוע;

השלישי – כי יהא ברור וחד-משמעי;

הרביעי – כי מכוון הוא להכשיל חקירה ולהטעות את בית המשפט;

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

והחמישי – כי הנו קשור אל העבירה עליה נסב המשפט, ואינו נובע מעילה אחרת, שאינה רלבנטית לצורך בירור האשמה (שם, עמ' 833-835).

ויוטעם: הענקת כוח ראייתי עצמאי ל"שקרים של נאשם" מחייב זהירות מרובה, שהרי הללו אינם מבטאים בהכרח תחושת אשם או ניסיון נואש של האשם לחלץ עצמו, שמא אך מבטאים המה פרי מבוכה והתרגשות בהם מוצא עצמו חף מפשע לנוכח עלילת-שווא לוכדת (שם, בעמ' 836).

עוד יוזכר, כי המשקל הראייתי המוענק לשקרי נאשם אינו חורג ממשקל של ראיית לוואי – הנלווית, משלימה או מצטרפת לראיה העיקרית (שם, בעמ' 837). אף כאן יוכל הסבר מניח את הדעת לנקיטה בדברי שקר כדי ליטול מהם את כוחם הראייתי.

שקרים לבדם אינם, אם כן, בגדר בסיס עצמאי להרשעה, השימוש בהם מוגבל לערעור מהימנותו של נאשם, או כראיה מחזקת המצטרפת לשאר ראיות התביעה (שם, בעמ' 840).

272. נדמה, אפוא, כי אין להכביר מילים על כך שאותם שקרי הנאשם, כפי שפורטו לעיל, הינם בעלי משקל ראייתי עצמאי. עניינם – מהותי, והם כלל אינם שנויים במחלוקת. המדובר בשקרים ברורים וחד משמעיים, שכוונו להכשיל את החקירה במשטרה ולהטעות את בית המשפט; וכמובן – לפנינו שקרים הקשורים באופן הדוק אל העבירות עליהן נסב המשפט. לא התרשמתי שאותם שקרים מבטאים פרי מבוכה

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

והתרגשות בהם מצא הנאשם עצמו לנוכח עלילת-שווא לוכדת, אלא בשל תחושת אשם או ניסיון נואש לחלץ עצמו. לא ניתן כל הסבר מניח את הדעת שבכוחו ליטול מהשקרים הללו את כוחם הראייתי. משקרים אלה ניתן להסיק את שכבר גם ראינו בלעדיהם: מהימנותו של הנאשם עורערה עוד יותר וראיות התביעה התעצמו בגינם.

בכך התקיימו כל התנאים שנקבעו בפסיקה, לפיהם יש ליתן משקל ראייתי לשקרי הנאשם.

273. עם זאת אדגיש בהקשר זה, כי לדידי המסכת הראייתית שנפרסה והוכחה על ידי התביעה הינה חזקה ובעלת משקל מספק גם כשהיא עומדת בגפה ומבלי צורך להיזקק לשקרים הרבים שפיזר הנאשם.

274. טענה נוספת היכולה לעמוד לזכות הנאשם בהקשר זה, אף כי לא נטענה על ידי ההגנה, הינה כי הנאשם שיקר מתוך חשש שיורשע בעבירה אחרת, פחותה בחומרתה (להרחבה בעניין זה ראו דברי בית המשפט בע"פ 334/02 סיבוני נ' מדינת ישראל, פסקה 13 לפסק-דינו של השופט א' לוי (לא פורסם, 13.1.03), בו נטלתי חלק במותב בערכאה המבררת).

אלא, שאף מטענה זו אין הנאשם יכול להיבנות, שכן בחינת מכלול גרסאותיו מובילה למסקנה, לפיה השקרים הרבים שפיזר נועדו לטשטש את מעורבותו בעבירות הרצח בהן נחשד (בשלב ראשון) והואשם (בשלב שני) - הן ואין בלתן.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לא זו אף זו: בסופו של יום, לא נמצאה ולו ראשית ראייה לכך שהנאשם היה מעורב בעבירה אחרת שלא נזכרה בכתב האישום.

בחינת המארג הנסיבתי – שלב ב'

275. כפי שציינתי בהרחבה בפסקאות 144 – 145 לעיל, ראייה נסיבתית, מטיבה ומטבעה, להבדיל מזו הישירה, אינה מוכיחה במישרין "עובדה" מן העובדות השנויות במחלוקת, כי אם "נסיבה" שעל פיה ניתן להסיק את דבר קיומה של העובדה הטעונה הוכחה, על דרך של הסקת מסקנות שבהגיון, בשכל הישר ובניסיון החיים. פעולתה הינה, אפוא, בעקיפין. אין לקבוע ממצא על יסוד ראייה נסיבתית, אלא אם כן הוא מתחייב הגיונית מן הנסיבה שהוכחה, כמסקנה אחת ויחידה. אין גם לבחון ראייה נסיבתית בפני עצמה, אגב בידודה, כי אם רק את התמונה המצטיירת לאור מקבץ הראיות כולו. ראיות נסיבתיות אינן צריכות לבסס את הרשעת הנאשם ברמה של וודאות מוחלטת, שהרי זו כלל אינה נדרשת, ולמעשה אינה קיימת, אלא עליהן להוליד לכלל מסקנה הגיונית אחת ויחידה, לפיה הנאשם ביצע את העבירה שיוחסה לו. נדרשת כאן, אפוא, מסקנה מרשיעה, הגוברת באופן ברור והחלטי על כל תיזה חילופית אחרת, באופן שלא מותיר כל מסקנה סבירה אחרת בשדה האפשרויות.

276. בענייננו, הראיות הנסיבתיות שהובאו לבית המשפט אינן מותירות כל ספק בדבר אמיתות גרסת המאשימה, שהוכחה כדבעי (לפירוט תמציתי של אותן עובדות, ראו: סיכום ביניים - סקירת ראיות המאשימה). אל מול שלל הראיות הקושרות

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

ומסבכות את הנאשם במעשים שיוחסו לו, אשר חרף הכחשותיו הנמרצות של הנאשם בחקירותיו במשטרה חלקן הגדול כיום כלל אינו שנוי במחלוקת, בדה הנאשם מספר גרסאות כדי למלט את עצמו מהחשדות שיוחסו לו, בקור רוח מפליא ותוך תכנון מחושב, כשהוא מכלכל את צעדיו ומוסר את הגרסה המסבכת יותר, אך ורק בנקודת הזמן בה הוא חש כי עליו להסביר את הראיות המחשידות שנחשפו בפניו עובר לנקודת זמן זו, או בלשונו – כאשר הוא נמצא "עם הגב לקיר", וחש כי רק רסיסי האמת, עד כמה שניתן לכנותם כאלה, ייתנו לו "אוויר לנשימה" וירחיקו ממנו את החשדות הקשים שהצטברו נגדו. לאורך כל הדרך ניסה הנאשם לבדוק עם חוקריו אלו ראיות מצויות בידיהם, והאם תיתכנה ראיות סמויות מעין, שטרם נחשפו בפניו, אשר תעמודנה בסתירה לגרסה אותה הוא מבקש למסור. הנאשם אף לא בחל לעשות שימוש ציני בדברים שנאמרו לו על ידי חוקרי המשטרה, כדי לשוות משנה אמינות לגרסאותיו (כך, לדוגמה, בחר הנאשם לעשות שימוש בדברי החוקר דודו לוי, אודות העדר הרציונאליות בהתנהגותם של עדים לאירוע טראומטי, עת נדרש הוא להסביר את התמיהות שהזדקרו כתוצאה מפעולותיו במהלך ולאחר הרצח).

277. מעבר לכל האמור יודגש, כי לא ניתן להעניק אמון כלשהו לגרסתו הרביעית של הנאשם, לא כל שכן שלא לצורך יצירת אנטי-תזה למארג הראייתי שנטווה על ידי המאשימה, אשר מעבר להיותה גרסה כבושה, אשר ההסבר לכבישתה לא נמצא מהימן, היא הייתה מלאה תמיהות ופרכות, ואף עמדה בסתירה לראיות רבות אחרות, זאת ללא כל הסבר ממשי לכך.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

278. האם נמצא ספק סביר במקבץ ראיות המאשימה? שמא נגלה לפנינו אך צירוף מקרים מצער וקשה מבחינת הנאשם?

כידוע, ספק סביר "מצביע על קיומה של אפשרות 'מתקבלת על הדעת', לאמור: אפשרות ממשית שיש לה אחיזה בחומר הראיה, להבדיל מ'השערה' נטולת בסיס בראיות, או קלוטה מן האוויר, או כזו שאינה אלא בבחינת אפשרות תיאורטית גרידא" (ראו: קדמי, חלק רביעי בעמ' 1674).

ודוק: כדי להקים ספק סביר באשמתו של נאשם צריכה להתקיים אפשרות סבירה, בעלת הסתברות ממשית לקיומה של אפשרות חלופית לאפשרות המרשיעה (ראו: ע"פ 1003/92 רסלאן נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (לא פורסם, 23.1.1997)).

נלמד מכך, כי אין די באפשרות גרידא לכך שהנאשם הוא חף מפשע. נדרשת אפשרות מציאותית בעלת ראשית ראיה בחומר הראייתי שהונח לפתחו של בית המשפט. כבר נקבע לא אחת, כי אין די באפשרות תיאורטית, המעוגנת אך בספקולציות או בהשערות, לא כל שכן שקשה לקבל ספקולציות העומדות בסתירה ברורה לגרסת הנאשם, כגון: כי הרצח נגרם על ידי גורם שלישי, שאינו ניר או הנאשם, שזהותו נותרה עלומה, בשל חששו של הנאשם מאיומיו של אותו גורם שלישי; או למשל, כי באירוע היו מעורבים מספר רוצחים, בכללם הנאשם (ראו סיכומי ההגנה, בעמ' 1679 – 1680 לפרוט'). ספקולציות אלו, אינן נתמכות בראיות פוזיטיביות

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

כלשהן, וכאמור – הן מנוגדות בצורה חזיתית לגרסת הנאשם על אשר ארע בזמן הרצח.

279. למותר לציין, כי אף אם ניתן היה ליתן את האמון הנדרש בתרחיש החלופי, לפיו לנאשם היה שותף כלשהו למעשה הרצח, גורם שלישי עלום, שאינו ניר (וכאמור – לא כך הוא), עדיין אין בכך כדי להושיע את הנאשם, זאת נוכח חלקו הממשי והמהותי במעגל הפנימי של האירוע מכוח דיני השותפות.

280. סיכומם של דברים: אפשרות סבירה חלופית אחרת לאפשרות המרשיעה בתשתית הראייתית שנסקרה לעיל – אינה בנמצא; לא בגרסתו האחרונה של הנאשם ולא בטענות ההגנה בסיכומיה.

אף אני ניסיתי לתור אחר קיומו של ספק סביר כלשהו, קיומה של תזה חלופית אחרת המתיישבת עם אותה מסכת ראייתית, היכולה להצביע על כך שחלקו של הנאשם במעשים אינו כפי הנטען כלפיו בכתב האישום, לפיה לא הנאשם היה זה שדקר עשרות דקירות סכין את הוריו מולידיו והותירם מתבוססים בדמם עד צאת נשמתם.

יגעת, אך לא מצאתי.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

ולטענה, שמא מדובר אך בצירוף מקרים אומלל והרה גורל, אשיב בדברי כב' השופט מ' חשין בע"פ 6251/94 בן-ארי נ' מדינת ישראל, פ"ד מט(3) 45, 128 – 129 (1995), היפים, כמות שהם, אף לענייננו -

"ראיה פלונית נוטה לכיוון הרשעה, וכך הן ראיות פלמונית, אלמונית, צלמונית ותלמונית. כל אחת מאותן ראיות עשויה להתפרש – כשהיא לעצמה – גם כאירוע בלתי צפוי ובלתי נחזה, כתעותוע ממעל. ואולם שרשרת של תעותועים אינה חזון נפרץ וממילא מקרבת היא אותנו אל הרשעה ואל סילוקו של ספק סביר... מעשה אל ודבר ה' אינם חזון נפרץ, וכאשר "מעשי אל" (כנטען) באים בזה אחר זה בשרשרת נסיבות שכל אחת מהן לעצמה מצביעה אל עבר אשמתו של נאשם, נאמר אנו כבני אנוש – כי יש להרשיע אותו נאשם וכי לא ניטע ספק סביר בלב. אכן, יד המקרה, מעשה אל, אצבע אלהים, מחזה תעותועים, כאשר באים הם בזה אחר זה באותה מערכת עצמה, אין הם אך מצטרפים האחד אל רעהו אלא כופלים הם אלה את אלה. כך הופכת מקריות לחוקיות, וערכה של טענת תעותוע ממעל שואפת לאפס."

281. לאור כל המקובץ לעיל, ניתן אפוא לקבוע, בדרגת הוודאות הנדרשת, למעלה מכל ספק סביר, כי ביום 13.8.11, או בסמוך למועד זה, תכנן הנאשם לפגוע בהוריו. המניע למעשיו - שאינו רכיב נדרש מבחינה משפטית – היה, ככל הנראה, חפצו לקבל את חלקו בעיזבון הוריו המנוחים, על רקע חובות ההימורים אותם צבר, ואשר עתידים היו להמשיך ולתפוח. בהמשך לתכנון, שהתבטא בעיקר בחיפושי המחשב הרבים שערך בנושא רצח, נפקויותיו הפיננסיות והמשפטיות, והאמצעים להימלט

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

מהרשעה בדין בגין ביצועו, נסע הנאשם בשעות הערב לבית הוריו, לא בטרם הותיר את הטלפון הנייד שלו בביתו בתל אביב, ככל הנראה למטרת יצירת "אליבי" באמצעות איכון הטלפון הנייד שם, ולאחר שווידא כי אין בכוונתו של ניר לשוב לבית ההורים, דבר שהיה עלול להפריע לו בביצוע זממו הנורא.

בשעה 23:00, או בסמוך לכך, דקר הנאשם את הוריו המנוחים עשרות דקירות סכין בכל חלקי גופם. דקירה אחר דקירה. אחת ועוד אחת – עד שהללו נפחו את נשמתם ומתו.

בסמוך לאחר הרצח, החל הנאשם לטשטש את עקבותיו: תחילה, בשליפת הסכין מחזה המנוח ובשטיפתה, דרך העלמת הבגדים אותם לבש בזמן הרצח, ובסופו של יום – בשיבה נוספת לבית ההורים בהמשך אותו לילה ובניקוי יסודי של הזירה באמצעות אקונומיקה; בניקוי, באמצעות סכין אחרת, מתחת לציפורני המנוחים, אצבע אחר אצבע, עשרים במספר; ואף בניסיון להצתת הגופות או בסמוך להן, ניסיון עליו ניחם הנאשם בטרם השלים את המעשה המזוויע.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

הפן המשפטי

עבירת הרצח

282. לנאשם מיוחסות שתי עבירות רצח, לפי סעיף 300(א)(2) לחוק, הדורשות יסוד נפשי מיוחד של כוונה תחילה. מאחר שהנרצחים הינם הוריו, מלכתחילה ניתן היה להאשימו בעבירה לפי סעיף 300(א)(1) לחוק, שאינה דורשת הוכחת יסוד נפשי מיוחד כאמור.

עם זאת, ואף שהדבר הינו בבחינת למעלה מן הצורך, הוכח כי לנאשם הייתה "החלטה להמית" את הוריו המנוחים, וכי הוא חזה וצפה את התוצאה הקטלנית של מעשיו, עת דקדם עשרות פעמים בכל גופם, לרבות בפלג גופם העליון ובאזורים חיוניים אחרים. הנאשם קבע לעצמו מטרה לגרום למותם של המנוחים, וחפץ להגשימה, בדם קר וללא התגרות כשלהי, בתכוף למעשה. הנאשם הכין את עצמו ואת הרקע למעשה, נסע לבית הוריו ושם מימש באופן סופי את תוכניתו הזדונית, שעה שבין מעשיו לבין מותם קיים קשר סיבתי אמיץ ובלתי ניתן לערעור. התנהגותו של הנאשם עובר לביצוע מעשי ההמתה, התנהגותו בעת ביצוע מעשי ההמתה ואפילו התנהגותו לאחר ביצוע מעשי ההמתה - מקימות את חזקת הכוונה הנדרשת, כחומה בצורה.

משכך, מן הדין להרשיע הנאשם בביצוע של שתי עבירות רצח.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

השמדת ראיה

283. עבירה של השמדת ראיה דורשת השמדתו של דבר כלשהו, לרבות שלילת כוחו לשמש כראיה בכל דרך שהיא, גם כאשר טרם נפתחו הליכי חקירה, אולם יש יסוד סביר לכך שבעתיד אותו דבר יהיה דרוש כראייה, זאת מתוך כוונה (או מניע) למנוע את השימוש באותו דבר כראייה בהליך שיפוטי (ראו: יעקב קדמי, **על הדין בפלילים – חוק העונשין**, חלק שלישי, בעמ' 1565 (הוצאת דיונון, 2006)).

בענייננו, כאמור לעיל, הנאשם הודה כי סמוך לאחר הרצח הוא נטל את הסכין ושטפה על מנת להעלים את טביעות אצבעותיו, וכן ניקה את הזירה באמצעות אקונומיקה מספר שעות לאחר מכן כדי להעלים את עקבות דמו ואת יתר הראיות שנותרו בזירה ואשר עשויות היו לסבכו במעשה. בנוסף לכך, ניקה הנאשם מתחת לציפורני הוריו המנוחים באמצעות סכין, על מנת להעלים שרידי ראיות ביולוגיות, וכן נפטר מבגדיו המגואלים בדם, מנעליו ומהמגבת בה חבש את אצבעו.

כמפורט בהרחבה לעיל, בגדר הדיון בראיות הנסיבתיות המגבשות את עבירת הרצח, אין חולק בדבר מעשי הניקוי והשמדת הראיות, כמו גם בדבר המניע העומד בבסיס פעולות אלו (ראו בפסקאות 101 – 100, 106 – 105, 117 – 112 ו-121, לעיל).

משעובדות אלו, כמו גם הכוונה שעמדה בבסיס ביצוען והיסוד הנפשי הנדרש להן, הוכחו כדבעי - למעשה בהודאה מפי הנאשם עצמו - מה גם שאין כלל מחלוקת ביחס לעבירה זו, מן הדין להרשיע את הנאשם גם בביצועה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

בטרם נעילה

284. הוכחה לפנינו מסכת עובדתית שאין בה כדי לבייש תסריט אימים קולנועי, אלא שהפעם, ולמגינת הלב - התרחש הדבר במציאות.

עתה, הגיע הרגע בו אניח לעובדות בהן עסקתי, ושאותן סקרתי וניתחתי למכביר על-פני מאות עמודי הכרעת הדין, ואעבור לדון במשמעויות.

פלשה הפרשה דגן למעמקי תודעתנו, ואכן - הַפְּרָה באחת את הנחות המוצא עמן פסענו מידי יום לשגרת יומנו. הוכח, כי רגשות תסכול, כמו גם תאוות ממון עיוורת, בעקבות הפסד כספי-הימורים, הם שהנחו את הנאשם בפועלו במסגרת הפרשה דגן. בשלבים מוקדמים הסתפק הנאשם בביום פריצה לכספת בית הוריו, עת גנב מתוכה סכום כסף; מאוחר יותר, הוא ביצע את שני מעשי הרצח המחרידים, שלאחריהם לא נטש את בית הוריו בטרם גנב סכום כסף נוסף מארנקו של אביו, השרוע על הרצפה דקור למוות; לאחר כל אלה, לא עצר הנאשם, אלא המשיך במחול העיוועים הנורא בדרכו לעבר ניקוי הזירה והשמדת הראיות העשויות לקשור אותו לביצוע המעשים המזוויעים, לרבות ניקוי העור מתחת לכל אחת מציפורני הוריו כדי להסיר כל זכר או סימן היכול להסגירו; ומאוחר יותר, עת נחקר במשטרה כחשוד, בחר הנאשם להכחיש מכל וכל את המיוחס לו, ואך טיפין טיפין מסר פרטים מסבכים, בחפצו להרחיק מעליו את החשדות שהלכו ונערמו נגדו.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

ערכי כיבוד הורים - כאבק היו לרגלי הנאשם. ידענו כי קדושים הם החיים ויש לכבדם בכל צורה, אך לא מצאתי סימן וזכר לידיעה זו באמתחתו של הנאשם; אמרה התורה: "לא תרצח" - אך הנאשם סכר אוזניו ועיניו, ורצח בדם קר את שני הוריו.

זעקה הארץ ורעשו השמיים; דם אם חולת סרטן, דם אב, דם זוג הורים נשפך סתם כך, באכזריות שאין דומה לה, על ידי בנם, הנאשם, וזאת, ככל הנראה, רק במטרה לזכות בכספי ירושה לשם מימון חובות הימוריו.

כבני אנוש, נזקקים אנו בכל מקרה לדין וחשבון נוקב. כיצד ארע שיצא המרצח, לכאורה אדם נורמטיבי, אשר עד למעצרו שימש כ"קצין בית משפט" ונטל חלק פעיל במערכת שלטון החוק כעורך דין, הגיע לבית הוריו, לאחר תכנון מוקדם, מדוקדק וקר רוח להפליא, וקטל אותם בעשרות דקירות סכין; תחילה, ככל הנראה, את אביו המנוח, ולאחר מכן גם את אמו, שירדה לקומה הראשונה עת שמעה את זעקות הכאב, ההלם והתדהמה של בעלה, שעה שנדקר על ידי בנם - הנאשם.

לדאבת הלב, רבים הם התיקים הקשים המגיעים לשולחנו של מותב זה. תיקי אלימות קשים, עבירות מין מן החמורות ביותר, ואף תיקי רצח לא מעטים הינם חיזיון נפרץ באולמנו. למדנו מן הניסיון, ומוטלת עלינו החובה להמשיך ולזכור, כי לעצבות יש מסורת ארוכה והיא עוברת מעין לעין, מלב אל לב, מסיפור נורא אחד אל סיפור זוועה אחר, ועד להכרעה המוטלת לפתחנו היום. והנה, גם בסביבה קשה זו עדיין מהווה התיק דגן תופעה יוצאת דופן.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

קודם לרצח המזווע, הייתה משפחת מעוז משפחה נורמטיבית, מתפקדת ככל משפחה נורמטיבית אחרת. משפחה חמה ומלוכדת. כל אחד מההורים נשא במשרה בכירה; האב בתחמומו, והאם בתחומה. המעשה הנורא גדע באבחות סכין את פתיל חיי זוג ההורים, פילג בצורה נוראה את בני המשפחה לשניים, וכרה תהום עמוקה ביניהם: מן העבר האחד - הנאשם; מן העבר השני - יתר אחיו ובני משפחתו.

ואם פניתי להיגיון, לא אותיר את הרגש יתום.

אין חולק, כי לפנינו טרגדיה משפחתית קורעת לב, שרגשות אנושיים הומים כרוכים בה מכל עבר. משכך, למצער אמור היה הנאשם לחוש רגשות נורמאליים-טבעיים של כאב, אשמה וחרטה. דא עקא, שהנאשם לא ניחם על מעשיו, אלא ביקש גם לפגוע בשמו הטוב של אחיו התאום, עת במהלך המשפט הוא בחר להפנות אצבע מאשימה לעבר אחיו ניר, וטען כלפיו בלא להניד עפעף, כי הוא זה אשר רצח את הוריו המנוחים, כאשר הוא, הנאשם, בסך הכל חשש לחשוף עובדה זו בשל מערכת של סחיטה ואיומים כביכול, מצד ניר כלפיו.

גרסה זו, נדחתה כאמור על ידי מכל וכל, לאחר שמיעת כל הראיות בתיק, שהובילוני לכלל מסקנה וללא צל של ספק, לפיה ניר כלל לא שהה בבית ההורים המנוחים בליל הרצח, ולא היה זה שהניף את הסכין ודקר את הוריו בכל חלקי גופם.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לכל איש יש שם שנתנו לו הוריו מולידיו. הנאשם, לו העניקו הוריו את השם דניאל, שכינויו בכתובים הינו "איש חמודות" (ספר דניאל, פרק י' פסוקים י"א ו-י"ט), פעל בניגוד מוחלט לשמו וקיפד את חייהם ושםם של הוריו בלמעלה משבעים (!) דקירות סכין.

התבוננתי בבני משפחת מעוז, שהעידו לפנינו על המצב הנורא אליו נקלעו לאחר הרצח. הסתכלותי לעברם, עמוסת המחשבה, שאבה אלי את כלל הנתונים החיצוניים, ולא הייתה בגדר פעולה מכאנית של רישום נתונים חיצוניים בלבד. המראות הממשיים שנגלו היו, כנראה, רק הקליפה הדקה של הדברים. ברי, כי כל דיבורם לפנינו, של כל אחד מבני המשפחה בנפרד, היווה לא יותר מאשר הצצה מסוימת, חטופה יש לומר, אל תוך מעגל חייהם. כך, בדרך לא דרך, נארגה לפנינו פרשת חיים משפחתית אומללה ומכאיבה של בני משפחת מעוז. בשל אותו צורך של דיבור והתבוננות ישירה כלפינו השופטים, נדחק כל אחד מהם, לראשונה בפומבי, להתבונן גם בעצמו פנימה ובחוויותיו, להרהר שוב ושוב בטיבו של כור ההיתוך המשפחתי שלהם, שנתחים גדולים הימנו לא הותכו לצערם באופן נדרש ובריא, אלא נותרו מפעפעים בגעגוע למשהו אחר ושונה. התחושה השלטת בדיבורם הייתה של תבוסה וצער.

מה שנראה תחילה, לפני רצח ההורים, כלפי חוץ לפחות, כבלתי מתמוטט לעולם – מוט התמוטט; דמות המשפחה המאוחדת והתומכת, דמות ההורים

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

המסייעים והדואגים לילדיהם, שאיש לא יעלה על הדעת כי בנם יקירם יפגע בהם, לא כל שכן – ירצח את שניהם בדם קר ובאכזריות שאין מילים היכולות לתארה.

חוויתי באופן בלתי אמצעי, עד כמה שאפשר, חוויות משמעותיות של בני משפחה שלמה, וניסיתי גם לרדת לצפונות התנהגות הבן – הנאשם, שאי אפשר להבינה מכל הטעמים שניתן להעלות על הדעת. בכל אחד ואחד מבני המשפחה שהעיד לפנינו בלטה התחושה הסובייקטיבית, כאילו דבק בו עצמו הכישלון. הוברר, כי המשפחה השקטה, המנומסת והחביבה, משפחה שהשלם בה, כך הסתבר, לא היה שלם כלל, אלא רק למראית עין, וכשהתפזר מסך האבק מעל דמותו של הנאשם, פרצו להם גם החוצה כל אותם פרטים שהפכו את תעודת הכבוד המשפחתית לכתב אשמה חריף מעין כמותו, עת תיעל הנאשם את תסכוליו לשני מעשי רצח כלפי הוריו מולידיו.

אודה ולא אבוש, כמאזין לזוועה שהתרחשה נותרתי פנימה עירום מהגנותי. ניסיתי כאמור, ללא הצלחה יתירה, להתוודע לסודו הפנימי העמוק של הנאשם. ראיתיו עומד על דוכן העדים שעות על גבי שעות, ימים ארוכים. הרצף וההצבר של דבריו ערמו תעוקה שכמעט אין לשאתה.

רצח זוג הורים על ידי בנם אינו מושג מופשט שניתן להדחיקו, אלא זו יישות מוחשית, נוכחת בכל, בהווה ובעתיד. פרידת כל אחד מבני המשפחה מזוג ההורים היא ארוכה וממושכת לאין גבול, ויש בפרידה זו בכלל, ובשל הדרך בה ארעה בפרט, כאב עצום ללא נחמה. כאב של אור שכבה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

כל מי שקורא ושומע, ולו רק מעט, יוכל לחוש את החתירה לגעת בפנימיותם של הדברים; כלומר, במהותם האמיתית ובאמת שבהם.

ועתה הגיע השלב בו מוטל עלינו כשופטים לקבוע את התוצאה וההכרעה.

התוצאה

285. לאור מכלול האמור לעיל, אציע לחבריי להרשיע את הנאשם בכל העבירות שיוחסו לו בכתב האישום, קרי - רצח (שתי עבירות), לפי סעיף 300(א)(2) לחוק, והשמדת ראיה, לפי סעיף 242 לחוק.

צבי סגל, שופט בכיר – אב"ד

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

סגן הנשיא, השופט משה דרורי :

כללי

1. אני מסכים, להכרעת הדין של אב בית הדין, חברי, השופט הבכיר, כבי' השופט צבי סגל.
2. תחילה, נטיתי להסתפק במילים "אני מסכים", ולהותיר את הכרעת הדין המרשימה, על כנה, בבדידותה.
3. לאחר התלבטות, ראיתי לנכון – מבלי לגרוע מהסכמתי המלאה לתוכנה, לנימוקיה ולתוצאתה של הכרעת הדין של חברי – להוסיף, מבחינתי, שני נושאים: עמדת המשפט העברי; דיון מיוחד, ביחס לבן הרוצח את הוריו.

המשפט העברי – חשיבות הפנייה אליו

4. אין כאן המקום והזמן להסביר, במפורט, מדוע יש מקום או צורך לפנות ולעיין במשפט העברי, כאשר מדובר בסוגיה משפטית של המשפט הפלילי ודיני הראיות, אשר הדין הפוזיטיבי במדינת ישראל עוסק בה רבות. אסתפק בדברים קצרים, תוך התאמתם לנושא שבפנינו.
5. עוד לפני למעלה מיובל שנים, כאשר עלתה שאלה עקרונית בתחום המשפט הפלילי ("אחריות מוחלטת"); כיום היא מכונה "אחריות קפידה" – סעיף 19(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977), פתח ואמר השופט – כתוארו אז – ד"ר משה זילברג, את הדברים הבאים (ע"פ 17/59 יוסף מאור מזרחי נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד יד 1882, בעמ' 1893, בין האותיות ה-ו (1960); ההדגשות במקור):

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

"קראתי את פסק-דינו המזהיר של חברי הנכבד, השופט ויתקון. חברי הקיף את הבעיה מכל צדי צדדיה, ואני, בכל הכבוד, תומך בשתי ידיים במסקנה שהגיע אליה בפסק-הדין הנ"ל. ההערה הבאה אין לה מטרה אלא אחת, והיא להראות את עמדתו של המשפט העברי כלפי השאלה הנדונה, שאלת האחריות המוחלטת. סבורני כי מדי התקלנו בשאלות יסוד כגון אלו, עלינו להפנות ראשונו לצדדין, ולבדוק את השאלה מבחינת דיני ישראל. מי יודע, אולי יום יבוא והמחוקק הישראלי יעלה הרצון מלפניו לערוך קודיפיקציה כתובה, ולהשתית אותה על יסודי המשפט הלאומי שלנו, ואזי טוב יהיה אם ימצא לפניו שורה ארוכה של חוות-דעת, מבחינת המשפט העברי, על שאלות מעשיות הנדונות בבתי-המשפט. ייתכן, כי טוב 'מראה עיניים' זה מ'הלך נפש' של מחקר מופשט במקורות המשפט העברי".

6. מסכים אני לרישא של דברי השופט משה זילברג, ומיישמה בענייננו: פסק דינו של חברי, השופט סגל, אכן פסק דין מזהיר הוא, שבו "הקיף את הבעיה מכל צדי צדדיה", כלשון השופט זילברג.

הקטע השני בדברי השופט זילברג, דהיינו: הצגת עמדת המשפט העברי, אף הוא חשוב בעיניי, ולכן אביא להלן את גישת המשפט העברי לסוגיה שבפנינו.

7. אוסיף ואומר עוד, כי בשני הקשרים אחרים, אמרו דברים דומים שני ממלאי מקום של נשיא בית המשפט העליון (בדומה לתפקיד האחרון של השופט זילברג), כל אחד בדורו ובזמנו.

8. כך כתב השופט חיים כהן, לפני כ-40 שנה (ד"נ 22/73 יגאל בן שחר נ' יוסף מחלב, פ"ד כח(2) 89, בעמ' 98, בראש העמוד (1974):

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

"מקום ושעה שלמען עשות צדק רואים אנו להעלים עינינו מן ההלכה הפסוקה האנגלית והאמריקנית, הרגלתי עצמי לברר תחילה שמא ניתן למצוא בדיני התורה אילן להיתלות בו... אבל הצדק שאנו חייבים ומשתדלים לעשותו, יהיה בטוח ומיוסד יותר כשהוא מוצא לו סמוכין במסורתנו המשפטית ובחכמת צדקתם של קדמונינו זכרם לטוב".

9. השופט פרופ' מנחם אלון, הדגיש כי מן הראוי ליישם את המשפט העברי במשפטה של מדינת ישראל, במיוחד בנושאים עקרוניים (הדברים הוצגו בצורה שיטתית ומפורטת, בחלק הרביעי, הנושא כותרת "המשפט העברי במדינת ישראל", בספרו המקיף, המשפט העברי – תולדותיו, מקורותיו, עקרונותיו (מהדורה שלישית, ירושלים, תשמ"ח), כרך ג, עמ' 1319 ואילך; לעניין יישום המשפט העברי בפסיקה, ראה, שם, בעמ' 1455 ואילך) (להלן – "אלון, המשפט העברי").

מן הפסיקה שלו, אסתפק בציטוט של דוגמא אחת בלבד (ע"א 148/77 רוט שאול נ' ישופה (בנייה) בע"מ, פ"ד לג(1) 617, בעמ' 631, בין האותיות ב-ד (1979); ההדגשות במקור):

"בבואנו לפרש בחוקיה של מדינת ישראל, מושגי יסוד כגון תום לב, שאופיים הוא אוניברסאלי והם נחלתה של חשיבה ערכית ומשפטית של כל מערכת משפט תרבותית, שומה עלינו לעיין בראש ובראשונה במשמעותם של מושגים אלו לאור עקרונותיו של המשפט העברי ומורשתה של ישראל. שהרי עקרון אוניברסאלי כגון זה גילוינו הוא, אמנם, במערכות המשפטיות השונות שבימינו אנו, אף שורשיו שתולים הם בערכי יסוד שהונחלו לאנושות במערכות משפט שמימים ימימה. שהרי דרך הרוח שבמשפט מי ידע, ומחלחלת היא בתודעתם של דורות עדי הגיעה עד הלום. ואם במערכות המשפטיות של אומות העולם כך הוא, בוודאי ובוודאי שכך הוא בחוקיה של מדינת ישראל,

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

**שהתשתית לעקרונות היסוד שבה מצווים אנו למצוא בראש וראשונה
במורשתה הקדומה, שלא כהתה עינה ולא נס ליחה...".**

התייחסות למשפט העברי בפסיקה, בתחום הפלילי, אינה חדשה והיא מלווה את הפסיקה מאז קום המדינה. ריכוז ומיון של פסיקה זו, מופיע בספרו של פרופ' נחום רקובר, המשפט העברי בפסיקת בתי המשפט בישראל (מורשת המשפט בישראל, ירושלים, תשמ"ט – 1989), כאשר לנושאים הרלבנטיים בענייננו, ראה: שער חמישי, ראיות, עמ' 355-438; שער שישי, דיני עונשין, עמודים 439-534. וכן ראה לאחרונה את ספרו של פרופ' יובל סיני, יישום המשפט העברי בבתי המשפט בישראל (ההוצאה לאור של לשכת עורכי הדין במכללת נתניה, תשס"ט – 2009).

10. בהקשר זה ראוי להזכיר גם את חוק יסודות המשפט, תש"מ-1980, אשר ביטל את סימן 46 לדבר המלך במועצתו, 1922 (סעיף 2(א) לחוק האמור), וקבע במקומו, כלשון הכותרת של סעיף 1 לחוק, "מקורות משפט משלימים", את הדרך הבאה: "ראה בית המשפט שאלה משפטית הטעונה הכרעה, ולא מצא לה תשובה בדבר חקיקה, בהלכה פסוקה ובדרך של היקש, יכריע בה לאור עקרונות החירות, הצדק, היושר והשלום של מורשת ישראל" (סעיף 1 לחוק האמור).

לעניין חוק זה ופרשנותו ראה את ריכוז המאמרים של הפרופסורים והשופטים מנחם אלון, חנינה בן מנחם, אהרן ברק, חיים ה' כהן, אליאב שוחטמן, שמואל שילה, פנחס שיפמן, בן ציון שרשבסקי, שפורסמו בשנתון המשפט העברי, כרך יג (תשמ"ז), עמ' 227-381; וכן ראה את הדיון המפורט בספרו של אלון, המשפט העברי, פרק 44, עמ' 1537-1593.

11. אם הדברים הללו – בפסיקה ובחקיקה – נאמרו לפני חקיקת חוקי היסוד, לא כל שכן שיש לפעול בדרך זו, כיום, מאז שנת 1992, בעידן החוקתי של תחולתם של חוקי היסוד.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

12. כמדינה יהודית ודמוקרטית, ראוי לנו לקלוט מן המשפט העברי את העקרונות הבסיסיים בדבר החובה להוכיח אשמה של אדם מעבר לספק סביר. כך ניתן להסיק גם מסעיף המטרה – סעיף 1א לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו – הקובע כי **"חוק יסוד זה, מטרתו להגן על כבוד האדם וחירותו, כדי לעגן בחוק יסוד את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית"**. עקרונות אלה משקפים את עמדת היהדות לכבוד האדם ולאי הטלת כתם של מורשע ועבריו, ללא ראיות מספיקות.
13. כל זאת, מבלי לגרוע, כמובן, מערכי יסוד נוספים, חשובים לא פחות, של המשפט העברי, שאף הם באו לידי ביטוי בחוק היסוד האמור, בדבר זכות כל אדם להגנה על חייו וגופו, ואיסור הפגיעה בהם (סעיפים 2 ו-4 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו).
- על היחס והקשר בין שני הנושאים הללו, ראה, בין היתר, את מאמרו של נשיא בית המשפט העליון, השופט מאיר שמגר, **"כבוד האדם ואלימות"**, משפט וממשל, כרך ג (תשנ"ה), עמ' 33-45.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

ראיות נסיבתיות במשפט העברי

דברי פתיחה

14. כעולה מניתוחו של אב בית הדין, הדרך להגיע להכרעה בתיק זה, מבוססת על ראיות נסיבתיות. ראיתי, אפוא, להיזקק לעקרונות המשפט העברי בשאלה חשובה זו של הרשעה במשפט פלילי, ובמיוחד בעבירה חמורה של רצח.
15. מצד אחד, ברור לכל, כי לפנינו עבירה חמורה, שנאסרה עוד בעשרת הדיברות: **"לא תרצח"** (ספר שמות, פרק כ, פסוק יג; ספר דברים, פרק ה, פסוק יז).
16. כמו כן, מוטלת מצווה וחובה על בית הדין לשפוט את הרוצחים, ובכך לקיים את החיוב של **"ובערת הַרְעָה מִקִּרְבְּךָ"** (ספר דברים, פרק יג, פסוק ו, ועוד).
17. מול חובה זו, יש להתייחס לסמכות בית הדין ולמידת השימוש בה, ככל שמדובר בהרשעת רוצחים והוצאתם להורג, כפי שבא הדבר לידי ביטוי במחלוקת תנאים מפורסמת, המופיעה במסכת מכות, פרק א, משנה י: **"סנהדרין ההורגת אחד בשבוע [אחת לשבע שנים] – נקראת חובלנית. רבי אלעזר בן עזריה אומר: אחד לשבעים שנה. רבי טרפון ורבי עקיבא אומרים: אילו היינו בסנהדרין – לא נהרג אדם מעולם. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף הן מרבין שופכי דמים בישראל"**.
18. הוודאות בהרשעת הרוצח, מחייבת זהירות יתר, עד כדי הפיכת גזר דין כזה לנדיר, כפי שעולה מדברי תנא קמא ורבי אלעזר בן עזריה, ומגיעה לכדי קיצוניות בדברי רבי טרפון ורבי עקיבא, הקובעים כי אילו הם היו בסנהדרין (כשזכור, פסקה מלפעול – בדיני נפשות – 40 שנה קודם חורבן בית המקדש השני, בשנת 70 לספירה, בעוד ר' עקיבא ור' טרפון חיו שנים לאחר החורבן; ר'

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

עקיבא, כידוע, היה בין הפעילים בתמיכה בבר כוכבא ובמרד שערך ברומאים, בשנת 133 לספירה), לא היו מרשיעים או מוציאים אדם להורג.

19. כנגדם, רבן שמעון בן גמליאל, שהיה הנשיא, מצביע על הסכנות החברתיות וההשלכות של היסוס הדיינים להרשיע בעבירות רצח; שכן, אז מסוכלת ההרתעה, והרוצחים הפוטנציאליים יידעו, כי אין נשקפת להם סכנה, לכן אותם הדיינים המהססים – המתבוננים על הנושא רק מנקודת מבטו של הנאשם - הם אלה, שבעקיפין, "מרבין שופכי דמים בישראל", כלשונו של רבן שמעון בן גמליאל, בסופה של המשנה האמורה.

20. משנה זו הוזכרה, בפסק דין של בית המשפט העליון שניתן על ידי ממלא מקום הנשיא, השופט זילברג, תוך השוואה בין העמדה המוצגת שם, במיוחד על ידי רבי עקיבא ורבי טרפון, מול עמדת המשפט האנגלי והמשפט המודרני בכלל: "מכיוון שיש צורך בהליכי שיפוט, כדי להעניש עבריינים, מן הנחוץ הוא להתעלם מנסיבות רחוקות", כלומר: אירועים יוצאי דופן ורחוקים מן המציאות כאלה, אף על פי שייתכן וייגרם על ידי כך עיוות דין. זאת אומרת: המחוקק ראה לפניו את הסיכון, אך מצא שיש בו הכרח, כי אחרת לא יספקו אף פעם צרכי השיפוט, וההכרח לא יגונה. אין אני בא כאן לשקול זו כנגד זו את מוסריות השקפתם של ר' טרפון ור' עקיבא עם מוסריות השקפתו של [המלומד פרופ' גלנויל] ויליאמס. אציין רק כי ויליאמס מייצג את השיטה הנקוטה על ידי כל בתי המשפט המודרניים, והיא מחייבת גם בית משפט זה" (ע"פ 112/69 מחמד עלי עבדאללה חליחל נ' מדינת ישראל פ"ד כג(1) 733 (1969); ציטוט המשנה והסברי הגמרא עליה מופיעים בעמ' 741, מול האותיות ג-ה; הקטע שהובא לעיל הינו מעמ' 741, מול האות ז – עמ' 742, בראש העמוד).

דברים אלה, כולל ציטוט המשנה האמורה, הובאו לפני מספר שנים בפסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל-אביב, מפי השופט ג'ורג' קרא, אשר הקדים

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

וכתב: "לאור התייחסותו של ב"כ הנאשם למשפט העברי והספק שמתלווה לראיות נסיבתיות... אין לי אלא להפנותו לדברים שנכתבו בעניין זה ע"י כב' השופט זילברג" (ת"פ (ת"א) 40079/05 מדינת ישראל נ' פלוני (2005)).

21. בהקשר אחר, מתייחס השופט – כתוארו אז – חיים כהן, למשנה האמורה, (ע"פ 809/76 ליאון בלילי נ' מדינת ישראל פ"ד לא(2) 598, בעמ' 602-603 (1977); וראה פרטי המקרה, שם).

22. המשנה האמורה מוזכרת ומצוטטת גם על ידי השופט, כתוארו אז, מנחם אלון, אך הוא ראה לנכון להדגיש את הדברים הבאים: "ברם, דעה מרחיקת לכת זו של רבי טרפון ורבי עקיבא שנויה הייתה במחלוקת אף בימיהם, ורבן שמעון בן גמליאל, נשיא ישראל, הגיב על דעתם זו, במילים בוטות אלה: 'אף הן מרבין שופכי דמים בישראל' (משנה, מכות, פרק א, משנה י); בדבריו של רש"י: 'אם היו עושים כן, היו מרבים שופכי דמים, שלא יראו מבית דין' (שם, מכות, ז, א, ד"ה אף; וכן ראה תוספות שם ד"ה דילמא)" – ע"פ 543/79, אבישי נגר נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(1) 113 (1980) (להלן – "פרשת נגר"), בעמ' 164, מול האות ג (המשנה והגמרא מובאים שם, בעמ' 163, בין האותיות ו-ז, ודברי השופט זילברג שהובאו בפיסקה 20 לעיל, מצוטטים, שם, בעמ' 164, בין האותיות א-ב).

23. לאחרונה, ראה שופט בית המשפט העליון ניל הנדל (שלדבריו הצטרפו והסכימו השופטים אליקים רובינשטיין וחנן מלצר), את המשנה האמורה ב"משקפיים" של דיני הסיבתיות, ואמר את הדברים הבאים (ע"פ 10023/06 מיסרה טואלבו נ' מדינת ישראל (2009), בסיפא של פסקה 9):

"יושם אל לב כי קיומו של קשר סיבתי 'טהור' בביצוע עבירת רצח גורר אחרי גזר דין מוות על ידי בית הדין. ברם, בתי הדין נמנעו בפועל מליישם את ההוראה האמורה. כדברי המשנה: 'סנהדרין ההורגת

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

אחד בשבוע (7 שנים) נקראת חבלנית. רבי אלעזר בן עזריה אומר: אחד לשבעים שנה. רבי טרפון ורבי עקיבא אומרים: אילו היינו בסנהדרין לא נהרג אדם מעולם. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אף הן מרבים שופכי דמים בישראל' (מכות, פרק א, משנה י). המתח בין הקשר הסיבתי ה'טהור' לבין הקשר הסיבתי ה'מעשי' עומד במלוא שיעור קומתו. חז"ל חפצו שלא לגזור גזר דין מוות עד כדי הצהרה שהיו תריס אחר דרך להימנע מתוצאה זו. לעומת זאת, חכם אחר הזהיר נגד השלכותיה של המדיניות המקלה. מכאן, ישנה חשיבות נוספת לקשר הסיבתי ה'מעשי', שפניו מופנים לעונש מאסר ולא לסנקציה של גזר דין מוות. הקשר הסיבתי ה'מעשי' אכן מעשי הוא."

24. מבלי להקדים את המאוחר, אזכיר כי קיימת גישה במחקר המודרני, לפיה מטרתו המרכזית והמקורית של הדין הפלילי היהודי התורני הוא לעסוק בבחינה האנטי דתית שבמעשה העבירה, שכן "ענישת התורה נועדה לאפשר לחוטא לכפר על העבירה כלפי שמים, ולא להשגת מטרות חברתיות מידידות של שמירה על הסדר החברתי והגנת החברה מפני נזקם של עבריינים" (פרופ' אהרן אנקר, עיקרים במשפט הפלילי העברי (אוניברסיטת בר אילן, ירושלים, תשס"ז), בעמ' 51). פועל יוצא מהשקפה זו, הוא זה: "אם התוצאה המעשית של שיטה זו היא שעבריינים מעטים מאד נענשים בדין תורה, אין בכך כל פגם. הרי כבר אמרנו שמטרת הענישה של התורה אינה להשיג תוצאות חברתיות של הרתעת עבריינים ומניעת ביצוען של עבירות נוספות באמצעות הפעלת כוח. ואם – כפי שהסברנו – עונשי התורה מוטלים כנגד הפגיעה בשמים, שיש במעשה העברה משום חילול שם שמים, אין לנו סיבה להניח שבית הדין של מטה התמנה כדי שישתמש בכוח, יום יום, נגד מפרים קלים יותר. אדרבה, כבר לימדו אותנו חז"ל [משנה, מסכת מכות, פרק י, משנה א; צוטטה לעיל בפיסקה 17] שסנהדרין ההורגת אחת לשבע שנים, ויש האומרים אחת לשבעים שנה, 'נקראת חובלנית'."

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

עוד אדרש לעמדה זו של פרופ' אנקר, אשר רואה את המשפט הפלילי העברי ככולל רובד נוסף של "משפט המלך"; ראה להלן, בפסקה 110.

מקורות חז"ל – "סייף בידו, ודמו מטפטף והרוג מפרפר"

25. לפני כ-2,200 שנה, נשיא הסנהדרין או אב בית הדין, בירושלים, היה שמעון בן שטח, אחד מן "הזוגות" (ראה עליו, בתמצית, את מה שכתב, לאחרונה, הרב ד"ר בנימין לאו, חכמים – כרך ראשון – ימי בית שני (ירושלים, תשס"ו), עמ' 122 ואילך; האם שמעון בן שטח היה נשיא הסנהדרין או אב בית הדין או שמא היה זה "בן זוגו" יהודה בן טבאי, ראה: שם, בעמ' 127-128). בפניו עמד להכרעה מקרה רצח, המבוסס על ראיות נסיבתיות, כפי שנראה עתה, בעיון במקורות חז"ל.

26. המשנה במסכת סנהדרין, פרק ד, משנה ה (מובאת בתלמוד בבלי, מסכת סנהדרין, דף לו, עמ' א) מתארת את הדרך להזהרת העדים (בלשון המשנה: "כיצד מאיימין על העדים"). ואלו הם דברי הדיין לעדים, לפני תחילת עדותם: "שמה תאמרו מאומד ומשמועה...".

[משנה זו שימשה אחת מבין המקורות החשובים במשפט העברי, לכך שאין משביעים את העדים לפני עדותם, אלא מזהירים אותם. וראה על כך במפורט, בפסק דינו של השופט (כתוארו אז) מנחם אלון, בבג"צ 172/78, משה בקר נ' השופט חיים אילת, פ"ד לב (3) 370, בעמ' 379 ואילך (1978)].

27. מסבירה הברייתא, המובאת בגמרא (תלמוד בבלי, מסכת סנהדרין, דף לו, עמ' ב; נוסח דומה מופיע במקורות אלה: תוספתא, מסכת סנהדרין, פרק ח, הלכה ב; תלמוד בבלי, מסכת שבעות, דף לד, עמ' א), מהו אותו אומד, שאין העדים רשאים להעיד על פיו:

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

"תנו רבנן: כיצד מאומד? אומר להן: שמא כך ראיתם, שרץ אחר חבירו לחורבה ורצתם אחריו ומצאתם סייף בידו ודמו מטפטף והרוג מפרפר; אם כך ראיתם, לא ראיתם כלום.

תניא: אמר רבי שמעון בן שטח: אראה בנחמה, אם לא ראיתי אחד שרץ אחר חבירו לחורבה, ורצתי אחריו, וראיתי סייף בידו, ודמו מטפטף, והרוג מפרפר, ואמרתיו לו: רשע, מי הרגו לזה, או אני או אתה, אבל מה אעשה שאין דמך מסור בידי, שהרי אמרה תורה: 'עַל־פִּי שְׁנַיִם עֵדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֵדִים יוֹמֵת הַמֵּת' [ספר דברים, פרק יז, פסוק ו] היודע מחשבות יפרע מאותו האיש שהרג את חבירו. אמרו: לא זזו משם עד שבא נחש והכישו ומת".

28. ברייתא זו, צוטטה בפסיקת בתי המשפט בישראל, לא אחת. השופט יצחק שילה, עת כיהן כשופט בית המשפט העליון בפועל, בע"פ 90/81 שלמה גולדשטיין נ' מדינת ישראל, פ"ד לו(1) 610, בעמ' 612, בתחתית העמוד (1982), מזכיר ומצטט חלק של ברייתא זו, בפרשה שעסקה בראיות נסיבתיות בתיק רצח של בן שרצח את אמו, "מתוך רצון לשים יד על רכוש המשפחה" (שם, בעמ' 611, מול האות ז). בית המשפט העליון דחה את ערעורו, ואישר את ההרשעה.

סגן נשיא בית המשפט המחוזי בבאר שבע, כיום שופט בית המשפט העליון, ניל הנדל, מצטט ברייתא זו, כדי להסיק ממנה על "גישתו המאלפת של המשפט העברי בנושא של הסקת מסקנה מתמונה חלקית" - תפ"ח (ב"ש) 973/03 מדינת ישראל נ' צרבץ איליה (2007) בפיסקה 4).

ברייתא זו מוזכרת בהכרעת דינו של שופט בית משפט השלום (כיום שופט בית המשפט המחוזי) בירושלים, דוד מינץ, בת"פ (י-ם) 886/08 מדינת ישראל נ' חמזה בדואן (2009), שדן בהרשעה על סמך ראיות נסיבתיות, כולל DNA, ולעניין זה הביא מקורות נוספים רבים מן המשפט העברי, כולל התייחסות

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לראייה זו, בפסיקה (תפ"ח (י-ם) 606/03 מדינת ישראל נ' פלוני) ובספרות המשפטית.

29. לפני שאתייחס לאירוע עצמו, כפי שמופיע בברייתא, אבדוק מי נכח באירוע. פרופ' שלום אלבק, הראיות בדיני התלמוד (בר אילן, רמת גן, תשמ"ז-1987) (להלן – "אלבק, ראיות"), בעמ' 301, כותב: "מן הברייתא האחרונה עולה, לכאורה, שרבי שמעון בן שטח לא היה יכול להעיד נגד הרוצח, לפי שהיה עד אחד בלבד. אבל מן הברייתא הראשונה עולה, שלא היה יכול להעיד לפי שלא ראה את המעשה, ואינו יכול להעיד אלא על פי אומדן בלבד". אך, ראה התוספות, שם, דף לו, עמ' ב, ד"ה שאין דמך מסור בידי, המסבירים כי באירוע נכחו שני עדים – ר' שמעון בן שטח ועד נוסף – אולם, אותו עד לא הוזכר, וזאת משום כבודו של ר' שמעון. אף הציטוט, כאילו אמר ר' שמעון למחזיק הסייף, כי מי שהרג את הנדקר הוא: "או אני או אתה", לאו דווקא לשון יחיד הוא, אלא, הכוונה היא: "אנו", כסיום דברי התוספות (שם).

30. במכילתא דר' ישמעאל, משפטים, מסכתא דכספא, פרשה כ (מהדורת הורוביץ-רבין), עמ' 327, מסופר אותו אירוע, בשינויים מעטים, וביחס ליהודה בן טבאי (וראה את דברי הרב ד"ר בנימין לאו, שהוזכרו בפיסקה 25 לעיל):

"ראוהו רודף אחר חבירו להרגו, והסייף בידו. אמרו לו: הוי יודע שהוא בן ברית, והתורה אמרה: 'שִׁפְךָ דָם הָאָדָם בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ' [ספר בראשית, פרק ט, פסוק ו]. ואמר להם: יודע אני, על מנת כן. והעלימו עדים את עיניהם. ולאחר זמן, מצאוהו הרוג מפרפר, והסייף מנטף דם מיד ההורג. שומע אני יהא חייב? תלמוד לומר: 'וְנָקִי וְצַדִּיק אֶל־תִּהְרָגוּ' [ספר שמות, פרק כג, פסוק ז]...

וכבר היה יהודה בן טבאי נכנס לחורבה, ומצא שם הרוג מפרפר, והסייף מנטף דם מיד ההורג. אמר לו יהודה בן טבאי: תבא עלי, אם לא אני או אתה הרגנוהו, אבל מה אעשה, שהרי אמרה תורה: 'על־פי

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

שְׁנֵי עֵדִים אֹז עַל־פִּי שְׁלֹשֶׁה־עֵדִים יָקוּם דָּבָר' [ספר דברים, פרק יט, פסוק טו], אבל היודע ובעל מחשבות הוא יפרע מאותו האיש. לא הספיק לצאת משם, עד שנשכו נחש ומת".

31. מדוע לא נקבל אומד דעת זה, ונקבע כי מחזיק הסייף הוא הרוצח? מהן האלטרנטיבות לפרש אירוע זה, זולת אשמתו הברורה של מחזיק הסייף? פרופ' שלום אלבק דן בנושא זה בספרו ראיות, בפרק שכותרתו "פסק דין על פי אומדן עובדות", ומציג את עמדתו באופן הבא (שם, עמ' 301-302):

"ואומדן זה אינו אומדן על-פי כל בני אדם, חוץ מיחידים, יוצאים מן הכלל, אלא אומדן על-פי רוב בלבד. שכן, סופרים ומחברים בשיטות משפט רבות מביאים מעשה כזה כדוגמה לאומדן על-פי רוב בלבד ולא אומדן על-פי כל העובדות, ולפיכך, אי-אפשר להרשיע את הנידון על-פי אומדן כזה ואי-אפשר לגזור עליו מיתה.

לפחות חמש אפשרויות מעלים המחברים, שאין הרודף רוצח אפילו בעניין כזה שבברייתא, ולא הוא שהרג את הנרדף, ואף מלכתחילה לא נתכוון ברדיפתו להרוג את הנרדף.

הראשונה, אפשר שההרוג התקיף את הרודף אחריו, והרודף, כדי להציל את עצמו מחרבו של הנרדף, שלף את חרבו, והתוקף לא הספיק לעצור את התקפתו ונפל על חרבו השלופה של הרודף, אף-על-פי שמלכתחילה הרודף אפילו לא נתכוון להרוג את הנרדף ברדיפתו.

השנייה, אפשר שההרוג נפל על חרבו שלו ואיבד עצמו לדעת, ואילו הרודף הוציא מגופו של ההרוג את החרב ויצא עמה כדי לקרוא לבני-אדם שיעזרו להצילו.

השלישית, אפשר שההרוג נרצח על-ידי אדם אחר, שאינו הרודף, ואותו האחר עמד בחורבה קודם שבאו אלה, רצח את הנרדף והטמין עצמו בחורבה, ואילו הרודף שנכנס אחריו לחורבה תפס בחרבו של

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

הרוצח ויצא כדי לקרוא לעזרת בני אדם שיבואו ויחפשו את הרוצח ויתפסוהו.

הרביעית, אפשר שהנרדף נדחק לקיר ורצה להרוג את הרודף בחרב ששלף והרודף ניסה להוציא מידו את החרב, ובתוך הקטטה הרג הרודף את הנרדף כשהוא מגן על עצמו.

החמישית, אפשר שההרוג מת קודם שהרודף דקרו בחרב מחמת יראה, לפי שהיה לבו חלוש עוד קודם-לכן, ולא יכול היה הרודף ליזע בחולשת לבו של זה, והרודף לא דקר אלא אדם מת, גברא קטילא קטל. וכיוון שמחברים רבים העלו אפשרויות אלה, יש לומר שהן שכיחות והן מיעוט ניכר של העובדות, ולא יחידות משונות."

32. פרופ' אלבק מתייחס לנתונים המדוייקים של הסיפור, ואומר את הדברים הבאים (שם, בעמ' 302):

"בירושלמי [מסכת סנהדרין, פרק ד, הלכה ט] הנוסח בברייתא: 'ראינוהו רודף אחריו וסייף בידו...'. ואף בתוספתא [מסכת סנהדרין, פרק ח, הלכה ג] ובמכילתא [צוטט לעיל בפיסקה 30] הנוסח: 'וסייף בידו'. ועל-פי נוסח זה, אפשר שכמה מן האפשרויות שנתבארו למעלה בטלות, או ששכיחותן קטנה יותר... אבל לפי התלמוד הבבלי, שאינו גורס בברייתא 'וסייף בידו', כל האפשרויות הנזכרות, שלא הרודף הרג, קיימות ושכיחות, ולפיכך יש לומר, שהרודף פטור משום שיש כאן אומדן על-פי רוב בלבד, כמו שנתבאר...

אף בברייתא על שמעון בן שטח מובא בתוספתא שם הנוסח 'וסייף בידו', אף-על-פי שבשאר הנוסחאות אין לשון זה כלל. ושמא יש לומר, שלשון זה 'וסייף בידו' הוא תוספת מאוחרת שנוספה כדי להטעים בדרך גוזמה את האיסור להרוג את הנידון על-פי אומדן. אבל הדין מעיקרו הוא כמו שמובא בסוגיית התלמוד הבבלי. מכל מקום, לפי כל

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

הנוסחאות, האומדן בדין זה הוא על פי רוב העובדות ולא על פי כל העובדות".

33. לדעת פרופ' שלום אלבק, יש מקרים שבהם הנסיבות כה ברורות, שניתן להרשיע ואף להרוג (אלבק, ראיות, בעמ' 302-303):

"אבל כשאומדים שפלוני עבר עבירה, שחייבים עליה מיתה באומדן על-פי כל העובדות במציאות, מלבד יחידות, ולא רובן בלבד, הרי הוא נהרג. כגון, ראו העדים את המנאף עם אשת חברו נוהג כדרך המנאפים, הריהו נהרג, ואין העדים צריכים לראות מכניס כמכחול בשפופרת, כמו שמבואר במסכת מכות [תלמוד בבלי, דף ז', עמ' א], משום שמסיקים מהתנהגותם בדרך של אומדן שהערה בה... נמצאו למדים אפוא, שאם האומדן על-פי כל העובדות במציאות, חוץ מעובדות יחידות יוצאות מן הכלל, הוא שהנידון חייב, יש לדון אותו ולחייבו לפי אומדן זה בדיני נפשות".

(וראה לעניין זה, כולל התייחסות לסוגיית "כדרך המנאפים", את מאמרו חיים שלמה חפץ, "גדרי אומדנה וחזקה בדיני נפשות במשפט העברי", דיני ישראל, כרך ח (תשל"ז), עמ' מה, במיוחד בעמ' נה-נו).

פסיקת ההלכה ברמב"ם וטעמיה

34. המקורות האמורים, אינם בגדר סיפור בלבד, אלא שימשו בסיס להלכה.

כך פסק הרמב"ם, הלכות סנהדרין, פרק כ, הלכה א:

"אין בית דין עונשין באומד הדעת, אלא על פי עדים בראייה ברורה. אפילו ראוהו העדים רודף אחר חבירו, והיתרו בו והעלימו עיניהם, או שנכנס אחריו לחורבה, ונכנסו אחריו, ומצאוהו הרוג ומפרפר, והסייף מנטף דם ביד ההורג, הואיל ולא ראוהו בעת שהיכהו – אין בית דין הורגין בעדות זה. ועל זה וכיוצא בו נאמר: 'וְנָקִי וְצַדִּיק אֶל־תִּהְרֹג' " [ספר שמות, פרק כג, פסוק ז].

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

35. מקור הדברים, כולל הדוגמא הנ"ל, מבוססים על סוגיית התלמוד, ומקורות חז"ל שהובאו לעיל (החל מפיסקה 27 ואילך); ראה: נושאי הכלים, כסף משנה, רדב"ז, ומגדל עוז, על הרמב"ם, שם.
36. הרב נחום אליעזר רבינוביץ מסביר את דברי הרמב"ם, ומרחיבם (יד פשוטה, על הרמב"ם, שם, בעמ' תקמ):
- "כדרכו בקודש פותח רבנו בלשון כלל: 'אין... עונשין באומד הדעת', אף על פי שהפרטים שהוא מביא בהלכה זו הם כולם בדין מיתה. ברם, כוונתו היא שהוא הדין גם לעונש מלקות, שהרי המלקות 'במקום מיתה היא עומדת' (רמב"ם, הלכות סנהדרין, פרק טז, הלכה א)".**
- [על הקשר בין דין מיתה ליתר המשפט הפלילי, ראה את דברי הרב אשר וייס, שאליהם אתייחס להלן, בפיסקה 57 ואילך, במיוחד בפיסקה 65].
37. פרופ' שמשון אטינגר, ראיות במשפט העברי (האוניברסיטה העברית, ירושלים, תשע"א-2011), מתייחס לדברים אלה של הרמב"ם, תוך ציון שוני בגישה בין דיני ממונות לדיני נפשות, ואומר: **"...ואולם לעניין הדין העונשי הפלילי – 'דיני נפשות' – ראייה מעין זו פסולה במוחלט"** (שם, בעמ' 192). בהמשך, מביא פרופ' אטינגר, ספרות שנכתבה בשנים האחרונות, בסוגיה זו של ראיות נסיבתיות במשפט העברי (שם, בעמ' 193, הערה 26, ובמיוחד לענייננו רלבנטי מאמרו הנ"ל של חפץ, שהוזכר לעיל בפיסקה 33 סיפא).
38. כבר כאן אציין, כי גישה זו של המשפט העברי, ביחס לראיות נסיבתיות, חלה, ככל שמדובר בדין הפלילי ובדיני רצח. לא כן הוא, כאשר מדובר במשפט האזרחי (דיני ממונות); שם, מקבלים לא אחת עדויות נסיבתיות, כפי שמפורט בהרחבה בספרו הנ"ל של פרופ' אטינגר, תוך התבססות על מקורות תלמודיים רבים (שם, החל מעמ' 194 ואילך).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

39. עיקרון זה, לפיו אין לקבל ראיות נסיבתיות במשפט הפלילי, אפילו כאשר יש עדות ביחס לחלק מהאירוע, אך לא לכולו, פורטה ונומקה על ידי הרמב"ם, ספר המצוות (תרגום הרב יוסף קאפח, הוצאת מוסד הרב קוק, ירושלים, תשי"ח), לא תעשה, מצווה רצ, שכותרתה הוא "שלא לחתוך הדין באומדן הדעת עד שיראו שני עדים גופו של דבר, שנאמר: 'וְנָקִי וְצַדִּיק אֶל־תִּהְרָג' [ספר שמות, פרק כג, פסוק ז]".

וזה לשון הרמב"ם, בספר המצוות, רצ:

"האזהרה שהוזהרנו מלהוציא לפועל את העונשים על פי אומדן חזק ואפילו קרוב לודאי, כגון: שהיה אדם רודף אחר שונאו להרגו, ונמלט ממנו לבית, ונכנס אותו הרודף אחריו, ונכנסנו אנחנו אחריהם, ומצאנו את הנרדף הרוג ומפרפר, ושונאו הרודפו עומד עליו, כשהסכין בידו, ושניהם מגואלים בדם – הרי אין הסנהדרין הורגים רודף זה על דרך קיום העונש, כיון שאין שם בירור בעדים שראו את הרציחה. ובאה האזהרה בתורת האמת מלהרוג את זה. והוא אמרו יתעלה [ספר שמות, פרק כג, פסוק ז]: 'מִדְּבַר־שֶׁקֶר תִּרְחֹק וְנָקִי וְצַדִּיק אֶל־תִּהְרָג פִּי לֹא־אֶצְדִּיק רָשָׁע'. ובמכילתא אמרו: ראוהו רודף אחר חברו להורגו והתרו בו, ואמרו לו: ישראל הוא, בן ברית הוא, אם הרגת אותו – תהרג. והעלימו עיניהם ומצאוהו הרוג ומפרפר, והסייף מנטף דם מיד ההורג. שומע אני, יהא חייב? – תלמוד לומר: 'וְנָקִי וְצַדִּיק אֶל־תִּהְרָג'. ואל יקשה בעיניך דבר זה ואל תחשוב שזה דין עוול. לפי, שהדברים האפשריים יש מהם שאפשרותם קרובה מאד, ומהם שאפשרותם רחוקה מאד, ומהם בינוניים בין אלו, וה'אפשר' רחב מאד. ואילו הרשתה תורה לקיים עונשים ב'אפשר' הקרוב מאד, אשר כמעט קרוב למחויב המציאות, כדוגמת מה שהזכרנו – כי אז היו מקיימים את העונשים במה שהוא יותר רחוק מזה, ובמה שהוא עוד יותר רחוק, עד

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

שיקיימו את העונשים וימיתו בני אדם בעוול, באומדן קל לפי דמיון השופט.

לפיכך, סתם יתעלה את הפתח הזה, וציוה שלא יקוים שום עונש, אלא עד שיהיו שם עדים המעידים שברור להם אותו המעשה, ברור שאין בו שום ספק, ואי אפשר להסבירו אחרת בשום אופן. ואם לא נקיים את העונשים באומדן החזק מאד – הרי לא יוכל לקרות יותר משנפטר את החוטא; אבל אם נקיים את העונשים באומדן ובדימוי אפשר שביום מן הימים נהרוג נקי. ויותר טוב ויותר רצוי לפטור אלף חוטאים, מלהרוג נקי אחד ביום מן הימים".

40. ניסוח זה של הרמב"ם בספר המצוות, הוא הניסוח הבהיר ביותר והחד ביותר לדוקטרינת "המדרון החלקלק". כבר הדגיש השופט מנחם אלון (כתוארו אז), "כי מקום כבוד לרבינו הרמב"ם לשימוש באימרה הידועה, כי מוטב לזכות אלף חוטאים מלהרשיע אדם אחד חף מפשע" – "פרשת נגרי", בעמ' 165, בין האותיות א-ב; דברי הרמב"ם צוטטו שם, בעמ' 164-165. השופט – כתוארו אז – מישאל חשין, מתייחס לאמרת חכמים זו ומציין כי בספרות המשפטית יש והביאו פרופורציות אחרות אחד לעשר או אחד לעשרים או אחד לחמישים, כאשר הרמב"ם מדבר על "אלף חוטאים" מול חף מפשע אחד (ע"פ 6251/94 סימון בן ארי נ' מדינת ישראל, פ"ד מט (3) 45, בעמ' 130, בין האותיות ב-ג (1995). בהקשר זה של יחס בין צדיקים לרשעים מביא השופט חשין ומצטט את מלוא האמור בספר בראשית, פרק יח, פסוקים כג-לג, בעניין בקשת אברהם מאת הקדוש ברוך הוא, לבל יהפוך את העיר סדום, כאשר המוטו הוא "האף תִּסְפָּה צְדִיק עִם־רָשָׁע" (שם, פסוק כג). לא למותר לציין, בהקשר של תיק זה, כי באותה פרשה הורשע אדם ברצח על סמך ראיות נסיבתיות, כולל מציאת DNA בזירת הרצח (ראה הסיכום בדברי השופט חשין, בעמ' 132, כאשר נושא זה מנותח לאורך פסק הדין, ואין כאן המקום להאריך); וראה גם על פסק דין זה בדיון הנוסף בפסקה 42 להלן.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

41. אך על פי מאגרי הנתונים, אימרה זו של הרמב"ם **"ויותר טוב ויותר רצוי לפטור אלף חוטאים, מלהרוג נקי אחד ביום מן הימים"**, מופיעה מצוטטת ומוזכרת, בהקשרים שונים, ב-63 פסקי דין של בתי המשפט השונים בישראל, כולל התקדימים החשובים ביותר בתחום הפלילי. אזכיר רק שניים מפסקי הדין, בהם ישב בית המשפט העליון בהרכב מורחב: ע"פ 5121/98 טוראי רפאל יששכרוב נ' התובע הצבאי, פ"ד סא(1) 461 (2006), בדברי השופט – כתוארו אז – ד"ר אשר גרוניס, בפסקה 3 של חוות דעתו; דנ"פ 4390/91 מדינת ישראל נ' חוסאם בן מוג'יהד חאג' יחיא, פ"ד מז(3) 661 (1993), בדברי המשנה לנשיא, השופט מנחם אלון, שם, בעמ' 695, מול האות ז (הציטוט הובא גם בדבריו של המשנה לנשיא, השופט אלון, בהליך שקדם לדיון הנוסף – ע"פ 2251/90 חוסאם בן מוג'יהד חאג' יחיא נ' מדינת ישראל, פ"ד מה(5) 221, בעמ' 267, מול האות ג (1991)).

42. דברים אלו של הרמב"ם, במסגרת דיון בראיות נסיבתיות, הובאו על ידי השופטת דליה דורנר בדנ"פ 3391/95 סימון בן ארי נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(2) 377, בעמ' 467-468 (1997), כאשר לפני ציטוט דברי הרמב"ם היא אומרת **"ההלכה היהודית אף הרחיקה לכת עוד יותר, בקובעה – מפאת חשש מפני פיחות בדרישת הוודאות – כי אין כלל להרשיע אדם על סמך ראיות נסיבתיות"** (שם, בעמ' 467, מול האות ז).

לאחר הציטוט, אומרת השופטת דורנר: **"המשפט הישראלי מוכן להכיר באפשרות הרשעה על סמך ראיות נסיבתיות, אך עלינו להישמר מפני הרשעה על יסוד ראיות נסיבתיות שאינן וודאיות. לדעתי, הרשעת העותר אינה עומדת בדרישה זו. אשר על כן, אני מציעה לקבל את העתירה, לבטל את פסק הדין בע"פ 6251/94 וכן את פסק דינו של בית המשפט המחוזי, ולזכות את העותר מן העבירות שבהן הורשע"** (שם, בעמ' 468, בין האותיות ד-ו).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

- לא למותר להזכיר כי עמדה זו של השופטת דורנר, באותה פרשה, הייתה דעת מיעוט. באותו מקרה, דעת הרוב קבעה שיש נסיבות ראייתיות מספיקות להרשעה ברצח, וכך נפסק והוכרע הדין.
43. השופט יעקב טירקל מזכיר אף הוא את דברי הרמב"ם בשני פסקי דין שנתן בבית המשפט העליון: ע"פ 9724/02 אבו חאמד נ' מדינת ישראל; ע"פ 10577/02 אלון שמש נ' מדינת ישראל (2004). הוא הרשיע את הנאשם.
44. השופט אליקים רובינשטיין בע"פ 1707/08 אלי הריש נ' מדינת ישראל (2008), בפסקה יח, מזכיר את דברי הרמב"ם ומצטט חלק קטן מהם. גם בפרשה זו המסקנה שלו הייתה הרשעת הנאשם.
45. אף בפסיקת בתי המשפט המחוזיים, מוזכרים דברי הרמב"ם: בת"פ (י-ס) 1061/05 מדינת ישראל נ' תני בן יצחק גבע (2009) מפי השופט נועם סולברג, כיום שופט בית המשפט העליון. שם התוצאה הייתה זיכוי מחמת הספק, מהטעמים המפורטים שם.
- בת"פ (חיפה) 107/03 מדינת ישראל נ' פלוני (2007) מפי השופט רון שפירא. באותה פרשה, לדעת הרוב, זוכה הנאשם מחמת הספק.
- אף אני הזכרתי את דברי הרמב"ם בשני הכרעות דין שנתתי: ת"פ (י-ס) 3007/02 מדינת ישראל נ' בוריס בן מוריץ אבינון (2003), שם הרשעתי את הנאשם בגרם מוות ברשלנות ובמעשי פזיזות ורשלנות בנשק, אך הוא זוכה מעבירת הריגה. במקרה אחר (תפ"ח (י-ס) 502/08 מדינת ישראל נ' פלוני (2010)) נמנית על דעת הרוב המזכה, בנסיבות מיוחדות של עדות מתלוננת בעלת מגבלות שכליות ונפשיות.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

46. דברים דומים לאלה של הרמב"ם, שהובאו לעיל בפיסקה 39, על אותה מצווה שבתורה, מצאנו בספר החינוך, מצווה פב, שכותרתה זהה לזו של הרמב"ם הנ"ל, "שלא לחתוך הדין באומד הדעת".
אביא את דבריו:

"שלא יהרגו בית דין הנידון כי אם בעדים מעידין על אותו ענין שהוא נהרג עליו, שראוהו שעשה אותו בעיניהם ממש, [לא] שיעידו עליו מצד אותות חזקות, ועל זה נאמר [ספר שמות, פרק כג, פסוק ז]: 'וְנָקִי וְצַדִּיק אֶל־תִּהְרֹג', כלומר: היזהר עד מאד, לבל תהרוג אדם שיהא באפשרות שלא עשה מה שאמרו עליו שעשה. וכן הוא מפורש במכילתא, שאמרו שם: ראוהו רודף אחר חברו להרגו והתרו בו ישראל הוא, בן ברית הוא, אם הרגת אותו תהרג, והעלימו עיניהם שלא ראו בהכותו אותו, ומצאוהו מיד הרוג ומפרפר, והסייף מנטף דם מיד ההורג. שומע אני יהא חייב, תלמוד לומר: 'וְנָקִי וְצַדִּיק אֶל־תִּהְרֹג'. הרי שמפני שהעלימו עיניהם בעת ההכאה – נפטר זה. וכשר הדבר וראוי להיות כן. שאילו התירה התורה להקים גבולי העונש באפשרות הקרוב, יצא מן הענין לפעמים להקים גבולי העונש באפשרות רחוק, עד שנמית בני אדם לפעמים על מה שלא עשו, כי יש לאפשרות רוחב גדול. ודע זה והבינהו, כי דבר ברור הוא. ולפיכך, סגר יתעלה זה השער, וצוה אותנו על זה. וכל פקודי השם יתברך ישרים".

[מנחת חינוך, על אתר, מזכיר כי דין זה מיוחד לדיני נפשות, ואילו בדיני ממונות "סגי בידיעה בלא ראייה"; וראה והשווה מה שכתבתי לעיל בפיסקה 38].

47. קטע מתוך דברים אלה של ספר החינוך, מובא על ידי השופט סולברג, בפרשת גבע הנ"ל, בסיפא של פסקה 289.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

48. אף אני הזכרתי מקור זה, וחלק גדול מן המקורות שהובאו לעיל, בדעת המיעוט שכתבתי בתפ"ח 5069/02 מדינת ישראל נ' יצחק בן עמרם קריספין, (2003), בדבר הזיכוי מחמת הספק.

יישום המשפט העברי לפרשה שבפנינו

49. לכאורה, באופן מילולי וכהחלה טכנית, ניתן לומר, כי אם דינו של הנאשם שבפנינו היה בא בפניו של נשיא הסנהדרין, שמעון בן שטח, לא היה מורשע, על ידי הסנהדרין.

50. ברם, עיון מדוקדק בדברים שהובאו, ובפרשנות שניתנה לדברי הרמב"ם, והדרך שבה התמודד המשפט העברי, לאורך ההיסטוריה, עם דיני הראיות הנסיבתיות במשפט הפלילי, מובילים למסקנה שונה, שתוצאתה – הרשעת הנאשם.

51. אבדוק את הדברים, בשלושה מישורים, כפי שאציגם עתה.

האם קיימת אפשרות לכך שהנאשם אינו הרוצח?

52. כפי שראינו לעיל, ההסבר לאי ההרשעה של מי שיצא מן החורבה, ובידו סייף מנטף דם, והרוג מפרפר, מבוסס על כך שיש כמה חלופות מול ההסבר הפשוט, המרשיע, לפיו מחזיק הסייף הוא הרוצח (ראה הקטע הארוך מדברי פרופ' שלום אלבק, שצוטט לעיל, בפיסקה 31).

53. אבדוק חלופות אלה, ואראה האם הן רלבנטיות לתיק שבפנינו: הראשונה, ההרוג התקיף את הרודף, ונפל על חרבו השלופה של הרודף. במקרה שבפנינו, עוסקים אנו ברצח של שניים, כאשר מדובר בעשרות דקירות (ראה: הממצאים של הפתולוגים, כפי שפורטו ונותחו, בפיסקאות 85-82 לפסק דינו של אב בית הדין, כב' השופט צבי סגל). לכן, חלופה זו, אינה באה כלל בחשבון.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

השנייה, ההרוג איבד עצמו לדעת כאשר נפל על חרבו. שוב, לא שייך כאן, כאשר מדובר בעשרות דקירות, כאמור לעיל, ובשני נרצחים, אשר התגוננו מאותו דוקר, עד פציעת ידיהם (ראה פסקה 78 להכרעת הדין של חברי, אב בית הדין).

השלישית, בחורבה היה אחר, הרוצח, והרודף נכנס לחורבה, תפס בחרבו של הרוצח, כדי לקרוא לעזרת בני אדם שתפשו את הרוצח. הרישא של חלופה זו, קרובה לגירסתו הרביעית של הנאשם (שנותחה בהרחבה בפסק דינו של אב בית הדין). אך, הנאשם שבפנינו, לא רק שלא קרא לעזרה – ואף לא הסביר מדוע לא עשה כן (ראה הציטוט המלא של הפרוטוקול בו נשאל הנאשם פעם ופעמיים על כך על ידי כב' השופט סגל, כמצוטט בפסקה 104 של פסק הדין) – אלא, להיפך, עשה את הכל כדי להעלים את הראיות, לנקות את המקום באקונומיקה, עד לניקוי ציפורניהם של הוריו, הכל כמתואר, בהרחבה ובמפורט, בפסק דינו של אב בית הדין (פסקה 80, והניתוח המפורט בפסקאות 115-120).

רביעית, הנרדף רצה להרוג את הרודף, והרודף בהגנה עצמית הרג את הנרדף. אין אפשרות להניח זאת, כאשר מדובר בשני נרצחים, וכאשר הקריאות להצלה נשמעו מפיהם של הנרצחים (לפחות ברור, שנשמעו דברי הנרצחת; ראה: פסקה 70 לחוות דעתו של אב בית הדין). למותר לציין, כי הנאשם לא העלה, וטוב שלא העלה, טענה זו של הגנה עצמית.

חמישית, מוות קודם בהתקף לב, לפני הרצח. אפשרות זו איננה מתיישבת עם עשרות הדקירות של הרוצח בהוריו הנרצחים. הם לא מתו קודם לדקירות. נהפוך הוא! לאורך מהלך הדקירות, הם הגנו על עצמם, בכל כוחם. לכן, נמצאו דקירות רבות באמות ידיהם, שבהם ניסו לגונן על גופם (ראה: פסקאות 78 ו-83 להכרעת דינו של אב בית הדין); אך – לשווא.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

54. מכאן עולה, כי אין למצוא כל הסבר סביר של הנאשם, המתקרב אפילו לאחת החלופות שהועלו בספרות המשפטית, כדי לקבוע שהראיות הנסיבתיות הברורות לא תספקנה להרשעה.

55. לפיכך, המסקנה הראשונה היא זו: גם לגורסים כי יש לאמץ את עמדת המשפט העברי לגבי ראיות נסיבתיות, הרי במקרה שבפנינו, אין שמץ ספק כי אין תחולה לאותה דוקטרינה של המשפט העברי, שכן הנימוקים הנמצאים ביסודה, או החלופות האפשריות התומכות באי הרשעה בשל ראיות נסיבתיות, אינן חלות כאן. לכן, גם לפי המשפט העברי, יש להרשיע את הנאשם ברצח שני הוריו.

56. ברם, גם אם טעיתי בדבריי אלה, והפרשנות המילולית של דברי הרמב"ם (שצוטטו לעיל בפסקה 34 ובפסקה 39), וכן של דברי ספר החינוך (צוטט לעיל בפסקה 46), היא איסור טוטאלי של הרשעה, ללא עדי ראיה ממש של מעשי הרצח, על אף זאת, סבור אני, כי התוצאה, ככל שנוגעת לנאשם, אינה זיכוי, אלא הרשעה, כפי שאסביר, על פי שתי הדרכים הבאות.

פרשנות מצמצמת של הדין, למקרה של "וְנָקִי וְצַדִּיק אֵל תִּהְרָג"

57. אחד מחכמי דורנו, הרב אשר וייס, שם את הדגש על דין זה, כפרשנות לפסוק "וְנָקִי וְצַדִּיק אֵל תִּהְרָג", דהיינו: דין זה חל רק על עבירה פלילית מיוחדת, שתוצאתה היא ההוצאה להורג של הנאשם.

58. לפי השקפתו ופרשנותו של הרב וייס, רק במקרה זה, יש לפנינו "גזירת הכתוב", המחייבת עדות ראיה ישירה, לבל ייהרג אדם, שאולי אולי, הוא חף מפשע.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

59. אך, בימינו, שהעונש בגין עבירת רצח, אינו עונש מוות, כפי שנקבע בתורה, אלא הוא מאסר – אף מאסר עולם – כי אז, לפי גישה זו, ניתן להרשיע על פי ראיות נסיבתיות, גם בהתאם לדין העברי.

60. וכך כותב הרב אשר וייס, בספרו מנחת אשר – לקט שיעורים ושיחות על ספר שמות (ירושלים, תשס"ד), פרשת משפטים, סימן מד, עמ' שח:

"אין זה ברור כלל, אם ני"ד [נידון דידן = העניין שבפניי] (מאסר עולם), דיני נפשות הוא או כדיני ממונות. אף שברור, שאין אנו דנים כאן בדיני ממונות, מ"מ [מכל מקום] לשיטת הרמב"ם [ספר המצוות, המ"צ, ל"ת רצ [צוטט לעיל בפיסקה 39], הלכות סנהדרין פ"כ ה"א [צוטט לעיל בפיסקה 34]] הנימוק שלא דנים ד"נ [דיני נפשות] עפ"י [על פי] אומדנא, כגון: מעשה דר"ש [של ר' שמעון] בן שטח – דמו מטפטף והרוג מפרפר [בשבועות לד ע"א [צוטט לעיל בפיסקה 27]] אינו אלא משום דכתיב 'וְנָקִי וְצַדִּיק אֶל־תִּהְרָג', ואילולי גזה"כ [גזירת הכתוב], היינו מסתפקים במידת 'ההוכחה' שבאומדנא זו, וא"כ [ואם כן], במדינת ישראל, שאין בה עונש מות, לכאורה, די באומדנא חזקה".

61. ניתן לומר, בדרך האנלוגיה, ללא גריעה מפסק הדין המלא והמפורט והחשוב של בית המשפט העליון – בהרכב מורחב של 5 שופטים – כי בפרשת דימיאניוק (ע"פ 347/88 איוון (ג'והן) דימיאניוק נ' מדינת ישראל, פ"ד מז(4) 221 (1993)), שהעונש שם היה מוות, על פי החוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם, תש"י-1950, ההחמרה בדיני הראיות – מובנת. יתכן, ושוב רק בלשון "יתכן" נאמרים הדברים, כי בפרשה דומה, על פי רמת ראיות דומה או זהה, אם היה מדובר בהרשעה על רצח "רגיל", שהעונש הוא מאסר עולם, לא מן הנמנע כי התוצאה הייתה הרשעה. ואין כאן המקום להאריך, להעריך ולשער.

62. הרב וייס, כותב בסיום דבריו (שם, בעמ' שיב):

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

"אך מכיון שלדעתי אין נחשב דין מאסר כדיני נפשות, ובפרט בנידון דין שההאשמה הוא נסיון לרצח ואין דינו מאסר עולם, וכל עונש המאסר בזמנינו, מנקודת ההשקפה ההלכתית הוא עונש מחודש שמושתת על משפט המלוכה, כדי לתקן גדרי עולם וסדרי חיים מתוקנים (ובמנחת אשר על ספר בראשית, סימן נ"ז, כבר הוכחתי שגם בימי קדם נהגו בעונש מאסר כמבואר שם ממקורות שונים בדברי חז"ל). ולכן נראה לי, שאם משוכנעים אנו שאכן הנאשם השתתף במעשה הנורא המיוחס אליו – יש בהחלט מקום להרשיעו".

63. עיון בהפנייה לדבריו של הרב וייס עצמו (מנחת אשר, ספר בראשית, סימן נז, עמ' שעא-שעד), מגלה כי הוא מבדיל בין מעצר לפני משפט, מאסר לצורך כפיית ציות ומאסר כעונש. בסיום דבריו, נאמר: "כתבתי בקיצור מקצת מקורות ממה שמונח בזכרוני, להראות שאין כל חדש תחת השמש, והמאסר על סוגיו השונים, יש לו מקום בהלכה" (שם, בעמ' שעד).

64. ניתוח היסטורי-משפטי על עונש המאסר במשפט הפלילי העברי, מצוי במחקרו המקיף של פרופ' מנחם אלון, "המאסר במשפט העברי", בתוך: ספר היובל לפנחס רוזן (ירושלים, תשכ"ב), עמ' 211-171. לאחרונה ממש פורסם ספרו המקיף (כ-1,200 עמודים), של פרופ' אהרן קירשנבאום, 'בית דין מכין ועונשין': הענישה הפלילית בעם ישראל – תורתה ותולדותיה (מאגנס, ירושלים, תשע"ג) (להלן – "קירשנבאום, בית הדין מכין ועונשין"). המאסר מופיע לאורך הספר, ובמיוחד בעמ' 427-438. כמו כן, ראה, על פי המפתח, בערך "מאסר", המובא בעמ' 1137, שם.

65. על כל פנים, גישה זו של הרב וייס קובעת כי המגבלות של הרמב"ם בדבר אי קבלת עדויות נסיבתיות, כוחן יפה לענישת רוצח בהוצאה להורג (וכן מזכיר הוא את הענישה של מלקות, שבה יש סכנת נפשות, או עונש גלות בעיר

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

המקלט, שגם בה יש סכנה למוות, מידידו של גואל הדם; ראה: שם, בעמ' שח-שט). אולם, כאשר הנאשם צפוי "רק" לעונש מאסר, גם אם זה מאסר עולם, ניתן להשתמש באומדנא, כדי להרשיעו.

66. עמדתו זו של הרב וייס, אומצה בפסיקת בית המשפט העליון, מפי כב' השופט אליקים רובינשטיין, בשני מקרים, אשר אדון בהם בקצרה, להלן.

67. בפרשה אחת (ע"פ 7637/05 שלמה יוסף נ' מדינת ישראל (2007), מזכיר השופט רובינשטיין, את גישתו של הרב וייס, כי ניתן לסמוך על "אומדנא חזקה", אשר הביא כאחת האסמכתאות לכך את תשובת הרא"ש (1250-1327, תלמידו של מהר"ם מרוטנבורג, שברח לספרד וכיהן בה כרב בטולידו עד פטירתו), כלל קז, סימן ו, אותה מצטט, בחלקה, השופט רובינשטיין (שם, בפיסקה ז(13)(3)). אביא קטע קצר מתשובת הרא"ש הנ"ל (את התשובה ניתחתי, לעומקה, בפרשה אחרת בה עסקתי – ת.א. 6095/04, אהרן בלום נ' מאיר לוי (2007), בפיסקאות 259-282; והחפץ לעיין מופנה לשם; הציטוט להלן מובא בפיסקה 269 של פסק דיני הנ"ל):

"וכיון שנראה לדיין שאם היה זה משיב על שאלותיו היה הדבר מתברר, ומחמת שלא יתברר הוא כובש דבריו, ויעשה הדיין כאלו השיב ונתברר שקרו, ויחייבנו מאומד הדעת, אעפ"י שאינו יכול לברר שקרו בביאור ובפירוש מאחר שהעדד הביאור בא מחמת רמאותו, שאינו רוצה להשיב על חקירות ודרישות כדי שיתברר שקרו, אומדנא דמוכח הוא, ורשאי דיין מומחה לדון באומדנא דמוכח כזה, ואין זה נקרא דברים שבלב, מאחר שהיא סברא מוכחת".

68. ניתן לומר כי הדברים כאילו נכתבו גם לפרשתנו. חברי, אב בית הדין, פרט לאורך הכרעת הדין את הפעמים הרבות בהם התחמק הנאשם מתשובות, אמר

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

- שאינו זוכר, או "הכביר מילים" ולא אמר למעשה דבר (ראה, לדוגמא, פסקה 53, וכן לקראת הסיום בפסקה 269 להכרעת הדין של חברי, השופט סגל).
69. לפיכך, זכאי בית המשפט – כפי שקבע הרא"ש לפני כ-850 שנה – להסיק את המסקנה מדבריו ומהתחמקויותיו של הנאשם, "כאילו השיב ונתברר שקרו, ויחייבנו מאומד הדעת".
70. בפרשה שנייה (ע"פ 1707/08 אלי אריש נ' מדינת ישראל (2008), מוזכרת גישתו זו של הרב וייס (שם, בפסקה יח), ומובאים מקורות נוספים של ספרות המשפט העברי, בת דורנו, הדוגלת באותה שיטה, ובהם ספרו החשוב של פרופ' אהרן קירשנבאום, הרשעה עצמית במשפט העברי – ההודאה בפלילים וההפללה העצמית בהלכה היהודית (מאגנס, ירושלים, תשס"ה), (להלן: "קירשנבאום, הרשעה עצמאית"), בעמ' 175, הקובע כי "אכן מצינו אומדנות מוכחים במדרגה ראשונה, אשר על פיהם מחייבים אדם בדיני נפשות וביתר התחומים שאינם דיני ממונות".
71. לפיכך, גם אם דברי הרמב"ם וספר החינוך משקפים את ההלכה העברית הפוזיטיבית, כוחם יפה אך ורק לעבירות שעונשן מוות. אולם, בדורנו, במדינת ישראל, כאשר העונש שצפוי לו הנאשם הוא מאסר עולם, אין מקום להפעיל באופן מילולי את דברי הרמב"ם וספר החינוך, ורשאי – ומהדברים שהובאו לעיל, אף חייב – השופט לפסוק את הדין על פי האומדנא, גם ללא ראיות ישירות, ובהתבסס על ראיות נסיבתיות, אם השופט משוכנע כי הנאשם הניצב בפניו, הוא אכן זה אשר ביצע את המיוחס לו בכתב האישום.
- עמדת המשפט העברי – הלכה למעשה ביישומו לאורך ההיסטוריה
72. מעבר לדין הפלילי הרגיל הקבוע בתורה, אשר קובע כי 'על־פי שְׁנֵי עֵדִים או על־פי שְׁלֹשֶׁה עֵדִים יָקוּם דָּבָר' (ספר דברים, פרק יט, פסוק טו; הפסוק צוטט

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

מפיו של יהודה בן טבאי בפרשת "הרוג מפרפר", כאשר אמר למי שנמצא עם הסייף המנטף בדם שאינו יכול לעשות דבר, בהעדר עדים; הובא לעיל בפיסקה 30), כבר בסוף תקופת התנאים נקבע עיקרון, שהיה נהוג קודם לכן, ואשר לדברי השופט מנחם אלון, "הכניס שינוי מהותי במשפט הפלילי העברי, הן מבחינת דיני העונשין, והן לעניין סדרי הדיון והראיות שבדיון הפלילי" (פרשת נגר, בעמ' 165, מול האות ג).

73. כך מופיעים הדברים במקורות התלמודיים (תלמוד בבלי, מסכת יבמות, דף ז, עמ' ב; תלמוד בבלי, מסכת סנהדרין, דף מו, עמ' א):
"תניא: רבי אליעזר בן יעקב אומר: שמעתי שבית דין מכין ועונשין שלא מן התורה, ולא לעבור על דברי תורה, אלא כדי לעשות סייג לתורה".

74. מקור זה הוא כה חשוב עד שתחילתו של הציטוט הוא שם הספר, וכל הציטוט עצמו הוא ה"מוטו", לספרו המקיף והרחב של פרופ' קירשנבאום, 'בית דין מכין ועונשין', שהובא לעיל בפיסקה 64.

75. בתלמוד הירושלמי, מסכת חגיגה, פרק ב, הלכה ב, הנוסח הוא:
"שמעתי שעונשין שלא כהלכה, ועונשין שלא כתורה".

76. השופט – כתוארו אז – מנחם אלון, לאחר שהביא שני מקורות אלה (פרשת נגר, בעמ' 165, מול האות ד), כותב את הדברים הבאים (שם, בעמ' 165, בין האותיות ה-ו; ההדגשה במקור):

"על פי עיקרון זה מותר לו לבית הדין לדון שלא על-פי הדין שבתורה, בכל התחום הנרחב של דיני עונשין וסדרי הדיון הפלילי, אם צרכי השעה מחייבים זאת, והדבר הוא 'למיגדר מילתא' (יבמות, שם), היינו: כדי לגדור בפני עושי עוולה ועבריינים. לשם כך, הפעילו בתי

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

הדין, וכן ראשי הציבור על-פי סמכותם להתקין תקנות הקהל, חקיקה מסועפת בדרך של תקנות שהותקנו בכל הדורות ובכל התקופות על רקע של נסיבות דתיות, חברתיות, כלכליות ומוסריות שונות. תקנות אלה, שמבחינה פורמלית, נאמר עליהן שהותקנו כ'הוראת שעה', משום 'שהשעה היתה צריכה לך', וכיוצא מביטויים אלה, היו למעשה לחלק מהותי של כלל ההלכה העברית, ומובאים ונידונים הם בספרי הלכותיה, ובמיוחד בקובצי תשובותיה".

77. בהמשך, לאחר הקטע המצוטט, מזכיר השופט אלון, ספרים ומאמרים של משפטנים בדורות האחרונים. אזכיר מתוכם שניים, שכותביהם הינם או היו שופטים.

המקור הראשון הוא ספרו של הרב פרופ' שמחה אסף, העונשין אחרי חתימת התלמוד (חומר לתולדות המשפט העברי) (ספריה משפטית, ירושלים, תרפ"ב). כידוע, הוא מונה בשנת 1948 כשופט בית המשפט העליון, למרות שלא היה משפטן, וזאת על בסיס התכונה של "משפטאי מובהק" (הוראה זו קיימת עד היום בסעיף 2(3) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984. ספר זה, אף שנכתב לפני שנים רבות מאוד, הוזכר ב-15 פסקי דין והחלטות בבתי המשפט השונים במדינת ישראל.

המקור השני המוזכר בפרשת נגב, הוא מאמרו של סגן נשיא בית משפט זה, בדימוס, השופט פרופ' יעקב בזק, "הריגת נפשות ודיניה בספרות השו"ת", דברי הקונגרס העולמי החמישי למדעי היהדות, כרך ג (תשכ"ט), עמ' 37.

מאמר נוסף באותו תחום, שלא הוזכר על ידי השופט אלון בפרשת נגב, עוסק בנושאים דומים ומשיקים. כוונתי למאמרו של שופט בית משפט זה, בדימוס, ד"ר אליהו צ' בן-זמרה, "שפיכות דמים מתוך 'צורך' במשפט העברי ובמשפט הישראלי (על התאמת אמצעי ההצלה ומאזן הדמים)", שנתון המשפט העברי, כרך ג-ד (תשל"ו-תשל"ז), עמ' 152-117.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

78. יישום זה של המשפט הפלילי העברי, מכוח "בית דין מכין ועונשין", מצוי במקורות חז"ל. אין כאן המקום לפרט ולהאריך בכל סוגיה וסוגיה, ועל כן, בחרתי להביא את המסקנות ההלכתיות, כפי שבאו לידי ביטוי בספר ההלכות והפסקים של הרמב"ם. לאחר מכן, אביא מספר שאלות ותשובות, המעידות על יישום הדברים, הלכה למעשה, בקהילות ישראל השונות.

79. דברי הרמב"ם מתייחסים למקרים של פגמים בראיות, או העדר ראיות מלאות, על אף שברור, מן הנסיבות, מה קרה, ואז הענישה נעשית על ידי בית הדין או על ידי המלך.

80. כך פוסק הרמב"ם בהלכות רוצח ושמירת נפש, פרק ב, הלכות ד- ה: **"וכל אלו הרצחנים וכיוצא בהן, שאינן מחוייבים מיתת בית דין, אם רצה מלך ישראל להרגם בדין המלכות ותקנת העולם – הרשות בידו. וכן אם ראו בית דין להרוג אותן בהוראת שעה, אם היתה השעה צריכה לכך – הרי יש להם רשות, כפי מה שיראו. הרי שלא הרגם המלך, ולא היתה השעה צריכה לחזק הדבר, הרי בית דין חייבין, מכל מקום, להכותם מכה רבה הקרובה למיתה, ולאסור אותן במצור ובמצוק שנים רבות, ולצערן בכל מיני צער, כדי להפחיד ולאיים על שאר הרשעים, שלא יהיה להם הדבר לפוקה ולמכשול לבב, ויאמר: 'הריני מסבב להרוג אויבי, כדרך שעשה פלוני – ואפטר'".**

81. דברי הרמב"ם, במיוחד בסופם, הם הביטוי הנאמן לדוקטרינת ההרתעה. הרמב"ם מסביר כי אם לא ימוצה הדין עם הרוצח, וחבריו ידעו כי יצא נקי, הם ינקטו בדרך דומה ("הריני מסבב להרוג אויבי"), וישתמשו במקרה הקודם כמודל לחיקוי, מתוך תקווה כי לא יאונה להם כל רע ("ואפטר"). לכן, מוסמך בית הדין לענוש אותם במאסר לשנים רבות ("ולאסור אותם במצור ובמצוק

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

שנים רבות"), וזאת לשם הרתעה ומניעת רציחות בעתיד ("כדי להפחיד ולאיים על שאר הרשעים").

82. במקום אחר, מגדיר הרמב"ם את הסמכות להעניש במקרה של רצח, גם בראיות מופחתות, תוך הבחנה בין העונש המוטל על הרוצחים לבין עבריינים אחרים.

כך הוא פוסק, בהלכות רוצח ושמירת נפש, פרק ד, הלכות ח-ט:

"ההורג נפשות, ולא היו שני העדים רואין אותו כאחת, אלא ראהו האחד אחר האחד, או שהרג בפני שני עדים בלא התראה, או שהוכחשו העדים בבדיקות ולא הוכחו בחקירות – כל אלו הרצחנין, כונסין אותן לכיפה, ומאכילין אותן לחם צר ומים לחץ עד שיצרו מיניהן, ואחר כך מאכילים אותן שעורים עד שכריסם נבקעת מכובד החולי.

ואין עושין דבר זה לשאר מחוייבי מיתת בית דין; אלא, אם נתחייב מיתה – ממיתין אותו; ואם אינו חייב מיתה – פוטרין אותו. שאע"פ שיש עונות חמורין משפיכות דמים, אין בהן השחתת ישובו של עולם כשפיכות דמים. אפילו ע"ז [עבודה זרה], ואין צריך לומר עריות או חילול שבת, אינן כשפיכות דמים, שאלו העונות הן מעבירות שבין אדם להקב"ה, אבל שפיכות דמים מעבירות שבינו לבין חבירו. וכל מי שיש בידו עון זה, הרי הוא רשע גמור. ואין כל המצות שעשה כל ימיו, שקולין כנגד עון זה, ולא יצילו אותו מן הדין, שנאמר [ספר משלי, פרק כח, פסוק יז]: 'אָדָם עֹשֶׂק בְּדָם נִפְשׁ עַד-בּוֹר יָנוּס אֶל-יַתְמָכוֹ-בּוֹ'.

צא ולמד מאחאב, עובד ע"ז [עבודה זרה], שהרי נאמר בו [ספר מלכים א, פרק כא, פסוק כה]: 'רַק לֹא-הָיָה כְּאֲחָאָב אֲשֶׁר הִתְמַכֵּר לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינָי ה' אֲשֶׁר-הִסְתָּה אֹתוֹ אִיזָבֵל אִשְׁתּוֹ'. וכשנסדרו עונותיו וזכויותיו לפני אלקי הרוחות, לא נמצא עון שחייבו כלייה, ולא היה שם דבר אחר ששקול כנגדו, אלא דמי נבות, שנאמר [מלכים א, פרק כב,

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

פסוקים כא-כב] 'וַיֵּצֵא הָרוּחַ וַיַּעֲמֵד לְפָנַי ה' וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶפְתְּנוּ וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהֵי בְמֵה'. זו רוח נבות, ונאמר לה: 'וַיֹּאמֶר אֶצֵּא וְהִיִּתִי רוּחַ שְׁקֵר בְּפִי כָּל־נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר תִּפְתָּה וְגַם־תּוֹכַל צֹא וַעֲשֵׂה־כֵן'. והרי הוא הרשע, לא הרג בידו, אלא סיבב; קל וחומר – להורג בידו".

83. העונש של "כונסין אותן לכיפה", זכה לדיונים רבים. לאחרונה, סוכמו הדברים בחיבורו של פרופסור אהרן קירשנבאום, בית דין מכין ועונשין, בפרק ט, שכותרתו "עונש ה'כיפה' במשפט העברי", שם הוא כותב (עמ' 256): "במסגרת של דיני עונשין של המשפט הפלילי ההרמנויטי-הקלסי, צורת העונש של 'כיפה' תופסת מקום מיוחד. בהשקפה ראשונה היא נראית מעין מאסר; ולא היא – היא צורת המתה יוצאת דופן". וראה המשך הדין, שם בעמ' 256-267, בעניין פרשנות המונח ומידת השימוש בו, נושאים החורגים ממסגרת פסק דין זה.

84. במסגרת דיני המלכות, הוענקה למלך סמכות ענישה מיוחדת, כאשר הראיות אינן "מלאות", וכאשר יש צורך בהרתעה, מפני "תיקון העולם". כך כותב הרמב"ם, הלכות מלכים, פרק ג, הלכה י: "כל ההורג נפשות שלא בראיה ברורה, או בלא התראה, אפילו בעד אחד, או שונא שהרג בשגגה - יש למלך רשות להרגו ולתקן העולם, כפי מה שהשעה צריכה. והורג רבים ביום אחד, ותולה ומניחן תלויים ימים רבים, להטיל אימה, ולשבר יד רשעי העולם".

85. סמכות זו של סטייה מההלכה, לצורך הוראת שעה וכדי לעשות סייג לתורה, נתונה גם לבית הדין, כפי שכותב הרמב"ם, בהלכות סנהדרין, פרק כד, הלכה ד:

"יש לבית דין להלקות מי שאינו מחוייב מלקות, ולהרוג מי שאינו מחוייב מיתה, ולא לעבור על דברי תורה, אלא לעשות סייג לתורה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

וכיון שרואים בית דין שפרצו העם בדבר, יש להן לגדור ולחזק הדבר, כפי מה שיראה להם הכל הוראת שעה, לא שיקבע הלכה לדורות. מעשה והלקו אדם שבעל אשתו תחת אילן. ומעשה באחד שרכב על סוס בשבת בימי יוונים, והביאוהו לבית דין, וסקלוהו. ומעשה ותלה שמעון בן שטח שמונים נשים ביום אחד, באשקלון. ולא היו שם כל דרכי הדרישה וחקירה וההתראה, ולא בעדות ברורה, אלא הוראת שעה, כפי מה שראה".

86. בהמשך דבריו בפרשת נגר (עמ' 166 ואילך), הביא השופט אלון מספר תקדימים, שהם שאלות ותשובות, שניתנו בימי הביניים, במדינות שונות.

87. לא אאריך בציטוט כל תשובה ותשובה, על נסיבותיה, אך אזכיר כמה מהן, כאשר הציטוט יהיה של התשובה שבה גלומים העקרונות המשפטיים, שניתנים ליישום, גם בדורנו, ובכללם אף בפרשה זו.

88. הרשב"א, רבי שלמה בר' אברהם אדרת, מחכמי ספרד במאה ה-13, דן בקבילות עדותם של קרובים, של אשה, של קטין וכן בהרשעה על-פי הפללה עצמית של הנאשם (שו"ת הרשב"א, חלק ד, סימן שיא; תשובה זו מובאת במקוצר בשו"ת הרשב"א, המיוחסות לרמב"ן, סימן רעט; וראה עוד: שו"ת הרשב"א, חלק ג, סימן שצג). אין כאן המקום להביא את פרטי השאלה (הציטוט המלא מובא אצל אלון, בפרשת נגר, בעמ' 166, בין האותיות ה-ז). לענייננו, רלבנטית התשובה, המסבירה את סמכות החכמים בהפעלתו ויישומו של הדין העברי, על בסיס תקנות הקהל באותה תקופה (שו"ת הרשב"א, חלק ד, שם, בסימן שיא; חלק מן הציטוט הובא בפרשת נגר בעמ' 167-166):

"דברים אלו נראין פשוטים בעיני, שאתם רשאים לעשות כפי מה שנראה בעיניכם. שלא נאמרו אותן הדברים שאמרתם, אלא בבית דין, שדנין על פי דיני תורה, כסנהדרין או כיוצא בהם. אבל, מי שעומד על

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

תיקוני מדינה [תקנות הקהל], אינו דן על דינים הכתובים בתורה ממש, אלא לפי מה שהוא צריך לעשות, כפי השעה ברשיון הממשלה. שאם לא כן, אף הם לא יקנסו בגוף ולא בממון, לפי שאין דנין דיני קנסות בבבל, ולא בדברים שאינם מצויים... וכן, לא ילקה ולא יענש על פי עצמו, לפי שאין אדם משים עצמו רשע מן הדין. ואפילו יש עדים כשרים, לא ילקה, אלא אם כן התרו בו, שאין בית דין מלקין אלא אחר התראה. אלא, שבכל אלו הדברים אינם אלא בבית דין הנוהגין על פי התורה. הלא תיראו דוד שהרג על פי עצמו גר העמלקי. וכן אמרו: 'מכין ועונשין שלא מן הדין, ולא לעבור על דברי תורה, אלא לעשות סייג לתורה'... כל שכן אתם, שעיקר ההסמכה לא הייתה אלא לעשות מה שייראה בעיניכם, כמו שכתוב באיגרת התקנה אשר אמרתם. וכן הדבר פשוט בינינו, ובין כל המקומות שיש תקנה ביניהם, על דברים אלו."

89. בתשובה אחרת, של ר' יצחק בר' ששת ברפת, הריב"ש, מחכמי ספרד וצפון אפריקה בסופה של המאה הארבע עשרה - אותה שלח לר' מנחם הארוך, שכיהן כדיין, תחילה בשאלמאנקה ולאחר מכן בסמורה - נדונה פרשת הרשעה ברצח. פסק הריב"ש הוא, כי ניתן להרשיע את הנאשמים, על בסיס ראית נסיבתיות, ובלבד שיהיו אלה "ראיות חזקות ואמתלאות אמיתיות".
כך כתב הריב"ש בתשובתו (שו"ת הריב"ש, סימן רנא; זה חלק מן התשובה; חלק מצומצם יותר ממה שמובא לעיל מצוטט על ידי השופט אלון בפרשת נגב, בעמ' 167, בין האותיות ג-ו):

"כבר ידעת, שכל מה שדנין דיני נפשות בזמן הזה, במקום שהותר מדינא דמלכותא [היינו שבכתב הפריבילגיה של המלכות ניתנה רשות לבית הדין העברי לדון גם דיני נפשות - תוספת של מנחם אלון], אינו מן הדין, שכבר בטלו דיני נפשות. אבל, משום מיגדר מילתא, היו בית דין מכין ועונשין, שלא מן התורה, אם השעה צריכה... ואם בשאר

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

העבירות היו הורגין, שלא כדין לצורך השעה, אין צריך לומר בשפיכות דמים, שהחמירו בו חז"ל, שכונסין או לכיפה, כשהורג בלא עדים, כדאיתא בפרק הנשרפין [תלמוד בבלי, מסכת סנהדרין, דף פא, עמ' ב]; ואין כאן בשאר חיובי מיתות בית דין. ואין צריך להאריך לך בזה, שתלמוד ערוך בידך. אבל, מכל מקום, אפילו נדון כצורך השעה, אין כל העונשים שווים. כי ראוי יותר להעניש למי שהרג, ממי שחבל לבד; וכן, למי שיש עדים ברורים על העבירה, או אין עדים ברורים, רק עד אחד, או אמתלות. שהרי בהורג נפשות שלא בעדים, דתנן בפרק הנשרפין, שאין ממיתין אותו, אלא שכונסין אותו לכיפה, וגורמין את מיתתו, מוקים לה [מעמידים מקרה זה] בגמרא, בעדות מיוחדת, שכשרה בדיני ממונות. הא בעדות אחד לבד, או בעדות נשים, או קרובים - אין כונסים אותו לכיפה. ושמואל - מוקים לה שלא בהתראה. ואיכא נמי מאן דמוקים לה דאיתכחוש [שהעדים הכחישו זה את זה] בבדיקות ולא איתכחוש בחקירות. וכן ראוי לנו לעשות קרוב לזה, במה שדנין משום מיגדר מלתא. ובנדון זה, ראוי לנו לעיין, אם היו פטורין הרוצחים ממיתה מן הדין, מפני העדיות המעידין בזכותן.

ונראה, שעד הא' [האחד], שמעיד שהנהרג התחיל בקטטה, ובא להכות הדיין, הנה הוא בטל במעוטו, שלא הסכימו עמו האחרים, ואין דבריו של הא' [העד אחד] במקום ב' [עדות שני העדים האחרים]. גם העדים שמעידים שנכנסו לבקרו, וא"ל [ואמר להם]: שהקל החולי מעליו, גם זה העדות אינו פוטר אותם; שכיון שהוכה מכת חרב חדה, והתורה העידה על הברזל שממית בכל שהו, הנה היה ראוי למות מתחלה. וכ"ש [וככל שכן] זה, שהוכה בראשו ובגופו, והרי הוא כאלו הוכה באבן או באגרופ, ואמזוהו למיתה; ואעפ"י שהקל, כיון שמת בסוף - הרי יש רגלים לדבר. דקיי"ל כרבנן [שההלכה היא כפי שיטת רבנן]; דתנן בפרק הנשרפין [תלמוד בבלי, מסכת סנהדרין,

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

דף עח, עמ' ב]: דאמדוהו למיתה, והקל, ואח"כ הכביד, ומת – חייב;
ואמדוהו למיתה, היינו: שיש באבן כדי להמית, ובהכאה כדי להמית,
לא שודאי ימות, כגון ששחט בו שנים, או רוב שנים, שעשאו טרפה,
דא"כ, פשיטא! והיכי פליג ר' נחמי', ואיך אומדין אותו לחיים, מפני
שהקל, והא מחתכי סימני' דהאי!

גם בעדות הרופאים, שסתמו דבריהם, ואמרו, שלא מת מחמת
ההכאות, רק מחמת חולי אחר שנתחדש בו, אם דעתם לומר שלא היו
בהכאות כדי להמית, אם ההכאות היו מכת חרב חדה, כמו שנראה,
אעפ"י שלא הוזכר כן בדבריך בבאור, הנה הרופאים האלה התורה
מכחישתם, שהעידה על הברזל שממית בכל שהו...

ואם רצונם לומר, שהקל אח"כ, ואומדין אותו לחיים, אם לא שהכביד
אח"כ ג"כ – אין חוששין להם; מאות' דבפרק הנשרפין (עח:), שאין
אומדין אותו אומד שני, שאין אומד אחר אומד. שהרי החולי
שנתחדש, אנו תולין שנתחדש מחמת המכה, אא"כ [אלא אם כן]
מעידין שאמדוהו לחיים מחמת שהקל, והחולה פשע בעצמו, ועבר על
דברי רופא, בדברים הנכרים לעין שהם ממיתין מעצמן; שאם לא כן,
תולין במכה, שרגלים לדבר.

אבל מה שפוטר אלו הרוצחים ממיתה מן הדין, הוא, מפני שהיו
שניים; וקיי"ל כרבנן [שם, סנהדרין, דף עח], דאמרי: הכוהו עשרה
בעשר מקלות, בין בבת אחת, בין בזה אח"ז [אחר זה], כלן פטורין.
ומוכח התם בהדיא, דאפילו היה בכל הכאה כדי להמית, כלן פטורין,
אא"כ [אלא אם כן] נעשה טרפה במכה הראשונה, שאז השני פטור,
והראשון חייב.

ומ"מ [ומכל מקום], משום מיגדר מלתא, כיון שמת מביניהם, אם
רואה אתה להמיתם, כיון שעשו כן בשאט בנפש, ביד רמה ובזדון,
כמו שנראה, שארבו לו בלילה, וגם ביום ובפרהסיא, בפני טובי

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

הקהל, היו הולכין בכלי זיין כנגדו, הרשות בידך. וכמ"ש הר"ם ז"ל
[רמב"ם, הלכות רוצח, פרק ב, הלכות ד-ה].

ואף לאותו שאין בו עדים, רק ראיות חזקות ואמתלאות אמתיות;
כההיא דראב"ש [דרבי אליעזר ברבי שמעון], שהיה הורג באמתלאות,
ואם לא היו שם כ"כ חזקות.

ואם רצית להקל עליהם – שבור זרוע רמה, אם ראית שדי בזה לפי
צורך השעה, הרשות בידך.

ואם הייתי אני הדיין בהורמנא דמלכא, כך הייתי עושה, ולא הייתי
מיקל עליהם ביותר מזה, אם לא ברצון קרובי הנהרג.

ורב ודי שנקל באלו המכים בן ברית מכת אכזרי בחרב רעה, מכה
שיש בה כדי להמית, ושמת מבין שניהם, שלא להענישם, רק כההיא
דרב הונא, משום: וזרוע רמה תשבר.

אמנם, אם אמרו הרופאים, שכבר נתרפא המוכה, אלא שהוא פשע
בעצמו בדברים הנכרין שהם ממיתין מעצמם, עם היות שמפני
ההכאות לבד היה אפשר להחמיר עליהם ולדונם בזה, אם השעה
צריכה לכך, מ"מ, אפשר וראוי להקל עליהם לבלתי יחסרו אבר, רק
לענוש נכסין ולאסורין ובמלקיות ונדויין וגלות ימים ושנים...

כבר כתב הרמב"ם ז"ל (בפ"ב מהלכות רוצח), על השוכר הורג להרוג
את חברו, או ששלח עבדיו והרגוהו, ועל כיוצא בו, שעם היות שהוא
פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים, אם ראו ב"ד לענשו בהוראת
שעה, אם היתה השעה צריכה לכך, הרי יש להם רשות לעשות
בהורמנא דמלכא כאשר יראו.

עוד כתב ז"ל, הרי שלא הרגו, ולא היתה השעה צריכה לכך לחזק
הדבר, הרי ב"ד חייבין מ"מ להכותן מכה רבה הקרובה למיתה,
ולאסור אותן במצור ובמצוק שנים רבות, ולצערן בכל מיני צער, כדי
להפחיד ולאיים על שאר הרשעים, שלא יהיה להם הדבר לפוקה
ולמכשול לבבם, ויאמר: הריני מסבב להרוג אויבי כדרך שעשה פלוני

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

ואפטר; ע"כ. ואין לדיין הרשע הזה התנצלות, במה שאמרו העדים שהיה נראה להם שאמר זה מרוב כעסו; כי כל הרוצחים כן דרכם, להרוג מתוך הכעס ומתוך מריבה. כמו"ש [כמו שכתוב]: כי יריבון אנשים, והכה איש את רעהו וגו'. ומכאן למדו ז"ל, שחובשין אותו. והכעס בחיק כסילים ינוח, לא בלב שופטי ארץ... זהו מה שני"ל [נראה לי] בזה מתוך האומד. כי כבר ידעת, שבזאת הארץ אין אנו רגילין לדון בדיני נפשות, ואף לא לקוץ יד ורגל, כי המשפט למלך הוא. האמנם אתה, היושב על המשפט, ויודע מנהג משפט הארץ ושופטיה, איך נוהגין לדון מפני צורך השעה בענינים כאלה, עשה כהם, ואל תטוש תורת אמך. כי באמת, כשאני כותב בזה, רתתו ידי, וארכובותי דא לדא נקשן; ולכן, לא תסמוך בזה על דעתי, רק על דעתך, כאשר יורוך מן השמים. כי אין לדיין אלא מה שענינו ראות, ולא תהא שמייעתי גדולה מראיתך".

90. הריב"ש, מתייחס לסמכות ולמציאות לדון דיני נפשות, במסגרת הוראת שעה, על פי הודאת בעל דין – תוך הדגשת השוני בין דיני ממונות לדיני נפשות בעניין זה – בתשובה אחרת שכתב (שו"ת הריב"ש, סימן רלד; קטע קטן מן התשובה מובא בפרשת נגר, בעמ' 168, בין האותיות א-ב):

"אין ספק שבדיני ממונות אין מקבלין את העדים, אלא לאחר שהשיב הנתבע לתביעת התובע, לפי שאם הודה הנתבע, מתחייב ממון ע"פ [על פי] הודאתו, דהודאת בעל דין כמאה עדים דמי. אך, כשהנתבע כופר בתביעת התובע, אז צריך לעדות העדים, ומקבלין אותו. וא"כ [ואם כן], למה יטריחו ב"ד לקבל עדות העדים, קודם תשובת הנתבע לתובע, ואולי אין צריך לעדים, שהנתבע יודה לתביעת התובע? ואמרו ז"ל בכמה מקומות בתלמוד: 'אטרוחי בי דינא בכדי לא מטרחינן'. ולזה, אין מקבלין העדים בדיני ממונות, רק אחר שיכפור הנתבע בתביעת

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

התובע; זולתי על צד ההכרח, כגון: שהיו העדים חולים, שאין ממתנינים לתשובת הנתבע, שמא ימותו בינתיים, וגם מקבלים אותן אז שלא בפניו, או כגון ששלחו לו ולא בא...

אבל בדיני נפשות, לפי שורת הדין, אין חשש בהודאת פיו, שהרי אינו מתחייב מיתה על פי עצמו, רק ע"פ עדים, ואין הודאתו מעלה ומורדת, אין צריך לקבל הודאת פיו כלל. אלא, שמקבלין העדים בפניו. ואם יודה לדברי העדים - דנין אותו ע"פ העדים. ואם לא יודה לדבריהם - צריך להביא עדים אחרים, להזים אותן או להכחישן.

אבל עתה, אין הרשות נתונה ביד בית דין לדון בדיני נפשות, רק בהורמנא דמלכא. וצריך לאמת הדין אף בעיני שופטי הארץ, שלא מבריתנו, למען לא יחשדונו בדנים לא בצדק ולא במשפט.

גם כי עתה בזמנינו זה, מה שדנין בדיני נפשות הוא לפי צורך השעה; שהרי בטלו דיני נפשות, אלא שב"ד מכין ועונשין שלא מן הדין, לפי צורך השעה, ואף שלא בעדות גמורה, כל שידעו באמתלאות ברורות שעבר העבירה. לזה, נהגו לקבל הודאת פיו העובר אף בדיני נפשות, למען יתברר הדבר, גם מתוך דבריו, עם קצת אמתלאות, אם אין עדות ברורה.

ולפי שמן הדין צריך לחקור יפה יפה, כמו ששנינו [משנה, מסכת אבות, פרק א]: הוי מרבה לחקור את העדים. וכל המרבה בחקירתם הרי זה משובח, כדתנן במסכת סנהדרין, בפרק היו בודקין (מ'): כל המרבה בבדיקות הרי זה משובח. מעשה ובדק בן זכאי בעוקצי תאנים. לזה נראה, שלכתחילה ראוי לקבל הודאת פיו העובר, קודם קבלת העדים, כדי שיוכלו לחקור את העדים על פרטי דברי העובר. אך אם לא נעשה בדרך זה, וקבלו העדים תחלה, אין קפידיא בזה, ויכולין לקבל אחר כן הודאת פיו העובר."

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

91. השופט מנחם אלון, בפרשת נגר, מסביר כיצד סטה המשפט העברי מן הכלל "אין אדם משים עצמו רשע", ואיפשר קבלת הודאת הנאשם, כאשר המקור לדבריו הוא תשובת הריב"ש הנ"ל. לאחר ציטוט חלק התשובה, מוסיף השופט אלון ואומר (פרשת נגר, בעמ' 168, מול האות ג; הדגשה במקור): "כאשר אין עדות ברורה ניתן להרשיע את הנאשם על-פי הודאת עצמו, אך ההודאה בלבד אינה מספיקה: צריך שיתווספו לה, כדברי הריב"ש, 'קצת אמתלאות', רעיון המזכיר לנו בצורה מעניינת את הצורך ב'דבר-מה-נוסף' על הודאת הנאשם, דבר שנתחדש בפסיקתו של בית-משפט זה".
92. ראוי להעיר, והדבר רלוונטי גם לענייננו, כי על בסיס תשובה זו של הריב"ש, כותב הרב יעקב אריאל, "זכות השתיקה", תחומין, כרך כד (תשס"ד), עמ' 11, בעמ' 19: "נמצא אפוא שבדיני המלכות לא עומדת לנאשם זכות השתיקה – או משום ששתיקה כהודאה דמי; או משום ששתיקתו מטילה עליו צל כבד של חשד. אלא שדבר זה מותנה בצירוף הוכחות נוספות".
93. תשובה זו של הריב"ש, היא אחד ממקורות ההלכה החשובים, אשר בהם עסק פרופסור קירשנבאום, בספרו, הרשעה עצמית (ראה פסקה 70 לעיל), בעמ' 241-245, ובעמ' 248, והחפץ להרחיב דעתו, יעיין שם.
94. השופט פרופסור אלון, מסביר כי לאחר שהשלטון הזר העניק לקהילה היהודית סמכות שיפוט פלילית, כאמצעי חיוני לקיום סדרי החברה היהודית, עשו חכמי ישראל שימוש בסמכות זו, גם אם הדבר כרוך בסטייה מדין התלמוד הפלילי.
95. השופט אלון מביא שתי תשובות של רבי יהודה בנו של הרא"ש, שחי בספרד במחצית הראשונה של המאה ה-14.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

96. בתשובה הראשונה, נכתב (שו"ת זכרון יהודה, סימן נח; צוטט בפרשת נגר, בעמ' 168, בין האותיות ה-ו):

"דבר ידוע הוא כי מן היום אשר גלתה סנהדרין מלשכת הגזית, בטלו דיני נפשות מישראל. וכל מה שהדין עתה, הוא לגדור פרצת-הדור. וברוך ה' אשר נתן כזאת בלב מלכי הארץ הזאת, לתת כוח לישראל לדון ולבער עושי רשעה. לולי זה, לא היה קיום לישראל בארץ הזאת. וגם כמה אנשים מישראל ימלטו מדייני ישראל, שהיו נהרגים על ידי שופטי הגויים. והדינין שאנו דנין בדיני נפשות אינם כולם על פי התורה".

ובהמשך, יש דיון בשאלת האמון שיש לתת לעדים, אם הם סותרים זה את זה (לעניין זה, ראה את ציטוט הדברים המלא וההתייחסות לסוגיה זו בספרו של פרופסור קירשנבאום, בית דין מכין ועונשין, בעמ' 171-170, כולל הדיון ביחס שבין עוצמת הוודאות בהרשעה לבין מידת העונש).

והתשובה מסתיימת בכך, שיש להעניש את מי שהמסקנה היא שביצע את המעשה, כדי לקיים את הפסוק **"וּבְעֵרְתָּ הָרָע מִקִּרְבְּךָ"** (ספר דברים, פרק יג, פסוק ו; וראה פסקה 16 לעיל).

97. בתשובה אחרת, העוסקת בנאשם שתקף דיין ופצע אותו קשה, אומר רבי יהודה ברבי אשר (שו"ת זכרון יהודה, סימן עט; הדברים צוטטו בפרשת נגר, בעמ' 169-168):

"..ודבר ידוע הוא שכל המקרים המתחדשים בזמנים הם בלא מספר, אי אפשר לחקותם על ספר ולפרש כל דיניהם, ועל כתבו לנו רז"ל [רבותינו זיכרונם לברכה] כלל אחד, שכולל ענינים רבים, ונתנו כוח לבית דין לגדור גדר בכל זמן לצורך שעה, כדגרסינן בפרק נגמר הדין [תלמוד בבלי, מסכת סנהדרין, דף מו, עמ' א]: תניא: אמר רבי אליעזר בן יעקב: שמעתי שבית דין מכין ועונשין שלא מן הדין, ולא

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לעבור על דברי תורה אלא לעשות סייג לתורה ... גם כי אין עדים שהכהו, מכל מקום הוחזק בעיר בקלא דלא פסיק [בשמועה שאינה פוסקת] שהכהו, וגם יש אמתלאות והוכחות, ועד מפי עד. וגם יש עדים שראוהו יושב במארב מכוסה עיניו בבגדיו שלא יוכר, במקום שהוכה הדיין. ועוד, אחר שהוכה הדיין, ברח ולא נראה עוד בעיר ... נראה לי, שראוי ליסרו כאילו יש עדים שראוהו שהכהו, כיון שהעונש כדי לגדור הפרצה הזאת, שיהיה כל דיין רשאי לדון האמת, ולא יירא מבעלי הדינין ... כל דין ועונש שעושים בית דין לצורך השעה, כאשר יתאמת, יענישוהו עונש שיראה לבית דין, ובלבד שתהיה כוונתם לרדוף הצדק והאמת בלבד, בלא שתוף כוונה אחרת."

98. פרופסור קירשנבאום, מעמיד זה מול זה את דברי הרמב"ם בספר המצוות, לא תעשה, רצ (שצוטט לעיל בפיסקה 39), עם דברי זכרון יהודה הנ"ל, ואומר את הדברים הבאים (קירשנבאום, הרשעה עצמית, בעמ' 217):

"אין כמונן מחלוקת בין הרמב"ם לבין רבי יהודה בן הרא"ש. שניהם מסכימים זה עם זה. הרמב"ם, בקטע המובא, מתאר את המשפט העברי הקלסי, ואילו רבי יהודה בן הרא"ש בדבריו, מציג את המשפט העברי המעשי.

ניגוד זה בין 'דין תורה' הדווקני לבין בית דין הפועל בהוראת שעה (השואף לאמת עובדתית כדי להשליט סדר בחברה), יש בו כדי להסביר את ההבדל אשר ראינו ביחסן של שתי השיטות להודאה הפלילית. הואיל והסנהדרין הפועלת על פי המשפט העברי הקלסי מונחית על פי כללי שיפוט מפורשים, עם הענקת שיקול דעת מועט לדיינים – אילו הייתה התורה מחייבת הרשעת אדם על פי הודאתו, היה בית דין 'נאלץ' להרשיעו בלי שיהיו עדים אחרים; במקרה זה, של כוח 'בלתי מרוסן'

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

של ההודאה הפלילית, סביר הוא שיהיה בחשש כלשהו (שמא משקר הוא) כדי לבטל את כוחה של ההודאה. ברם, כאשר פועל בית דין על פי הוראת שעה, מוענק לו שיקול דעת מרבי. ממילא, יוכל לבדוק את ההודאה לאור ראיות מסייעות והוכחות חלקיות. במסגרת זו לא תיפלא האפשרות של הרשעה המבוססת על הודאת הנאשם.

באשר להכרעה, מהו צורך השעה המצדיק חריגה מדין תורה, אין לנו ידיעה על כך מן המקורות. נראה שיש למלך עצמו או לבית הדין שיקול דעת להכריע מתי לפעול בסמכויות אשר הוענקו להם. עניין זה הוא בעייתי, ודורש התייחסות מיוחדת".

99. אין כאן המקום והזמן לדון בעוצמת האוטונומיה של הקהילות היהודיות לאורך כל ההיסטוריה, והשוני בין מקום ומקום ובין דור לדור (חלק מהחומר ניתן למצוא בספרו הנ"ל של השופט אסף, שהוזכר בפיסקה 77 לעיל; כיום מרוכז החומר בספרו המונומנטלי של פרופסור קישנבאום, בית דין מכין ועונשין, שמחברו מעיד עליו, כי מדובר בספר אשר "נושא אופי אנציקלופדי מובהק" – שם, בעמ' 14).

100. על כל פנים, לפני שאגיע לסיכום הסוגיה, בספרות הפוסקים, אביא תשובה אחת של רבי מאיר מלובלין, מחכמי פולין במאה ה-16, שו"ת מהר"ם מלובלין, סימן קלח, שהובאה על ידי השופט אלון בפרשת נגב, בעמ' 169, בין האותיות ה-ו):

"הגיע לידי הפסק דין אשר חרצת על דבר המעשה המכוער והזר, עוון הרציחה שעשה אחד מפריצי בני עמינו, כנזכר בהעדויות אשר שלח מעלת כבוד תורתו לידי. הגם שעד השני הוא עד מפי עד מסתמא המעשה הרע הוא ידוע ומפורסם ...

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

שיסוד הכל, שבנו עליו הפוסקים, שפסקו שגם בזמן הזה יש כוח ביד בית דין להעניש, אחד בעונש גוף או מיתה, הוא מהא דאיתא בפרק נגזר הדין (סנהדרין, מו, א) ובפרק האשה רבה (יבמות, ז, ב): תניא: אמר רבי אליעזר בן יעקב: שמעתי שבית דין מכין ועונשין שלא מן הדין, ולא לעבור על דברי תורה אלא לעשות סייג לתורה ... שבית דין מכין ועונשין כדי לעשות גזר . . .

שכתב רבינו ירוחם ... וזה לשונו: וכל זה אפילו בחוץ לארץ, ואפילו בלא התראה וכו', ואפילו דליכא [כאשר אין] עדות ברורה, כל שנראה לדין לעשות עושה."

101. לאחר שראינו כיצד מיושמת ההלכה בספרות השו"ת, ראיתי לנכון לסכם את הדברים כפי שבאו לידי ביטוי בספרות הפוסקים המאוחרת, שלאחר הרמב"ם (שאת דבריו הבאתי לעיל, בפיסקאות 85-80).

102. וכך כותב הטור, חושן משפט, סימן ב (חלק מהדברים צוטטו על ידי השופט אלון, בפרשת נגד בעמ' 170, מול האות א):

"אף ע"פ שלא הי' דנין בחוצה לארץ דיני נפשות ודיני מכות ולא קנסות, אם ראו בית דין שצורך שעה הוא שהעם פרוצים בעבירות – דנין, בין מיתה בין ממון בין כל מיני עונש. ואם הוא אלם - חובטים אותו על ידי עכו"ם, ואומרים לו: עשה מה שישראל אומר לך..."

ונראה, שאפי' אין בדבר עדות גמורה שהיה מתחייב על פיהם בדין, בשעה שהיו דנין דיני נפשות, אלא שיש רגלים לדבר וקלא דלא פסיק - אם נראה לדין שיש צורך השעה לדונו בכך, הרשות בידו.

וכן יראה מדברי הרמב"ם, שכתב: יש לב"ד להלקות למי שאינו חייב מלקות, ולהרוג למי שאינו חייב מיתה, ולא לעבור על דברי תורה לעשות

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

סייג לתורה, וכיון שרואין בית דין שפרצו העם בדבר - יש להם כח לגדור ולחזק הדבר, כפי מה שיראה להם; הכל - הוראת שעה ולא שיקבעו הלכה לדורות. וכן יש להם [בכל מקום ובכל זמן] להלקות אדם ששמועתו רעה, והעם מרננין אחריו שהוא עובר על העריות, והוא שיהא קול שאינו פוסק, ולא יהיו לו אויבים שמוציאין עליו דבה רעה. וכן מבזין את מי ששמועתו רעה, ומבזין את יולדיו בפניו. וכן יש להם להפקיר ממון שיש לו בעלים, ולאבדו כפי מה שרואים, לגדור פרצת הדור, ולקנוס אלם, ולנדותו ולהחרימו ולקללו ולהכותו ולתלוש שערו, ולאוסרו בבית האסורים, ולהשביעו בשם על כרחו שלא יעשה ושלא עשה כל אלו הדברים, לפי מה שיראה לדיין שזה צריך לכך, והשעה צריכה לכך. ובכל, יהיו מעשיו לשם שמים. ואל יהא כבוד הבריות קל בעיניו, שהרי דוחה לא תעשה של דבריהם. וכל שכן, כבוד בני אברהם יצחק ויעקב, המחזיקים בתורת אמת, שיהא זהיר שלא יהרוס כבודם, אלא להוסיף כבוד המקום בלבד."

103. כמו כן, מסביר הטור את הדברים, ביתר פירוט, בסוף החיבור חושן משפט (טור חושן משפט, הלכות חובל בחבירו, סימן תכה):

"מצוה לדון בחייבי מיתות ב"ד, ושיגלה הרוצח לערי מקלט, ועתה, אין אנו דנין דיני נפשות. שאף בזמן הבית בטלו דיני נפשות, וכ"ש [וכל שכן] עתה, שאין לדונם, שצריכין ב"ד של כ"ג [עשרים ושלושה דיינים] וכן ערי מקלט, אין לנו שיגלה בהן הרוצח.

והרב נטרונאי גאון כתב, דעל כל חייבי מיתות ב"ד האידנא [עתה] אין בידינו לא להלקותו ולא להגלותו ולא להרגו ולא לחבטו, אלא מנדין אותו, ומכין אותו מכת מרדות, ומבדילין אותו מן הקהל. ואפשר שלא כתב כן אלא מצד הדין, דודאי אין בידינו לדונו, אלא במה שצריך לעשות לו משום דמיגדר מילתא, בזה לא דיבר, כי מי חולק על ר"א [ר' אליעזר] שאמר ב"ד מכין ועונשין כדי לעשות גזרא.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

וכן יש תשובה לגאון, על אחד שקם על חבירו בפורים, כטוב לבו ביין, ויהרגהו. ונשא ונתן בדבר, שלא לדונו בדין רוצח. וסיום דבריו: ועתה רבותי אל תתנו יד לפושעים, להיות כל איש צורר כמתלהלה היורה זיקים, ויאמר: שוגג הייתי. אך, העמידו ב"ד, והכו וענשו, למיגדר מילתא, כי הך, וכגון, שהיה רוכב בשבת (סנהדרין מו) ומטיח באשתו, כמו שפירשו רבותינו, דמשום דמיגדר מילתא דיחידאה לא קנסינן אלא לעשות גדר לדבר, שיש בו צורך רבים – קנסינן לפי צורך השעה.

אע"פ שאין דנין עתה דיני נפשות, בד"א [במה דברים אמורים], דיני נפשות שצריכין ב"ד ועדים; אבל הנהרגים בלא ב"ד – נידונין גם עתה, ואלו הם: הרודף אחר חבירו להרגו, שמצוה על כל הרואה אותו שרודף שיהרגנו כדי להציל הנרדף...

הבא במחותרת, ג"כ [גם כן] מותר להרגו. והטעם, שחשוב כרודף, שעל עסקי נפשות הוא בא, שאין אדם עומד על ממונו; אלא, ודאי בעל הממון יעמוד על ממונו להצילו, וזה יקום עליו ויהרגהו. לכך אמרה תורה להרגו, להציל בעל הממון. לפיכך, אין להרגו אלא כשיודע בודאי, שאם יעמוד בעל הממון להציל ממונו, שזה יקום עליו ויהרגהו. ומיהו, כל אדם בחזקה זו הוא, ויכול להרגו, אלא א"כ [אם כן] יודע שהחותר אוהב לבעל הממון, ולא יהרגנו, אף אם יעמוד נגדו להציל ממונו. וכן אם האב חותר על הבן, מסתמא אין בא להרגו, כי רחמי האב על בנו ולא יהרגנו, אף אם יעמוד כנגדו להציל ממונו, אלא א"כ ידוע שהאב שונא את הבן ויהרגנו, אם יעמוד הבן כנגדו להציל ממונו.

104. רבינו יוסף קארו, בשולחנו הערוך, מקצר הרבה יותר בעניין דרכי

ההוכחה וסמכות הענישה בימינו (שולחן ערוך, חושן משפט, סימן ב):

"כל בית דין... אם רואים שהעם פרוצים בעבירות (ומוסיף הרמ"א: ושהוא צורך השעה), דנין בין מיתה, בין ממון, בין כל

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

דיני עונש, ואפילו אין בדבר עדות גמורה... וכל מעשיהם יהיו לשם שמים".

105. וזו לשון הרמ"א, בתחילת סימן תכה (לפני סעיף א), בשולחן ערוך, חושן משפט:

"כל חייבי מיתות ב"ד בזמן הזה, אין בידנו להלקותן או להגלותן או להרגן או לחבטן, אלא מנדין אותן ומבדילים אותן מן הקהל (טור ס"א בשם רב נטרונאי גאון). וכל זה מצד הדין. אבל אם רואין בית דין שהוא צורך שעה ומגדר מילתא, יכולין לענוש במה שירצו (שם ובשם תשובת הגאון) כמו שנתבאר לעיל סימן ב [צוטט לעיל בפסקה הקודמת].

ודוקא, בדיני נפשות הצריכין בבית דין; אבל הנהרגין בלא ב"ד – נידונין גם עתה, כמו שיתבאר".

106. בחיבור ערוך השולחן, חושן משפט, סימן ב, סעיף א (שפורסם בסוף המאה ה-19) נכתב:

"אע"פ שאין דנין בחו"ל דיני נפשות ומלקות וקנסות, מ"מ אם רואים ב"ד שהשעה צריכה לכך, שהעם פרוצים בעבירות – דנים הכל כפי צורך השעה. ואפילו כשרואים ליחיד שהוא פרוץ בעבירות, יכולים לקנסו כפי ראות עיניהם, ובלבד שתהיה כוונתם לשמים, ואפילו אין בדבר עדות גמורה, אלא שיש רגלים לדבר, וקלא דלא פסיק, וליכא אויבים דמפקי לקלא, אם נראה שזהו צורך שעה לדונו בכך, וכך צריכים לעשות כן, אם יש יכולת בידם; שאם נעמיד הכל על הדין, ונצריך עדים והתראה – נמצא העולם חרב, ולא חרבה ירושלים אלא מפני

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

שהעמידו דבריהם על דין תורה [רשב"א בתשובות חלק ג' סי' שצ"ג]. ויש להם רשות לייסרו בגופו וממונו, כפי שרואים לגדור הפרצה. ואם הוא אלם, עושים ע"י ערכאות המלוכה, והם יצוו עליו: עשה מה שדת ישראל אומר לך. וכל מי שיש כח בידו לעשות סייג לתורה, ואינו עושה – אין לו סייג בעוה"ז ובעוה"ב, ולא נין ונכד ועצור ועזוב [ב"י בשם מדרש הנעלם]."

107. וכך מסיים ומסכם השופט פרופ' מנחם אלון את הדיון בפרשת נגד, ביחס לענישה הפלילית במשפט העברי (פרשת נגד, שם, בעמ' 170, בין האותיות ג-ז):

"בולט הוא הקיצור המופלג בדיונם של בעל הטורים והשלחן ערוך במשפט הפלילי העברי, הן מבחינת דיני העונשין המהותיים והן מבחינת דרכי הדיון וההוכחה, לעומת דיונם המפורט של שני פוסקים אלה בדיני המשפט האזרחי, המהותי והדיוני. וסביר להניח שבמידה מסוימת גרמה לכך מיעוטה של האוטונומיה השיפוטית הפלילית העברית באותה שעה, לעומת האוטונומיה הנרחבת בתחום המשפט האזרחי והמינהלי ממנה נהנו תפוצות ישראל בכל אתר ואתר. גורם מסוים נוסף ניתן לראות גם בעובדה, שהעבריינות לא הייתה נפוצה ביותר בקהילות ישראל, אם כי - כאמור לעיל - אף בכך היו תקופות של 'שפל' ו'גיאות'.

סיכומו של דבר. ברבות הימים ועם שינוי העתים, לא יכול היה המשפט העברי לעמוד בדרישה 'שלא יקוים שום עונש אלא עד שיהיו שם העדים המעידים שברור להם אותו המעשה, ברור שאין בו שום ספק, ואי-אפשר להסבירו אחרת בשום אופן' (ספר המצוות לרמב"ם, סימן רצ, צוטט לעיל [הובא לעיל

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

בפיסקה 35]]. צריך היה, משום צורכי השעה, להרשיע גם על-פי ראיות נסיבתיות, על-פי 'אומד ודימוי'. וכדי למנוע את החשש שירשיעו על-פי 'אמדן קל לפי דמיון השופט', נשנתה, וחזרה ונשנתה הדרישה, שהעדות, גם אם אינה ישירה וברורה, צריך שתהא כזאת שהדיינים 'נראה להם שהענין אמת' (שו"ת הרשב"א, המיוחסות לרמב"ן, סימן רעט, ודנים כאשר דנים רק 'כאשר יתאמת' ושתהיה כוונתם לרדוף הצדק והאמת בלבד, בלא שתוף כוונה אחרת' (שו"ת זכרון יהודה, סימן עט [הובא לעיל בפיסקה 97]). מתוך כך, הותרה במשפט העברי קבלת עדותם של עדים קרובים ופסולים על-פי דין, של הפללה עצמית, אם יש עמה 'קצת אמתלאות' התומכות בה, ושל עדות נסיבתית בקשר להרשעת אדם ברצח, כאשר אין ספק בקשר למותו של הקרבן. ומגמה זו מעניינת ומאלפת היא גם לענייננו".

108. ואכן, באותה פרשת נגב, הצטרף השופט אלון לעמדת הנשיא, השופט מאיר שמגר (שעמדתו המפורטת מובאת שם, בעמ' 153-119), ודחה את הערעור, וקבע כי ניתן להרשיע ברצח, גם ללא מציאת גופה, וזאת לא רק על פי המשפט הישראלי והאנגלי (שם, בעמ' 163-153), אלא גם על פי המשפט העברי (שם, בעמ' 170-163).

109. החידוש בפסק דין נגב, ככל שהדבר נוגע לנקודת מבט של חוקר המשפט העברי הפלילי, הוצג על ידי פרופ' אהרן קירשנבאום, הרשעה עצמית, בעמ' 411-412: "השראת המשפט העברי הקלסי ניכרת בראשית הדיון, משהביא השופט אלון את דבריו המפורסמים של הרמב"ם, המפרש את גזרת הכתוב השוללת קבילות הודאה פלילית כנובעת מתוך חשש לאי מהימנות, וכן בהביאו את דברי הרמב"ם המציין את 'האזהרה

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

שהוזהרנו מלהוציא לפועל את העונשים על פי אומד חזק ואפילו קרוב לודאי' [צוטט לעיל בפסקה 39].

מהמשפט הקלסי עובר אלון – על יסוד דברי הגמרא שרשאים בתי הדין לסטות ממשפט התורה הפורמלי כהוראת שעה 'למגדר מילתא' [צוטט לעיל בפסקה 73] – אל המשפט העברי המעשי. הוא מביא את הרשב"א, את הריב"ש ואת רבי יהודה בן הרא"ש [צוטטו והובאו לעיל בהרחבה בפסקאות 88-97], הקובעים ש'לצורך השעה' רשאים בתי הדין לקבל עדות מפי עדים הפסולים על פי דין תורה, ובלבד שיהיו הדיינים משוכנעים שהם מעידים אמת. שכנוע כזה נובע בין השאר מ'אמתלאות והוכחות', 'רעיון', מעיר אלון, 'המזכיר לנו בצורה מעניינת את הצורך ב'דבר מה נוסף'.

עלינו להסתייג מההערה האחרונה. בעוד שבמשפט הישראלי ה'דבר מה הנוסף' יכול להיות אף שכנוע השופטים שאכן הודה הנאשם מרצונו החופשי (הראיה: הודאת הנאשם בבית המשפט עושה את ה'דבר מה הנוסף' למיותר), ה'אמתלאות' הנצרכות במשפט העברי חייבות להיות ברמה שבכוחן לשכנע את הדיינים באמיתות תוכן ההודאה – דוגמת השלל הטמון באוהלו של עכן והנזר והאצעדה ביד הנער העמלקי.

אבל חוץ מההסתייגות הזאת, אנו מוצאים לנכון להעיר שהחומר העשיר המובא מהמשפט העברי איננו חיוני למסקנה שאליה הגיע השופט. המסקנה מסתכמת בשתי נקודות עיקריות: אמנם הרשעה עצמית קבילה, אבל במשפט העברי ישנם שני גורמים לריעותא במקרה הנדון – היא נמסרה מחוץ לכותלי בית המשפט, ודבר קיומה נודע לבית המשפט מפי אנשים בעלי מהימנות מפקפקת הסותרים זה את זה. ואולם, הנקודה החשובה ביותר היא מהימנותה של ההרשעה העצמית וקבילותה אינן מעלות ואינן מורידות לאור המסקנה (הנכונה,

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לדעתנו) שערכן של ראיות נסיבתיות, במיוחד אלה שהן בדרך השלילה, מפוקפק ביותר בהיעדר ה-*corpus-delicti*."

110. לעיל התייחסתי לגישתו העקרונית של פרופ' אנקר (ראה: פסקה 24 לעיל). יישום דבריו ועמדתו, לשימוש המעשי במשפט הפלילי העברי, מובא מדבריו בעמ' 74 בספרו הנ"ל:

"המסקנה העיקרית המתבקשת היא שהסמכות הראויה להנהגת המשפט הפלילי העברי בימינו היא משפט המלך, ולא דין תורה. מסקנה זו קשה היא. הרי המשפט העברי הפלילי אשר זכה בפיתוח ובדיון נרחבים במשך כל הדורות על ידי כל חכמי ישראל ולומדי התורה, הוא דווקא דין התורה. והאם כל המאמץ האדיר הזה וכל הכוחות האינטלקטואליים הרבים שהושקעו בלימוד הסוגיות ובפיתוחן יירד לטמיון? או שמא הוא יישאר בקרן זוית ללימוד עיוני בין כותלי הישיבות והאקדמיה, ולא ייעשה בו שימוש? שהרי משפט המלך הוא חוק מסגרת, ואין בו תוכן עצמאי מוגדר וקבוע. יש למלך רשות לצקת בו תוכן ככל הנראה לו. אם כן, תורה מה תהא עליה? שאלות אלה הניעו גדולים בישראל לדחות פתרון המבוסס על גישת רבנו נסים בדרשותיו, שלפיה הבטחת הסדר החברתי היא עיקר תפקידו של המלך דווקא. פתרון אפשרי אחד לבעיה זו הוא לנסות לקרב במידת האפשר את המשפט הפלילי הנוהג בחברה אל המשפט הפלילי של התורה. כבר נפסק אומנם להלכה שכאשר בית דין פועל על פי הסמכות האקסטררה תורנית שלו, אין הוא חייב לקרב את פסק הדין שלו לדין תורה. אבל בוודאי מותר לעשות כן, ואף ראוי. אלא שאין הכוונה להעתקה פורמלית של דין מסוים מן המשפט העברי ושתילתו כנטע זר בתוך המשפט המודרני. עלינו לדרוש בטעמי המקרא."

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

111. הגישה, שפותחה והורחבה על ידי השופט אלון בפסק דין נגב, חזרה ונשנתה בבית המשפט העליון.

כך, לדוגמא, אמר בית המשפט העליון את הדברים הבאים, בהתייחסו לעמדת המשפט העברי הפלילי (דברי השופטת דבורה ברלינר בע"פ 7450/01 אשרף אבו-ליטאף נ' מדינת ישראל (2007), בפיסקה 23; לדבריה הסכימו השופטים אדמונד לוי וסלים ג'ובראן):

"יחד עם זאת, בית הדין יכול לסטות מדיני הראיות שעל פי דין תורה, מכוח סמכותו הכללית לחרוג הן מן הדין המהותי והן מהדין הפרוצדוראלי, בשל צורך המוגדר כ'הוראת שעה'. במסגרת סמכות הענישה הרחבה, שלא על פי הדין הקבוע, שהתורה מעניקה לרשות שלטונית כדי שתוכל לקיים את הסדר החברתי, יש מקום לחריגה אף מדיני הראיות (ראה: ח"ש חפץ, 'גדרי אומדנא וחזקה בדיני נפשות במשפט העברי', דיני ישראל, ח (תשל"ז), עמ' מה-סג).

הענישה שלא על פי דיני הראיות הרגילים הינה ענישה ב'אומד הדעת'. קרי – משהוכשרה העדות הפסולה על פי דין, וממילא נעברה משוכת הקבילות, נדרש הדיין לבחון את מהימנות העד במטרה להגיע לחקר האמת ולהעניש את העבריין. ההלכה מכירה בכך, שהדרך הבלעדית להגיע לתוצאה זו הינה באמצעות כלי השפיטה, שעיקרם שיקול דעת, שכל ישר וחכמת חיים".

112. גם בפרשות נוספות שהוזכרו בדיונינו בעניינים שונים, ובהן פרשת שלמה יוסף (שהוזכרה לעיל בפיסקה 67) ופרשת אלי אריש (פיסקה 70 לעיל), שניהם מפי השופט אליקים רובינשטיין, יושמה גישה זו של השופט אלון.

עמדת המשפט העברי – סיכום

113. מסענו במרחבי המשפט העברי, התחיל לפני כ-2200 שנה, בסיפורו של שמעון בן שטח, שממנו, לכאורה, ניתן היה להסיק כי אין מקום להרשיע את הנאשם,

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

- בהעדר עדויות ישירות. אפשר היה להעלות על הדעת, כי אם יוצא אדם עם סייף מטפסף בדם, והרוג מפרפר, ואותו לא הרשיע שמעון בן שטח, כך יהיה דינו של המערער דנן.
114. ברם, נוכחנו לדעת כי "אין למדין הלכה מפי משנה", אלא יש צורך לעיין ולבדוק כיצד פורש, בואר ובעיקר – יושם דין זה או סיפור זה של שמעון בן שטח, במשפט הפלילי העברי.
115. ראינו את הפרשנות וההשערות שיוחסו לאירוע שהיה בפני שמעון בן שטח, ונוכחנו לדעת כי אין להם השלכות לענייננו. מארג הראיות הצפוף – כפי שהטיב להציג, לנתח ולהסביר אב בית הדין, חברי השופט הבכיר צבי סגל – מחייב את המסקנה ההכרחית של הרשעת הנאשם ואין הוא דומה לאותן חלופות שהוצגו ביחס למי שנמצא בידו הסייף הנוסף דם, בפרשה שנדונה על ידי שמעון בן שטח.
116. במישור המשפטי פרשני, ראינו את גישתו של הרב אשר וייס, אשר מתחם ומגביל את דינו של שמעון בן שטח, וכן את דברי הרמב"ם וספר החינוך, למקרים של עבירות פליליות, שעונשן מוות, שכן לשון הפסוק היא "וְנָקִי וְצַדִּיק אֵלֵּי־תִהְיֶה רִג" [ספר שמות, פרק כג, פסוק ז].
117. דיון לא קצר הקדשנו לעמדת המשפט העברי, כפי שיושמה לאורך הדורות (לעומת המשפט העברי "הקלסי", כלשונו של פרופ' קירשנבאום). בעניין זה, ראוי לנו, כשופטים, לילך בדרך שסלל לנו שופט בית המשפט העליון בדור המייסדים, שמחה אסף, בחיבור שכתב לפני למעלה מ-90 שנה, מחצית יובל שנים לפני שמונה לשופט. נתיב זה הורחב, פותח והוסבר על ידי המשנה לנשיא, השופט מנחם אלון, ובעקבותיו צעדו שופטים רבים אחרים, והדבר גם התקבל בעולם האקדמי, בקרב המומחים העוסקים במשפט הפלילי העברי.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

118. על פי הגישה האחרונה, כחלק מהוראת שעה, ובמסגרת הצורך להילחם בפשיעה, רשאי בית המשפט לחרוץ את הדין גם ללא עדויות ישירות, אלא על פי "אומדנא" ושיקולי היגיון וניסיון החיים.

119. כך הלך אב בית הדין בתיק שבפנינו, והגיע למסקנה האמורה בדבר הרשעת הנאשם. מבלי להגזים אומר, כי הניתוח המפורט והמדוקדק על פני למעלה מ-250 עמודים של כל ראייה ובדל ראייה, של כל טענה ובת טענה של ההגנה (וכך צריך לנהוג כפי שדרשו חז"ל מן הפסוק "וְהִצִּילוּ הָעֵדָה" – ספר במדבר, פרק לה, פסוק כה) הביא למסקנה הרשעתית, שהיא מבוססת ואיתנה, לא פחות מאותם מקרים שראינו בספרות השו"ת, שנכתבה בקיצור יחסית, אולם לא מצאתי בה (פרט בשו"ת הרא"ש, כלל קז, סימן ו, שהיא תשובה ארוכה ומפורטת, הכוללת ציטוטים רבים של הפרוטוקול) דוגמא למידת פירוט ועמקות, כמו הכרעת דין זו.

120. לפיכך, אחתום פרק זה אודות המשפט העברי במסקנה הבאה:
מצווים אנו לפסוק את הדין על פי המשפט של מדינת ישראל. הסברתי כי יש מקום לעיין בעמדת המשפט העברי. העיון האמור הוביל למסקנה המחזקת את אותה תוצאה אליה הגענו על פי המשפט הישראלי, קרי: הרשעתו של הנאשם ברצח שני הוריו.

רצח הורים על ידי בנם

121. משהגענו לכאן, אטול רשות, ואומר מספר דברים על הרצח שביצע הנאשם שבפנינו, שנטל את חייהם של הוריו-מולידיו.

122. אב בית הדין התייחס לנושא זה בשני מישורים.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

123. במסגרת סעיף החיקוק שעל פי מורשע הנאשם, מזכיר אב בית הדין כי ניתן היה להרשיע את הנאשם בסעיף חיקוק מיוחד, הוא סעיף 300(א)(1) לחוק העונשין אשר קובע לאמור:
- "העושה אחד מאלה יאשם ברצח ודינו – מאסר עולם ועונש זה בלבד:**
- 'גורם במזיד, במעשה או במחדל אסורים, למותו של אביו, אמו, סבו או סבתו'.**
124. בפועל, בחרה המדינה לייחס לנאשם בכתב האישום את העבירה הקשה יותר להוכחה, והיא זו המנויה בסעיף 300(א)(2) לחוק העונשין – **"גורם בכוונה תחילה למותו של אדם"**.
125. ואכן, הראיות מצביעות על כך שהנאשם לא רק "גרם במזיד" למותם של אביו ואמו (כלשון סעיף 300(א)(1) לחוק, כפי שצוטט בפיסקה 123), אלא עשה כן **"בכוונה תחילה"**, המונח המופיע בסעיף 300(א)(2) לחוק (כמצוטט בפיסקה הקודמת), דבר המחייב הוכחה על "ההחלטה להמית", החפץ והרצון להגשימה, והכל – בדם קר ובלא התגרות כלשהי, בתכוף למעשה, דברים שכולם הוכחו (ראה: פסקה 282 להכרעת הדין של חברי השופט סגל).
126. עדיין, מנקרת בלב כל מי ששמע את התיק, השאלה או הבעיה הבאה: כיצד הגענו לכך שבן רוצח את הוריו. לכך הקדיש חברי אב בית הדין את דבריו תחת הכותרת **"בטרם נעילה"** (פיסקה 284 ואילך). זה המישור השני, שאליו התכוונתי להתייחס בפרק זה.
127. בפסיקה מצאתי מספר מקרים של רצח הורים על ידי ילדיהם:
- א. בפסקה 28 לעיל, הזכרתי את פרשת גולדשטיין (1982), שם רצח בן את אמו, על רקע דומה לשלנו, דהיינו: רצון "להקדים" ולקבל ירושה, במקום לחכות עד למותה הטבעי, בדרך כל הארץ.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

- ב. רצח אם במכות פטיש בראשה (ע"פ 1839/98 פליקס רייב נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(4) 613 (2003)).
- ג. רצח אב בדקירות סכין, בשנתו, ולאחר מכן, כשהוברר שהוא עדיין חי, המשך הרצח בוצע בדרך של כריכת חבל על הצוואר, ולבסוף – הטבעה בדלי מים (ע"פ 4379/02, פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד ס(4) 196 (2006)).
- ד. רצח שני הורים ואח ביריות רובה, עקב ויכוח (ע"פ 9059/03 אהרון יוסבשוילי נ' מדינת ישראל (2007)).
- ה. בן שרצח את אביו בכך שהחדיר לו בכוח רעל תוך פיו, עקב סכסוכים בקשר לאדמות בבעלות האב המנוח (תפ"ח (נצרת), 142/09, מדינת ישראל נ' האיל עבו עואד (2011)).
128. בהרכב פשעים חמורים בבית משפט זה (בו ישבתי בדין עם חברי אב בית הדין השופט צבי סגל והשופט יורם נועם), הועמד לדין והורשע בן שרצח את אביו (תפ"ח 527/08 מדינת ישראל נ' אביאור אברהם (2010)). יש קווי דמיון מסוימים בין המקרה האמור למקרה שלפנינו, גם שם הרקע לרצח היה דרישות כספיות של הבן מהוריו, כדי לממן את התמכרותו לסמים ולאכזוהול. אף שם, במהלך הרצח, גנב הבן מארנקו של האב סכום כסף. בהבדל מהמקרה שלפנינו, שם הודה הנאשם והמשפט יתנהל על שאלת העונש, והאם חל לגביו סעיף 300 לחוק העונשין. הגעתי למסקנה כי סעיף זה אינו חל ולכן נידון הנאשם למאסר עולם.
129. ערעורו של המערער בבית המשפט העליון נדחה, כאשר הוא מאמץ את נימוקיני לעניין המצב הנפשי של המערער (ע"פ 5224/10 אביאור אברהם נ' מדינת ישראל (2013)).

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

130. ספר החינוך, במצוה לג, מסביר את הטעם למצוות כיבוד אב ואם, המופיע בספר שמות, פרק כ, פסוק יא, כחלק מעשרת הדברות:
- "משרשי מצוה זו, שראוי לו לאדם שיכיר ויגמול חסד למי שעשה עמו טובה, ולא יהיה נבל ומתנכר וכפוי טובה, שזו מידה רעה ומאוסה בתכלית לפני אלהים ואנשים. ושיתן אל לבו כי האב והאם הם סיבת היותו בעולם, ועל כן, באמת ראוי לו לעשות להם כל כבוד וכל תועלת שיוכל, כי הם הביאוהו לעולם, גם יגעו בו כמה יגיעות בקטנותו".**
131. זה הרציונאל המוסרי, הכלל אנושי, שהוא DNA של כל בני המין האנושי.
132. כבר הזכרתי לעיל את חוק יסוד כבוד האדם, המפנה אותנו לערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית (ראה פסקה 12 לעיל). ספר החינוך, משבץ בפרשנותו על מצוות כיבוד אב ואם גם ערך יהודי – אמוני, באומרו את הדברים הבאים (מיד לאחר הקטע שצוטט בפסקה 130):
- "וכשיקבע זאת המידה בנפשו, יעלה ממנה להכיר טובת האל ברוך הוא, שהוא סיבתו וסיבת כל אבותיו עד אדם הראשון, ושהוציאו לאור העולם וסיפק צרכו כל ימיו, והעמידו על מתכונתו ושלמות אבריו, ונתן בו נפש יודעת ומשכלת. שאלולי הנפש שחננו האל, יהיה כסוס כפרד אין הבין, ויערוך במחשבתו כמה וכמה ראוי לו להיזהר בעבודתו ברוך הוא".**
133. לצערי, גם פסקי הדין שראינו לעיל, ולא פחות מכך, התמונה שנחשפה בפנינו בתיק זה מעלה כי לצערנו אפילו הפנמה בסיסית זו של הכרת טובה למי שעזר, אינה נחלתו של הנאשם. כפי שראינו במהלך הדיונים, והדבר פורט בהכרעת הדין של אב בית הדין (פיסקאות 24-26 לחוות דעתו), ההורים עשו כל מאמץ אפשרי לעזור כספית לנאשם, בין בעצמם ובין בעזרת ד"ר אקרמן. אולם, במקום להודות על כך, בחר הנאשם להורגם.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

134. בהקשר אחרון זה אעיר. חברי אב בית הדין, השופט הבכיר צבי סגל, בפיסקה 284 לחוות דעתו דרש את שמו של הנאשם דניאל, שכונה בתנ"ך "איש חמודות". ראיתי לנכון לדרוש את שמם של ההורים הנרצחים:

- א. האב – נח מעוז ז"ל – קרוי על שם נח המקראי, שהציל את ילדיו מן המבול. והנה, נח שבפנינו שעזר כה רבות לבנו דניאל, לא רק שלא זכה להכרת הטוב על אותה עזרה, אלא דניאל בנו, הוא זה שרצחו נפש.
- ב. האם – נורית מעוז ז"ל – מזכירה לנו את פרח הנורית. אמנם בשנים האחרונות הייתה חולה, אך עשתה מאמצים רבים להתגבר על מחלתה. בנה דניאל, רצח אותה ובכך פסקה פריחתה של הנורית, כליל.

135. לא יהיה זה מיותר לחזור גם כאן על דבר שהפתיענו במהלך הדיונים, וכל שאלותינו שהופנו אל הנאשם, לא זכו למענה. כוונתי לכך שהנאשם בחר לספר לאותם מהמרים שהיו עמו, כי אמו נפטרה ואביו נפטר (ראה פסקה 23 להכרעת הדין של אב בית הדין), כאשר הדברים לא היו מעולם (או שמא, כבר אז, קיננה בליבו ובמחשבתו הכוונה להורגם; ומכל מקום, מאחר ולכך אין ראיות פוזיטיביות, די אם נאמר כי "פליטת פה" כפולה זו של הנאשם תוכל להוות כר נרחב לפסיכולוגים, לשער ולדמיין מה היה בקרבו בתקופה האמורה).

סיום – סיכום

136. ראיתי לנכון לסיים את דבריי בתיק זה, במה שכתבתי בסוף חוות דעתי בפרשת אביאור הנ"ל (פיסקאות 252-248):

"...האיסור 'לא תִּרְצַח' הינו חלק מעשרת הדיברות...

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

יש לזכור כי הדיבר שקדם לכך הוא הדיבר החמישי: 'כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ לְמַעַן לְמַעַן יֵאָרְכוּ יְמֵיךָ עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ' (שמות, פרק כ, פסוק יא).

לעניות דעתי, אין זה מקרה טכני. אני סבור כי איסור הרצח הוא חמור יותר, שבעתיים, כאשר מדובר ברצח הורים, שאותם יש לכבד, כחלק מנורמות הבסיס של החברה.

ראוי להזכיר, כי על פי התורה יש איסור הכאת הורים, והעונש על כך הוא מיתה ('וּמִפְּנֵי אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוּמָת' – ספר שמות, פרק כא, פסוק טו).

[כאן, היכה הנאשם את הוריו בכך שדקר אותם שבעים דקירות, ובכך ביצע עבירה זו שבעים פעמים].

התלמוד מתייחס בחומרה רבה לכך, ועורך דיון, האם מותר לבן, שהוא רופא, להקיז דם לאביו, בשל החשש לכך שיגרום לאביו חבורה (תלמוד בבלי, מסכת סנהדרין, דף פד, עמ' ב). להלכה, נפסק שלא יעשה כן, לכתחילה, ואם עשה, מטעמי רפואה – פטור (רמב"ם, הלכות ממרים, פרק ה, הלכה ז), וראה הדיון המפורט בעניינים אלה, בהלכה ברורה, בירור הלכה, מסכת סנהדרין, עמ' רלט, תחת הכותרת 'מכה אביו ואמו'.

אם כנים אנו בהפעילנו את [חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו](#), המורה לנו כי 'אין פוגעים בחייו, בגופו, או בכבודו של אדם באשר הוא אדם' (סעיף 2 לחוק היסוד), וזאת על פי 'ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית' (סעיף 1א לחוק היסוד האמור), כי אז הדברים הללו בעשרת הדיברות ואיסור ההכאה של ההורים, משתלבים יפה עם מסקנתי, כי אחת דינו של הנאשם – מאסר עולם חובה".

137. קראתי את חוות דעתו של חברי, כב' השופט בן ציון גרינברגר. מקורות המשפט העברי שהביא, משקפים פן נוסף וחשוב של תיק זה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

גישתו ודבריו – מקובלים עליי.

דבריי כפי שצוטטו בפיסקה הקודמת, מהווים השלמה לדרך הצגת המשפט העברי, ככל שהדבר נוגע לרצח הורים על ידי בנם.

138. סוף דבריי, כתחילתם, מצטרף אני לעמדת אב בית הדין לפיה יש להרשיע את הנאשם בשתי עבירות רצח בכוונה תחילה של שני הוריו, וכן בעבירת השמדת ראיות.

משה דרורי, שופט
סגן נשיא

השופט בן-ציון גרינברגר:

1. אני מסכים לחוות דעתו של חברי, אב בית הדין, כב' השופט צבי סגל, על כל מרכיביה. המסכת הראייתית שנבנתה בחוות דעתו, אבן על אבן, ראייה על ראייה, נדבך על גבי נדבך, מובילה למסקנה אחת ויחידה, מעל לכל ספק סביר, כי הנאשם אכן ביצע את המעשים הנוראים המיוחסים לו בכתב האישום, וכי דניאל מעוז אכן רצח את שני הוריו, נורית ונח מעוז ז"ל.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

2. אודה בי, כי לאורך כל המשפט, ובמיוחד, תוך שמיעת עדותו של הנאשם, הלכה וגברה בי התמיהה – האם אכן מסוגל בן לקום ולהמית את הוריו-מולידיו, ועוד בצורה כה אכזרית, בעשרות דקירות סכין בכל חלקי גופם, ואף לנטוש את גופותיהם, כשהן מוטלות על רצפת סלון ביתם, מתבוססות בדמן? מעט ונדיר בהסטוריה של הפסיקה הישראלית מקרים של רצח הורה, בכלל, ובנסיבות החמורות של המקרה דן, בפרט.

3. אמנם, כבר ברצח הראשון המתועד בתורה, הרצח של הבל על ידי אחיו קין, מדייקים חז"ל במסכת סנהדרין (דף לו ע"ב), על בסיס אמרת האל לקין (בראשית ד, י): **"קול דמי אחיך צועקים אלי מן האדמה"**, כי **"אינו אומר דם אחיך אלא דמי אחיך"**, דמים רבים במשמע; ועל סמך דיוק זה הסיק רבי יהודה בנו של רבי חייא, **"מלמד שעשה קין בהבל אחיו חבורות חבורות פציעות פציעות"**, שקין פגע בהבל בכל חלקי גופו, והדמים הרבים של הבל הרימו יחדיו קול זעקה שנשמע במרומים בלשון רבים. גם כאן מתעוררת השאלה, איך יכול היה קין להתנהג כלפי אחיו באכזריות כזו, גם אם אכן התכוון לרוצחו? אלא, שתמיהה ותשובה לצדה, שכן מעשה נורא זה של קין מוסבר, לדעת חז"ל, בכך **"שלא היה יודע מהיכן נשמה יוצאה עד שהגיע לצווארו"**, מאחר שמעולם לא נרצח אדם עד לאותו מעשה; ואילולי כך, אין להעלות על הדעת, אף עת פרוץ הגעש במלוא עוצמתו, ברגע הרצח ממש, שיהיה מסוגל קין - גם אם כוונתו לכבות את פתיל-חיייו של אחיו, לחבל בו חבלות כה רבות ואכזריות.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

ברציחתם של נורית ונח מעוז ז"ל, מאידך גיסא, אין למצוא מזור בתירוצם של חז"ל, מאחר שכבר למדה האנושות, לצערנו כי רב, איך לרצוח, איך ליטול חייו של הזולת, כך שלשבעים הדקירות הנוראיות של הזוג מעוז אין כל מענה.

4. תהייתי מתגברת לאור הערת חז"ל בדבר הרחמים הטבועים של בן כלפי הוריו. במסכת ברכות (דף ז ע"ב) שואלים חז"ל, עת ברח דוד המלך מפני בנו אבשלום כשהרים הלה מרד נגד מלכות אביו, איך חיבר דוד פרק בתהילים (תהילים ג) הפותח במילים, "מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו...". כדברי התלמוד: "מזמור לדוד? 'קינה לדוד' מיבעי ליה! [היה צריך להיאמר – ב"ג] בנך מורד במלכותך, ואתה מחבר "מזמור"?! על כך התשובה,

"אמר רבי שמעון בן אבישלום, משל למה הדבר דומה, לאדם שיצא עליו שטר חוב, קודם שפרעו היה עצב, לאחר שפרעו שמח; אף כן דוד, כיון שאמר לו הקדוש ברוך הוא: 'הנני מקים עליך רעה מביתך', היה עצב; אמר, שמא עבד או ממזר הוא, דלא חייס עלי [שלא ירחם עלי – ב"ג]. כיון דחזא [שראה – ב"ג] דאבשלום הוא, שמח, אמר 'סתם ברא דרחים על אבא' [סתם בן, ירחם על אביו – ב"ג]."

חז"ל מעמידים כאן חזקה, שאף בקום בן על אביו-מולידו, ירחם עליו, ולא יפגע בו אם ניתן להימנע מכך. מכאן, שמחתו של דוד המלך, שסמך על רחמיו של בנו כי לא יאוונה לו כל רע.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

5. והנה, במקרה הנורא שלפנינו, מתבקשים אנו להכריע כי יותר לא חלים כללי הטבע, כי בן אכן יקום על הוריו ויכם נפש.

6. ברם, דניאל מעוז עצמו, תוך כדי טיעונו לחפותו, הוכיח לנו, אף לדבריו, כי למרות הצהרותיו כי רבות, בדבר אהבתו להוריו, לא פעל בליל הרצח כבן אוהב, כבן שזכאי ליהנות מאותה חזקה "דסתם ברא דרחים על אבא". הנאשם נשאל מספר פעמים איך, לשיטתו, נטש את הוריו כשמתבוססים בדמם, ללא שיזעיק למקום כוחות הצלה, שידעו לטפל בהורים, בין אם לחיים ובין אם למוות, וכך לדאוג לכל הפחות לכבודם האחרון:

"כב' השופט גרינברגר: שליחה אדון מעוז אני חייב לשאול השאלה הזאת כבר אצלי כבר הרבה זמן. אם אדוני כל כך מצהיר על אהבה ואהדה וכבוד להורים. באיזה שלב של כל הפעילות שלך בלילה של אחרי הרצח אתה חשבת על הצורך לתת להורים את כבודם האחרון? כשהם שכבו על הרצפה מתבוססים בדמם? איפה השיקול הזה נכנס לכל השיקולים האחרים שאתה תיארת לנו באריכות בימים האחרונים?

ת. זה שיקול כבד מאד.

כב' השופט גרינברגר: לדוגמא שנשאלת למה לא הזמנת אמבולנס? אז אמרת כי זה כבר לא יעזור.

ת. נכון.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

כב' השופט גרינברגר: נו ולכן, ולכן צריך להשאיר אותם
ככה?

ת. לא. ולכן צריך להשאיר אותם ככה. היה ברור שכבר
להציל אותם אי אפשר לצערי הרב. ואני שמח מאד
שהתוצאה היא היום שאני בא ואומר את כל האמת. נכון
שלאורך כל הדרך האמת לא נחשפה ואכן אני מסכים איתך
שזה פגע בכבודם. אני מאד מעוניין לעלות לקבר. יש לי הרבה
דברים לדבר עם הורי. מה שביני לבין הורי אני ארצה לעשות
בעליה לקבר. אני חושב שעמדתי באמת בפני דילמה מאד
קשה. יכול להיות שבחרתי לא נכון. בטוח בחרתי לא נכון.
עשיתי המון טעויות. שיקרתי פעמים רבות. אני אומר
בפירוש אלה אהובי נפש שלי גם כשהימרתני וגם כאשר
שיקרתי פגעתני בכבודכם.

כב' השופט גרינברגר: אחרי שיצאת מהדירה סיימת כבר את
כל מלאכת הנקיון שלך ויצאת כבר מהדירה. למה אז לא
מרימים טלפון שמישהו יבוא ויאסוף את ההורים כדי לתת
להם את כבודם האחרון? למה לא?

ת. כי אני לא חשבתי באופן רציונאלי. אני פחדתי בפירוש על
חי. פחדתי על מה שניר יעשה או יאמר. פחדתי על עוד בני
משפחה. אני מרגיש כאב נוסף וגדול על זה שההסבר הזה

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

לפעמים כך אני מרגיש לא תמיד מתקבל כהגיוני או כנכון.
אבל אני באמת גמרתי בדעתי לומר רק אמת. ... אני אומר את
האמת. ואם האמת לא נוחה לא מתאימה לתזה המופרכת של
הפרקליטות אין באמת, אין לי מה לעשות עם זה."

(עמ' 1353 ש' 1 – 27)

שאלתי הבסיסית, מדוע לא ניסה כלל למצוא דרך לשמור על כבודם האחרון של
הוריו, נשאה, בסופו של דבר, ללא מענה.

7. כאן המקום לציין, כי הערת דוד המלך בדבר החזקה שהבן ירחם על אביו,
נסתרת לכאורה ממסקנת התלמוד בסוגיית "הבא במחותרת" (מסכת סנהדרין דף עב
ע"א-ע"ב). בספר שמות (כד, א – ג), נקבעה ההלכה שאם יפרוץ גנב "במחותרת",
באישון לילה, לתוך ביתו של הזולת, במטרה לגנוב, ובעל המקום יגלה שהגנב בביתו
ויהרוג אותו, פטור הבעל מעונש: "אם במחותרת ימצא הגנב והוכה ומת, אין לו
דמים"; וכפי שמסביר רש"י, הפטור מאחריות פלילית נובע מן הכלל, "הבא להרגך
השכם להורגו", וחזקה על "הבא במחותרת" כי אף שבא על עסקי ממון, יהיה מסוגל
להרוג בעל המקום אם ייחשף תוך כדי הגניבה; ועל כן, מותר לו לבעל להרוג את הגנב
כמעשה של הגנה עצמית.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

ברם, התורה מוסיפה בפסוק הבא, "אם זרחה השמש עליו, דמים לו", ופסוק זה

הוסבר כמשל:

**"אין זה אלא כמין משל: אם ברור לך הדבר שיש לו שלום
עמד כשמש הזה שהוא שלום בעולם, כך פשוט לך שאינו בא
להרוג אפילו יעמוד בעל הממון כנגדו, כגון אב החותר לגנוב
ממון הבן, בידוע שרחמי האב על הבן, ואינו בא על עסקי
נפשות." (מכילתא, וסנהדרין שם)**

פירושו של דבר, אם האב הוא הפורץ לביתו של בנו, או אז אין לבן רשות להישען
על ההיתר של "הבא להרגיך השכם להרגו", מאחר שחזקה על האב – בניגוד לכל גנב
אחר – שלא יהיה מסוגל לפגוע בבנו אם יתגונן מול ניסיונו של אביו לגנוב את רכושו.

8. נשאלת השאלה, מה יהיה הדין במקרה ההפוך, היינו, אם הבן הוא הפורץ לביתו
של אביו, האם לאב יהיה מותר להרוג את הבן על מנת להתגונן מולו? האם אף כאן
ניתן לומר כי "זרחה השמש עליו", על הבן, כפי שהחזיק דוד המלך בבנו - 'סתם ברא
דרחים על אבא'?

על כך עונים חז"ל בשלילה מוחלטת – "כאן באב על הבן, כאן בבן על האב"
(סנהדרין, שם). בעוד שחזקת רחמי האב כלפי בנו שרירא וקיימת אף בסיטואציה
שהאב חותר לרשות בנו על מנת לגנוב ממנו רכוש, שבכל זאת לא יפגע בו, וכי על כן,

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

אין במעשי האב כדי להצדיק פגיעתו בידי הבן; ברם כשהבן הוא הפורץ, אין כל חזקה שהבן יימנע מלפגוע באביו, ועל כן, אף מותר לו לאביו להורגו על מנת להציל את חייו מפני בנו.

9. כך אף פוסק הרמב"ם להלכה (הלכות גניבה, פרק ט הלכה י):

היה הדבר ברור לבעל הבית שזה הגנב בא עליו אינו הורגו ולא בא אלא על עסקי ממון, אסור להרגו, ואם הרגו הרי זה הורג נפש שני' (שמות כ"ב ב') אם זרחה השמש עליו, אם ברור לך הדבר כשמש שיש לו שלום עמך, אל תהרגהו. לפיכך, אב הבא במחתרת על בנו אינו נהרג, שודאי שאינו הורגו; אבל הבן הבא על אביו, נהרג. [ההדגשה שלי – ב"ג]

10. ויוער: ניתן להרהר כי דין זה של "הבא במחתרת", השולל כל חזקת רחמים מצד בן הבא במחתרת לבית אביו על עסקי ממון, סותר לכאורה את מסקנת דוד המלך, ששמח וסמך על אבשלום בנו שינהג כלפיו ברחמים למרות המרד שהעלה נגדו (ואחד מגדולי מפרשי התלמוד, הרש"ש – ר' שמואל שטראשון (ווילנא, 1794-1872), העיר בפירושו למסכת סנהדרין (שם) כי שני המקורות הללו, של דוד המלך ושל "הבא במחתרת", אכן סותרים אחד את השני). ברם, ניתן להבחין ביניהם, כפי שהעירו רבים; ולעניות דעתי, אין למצוא כל סתירה בין ההסבר שנתנו חכמינו ז"ל למאוויו של אב, בברחו מפני בנו, ואמונתו - התמימה במקצת - כי על אף שמרד באביו, בכל זאת ירחם עליו, לבין קביעת ההלכה, לא ברמה הרעיונית, ולא דרך העיניים הסלחניות של

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

אב, אלא הלכה למעשה, כי לצערינו, אופיו של הבן כלפי אביו אינו זהה לזה של האב כלפיו; ובעוד שרחמי האב על בנו הינו מושג הלכתי, בעל השלכות הלכה למעשה, כמפורט לעיל, לא כך באשר ליחס הבן לאביו: "רחמי האב אל הבן יותר מבן אל האב" (שו"ת בנימין זאב [רבי בנימין זאב ארטא, יוון, מאה ה-16], סימן ר"א).

11. אמנם, החזקה האמורה באשר לרחמי האב על בנו אינה חזקה מוחלטת. כפי שמציין פרופ' אליאב שוחטמן במאמרו, "על רצח בתוך המשפחה" (פרשת וזאת הברכה, תשס"ט, גיליון מס' 331, משרד המשפטים, המחלקה למשפט העברי), "אכן, גם החזקה האמורה ביחס לאב אינה בגדר של חזקה שאינה ניתנת לסתירה. אם מדובר בנסיבות קיצוניות של שנאה של האב לבנו, כגון 'אם הוא ידוע שהוא אכזרי על בנו' – חל על האב הדין הרגיל של גנב הבא במחתרת ומותר להרגו (שו"ת המבי"ט, חלק א, סימן של"ט; וראה מגיד משנה על הרמב"ם, הלכות גניבה, פרק ט, הלכה ז)". ואכן, מוכרים אותם מקרים בהיסטוריה הישראלית בהם הורשעו הורים ברצח ילדיהם.

ברם, למעט מקרים חריגים כאלה, קיימת חזקה שבדין בדבר רחמי האב כלפי בנו, וניתן אף להסיק מכך כי במקרה שיעמוד הורה לדין בגין הריגת בנו, ידרוש המשפט העברי רף גבוה יותר להרשעתו מזה הנדרש במשפטו של כל אדם אחר בגין רצח, לאור החזקה האמורה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

12. במקרה ההפוך, מאידך גיסא, ראינו כי אין חזקה מקבילה, ואין לייחס לבן כל "חזקת רחמים" שתעמוד לו למגן מול הנסיבות המרשיעות אותו.

13. לא זו אף זו, חכמינו ז"ל קבעו (משנה, מסכת סוטה, דף מט ע"ב) מספר סימנים המצביעים על קריסת נורמות החברה, והמבשרים על תקופת סוף הימים, תקופת "עקבות משיחא" ("בסוף הגלות לפני ביאת משיח", רש"י, שם):

חוצפא יסגא [החוצפה תרבה - ב"ג]... נערים פני זקנים
ילבינו, זקנים יעמדו מפני קטינים, 'בן מנוול אב...' (מיכה
ז,ו)

כאן ניבאו חז"ל, על בסיס נבואת מיכה, כי באחרית הימים ידרדרו יחסי בניס כלפי אביהם עד כדי שבן אכן יהיה מסוגל ל"נוול את אביו", לפגוע אנושות בכבודו כאדם הנברא בצלם, ולבצע בו מעשים כאלה שהוכחו בענייננו: לא רק מעשי הרצח עצמם, אלא גם הדקירות הרבות בכל חלקי הגוף, נטישת גופותיהם של ההורים בזירה, ואף מעשי טשטוש הראיות שהוכחו, שכללו גם מעשי זוועה בגופות ההורים כמפורט בחוות דעתו של אב בית הדין.

14. תמו, איפוא, כל התהיות, ואין מקום לשאלה, האם ניתן להסיק שבן יהיה מסוגל לבצע רצח כה חמור, ומעשים כה חמורים כפי שהוכחו; ראה ראינו, כי כבר בתלמוד נקבעה התבונה כי בניס אכן יהיו מסוגלים לפרוץ כל גדר של כיבוד הורים, לא

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

רק בחייהם אלא אף במותם. הבן, בעיני חז"ל, אינו אלא כאחד העם, ואם מצביעות הראיות על ביצוע הרצח בידי הבן (בהתחשב גם בעוצמתן ומעמדן של ראיות נסיבתיות להרשעת אדם במשפט העברי, כמפורט בחוות דעתו המאלפת של חברי כב' השופט משה דרורי), או אז לא תעמוד לצדו של הבן כל חזקת רחמים כמגן.

15. במקרה דנן, איפא, מסקנתי כמסקנת חבריי, כי הראיות הרבות שהוכחו, יצרו יחדיו פסיפס מושלם, ברור וחד-משמעי המחייב רק מסקנה אחת אפשרית, והיא, שדניאל מעוז אכן ביצע את המעשים המיוחסים לו בכתב האישום.

16. אי לכך, וכאמור בראשית דבריי, אני מסכים לעמדת אב בית הדין שיש להרשיע את הנאשם בשתי עבירות של רצח בכוונה תחילה ובעבירת השמדת ראיות.

בן ציון גרינברגר, שופט

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 54877-09-11 מדינת ישראל נ' דניאל מעוז

הוחלט להרשיע הנאשם כאמור בפסק דינו של אב"ד, השופט הבכיר צבי סגל.

ניתנה היום, כ"ג תמוז התשע"ג, 1 ביולי 2013, במעמד הנוכחים.

בן ציון גרינברגר, שופט

משה דרורי, שופט
סגן נשיא

צבי סגל, שופט בכיר, אב"ד